

INDENRIGS- OG
SUNDHEDSMINISTERIET

Vejledning nr. 9565 af 26. juni 2025
om afholdelse af kommunale og regio-
nale valg tirsdag den 18. november 2025

UOFFICIEL TRYKVENLIG VERSION

1. Indledning	10
2. Oversigt over opgavefordelingen ved de kommunale og regionale valg den 18. november 2025	11
2.1. Kommunalbestyrelsens opgaver	11
2.2. Regionsrådets opgaver	11
2.3. Kommunevalgbestyrelsens opgaver	12
2.4. Regionsvalgbestyrelsens opgaver	12
3. Tidsfrister og postomdeling	13
3.1 Oversigt over tidsfristerne ved de kommunale og regionale valg den 18. november 2025	13
3.2. Forsendelse af post og brevstemmer	22
3.2.1. Aftale om samlet afsendelse af mellemkommunale brevstemmer	22
3.2.2. Øvrig forsendelse af brevstemmer og modtagelse af post	22
4. Valgret, valglister og valgkort	23
4.1. Bekendtgørelse om de kommunale og regionale valg	23
4.2. Valgret.....	23
4.2.1. Generelt om valgret.....	23
4.2.2. EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol	24
4.2.3. Herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere.....	26
4.2.4. Britiske statsborgeres valgret	26
4.2.5. Udviste udlændinge m.v. har ikke valgret	26
4.3. Generelt om valglisten	26
4.3.1. Vælgere, der skal optages på 15.-dagsvalglisten.....	27
4.3.2. Vælgere, der skal optages på 7.-dagsvalglisten.....	27
4.3.3. Vælgere, der skal optages på EU-diplomatvalglisten	28
4.3.4. Vælgere, der skal optages på valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	28
4.4. Udarbejdelse af valglister i VALG-løsningen.....	28
4.4.1. 15.-dagsvalglisten	29
4.4.2. 7.-dagsvalglisten	29
4.4.3. Udskrivning af valglisten	30
4.5. Tilfælde, hvor kommunen selv skal tilføje vælgere på valglisten	30
4.5.1. Tilføjelse af vælgere pga. mangler m.v. ved indberetning til CPR.....	31
4.5.2. Tilføjelse af visse tredjelandsborgere, der er flyttet fra Færøerne til Danmark efter sidste valg	32
4.5.3. Tilføjelse af vælgere, der får dansk indfødsret eller får statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande, Island, Norge eller Storbritannien senere end 7 dage før valgdagen.....	32
4.5.4. Tilføjelse af vælgere, der via digital selvbetjening har anmeldt flytning på skæringsdatoen efter dannelsen af 7.-dagsvalgudtrækket	33
4.5.5. Tilføjelse af vælgere, der er overført fra et andet valgsted	33

4.5.6. Tilføjelse af forsvundne personer, der giver sig til kende senest på valgdagen	33
4.5.7. Tilføjelse af vælgere under særlig adressebeskyttelse	33
4.5.8. Tilføjelse af vælgere, hvis udvisning m.v. ophæves senere end 15 dage før valgdagen	33
4.5.9. Tilføjelse på EU-diplomatvalglisten	34
4.5.10. Tilføjelse på valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	34
4.6. Tilfælde, hvor kommunen selv skal slette vælgere af valglisten	34
4.6.1. Kommunens sletning af vælgere, der tilføjes på valglisten i en anden kommune	35
4.6.2. Kommunens sletning af vælgere, der flytter til udlandet, Færøerne eller Grønland	35
4.6.3. Kommunens sletning af vælgere, der afgår ved døden eller fortaber dansk indfødsret m.v.	35
4.6.4. Kommunens sletning af vælgere, der er overført til et andet valgsted	35
4.6.5. Kommunens sletning af udlændinge, der udvises m.v. senere end 15 dage før valgdagen	35
4.6.6. Kommunens sletning af vælgere, der mister deres status som EU-diplomater	36
4.7. Behandling af ansøgninger om optagelse på EU-diplomatlisten og valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	36
4.7.1. Behandling af ansøgninger om optagelse på EU-diplomatlisten	36
4.7.2. Behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	37
4.8 Valgkort	37
4.8.1. Udarbejdelse og udsendelse af valgkort	37
4.8.2. Bekendtgørelse om udsendelse af valgkort	38
4.8.3. Fejl i valgkort	38
4.9. Digitale eller papirbaserede valglister	38
4.10. Ændringer af kommunens afstemningsområder og valgsteder	39
4.11. Mulighed for ændret valgsted for vælgere med handicap eller nedsat førlighed	40
5. Valg m.v. af valgbestyrelser, valgstyrere og tilforordnede vælgere	42
5.1. Valgbestyrelser	42
5.1.1. Kommunevalgbestyrelsen	42
5.1.2. Regionsvalgbestyrelsen	43
5.2. Valgstyrere	44
5.2.1. Valg af valgstyrere	44
5.2.2. Valgstyrenes opgaver	45
5.2.3. Inhabilitet	46
5.3. Tilforordnede vælgere	46
5.3.1. Kommunalbestyrelsens valg af tilforordnede vælgere	46
5.3.2. De tilforordnede vælgers opgaver	47
5.3.3. Inhabilitet	48
5.3.4. Regionsrådets valg af tilforordnede vælgere	49

5.4. Diæter	49
6. Kandidatlister, valgforbund, stemmesedler og opslag m.v.	51
6.1. Frister.....	51
6.2. Indlevering af kandidatlister m.v.	51
6.2.1. Almindelige bestemmelser	51
6.2.2. Kandidatlister, der kan fritages for stillerkravet	52
6.2.3. Anmodning om fritagelse for stillerkravet.....	54
6.2.4. Adgang til oplysninger om kandidatlister og stillere	55
6.2.5. Tilbagekaldelse af kandidatlister.....	56
6.2.6. Samtykke fra kandidaten til opstilling til valg.....	56
6.2.7. Mindsteantal og maksimumantal stillere	57
6.3. Valgbestyrelsens godkendelse af kandidatlisterne	57
6.3.1. Fremgangsmåden ved valgbestyrelsens godkendelse	57
6.3.2. Adgang til afvisning af åbenbart ugyldige kandidatlister	58
6.3.3. Kandidatlisternes gyldighed	59
6.3.4. Godkendelse af kandidaterne.....	66
6.3.5. Underretning af udenlandske kandidater	68
6.3.6. Bemyndigelse til at ansøge om og modtage partistøtte på kandidatlistens vegne.....	68
6.3.7. Anmodning om at få anført en betegnelse for kandidaternes bopæl på stemmesedlerne	68
6.4. Kandidaternes navne på stemmesedlerne	69
6.4.1. Generelt om kandidaternes navne på stemmesedlen	69
6.4.2. Særligt om dobbeltnavne som efternavn (navne med bindestreg)	70
6.4.3. Adresseringsmellemnavne	70
6.4.4. Kaldenavne på stemmesedlen	71
6.4.5. Eksempler på angivelse af navne på stemmesedlen	71
6.5. Listebetegnelse	71
6.5.1. Kandidatlister for folketingspartier eller det tyske mindretals parti	72
6.5.2. Lokallister.....	72
6.5.3. Enkelte bogstaver og kombinationer af bogstaver.....	72
6.5.4. Eneret til navne	73
6.5.5. Tilbagekaldelse af godkendelse grundet eneret til navn	74
6.5.6. Ens listebetegnelser	74
6.5.7. Andre hensyn, der kan begrunde afslag på listebetegnelser	77
6.6. Bogstavbetegnelse	78
6.6.1. Reserverede bogstavbetegnelser	78
6.6.2. Ureserverede bogstavbetegnelser	78
6.7. Valgforbund	80
6.8. Bekendtgørelse af de godkendte kandidatlister og valgforbund	80
6.9. Stemmesedler og opslag	81

6.9.1. Stemmesedler.....	81
6.9.2. Opslag.....	83
6.9.3. Fejl i stemmesedler og opslag.....	84
6.9.4. Afdøde kandidater.....	84
6.9.5. Kandidater, der er udrejst, fraflyttet, udvist eller har mistet statsborgerskabet i EU, Island, Norge eller Storbritannien.....	84
6.10. Opsætning af valgmateriale inden for og uden for vejarealet.....	84
6.10.1. Regulering af partiernes og kandidaternes ophængning af valgmateriale	84
6.10.2. Ophængning af valgplakater	85
6.10.3. Opsætning af øvrigt valgmateriale	86
6.10.4. Ny EU-forordning om politisk reklame	87
7. Afstemning på valgdagen	88
7.1. Tidsrummet for afstemningen	88
7.2. Kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen	88
7.2.1. Lokaler, valgborde, stemmerum, skriveredskaber og stemmekasser.....	88
7.2.2. Hjælpe midler ved stemmeafgivning på valgdagen	89
7.2.3. Fysisk tilgængelighed ved stemmeafgivningen.....	91
7.2.4. Opslag på valgstederne	91
7.2.5. Andre forberedelser.....	92
7.3. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen	92
7.3.1. Identifikation af vælgeren og afmærkning på valglisten	93
7.3.2. Manuel optagelse på valglisten til og med valgdagen.....	94
7.3.3. Vælgere, der møder frem på valgdagen, men er afmærket på valglisten som en vælger, der allerede har stemt eller brevstemt.....	94
7.4. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen	95
7.4.1. Hvilke vælgere kan få hjælp til stemmeafgivningen?	95
7.4.2. På hvilken måde kan vælgeren få hjælp til sin stemmeafgivning?	95
7.4.3. Hvem kan yde personlig bistand ved stemmeafgivningen? Inhabilitet m.v.	97
7.4.4. Personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen	98
7.4.5. Mulighed for at vognstemme	99
7.4.6. Usynlige handicap. Solsikkesnoren og Demenssymbolet	99
7.4.7. Tavshedspligt.....	100
7.5. Opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne	100
7.6. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning er ikke tilladt i valglokalerne m.v.....	101
7.7. Fotografering af stemmeafgivningen og publicering af billeder af en udfyldt stemmeseddel på sociale medier	103
7.8. Indsamlinger m.v. på valgstederne	103
7.9. Andre arrangementer, der kan forstyrre valget	104
7.10. Andre afstemninger samtidig med valg.....	104

7.11. Exit polls	105
7.12. Pressens adgang til stemmelokalerne	105
7.13. Valgobservatører	106
7.14. Børn i stemmerummet	106
7.15. Politiets adgang til valgmateriale	106
7.16. Kommunernes beredskaber	107
7.16.1. Hvis et valgsted bliver helt eller delvis utilgængeligt	107
7.16.2. Orientering til vælgerne om flytning af valgsted	108
7.16.3. Fysiske hændelser, angreb eller trusler herom	108
7.16.4. Tekniske nedbrud	108
7.16.5. Spredning af desinformation på sociale medier m.v.	109
7.16.6. Yderligere forberedelser vedr. beredskab	109
 8. Brevstemmeafgivning	 110
8.1. Brevstemmematerialet	110
8.1.1. Brevstemmematerialets udformning	110
8.1.2. Nyt brevstemmemateriale og benyttelse af restoplæg. Bestilling af og betaling for nyt materiale	111
 8.2. Brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme (borgerservicecentre o.l.)	 111
8.2.1. Generelle regler	111
8.2.2. Kommunalbestyrelsens valg af brevstemmesteder	112
8.2.3. Åbningstider og annoncering	112
8.2.4. Sikring mod holdningsmæssig påvirkning. Brevstemmeafgivning på biblioteker, uddannelsesinstitutioner, i valgbusser o.l.	112
8.2.5. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen på kommunens brevstemmesteder	114
8.2.6. Hjælp til brevstemmeafgivningen på kommunens brevstemmesteder	119
 8.3. Brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse	 124
8.4. Brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem	125
8.4.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning	125
8.4.2. Udpegning af stemmemodtagere	127
8.4.3. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem	128
8.4.4. Hjælp til brevstemmeafgivningen i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem	129
 8.5. Brevstemmeafgivning på mindre øer	 130
8.6. Brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg	130
8.6.1. Brevstemmesteder og stemmemodtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet	130
8.6.2. Brevstemmesteder og stemmemodtagere på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg	131
8.6.3. Tidsrum for brevstemmeafgivning	131
8.6.4. Brevstemmematerialet	131

8.6.5. Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning	131
8.7. Modtagelse og kontrol af brevstemmer. Brevstemmeprotokol	132
8.7.1. Oprettelse af brevstemmeprotokol.....	132
8.7.2. Modtagelse, registrering og opbevaring af brevstemmer	132
8.7.3. Aflevering af brevstemmer til valgstyrene på valgstederne	132
8.7.4. Valgbestyrelsens gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer	133
8.7.5 Brevstemmer, der modtages i kommunen efter valgdagen	137
9. Opgørelse af afstemningen.....	138
9.1. Overblik.....	138
9.2. Stemmeoptællingen på valgstedet på valgaftenen	138
9.2.1. Rammerne.....	138
9.2.2. Fremgangsmåden	139
9.2.3. Stemmeoptællingens afslutning og offentliggørelse m.v.	139
9.2.4. Valgstyrenes afstemningsbog	140
9.3. Kommunevalgbestyrelsens fintælling.....	140
9.3.1. Rammerne.....	140
9.3.2. Fremgangsmåden	141
9.3.3. Fintællingens afslutning og offentliggørelse m.v.	142
9.3.4. Valgbestyrelsens valgbog	143
9.4. Regionsvalgbestyrelsens eventuelle fintælling	143
9.5. Bedømmelse af stemmesedler afgivet på valgstedet	144
9.5.1. Definitioner: Felt og listefelt og afkrydsningsrubrik	144
9.5.2. Udgangspunktet: En stemmeseddel er gyldig, hvis der er sat et kryds eller en tilsvarende afmærkning	144
9.5.3. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen er blank	145
9.5.4. Ugyldighedsgrund: Der er sat et bogstav e.l., der ikke ligner et kryds eller en tilsvarende afmærkning	145
9.5.5. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen er helt eller delvis overstreget.....	145
9.5.6. Ugyldighedsgrund: Der er kun sat kryds helt uden for listefelterne	145
9.5.7. Ugyldighedsgrund: Der er sat kryds i flere forskellige listefelter.....	145
9.5.8. Ugyldighedsgrund: Der er sat et kryds, der rækker ind i flere forskellige listefelter	145
9.5.9. Ugyldighedsgrund: Der er – ud over eller i stedet for et kryds – sat et overstreget, udvisket eller halvt kryds	146
9.5.10. Ugyldighedsgrund: Det kan af andre grunde ikke med sikkerhed afgøres, hvad vælgeren har villet stemme.....	146
9.5.11. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen er ikke udleveret på valgstedet	146
9.5.12. Ugyldighedsgrund: Der er – ud over et kryds eller en tilsvarende afmærkning – sat et bogstav e.l., der ikke ligner et kryds eller en tilsvarende afmærkning	146
9.5.13. Ugyldighedsgrund: Der er sat flere end 3 kryds eller tilsvarende afmærkninger. Her tæller et overstreget, udvisket eller halvt kryds med som et kryds	146
9.5.14. Ugyldighedsgrund: Der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på stemmesedlen	147

9.5.15. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen har fået et andet særpræg, f.eks. med forskellige skriftfarver, usædvanlig skriftfarve eller -tykkelse, iturivning eller afrivning.....	147
9.5.16. Registrering af ugyldige stemmesedler afgivet på valgstedet.....	147
9.6. Bedømmelse af brevstemmesedler	147
9.6.1. Definitioner: Officielle, uofficielle, sikre og usikre bogstavbetegnelser	148
9.6.2. Udgangspunktet: En brevstemme er gyldig, hvis den er påført navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti opstillet i kommunen/regionen eller navnet på en kandidat opstillet i kommunen/regionen	149
9.6.3. Ugyldighedsgrund: Brevstemmen er blank	149
9.6.4. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet navnet på en person, der ikke er kandidat i kommunen/regionen	149
9.6.5. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der ikke er opstillet i kommunen/regionen	149
9.6.6. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav	150
9.6.7. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver.....	150
9.6.8. Ugyldighedsgrund: Der er kun sat et kryds eller en tilsvarende afmærkning	150
9.6.9. Ugyldighedsgrund: Der er modstrid mellem bogstavbetegnelse, listebetegnelse eller kandidatnavn	151
9.6.10. Ugyldighedsgrund: Det kan af andre grunde ikke afgøres med sikkerhed, hvad vælgeren har villet stemme.....	152
9.6.11. Ugyldighedsgrund: Der er andet eller mere end én brevstemmeseddel i konvolutten	152
9.6.12. Ugyldighedsgrund: Brevstemmesedlen er ikke fremstillet af ministeriet	152
9.6.13. Ugyldighedsgrund: Der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på brevstemmekonvolutten	153
9.6.14. Ugyldighedsgrund: Der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på brevstemmesedlen	153
9.6.15. Brevstemmen har fået et andet særpræg, f.eks. med forskellige skriftfarver, usædvanlig skriftfarve eller -tykkelse, ved udfyldelse på bagsiden eller iturivning	153
9.6.16. Registrering af ugyldige stemmer	153
9.7. Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen	153
10. Opgørelsen af valget	155
10.1. Tilrettelæggelsen af og grundlaget for opgørelsen	155
10.2. Mandaternes fordeling på kandidatlistor	155
10.3. Kandidatudvælgelsen	155
10.4. Indførelse af resultatet af valgopgørelsen i valgbogen m.v. og sammenpakning af stemmemateriale m.v.....	156
10.5. Underretning af de valgte kandidater og stedfortræderne	157
10.6. Evt. fornyet fintælling efter aflevering af valgbogen og underretning af kandidaterne	157
10.7. Indsendelse af kopi af valgbogen til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.....	158
11.Fritagelse for valg og manglende valgbarhed som følge af straf	159
11.1. Fritagelse for modtagelse af valg	159
11.2. Manglende valgbarhed på grund af straf.....	159
11.2.1. Kommunalbestyrelses- og regionsrådsmedlemmers pligter	159
11.2.2. Borgmesterens/regionsrådsformandens pligter.....	160

12.Valgklager.....	162
13.Håndtering, opbevaring og kassation af valgmateriale	163
14.Afholdelse af udgifter ved valget	164
15. Bestilling af brevstemmemateriale, kandidatanmeldelsesblanketter og ansøgningsskemaer.....	165
Bilag 1. Oversigt over regler om afholdelse af kommunale og regionale valg	166
Bilag 2. Oversigt over ændringer af reglerne om kommunale og regionale valg	168
Bilag 3. Bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg	172
Bilag 4. Udsnit af en fiktiv stemmeseddel	176
Bilag 5. Forklarende tekst til udsnit af de fiktive stemmesedler i bilag 4	180
Bilag 6. Bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg	182
Bilag 7. Mandaternes fordeling på kandidatlistor	188
Bilag 8. Kandidatudvælgelsen ved partilisteopstilling	189

1. Indledning

Kommunale og regionale valg afholdes efter reglerne i lov om kommunale og regionale valg (herefter loven), se lovbekendtgørelse nr. 1381 af 5. december 2024, med tilhørende bekendtgørelser m.v. En oversigt over alle regler om kommunale og regionale valg findes i *bilag 1* til denne vejledning.

I 2025 afholdes de kommunale og regionale valg tirsdag den 18. november 2025, se lovens § 6, stk. 2. Der skal samtidig holdes valg til regionsrådet i den nye Region Østdanmark.

I denne vejledning redegøres for de opgaver, der påhviler kommunalbestyrelser, regionsråd, kommunevalgbestyrelser og regionsvalgbestyrelser ved forberedelse, afholdelse og opgørelse af de kommunale og regionale valg. Indenrigs- og Sundhedsministeriet sender særskilt orientering til Region Hovedstaden og Region Sjælland om de særlige forhold ved valget til regionsrådet i Region Østdanmark.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i vejledningen foretaget en sproglig ændring, således at der står »kommunen« eller »regionen« i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen eller regionsrådsrådet har kompetencen, men hvor det i praksis er den kommunale forvaltning, der udfører opgaverne. Der vil stå »kommunalbestyrelsen« eller »regionsrådet«, hvis disse skal træffe beslutning i et møde, eller hvis der er behov for at skelne mellem kommunalbestyrelsen/regionsrådet og valgbestyrelsen. Det vil som altid afhænge af delegationsplanen og praksis i den enkelte kommune eller region, i hvilket omfang forvaltningen er bemyndiget til at varetage en opgave. Formuleringen i vejledningen indebærer således ikke nogen stillingtagen hertil.

Siden de kommunale og regionale valg den 16. november 2021 er der gennemført forskellige lovændringer af betydning for afholdelsen af kommunale og regionale valg. En stor del af ændringerne gælder generelt for landsdækkende valg og folkeafstemninger og gjaldt også ved Europa-Parlamentsvalget den 9. juni 2024.

Af væsentlige nye regler, der udelukkende har betydning for kommunale og regionale valg, kan fremhæves, at vælgere, der flytter fra én kommune til en anden kommune i den sidste uge op til valget, fremover bevarer deres valgret i fraflytningskommunen. Endvidere har statsborgere i Storbritannien med fast bopæl i Danmark opnået valgret og valgbarhed til kommunale og regionale valg i Danmark på lige fod med statsborgere i Island eller Norge.

Et overblik over samtlige regelændringer siden seneste kommunale og regionale valg findes i *bilag 2*.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået fremsat nye formularer til kandidatlistes, indsamling af stillerunderskrifter og anmeldelse af valgforbund. Evt. restoplag af kandidatlisteformularer fra valget i 2021 kan fortsat benyttes, men Indenrigs- og Sundhedsministeriet anbefaler, at det kasseres pga. de omfattende ændringer. Evt. restoplag af formularen til anmeldelse af valgforbund fra valget i 2021 kan ikke benyttes og skal kasseres. Brevstemmemateriale fra valget i 2021 eller tidligere kan fortsat benyttes. Afstemningsbøger og valgbøger er ændrede i forhold til de afstemningsbøger og valgbøger, der blev benyttet ved valget i 2021. Evt. restoplag af afstemningsbøger og valgbøger fra 2021 kan derfor ikke benyttes og skal kasseres. KOMBIT har udviklet et nyt valgadministrations-system, VALG-løsningen. De tilpasninger om tidsfrister, valglister m.v., som systemet giver anledning til, er afspejlet i denne vejledning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsender inden valget en række breve om særlige forhold. Brevene vil også blive lagt på ministeriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regionsraad-2025.

2. Oversigt over opgavefordelingen ved de kommunale og regionale valg den 18. november 2025

Dette afsnit indeholder en oversigt over de opgaver, som henholdsvis kommunalbestyrelsen, regionsrådet, kommunevalgbestyrelsen og regionsvalgbestyrelsen har ansvar for i forbindelse med kommunale og regionale valg.

2.1. Kommunalbestyrelsens opgaver

Ved kommunale og regionale valg har kommunalbestyrelsen ansvar for følgende opgaver:

1. Træffer afgørelse om evt. ændringer af styrelsesvedtægten, hvorved kommunalbestyrelsens medlemstal ændres med virkning fra den kommende valgperiode.
2. Bekendtgør kommunalbestyrelsesvalget i de stedlige dagblade eller lokalaviser, se afsnit 4.1.
3. Udarbejder valglister og udsender valgkort samt bekendtgør udsendelse af valgkort til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget på kommunens hjemmeside, se afsnit 4.3-4.9.
4. Træffer afgørelse om ansøgninger om at brevstemme i eget hjem, se afsnit 8.4, og om ændring af valgsted for vælgere med handicap eller nedsat førlighed, se afsnit 4.11.
5. Vælger medlemmer til kommunevalgbestyrelsen, se afsnit 5.1.1.
6. Vælger valgstyrere til at stå for afstemningen og den efterfølgende stemmeoptælling på de enkelte valgsteder vedrørende både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget, se afsnit 5.2.
7. Vælger tilforordnede vælgere dels til at hjælpe valgstyrerne ved valget, dels til at være stemmemodtagere ved afgivningen af brevstemmer i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem, se afsnit 5.3.
8. Bekendtgør de godkendte kandidatlistor med samtlige kandidaters navne og de anmeldte valgforbund til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget ved opslag på kommunens brevstemmesteder, se afsnit 6.8.

9. Tilrettelægger brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem og udpeger stemmemodtagere på mindre øer, se afsnit 8. Det er en del af tilrettelæggelsen, at hjælpemidler stilles til rådighed, og at stemmemodtagere instrueres om reglerne om hjælp til stemmeafgivningen, se afsnit 8.2.
10. Forbereder afstemningen på valgdagen, bortset fra tilvejebringelse af stemmesedler og opslag, se afsnit 7. Det er en del af forberedelsen, at hjælpemidler stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, se afsnit 7.2.2, og at medarbejdere og frivillige på valgstederne instrueres om reglerne om hjælp til stemmeafgivningen.
11. Sørger for, at valgmaterialer til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget er til stede ved fintællingen, se afsnit 9.3.
12. Træffer afgørelse i sager om fritagelse for valg til kommunalbestyrelsen, se afsnit 11.1.
13. Træffer afgørelse i evt. sager om klager over kommunalbestyrelsesvalget, se afsnit 12.
14. Opbevarer valgmaterialer til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget (bortset fra valgbogen til regionsrådsvalget og øvrigt valgmateriale, som regionsvalgbestyrelsen har modtaget, samt stemmesedlerne til en evt. fornyet fintælling ved regionsrådsvalget) og tilintetgør nærmere angivne dele af dette, når evt. klager over valget er endeligt afgjort, og når valgmaterialer ikke længere er nødvendigt til forskning og statistik, se afsnit 13.
15. Formanden for kommunalbestyrelsen giver meddelelse om evt. fortabelse af valgbarheden for et medlem, se afsnit 11.2.

2.2. Regionsrådets opgaver

Ved regionsrådsvalget har regionsrådet ansvar for følgende opgaver:

1. Bekendtgør regionsrådsvalget i de stedlige dagblade eller lokalaviser, se afsnit 4.1.
2. Vælger medlemmer til regionsvalgbestyrelsen, se afsnit 5.1.2.
3. Træffer afgørelse i sager om fritagelse for valg til regionsrådet, se afsnit 11.1.

4. Træffer afgørelse i evt. sager om klager over regionsrådsvalget, se afsnit 12.
5. Opbevarer valgbogen til regionsrådsvalget og øvrigt valgmateriale, som regionsvalgbestyrelsen har modtaget, samt stemmesedlerne til en evt. fornyet fintælling ved regionsrådsvalget og tilintetgør nærmere angivne dele af dette, når evt. klager over valget er endeligt afgjort, og når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til forskning og statistik, se afsnit 13.
6. Formanden for regionsrådet giver meddelelse om evt. fortabelse af valgbarheden for et medlem, se afsnit 11.2.

2.3. Kommunevalgbestyrelsens opgaver

Ved de kommunale og regionale valgtager kommunevalgbestyrelsen sig af følgende opgaver:

1. Modtager og godkender kandidatlistor og anmeldelser af valgforbund til kommunalbestyrelsesvalget samt tildeler de godkendte kandidatlistor en bogstavbetegnelse, se afsnit 6.1-6.7.
2. Sørger for, at regionsvalgbestyrelsen til brug for brevstemmeafgivningen på regionens sygehuse får tilsendt fortegnelser over de opstillede kandidatlistor og kandidater til kommunalbestyrelsesvalget i kommunen, se afsnit 6.8. Regionerne kan dog også tilgå fortegnelserne i VALG-løsningen.
3. Får fremstillet stemmesedler og opslag til kommunalbestyrelsesvalget og sørger for, at materialet bliver afleveret til kommunen, se afsnit 6.9.
4. Sørger for, at brevstemmerne bliver gennemgået inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt 1 eller 2 dage før valgdagen, se afsnit 8.7.4.
5. Modtager indberetning på valgaftenen fra de enkelte valgsteder i kommunen om resultatet af stemmeafgivningen til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget og indberetter resultatet af regionsrådsvalget til formanden for regionsvalgbestyrelsen, se afsnit 9.
6. Foretager fintælling senest dagen efter valgdagen af både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget, udarbejder valgbog til både

kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget og sender valgbogen med bilag for regionsrådsvalget til formanden for regionsvalgbestyrelsen, se afsnit 9.3.

7. Foretager opgørelsen af kommunalbestyrelsesvalget, indfører resultatet i valgbogen for kommunalbestyrelsesvalget og sender en kopi af valgbogen med bilag til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se afsnit 9. Samtidig sendes en ubrugt, annulleret stemmeseddel til ministeriet.
8. Underretter kandidaterne om udfaldet af kommunalbestyrelsesvalget, se afsnit 10.5.

2.4. Regionsvalgbestyrelsens opgaver

Ved regionsrådsvalget tager regionsvalgbestyrelsen sig af følgende opgaver:

1. Modtager og godkender kandidatlistor og anmeldelser af valgforbund til regionsrådsvalget samt tildeler de godkendte kandidatlistor en bogstavbetegnelse, se afsnit 6.1-6.7.
2. Sørger for, at de enkelte kommuner inden for regionen til brug for brevstemmeafgivningen får tilsendt fortegnelser over de opstillede kandidatlistor og kandidater til regionsrådsvalget, se afsnit 6.8. Kommunerne kan dog også tilgå fortegnelserne i VALG-løsningen.
3. Sørger for, at regionens sygehuse til brug for brevstemmeafgivningen får tilsendt fortegnelser over kandidatlistor og kandidater til alle kommunalbestyrelsesvalg i regionen samt til regionsrådsvalget, se afsnit 6.8.
4. Får fremstillet stemmesedler og opslag til regionsrådsvalget og sørger for, at materialet bliver afleveret til de enkelte kommuner inden for regionen, se afsnit 6.9.
5. Foretager evt. fornyet fintælling af stemmematerialet til regionsrådsvalget, se afsnit 9.4.
6. Foretager opgørelsen af regionsrådsvalget, indfører resultatet i valgbogen for regionsrådsvalget og sender en kopi af valgbogen med bilag til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se afsnit 9. Samtidig sendes en ubrugt, annulleret stemmeseddel til ministeriet.
7. Underretter kandidaterne om regionsrådsvalgets udfald, se afsnit 10.5.

3. Tidsfrister og postomdeling

3.1 Oversigt over tidsfristerne ved de kommunale og regionale valg den 18. november 2025

Dette afsnit indeholder en oversigt over tidsfristerne ved forberedelsen, gennemførelsen og opgørelsen af de kommunale og regionale valg.

Tirsdag den 20. maj 2025

(3. tirsdag i maj måned i valgåret)

Brevstemmematerialet skal senest fra denne dag findes i kommunen af hensyn til rederier med danske skibe i udenrigsfart m.v., der måtte have behov for at rekvirere brevstemmemateriale på et tidligt tidspunkt.¹

Fredag den 1. august 2025

1. Ansøgning om optagelse på valglisten af EU-statsborgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol og har valgt til kommunalbestyrelsen og regionsrådet i henhold til lovens § 1, stk. 2 (EU-diplomater m.fl.), kan fra og med denne dag indleveres til den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse).²
2. Sidste frist for kommunalbestyrelsens vedtagelse af ændringer i styrelsesvedtægten, hvorved kommunalbestyrelsens medlemstal ændres med virkning fra den førstkommende valgperiode.³

Fredag den 1. august 2025 eller snarest derefter

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bekendtgør i Statstidende, hvilke bogstavbetegnelser der skal tildeles kandidatlistor for partier, der den 1. august

2025 er opstillingsberettigede til folketingsvalg, og for det tyske mindretals parti.⁴

Mandag den 18. august 2025

(3 måneder før valgdagen)

Ansøgning om optagelse på valglisten af EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, kan fra og med denne dag indleveres til den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse).⁵

Tirsdag den 19. august 2025

(3. tirsdag i august måned i valgåret)

Brevstemmeafgivning kan begynde i udlandet, på Færøerne, i Grønland, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område.⁶ Brevstemmematerialet skal senest fra denne dag findes på de danske repræsentationer i udlandet samt om bord på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område.⁷

Tirsdag den 19. august 2025

(Tirsdagen 13 uger før valgdagen)

1. Kommunen og regionen annoncerer senest denne dag på deres hjemmesider og i stedlige dagblade eller lokalaviser:
 - a. antal medlemmer, der skal vælges,
 - b. antal stillere for en kandidatliste,
 - c. fristerne for tidligste og seneste indlevering af kandidatlistor,
 - d. dag og tid for afstemningen samt
 - e. betingelserne for at stemme og stille op som kandidat til kommunalbestyrelsesvalget henholdsvis regionsrådsvalget, herun-

¹ Den kommunale og regionale valglovs § 66, stk. 2.

² § 2, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar 2019 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

³ Den kommunale og regionale valglovs § 6 a.

⁴ Den kommunale og regionale valglovs § 33, stk. 3.

⁵ § 4, stk. 1, og § 2 i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁶ Den kommunale og regionale valglovs §§ 63 og 64.

⁷ Den kommunale og regionale valglovs § 66, stk. 2.

derbetingelserne for, at herboende udlændinge kan stemme og stille op til de nævnte valg.⁸

Det vil være hensigtsmæssigt, hvis bekendtgørelserne også indeholder oplysninger om, hvor kandidatlisterne skal indleveres.

2. Sidste frist for kommunalbestyrelsens valg af kommunevalgbestyrelse.⁹
3. Sidste frist for regionsrådets valg af regionsvalgbestyrelse.¹⁰
4. Kommunalbestyrelsen vælger i passende tid inden valgdagen valgstyrere og tilforordnede vælgere.¹¹

Tirsdag den 2. september 2025

(Tirsdagen 11 uger før valgdagen)

Kandidatlister, derved sidste valg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som fortsat er repræsenteret heri tirsdagen 9 uger før valgdagen, og som ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, kan fra og med denne dag indleveres til formanden for valgbestyrelsen.¹²

Tirsdag den 16. september 2025

(Tirsdagen 9 uger før valgdagen)

1. Kl. 12 er sidste frist for indlevering af kandidatlister, der ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere.¹³

2. Kandidatlister, der ikke er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, kan fra og med denne dag indleveres til formanden for valgbestyrelsen.¹⁴

Tirsdag den 23. september 2025

(Tirsdagen 8 uger før valgdagen)

Kl. 12 er sidste frist for valgbestyrelsens meddelelse til kandidatlisten om, hvorvidt valgbestyrelsen fritager kandidatlisten for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere.¹⁵

Tirsdag den 30. september 2025

(Tirsdagen 7 uger før valgdagen)

Kl. 12 er sidste frist for indlevering af kandidatlister, der ikke er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, til formanden for valgbestyrelsen.¹⁶

Tirsdag den 30. september 2025 eller snarest derefter

Snarest muligt efter udløbet af fristen for seneste indlevering af kandidatlister kan valgbestyrelsen indsende ansøgning til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om at godkende, at kandidaternes navne ikke bliver anført på stemmesedlen til valget i kommunen henholdsvis regionen, hvis det afhensyn til stemmesedlens størrelse og overskuelighed er nødvendigt.¹⁷

Onsdag den 1. oktober 2025

Sidste frist for visse EU-diplomater m.fl. for at indgive ansøgning til den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), om at blive optaget på valglisten. Fristen gælder de EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som se-

⁸ Den kommunale og regionale valglovs § 22.

⁹ Den kommunale og regionale valglovs § 13, stk. 1.

¹⁰ Den kommunale og regionale valglovs § 13, stk. 1.

¹¹ Den kommunale og regionale valglovs §§ 16 og 17.

¹² Den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 3. pkt., jf. § 19, stk. 4.

¹³ Den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 3. pkt., jf. § 19, stk. 4.

¹⁴ Den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 2. pkt.

¹⁵ Den kommunale og regionale valglovs § 26 a.

¹⁶ Den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 1. pkt.

¹⁷ Den kommunale og regionale valglovs § 48, stk. 1 og 2.

nest onsdag den 1. oktober 2025 opfylder valgrets-
betingelserne efter lovens § 1, stk. 2, bortset fra al-
dersbetingelsen.¹⁸

Fredag den 3. oktober 2025

(Fredagen 46 dage før valgdagen)

Kandidater og stillere skal opfylde valgretsbe-
tingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingel-
sen vedrørende varigheden afforudgående fast bo-
pæl i riget denne dag. Hvis betingelserne ikke er
opfyldt denne dag, skal de være opfyldt kl. 12 man-
dagen 43 dage før valgdagen.¹⁹

Lørdag den 4. oktober 2025

(Lørdagen 45 dage før valgdagen)

Sidste frist for valgbestyrelsens underretning til
kandidatlistens repræsentant om mangler ved en
kandidatliste.²⁰

Sidste frist for valgbestyrelsens afgørelse om, hvil-
ken af flere kandidatlistes der kan anvende en given
listebetegnelse.²¹

Mandag den 6. oktober 2025

(Mandagen 43 dage før valgdagen)

1. Kl. 12 er sidste frist for afhjælpning af mangler
ved en kandidatliste eller indlevering af en ny
kandidatliste til valgbestyrelsen.²²
2. Kl. 12 er sidste frist for kandidatlistens repræ-
sentant til at tilbagekalde kandidatlistes over
for valgbestyrelsens formand.²³
3. Kl. 12 er sidste frist for at anmelde indgåede
valgforbund over for valgbestyrelsens for-
mand.²⁴

4. Kl. 12 er sidste frist for at trække anmeldelser
om valgforbund tilbage over for valgbestyrel-
sens formand.²⁵

5. Kl. 12 er sidste frist for kandidater og stillere,
der den 3. oktober 2025 ikke opfyldte valgrets-
betingelserne bortset fra aldersbetingelsen og
betingelsen vedrørende varigheden afforudgå-
ende fast bopæl i riget, til at opfylde valgrets-
betingelserne bortset fra aldersbetingelsen og
betingelsen vedrørende varigheden afforudgå-
ende fast bopæl i riget.²⁶

Mandag den 6. oktober 2025

*(Mandagen 43 dage før valgdagen) eller snarest
derefter*

Kommunen bekendtgør på sin hjemmeside og ved
opslag de steder i kommunen, hvor enhver vælger
kan brevstemme, de godkendte kandidatlistes, her-
under listernes bogstavbetegnelser og kandidater-
nes navne, samt anmeldte valgforbund vedrørende
både kommunalbestyrelsesvalget og regionsråds-
valget.²⁷

Regionen underretter kommunerne i regionen om
de godkendte kandidatlistes, herunder listernes
bogstavbetegnelser og kandidaternes navne, samt
anmeldte valgforbund til regionsrådsvalget. Regio-
nen bekendtgør desuden oplysningerne på sin
hjemmeside.²⁸

Kandidatlisternes, herunder oplysninger om de en-
kelte kandidater, kandidatlisternes opstillingsform
og deres anmodning om bogstavbetegnelse, samt

¹⁸ § 2, stk. 4, jf. § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar
2019 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg
af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæi-
ske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol
(EU-diplomater).

¹⁹ Den kommunale og regionale valglovs § 3 og § 20, stk. 1.

²⁰ Den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. pkt., jf. §
23 a.

²¹ Den kommunale og regionale valglovs § 24 b, stk. 6.

²² Den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 2. pkt.

²³ Den kommunale og regionale valglovs § 26, stk. 1, jf. § 23 a.

²⁴ Den kommunale og regionale valglovs § 40.

²⁵ Den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 1.

²⁶ Den kommunale og regionale valglovs § 3 og § 20, stk. 1.

²⁷ Den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 1.

²⁸ Den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 2.

deres anmeldelse af valgforbund må ikke gøres offentligt tilgængelige, før ovennævnte bekendtgørelse har fundet sted.²⁹

Tirsdag den 7. oktober 2025

(Tirsdagen 6 uger før valgdagen)

Brevstemmeafgivning kan begynde her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme.³⁰

Kommunen annoncerer – på et passende tidspunkt i forhold til påbegyndelsen af brevstemmeafgivningen – i de stedlige dagblade eller lokalaviser samt på sin hjemmeside om brevstemmeafgivningen til valget, herunder information om, hvor og hvordan man kan brevstemme.

Kommunen oplyser forud for begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen på sin hjemmeside og evt. ved annoncering i relevante medier vælgerne om muligheden for at benytte hjælpemidler ved brevstemmeafgivningen og ved stemmeafgivningen på valgdagen og om muligheden for at søge om at blive overflyttet til et andet valgsted i den forbindelse.³¹

Kommunen annoncerer – på et passende tidspunkt i forhold til påbegyndelsen af brevstemmeafgivningen – i de stedlige dagblade eller lokalaviser samt på sin hjemmeside om muligheden for at brevstemme i vælgerens eget hjem³² samt orienterer om muligheden for at brevstemme i visse botilbud m.v.³³

Kommunen fører i VALG-løsningen en brevstemmeprotokol over de brevstemmer, kommunen modtager til valget.

Tirsdag den 21. oktober 2025

(Tirsdagen 4 uger før valgdagen)

1. Ansøgning om, at en vælger med handicap eller nedsat førlighed kan stemme på et andet valgsted i bopælskommunen, kan fra og med denne dag indgives til kommunen.³⁴
2. Ansøgning om at brevstemme i hjemmet kan fra og med denne dag indgives til opholdskommunen.³⁵
3. Sidste frist for visse herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, til at søge den kommune, hvor de lovligt har bopæl, om at blive optaget på valglisten.³⁶

Fristen gælder de herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR, og som:

- senest tirsdag den 14. oktober 2025 er flyttet til Danmark, og
- senest tirsdag den 14. oktober 2025 har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande.

Lørdag den 25. oktober 2025

(4. lørdag før valgdagen)

Fra kl. 12 kan der uden tilladelse fra vejmyndigheden ophænges valgplakater på højst 0,8 m² på offentlige veje og private fællesveje i byer og bymæssige områder. De nærmere regler herom i vejlovgivningen m.v. skal iagttages.³⁷

²⁹ Den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 3.

³⁰ Den kommunale og regionale valglovs § 62, stk. 1, 2. pkt.

³¹ § 8, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

³² § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 33 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

³³ § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2024 om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

³⁴ Den kommunale og regionale valglovs § 53 a, stk. 2, sidste pkt.

³⁵ Den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 4, sidste pkt.

³⁶ § 4, stk. 2, jf. stk. 3 modsætningsvis, i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

³⁷ Vejlovens § 3, nr. 10, § 84 og § 85 og privatvejlovens § 10, nr. 17, § 66 a og § 66 b.

Tirsdag den 28. oktober 2025

(Tirsdagen 3 uger før valgdagen)

1. Brevstemmeafgivning kan begynde på sygehuse, i visse botilbud m.v., herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, i Kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, og på danske havanlæg på dansk område.³⁸
2. Sidste frist for visse herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, til at søge den kommune, hvor de lovligt har bopæl, om at blive optaget på valglisten.³⁹

Fristen gælder de herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR, og som:

- efter tirsdag den 14. oktober 2025 er flyttet til Danmark, eller
- efter tirsdag den 14. oktober 2025 har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande.

Onsdag den 29. oktober 2025

(20 dage før valgdagen)

Sidste frist for kommunens indberetning af ændringer vedrørende både afstemningsområder (valgdistrikter) og valgsteder til DAGI (Danmarks Administrative Geografiske Inddeling).

Fredag den 31. oktober 2025

(18 dage før valgdagen)

Frist for kommunens opdatering af antal valgborde for hvert valgsted i VALG-løsningen.

Lørdag den 1. november 2025

Det vil være hensigtsmæssigt at holde åbent på mindst ét af kommunens brevstemmesteder.

Mandag den 3. november 2025

(Mandagen 15 dage før valgdagen)

1. KL 12 er sidste frist for visse EU-diplomater m.fl. for at indgive ansøgning til den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), om at blive optaget på valglisten.

Fristen gælder de EU-borgere, der fra den 24. september 2025 til og med mandag den 3. november 2025 bliver registreret i Udenrigsministeriets protokol og derved opfylder valgretsbestemmelserne efter lovens § 1, stk. 2, bortset fra aldersbetingelsen.⁴⁰

2. Sidste frist for kommunalbestyrelsens afgørelse om optagelse på valglisten af EU-diplomater m.fl.⁴¹
3. Sidste frist for kommunalbestyrelsens afgørelse om optagelse på valglisten af herboende EU-borgere, der ikke er bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, men har lovlig bopæl i Danmark.⁴²

³⁸ Den kommunale og regionale valglovs § 62, stk. 1, 1. pkt., og § 64, stk. 3.

³⁹ § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁴⁰ § 2, stk. 5, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar 2019 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁴¹ § 8, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar 2019 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁴² § 1, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, nr. 3, jf. § 12, i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

4. Sidste frist for, at en EU-borger, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som er optaget på valglisten i fraflytningskommunen og flyttet til en anden kommune, kan blive optaget på valglisten i tilflytningskommunen. Den pågældende vælger skal senest denne dag give tilflytningskommunen meddelelse om flytningen. Tilflytningskommunen giver senest denne dag fraflytningskommunen meddelelse om, at den pågældende vælger er optaget på valglisten. Fraflytningskommunen skal herefter slette den pågældende vælger af valglisten i fraflytningskommunen.⁴³
5. Skæringsdato for kommunens manuelle udarbejdelse af en valgliste over EU-diplomater m.fl., som kommunen har truffet afgørelse om at optage på valglisten, ellersom uden fornyet ansøgning skal optages på valglisten efter lovens § 7, stk. 2.⁴⁴
6. Skæringsdato for kommunens manuelle udarbejdelse af en valgliste over EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som kommunen har truffet afgørelse om at optage på valglisten.⁴⁵
7. Skæringsdato for optagelse på 15.-dagsvalglisten (som danner grundlag for udsendelse af valgkort).⁴⁶
8. Skæringsdato for optagelse på 15.-dagsvalglisten under den nye bopæl af vælgere, der er flyttet *inden for kommunen*. Vælgere, der flytter inden for kommunen senere end denne dag,

eller som senere end denne dag har anmeldt flytningen, skal forblive optaget på 15.-dagsvalglisten under den hidtidige bopæl.⁴⁷

9. Kl. 18 skal kommunens indberetning af oplysninger til CPR (Det Centrale Personregister), der kan have betydning for vælgerens optagelse på 15.-dagsvalglisten og udskrivning af valgkort, være afsluttet. Det gælder bl.a.:
 - indenlandsk flytning,
 - fraflytning til udlandet,
 - tilflytning fra udlandet,
 - erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret,
 - erhvervelse eller fortabelse af statsborgerskab i et andet EU-land eller i Island, Norge eller Storbritannien og
 - dødsfald.

Kommunen eftersers sin fysiske og elektroniske post for samme dag inden kl. 18 at behandle meddelelser om ovenstående, der kan have betydning for vælgerens optagelse på 15.-dagsvalglisten.

10. Sidste frist for at kommunalbestyrelsen på et møde kan træffe afgørelse om, at valgsteder på visse småøer først åbner kl. 9 (og ikke kl. 8) på valgdagen.⁴⁸ Kommunen skal senest den dag også opdatere valgstedets åbningstid i VALG-løsningen.
11. Sidste frist for kommunens skriftlige underretning af Indenrigs- og Sundhedsministeriet om EU-borgere, der ikke er bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som er optaget på valglisten.⁴⁹

⁴³ § 15, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁴⁴ § 13, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar 2019 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁴⁵ § 16, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁴⁶ Den kommunale og regionale valglovs § 8, stk. 2.

⁴⁷ Den kommunale og regionale valglovs § 8, stk. 3.

⁴⁸ Den kommunale og regionale valglovs § 52, stk. 2.

⁴⁹ § 19 i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt

Torsdag den 6. november 2025

(Torsdagen 12 dage før valgdagen)

Kl. 18 er sidste frist for, at vælgere kan ansøge opholdskommunen om at brevstemme i hjemmet, medmindre kommunen har fastsat en senere frist. Den seneste frist for ansøgning, som kommunen kan fastsætte, er fredagen før valgdagen.⁵⁰ For at kunne modtage ansøgninger skal kommunen holde åbent mindst ét sted i kommunen i mindst nogle timer umiddelbart inden kl. 18, hvis fristen ikke forlænges.

Lørdag den 8. november 2025

(Lørdagen 10 dage før valgdagen)

1. Kommunen bekendtgør senest denne dag på sin hjemmeside:
 - at der vil blive udsendt valgkort til vælgere, samt
 - at indsigelser vedrørende manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunen.⁵¹
2. Det vil være hensigtsmæssigt at holde åbent på mindst ét af kommunens brevstemmesteder.

Mandag den 10. november 2025

(Mandagen 8 dage før valgdagen)

Kl. 12 er sidste frist for, at en vælger med handicap eller nedsat førlighed kan ansøge sin bopælskommune om at stemme på et andet valgsted.⁵²

Tirsdag den 11. november 2025

(Tirsdagen 7 dage før valgdagen)

1. Skæringsdato for optagelse på 7.-dagsvalglisten af vælgere, der senest denne dag er flyttet til kommunen fra en anden kommune og har

anmeldt flytning til tilflytningskommunen. Vælgere, der senere end denne dag flytter eller anmelder flytning, skal som noget nyt forblive på valglisten under den hidtidige bopæl.⁵³

Kommunen eftersers sin fysiske og elektroniske post for samme dag at behandle flytteanmeldelser, der kan have betydning for optagelse på 7.-dagsvalglisten.

2. Kl. 18 skal kommunens indberetning af oplysninger til CPR (Det Centrale Personregister), der kan have betydning for vælgerens optagelse på 7.-dagsvalglisten og udskrivning af valgkort, være afsluttet. Det gælder bl.a.:
 - indenlandsk flytning,
 - fraflytning til udlandet,
 - tilflytning fra udlandet, Grønland og Færøerne,
 - erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret,
 - erhvervelse eller fortabelse af statsborgerskab i et andet EU-land eller i Island, Norge eller Storbritannien og
 - dødsfald.

Torsdag den 13. november 2025

(Torsdagen 5 dage før valgdagen)

Vælgerne skal have modtaget valgkort.

Fredag den 14. november 2025

(Fredagen før valgdagen)

1. Kommunen skal fra og med denne dag manuelt rette valglisten i nødvendigt omfang frem til og med valgdagen.⁵⁴ Den digitale valgliste bliver ikke opdateret automatisk efter denne dag. Kommunen skal derfor fra og med denne dag til og med valgdagen abonnere på hændelser fra CPR's hændelseskatalog vedr. flytning til

har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁵⁰ Den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 4, 2.-4. pkt.

⁵¹ Den kommunale og regionale valglovs § 11.

⁵² Den kommunale og regionale valglovs § 53 a, stk. 2, 1. pkt.

⁵³ Den kommunale og regionale valglovs § 8, stk. 4.

⁵⁴ Den kommunale og regionale valglovs § 12, stk. 2, 1. pkt.

udlandet, dødsfald, forsvinding samt erhvervelse og fortabelse af dansk statsborgerskab og statsborgerskab i et andet EU-land eller i Island, Norge eller Storbritannien.

En vælger, der er flyttet til en anden kommune senere end den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), skal dog som noget nyt forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl, dvs. i fraflytningskommunen.⁵⁵

2. Sidste dag for brevstemmeafgivning i Danmark, herunder på danske havanlæg på dansk område.⁵⁶

Kommunen skal som minimum i tidsrummet kl. 9-16 holde åbent på mindst ét af kommunens brevstemmesteder.⁵⁷ Det er hensigtsmæssigt også at holde kommunens evt. øvrige brevstemmesteder åbent.

KL giver kommunerne nærmere information om afhentning og levering af mellemkommunale brevstemmer.

Søndag den 16. november 2025

(Søndagen 2 dage før valgdagen)

Regionsvalgbestyrelsen henholdsvis kommunevalgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag til regionsrådsvalget henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget er afleveret til kommunerne senest denne dag.⁵⁸

Søndag den 16. november – mandag den 17. november 2025

(1 eller 2 dage før valgdagen)

Valgbestyrelsen og valgstyrelserne kan om nødvendigt 1 eller 2 dage før valgdagen begynde at under-

søge, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Undersøgelsen skal være færdig, inden afstemningen begynder på valgdagen.⁵⁹

Kommunen afhenter post og efterser sin postkasse m.v. for at sikre, at evt. sent modtagne brevstemmer afleveres rettidigt til vedkommende valgstyrelse. For at komme i betragtning skal brevstemmerne være modtaget af valgstyrelserne, inden afstemningen begynder.⁶⁰ Se afsnit 3.2 om forsendelse af post og brevstemmer.

Tirsdag den 18. november 2025

(Valgdagen)

1. Kommunen afhenter post og efterser sin postkasse m.v. for at sikre, at evt. sent fremkomne brevstemmer kan afleveres rettidigt til vedkommende valgstyrelse på de enkelte valgsteder, inden afstemningen begynder.
2. Afstemningen foregår kl. 8-20, bortset fra på visse småøer, hvis kommunalbestyrelsen senest 15 dage før valgdagen har truffet afgørelse om, at afstemningen på øen først begynder kl. 9.⁶¹
3. Stemmeoptælling foretages på valgstedene umiddelbart efter afstemningens afslutning.⁶² Resultatet af både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget indberettes til kommunevalgbestyrelsen. Ved regionsrådsvalget indberetter kommunevalgbestyrelserne resultatet til regionsvalgbestyrelsen.⁶³

⁵⁵ Den kommunale og regionale valglovs § 8, stk. 4, 2. pkt.

⁵⁶ Den kommunale og regionale valglovs § 62, stk. 1, 1. pkt., og § 64, stk. 3.

⁵⁷ Den kommunale og regionale valglovs § 62, stk. 2.

⁵⁸ Den kommunale og regionale valglovs § 50.

⁵⁹ Den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 1, 1. pkt.

⁶⁰ Den kommunale og regionale valglovs § 72, stk. 3.

⁶¹ Den kommunale og regionale valglovs § 52, stk. 1 og 2.

⁶² Den kommunale og regionale valglovs § 74.

⁶³ Den kommunale og regionale valglovs § 76.

Onsdag den 19. november – fredag den 21. november 2025

(1-3 dage efter valgdagen)

1. Kommunen sørger for, at afstemningsbøgerne, de benyttede valglister og valgkort samt stemmesedlerne og brevstemmematerialet er til stede ved fintællingen.⁶⁴

Kommunevalgbestyrelsen foretager senest dagen efter valgdagen fintælling af både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget.

Valgbogen for regionsrådsvalget sendes til formanden for regionsvalgbestyrelsen.⁶⁵

2. Kommunevalgbestyrelsen opgør senest dagen efter fintællingen kommunalbestyrelsesvalget og regionsvalgbestyrelsen regionsrådsvalget.

Har regionsvalgbestyrelsen foretaget fornyet fintælling, skal opgørelsen af valget ske senest dagen efter, at regionsvalgbestyrelsen har modtaget stemmesedlerne fra kommunerne.⁶⁶

Kommunevalgbestyrelsen henholdsvis regionsvalgbestyrelsen sender senest dagen efter valgets opgørelse i elektronisk form en attesteret og underskrevet kopi af valgbogen sammen med fortegnelsen fra VALG-løsningen over kandidatertil valget til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.⁶⁷ Der skal *ikke* indsendes kopi af afstemningsbøgerne.

Valgbøgerne med bilag indsendes elektronisk og i krypteret form til valg@im.dk.

3. Der indsendes med almindelig post en annulleret original stemmeseddel til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Valgheden. Find ministeriets aktuelle adresse på www.ism.dk. Der skal ikke indsendes opslag fra valgstederne.

Tirsdag den 25. november 2025

(Ugedagen efter valgdagen)

Sidste frist for at klage over valget. Klager over kommunalbestyrelsesvalget indgives til den siddende kommunalbestyrelse. Klager over regionsrådsvalget indgives til det siddende regionsråd.⁶⁸

Onsdag den 26. november 2025

(8 dage efter valgdagen)

1. Kommunen sender en e-mail til valg@im.dk med titlen »[Kommunens navn]: Brevstemmer modtaget efter valgdagen« og med angivelse af, hvor mange brevstemmer der måtte være modtaget i kommunen fra *dagen efter valgdagen* og en uge frem, dvs. fra og med den 19. november 2025 til og med den 25. november 2025.

2. Valgplakater, der efter vejlovgivningens regler er ophængt uden tilladelse fra vejmyndigheden, skal være taget ned senest ved døgnets afslutning.⁶⁹

Fredag den 28. november 2025

(Fredagen 10 dage efter valgdagen)

Sidste frist for valgte kandidater for at ansøge den siddende kommunalbestyrelse henholdsvis det siddende regionsråd om fritagelse for valget til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet.⁷⁰

1.-15. december 2025

1. Afholdelse af det konstituerende møde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, dog tidligst efter at den hidtidige kommunalbestyrelse henholdsvis det hidtidige regionsråd

⁶⁴ Den kommunale og regionale valglovs § 77.

⁶⁵ Den kommunale og regionale valglovs § 78, stk. 6.

⁶⁶ Den kommunale og regionale valglovs §§ 79 og 80, stk. 4.

⁶⁷ Den kommunale og regionale valglovs § 88, stk. 3.

⁶⁸ Den kommunale og regionale valglovs § 93, stk. 1.

⁶⁹ Vejlovens § 84, stk. 1, og privatvejslovens § 66 a, stk. 1.

⁷⁰ Den kommunale og regionale valglovs § 92, stk. 3.

har truffet afgørelse vedrørende evt. valgklager og begæringer om fritagelse for valget.⁷¹

2. Sidste frist for et nyvalgt medlem af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, der på valgdagen ikke var valgbart pga. straf, til at underrette borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden skriftligt herom.⁷²

Torsdag den 1. januar 2026

1. De nyvalgte kommunalbestyrelser og de nyvalgte regionsråd tiltræder, medmindre der inden den 31. december 2025 er truffet endelig afgørelse om, at der afholdes omvalg.⁷³
2. Når klagefristen er udløbet, og evt. klager over valget er endeligt afgjort, tilintetgøres valglister og valgkort samt stemmesedler og brevstemmemateriale. Dette valgmateriale kan efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningen⁷⁴ og databeskyttelsesloven. Valgmateriale, der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.⁷⁵

3.2. Forsendelse af post og brevstemmer

3.2.1. Aftale om samlet afsendelse af mellemkommunale brevstemmer

KOMBIT har en aftale med PostNord om distribution af mellemkommunale brevstemmer. Alle mellemkommunale brevstemmer kan samles til bunke ét sted i afsenderkommunen og sendes samlet ad mindst to omgange.

KL informerer kommunerne direkte om processen for afhentning og levering af mellemkommunale brevstemmer. KL vil desuden løbende informere

kommunerne om valg og valgprocessen på Viva Engage: KL Dialogportalen.

Kommunerne kan som hidtil tage imod brevstemmer, der er afgivet på sygehuse og i fængsler m.v., med henblik på, at de kan indgå i den samlede forsendelse af brevstemmer efter nærmere aftale mellem institutionen og den pågældende kommune. Kommunerne er ikke forpligtede til at varetage forsendelsen af institutionens brevstemmer, men Indenrigs- og Sundhedsministeriet opfordrer til, at kommunerne er imødekommende over for sådanne anmodninger, så flest mulige brevstemmer når rettidigt frem.

3.2.2. Øvrig forsendelse af brevstemmer og modtagelse af post

Brevstemmer, der afgives den sidste uge af brevstemmeperioden, og som sendes uden for den ovennævnte aftale, skal sendes til bopælskommunen samme dag, som de er afgivet. Øvrige brevstemmer skal sendes snarest muligt.

Kommunen skal sikre, at al post er aftalt leveret eller afhentet m.v. så tæt på de gældende frister som muligt, så f.eks. alle indkomne ansøgninger om optagelse på valglisten kan behandles senest på skæringsdatoen, og sent modtagne brevstemmer fra udlandet m.v. kan afleveres rettidigt til valgstyrrerne på de enkelte valgsteder, inden afstemningen begynder.

⁷¹ Lov om kommunernes styrelse § 6, stk. 1, og regionslovens § 9, stk. 1.

⁷² Den kommunale og regionale valglovs § 101, stk. 1.

⁷³ Den kommunale og regionale valglovs § 97.

⁷⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger.

⁷⁵ Den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 4 og 5.

4. Valgret, valglistes og valgkort

4.1. Bekendtgørelse om de kommunale og regionale valg

Senest tirsdag den 19. august 2025 (tirsdagen 13 uger før valgdagen) skal kommunen og region bekendtgøre følgende på deres hjemmeside og i de stedlige dagblade eller lokalaviser, se lovens § 22:

- antal medlemmer, der skal vælges,
- antal stillere for en kandidatliste,
- fristerne for tidligste og seneste indlevering af kandidatlistes, se lovens § 23, stk. 1, 1.-3. pkt.,
- dag og tid for afstemningen samt
- betingelserne for at udøve valgret (have ret til at stemme) og stille op som kandidat,
- herunder for herboende udlændinge.

Kommunalbestyrelsens medlemstal fastsættes i styrelsesvedtægten, se § 5, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024). Ændringer af medlemstallet skal for at få virkning fra valgperioden 2026-2029 være vedtaget af kommunalbestyrelsen senest den 1. august 2025 (1. august i valgåret) ved to behandlinger med mindst 6 dages mellemrum, se § 2, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse og den kommunale og regionale valglovs § 6 a. Bestemmelsen i lovens § 6 a er en gyldighedsforskrift. Der kan ikke dispenseres fra fristen.

Regionsrådenes medlemstal er fastsat i regionslovens § 8 (lovbekendtgørelse nr. 70 af 23. januar 2024 med senere ændringer). Med virkning fra valget i 2025 er medlemstallet følgende:

- 47 medlemmer i regionsrådet for Region Østdanmark
- 31 medlemmer i regionsrådet for Region Midtjylland
- 31 medlemmer i regionsrådet for Region Syddanmark
- 25 medlemmer i regionsrådet for Region Nordjylland

Ved bekendtgørelsen af valget er det hensigtsmæssigt samtidig at angive, hvor og evt. til hvem kandidatlistes skal indleveres.

4.2. Valgret

4.2.1. Generelt om valgret

Den kommunale og regionale valglovs § 1 fastsætter, hvem der har valgret til kommunale og regionale valg:

»§ 1. Valgret til kommunalbestyrelsen og regionsrådet har enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, har fast bopæl i kommunen henholdsvis regionen, og som herudover enten

- 1) har dansk indfødsret,
- 2) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. dog stk. 3 og 4,
- 3) er statsborger i Island eller Norge, jf. dog stk. 3 og 4, eller
- 4) uden afbrydelse har haft fast bopæl i riget i de sidste 4 år forud for valgdagen, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2. Valgret til kommunalbestyrelsen og regionsrådet har endvidere enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Stk. 3. Følgende personer har uanset stk. 1, nr. 2-4, ikke valgret:

- 1) En udlænding, hvis opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8, stk. 1 eller 2, er bortfaldet, jf. udlændingelovens § 26 c eller § 21 b, stk. 1, men som ikke kan udsendes af landet, jf. udlændingelovens § 31,
- 2) en udlænding, der har fået afslag på en ansøgning om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8, stk. 1 eller 2, men som ikke kan udsendes af landet, jf. udlændingelovens § 31,

- 3) en udlænding, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22, 23 eller § 25 c,
- 4) en udlænding, der er udvist ved endelig afgørelse efter udlændingelovens §§ 25-25 b, og
- 5) en udlænding, der ved registreringen i Det Centrale Personregister (CPR) som tilflyttet fra udlandet var indsat direkte til afsoning i en af kriminalforsorgens institutioner, jf. § 17, stk. 4, i lov om Det Centrale Personregister.

Stk. 4. Stk. 3, nr. 1-4, finder anvendelse fra tidspunktet for registreringen hos Udlændingestyrelsen eller politiet af den pågældende dom eller afgørelse. Stk. 3 finder anvendelse, indtil udlændingen efter udlændingeloven eller forskrifter udstedt i medfør heraf erhverver opholdstilladelse eller -bevis eller bliver fritaget herfor.

Stk. 5. Personer, der efter reglerne i lov om Det Centrale Personregister opfylder betingelserne for at være bopælsregistreret i kommunen, anses for at have fast bopæl i kommunen henholdsvis i den region, hvori kommunen er beliggende. «

Derudover har Danmark indgået en bilateral aftale med Storbritannien om valgret og valgbarhed til kommunale og regionale valg for britiske statsborgere med bopæl i Danmark i medfør af lovens §§ 1 a og 3 a. Se afsnit 4.2.4.

Umyndige personer, der er fyldt 18 år og i øvrigt opfylder de almindelige valgretsbetingelser, har også valgret til kommunale og regionale valg.

For udlændinge, der opnår valgret efter 4 års forudgående fast bopæl i riget, regnes 4-årsperioden fra indrejsedatoen i CPR. En eventuel forudgående periode, hvor den pågældende uden at være bopælsregistreret i CPR måtte have opholdt sig i riget som asylsøgende eller lignende, medregnes ikke.

Personer, der efter reglerne i CPR-loven (lovbekendtgørelse nr. 1010 af 23. juni 2023 om Det Centrale Personregister med senere ændringer) opfylder betingelserne for at være bopælsregistreret i en

kommune, anses for at have fast bopæl i den kommune henholdsvis den region, hvori kommunen ligger, og anses dermed for at opfylde bopælsbetingelsen for valgret, se lov om kommunale og regionale valg § 1, stk. 5. Det gælder personer, der efter CPR-lovens regler er registreret i kommunen med bopæl, fast opholdssted eller som værende uden fast bopæl (dvs. under vejkode højere end 9900), se CPR-lovens § 6.

Det gælder også personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget (diplomater m.fl.), og deres medfølgende ægtefæller, registrerede partnere og samlevere, hvis de ikke er registreret som udrejst under udlandsopholdet. Efter CPR-lovens § 24, stk. 5 og 6, der trådte i kraft den 1. juli 2000, skal disse personer aldrig registreres som udrejst i CPR. Hvis de ikke bevarer rådigheden over deres bopæl under udlandsopholdet, registreres de i den hidtidige kommune som værende uden fast opholdssted (under høj vejkode 9953).

Personer, der opholder sig i udlandet, og som er registreret i CPR som udrejst, har derimod ikke valgret ved de kommunale og regionale valg, da de ikke opfylder betingelsen om fast bopæl i kommunen henholdsvis regionen. Det gælder, uanset om de er omfattet af folketingsvalglovens § 2 og efter anmodning er optaget på folketingsvalglisten efter kommunalbestyrelsens eller Valgnævnets afgørelse.

4.2.2. EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol, har valgret til kommunale og regionale valg, hvis de på valgdagen er fyldt 18 år, se lovens § 1, stk. 2.

De pågældende EU-borgere har valgret, uanset at de i kraft af deres registrering i Udenrigsministeriets protokol ikke bopælsregistreres i CPR, se CPR-lovens § 18, stk. 1 og 2. De pågældende personer registreres i stedet i CPR med et administrativt CPR-nummer uden bopælsregistrering.

Personkredsen, der registreres i Udenrigsministeriets protokol, omfatter udsendte diplomater og andet udsendt personale (tjenestepersonale, forudsat at de har tjenestepas) ved ambassader i Danmark samt medfølgende familiemedlemmer og privat tjenestepersonale, der tilhører husstanden (børn normalt indtil det fyldte 21. år) og internationalt rekrutteret personale ved internationale organisationer (herunder EU-institutioner) i Danmark og medfølgende familiemedlemmer.

Udenrigsministeriet modtager informationer om lokalt ansat personale, men de registreres uanset nationalitet ikke i Udenrigsministeriets protokol i kommunal- og regionalvalglovens og CPR-lovens forstand og er derfor ikke omfattet af bestemmelsen om valgret.

EU-borgere omfattet af lovens § 1, stk. 2, skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), dvs. hvor de bor. Ved afgørelsen af, hvor den pågældende har sin private bolig, skal der tages udgangspunkt i CPR-lovgivningens principper for, hvor en person skal bopælsregistreres, se CPR-lovens §§ 6-9.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.3.3 og afsnit 4.7.1.

Der er efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering kun et meget begrænset antal vælgere i denne persongruppe, der vil anmode om at blive optaget på valglisten (formentlig i hovedstadsområdet).

Nogle af de nævnte EU-borgere har siden den 1. april 2017 kunnet vælge, om de vil være registreret i Udenrigsministeriets protokol, eller om de vil ansøge Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) om et EU-opholdsbevis (registreringsbevis) med henblik på efterfølgende bopælsregistrering i CPR. Dette gælder udelukkende for ansatte ved internationale organisationer (inkl. EU-agenturer/kontorer) i Danmark og disses medfølgende familiemedlemmer samt EU-borgere med nationalitetspas, der er familiemedlemmer til udsendte diplomater eller andet udsendt personale

ved ambassader. Disse EU-borgere kan således vælge *enten*

- 1) at lade deres opholdsgrundlag her i landet være meddelelse af opholdstilladelse efter udlændingelovens § 47, stk. 1, med deraf følgende registrering i Udenrigsministeriets protokol og fritagelse for bopælsregistrering i CPR eller
- 2) alene at lade deres opholdsgrundlag være deres status som vandrende arbejdstager efter EU-retten med mulighed for at ansøge SIRI om et EU-opholdsbevis (registreringsbevis).

EU-borgere, der ønsker at blive bopælsregistreret i CPR, skal ansøge om et EU-opholdsdokument (registreringsbevis) i Danmark ved henvendelse til SIRI. Efter modtagelse af opholdsdokumentet kan ansøgeren anmelde indrejse til sin bopælskommune med henblik på bopælsregistrering i CPR.

Når den pågældendes organisation har underrettet Udenrigsministeriets protokol om bopælsregistreringen i CPR, udsteder protokollen et ID-kort til den pågældende og evt. medfølgende familiemedlemmer. Bopælsregistrering i CPR for denne gruppe forudsætter, at en eventuel registrering i protokollen er ophørt.

De to forskellige opholdsgrundlag har betydning for, hvordan persongruppen optages på valglisten til de kommunale og regionale valg.

EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, optages automatisk på valglisten i deres bopælskommune, se lovens § 7, stk. 1, 1. pkt. EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), se lovens § 7, stk. 1, 3. pkt., og afsnit 4.3.3.

EU-borgere, der skifter status ("omregistrering" fra Udenrigsministeriets protokol til CPR med bopælsregistrering), skal søge om optagelse på valglisten som ikke-bopælsregistreret EU-borger i den periode, hvor vedkommende ikke (længere) er optaget

i Udenrigsministeriets protokol og (endnu) ikke er bopælsregistreret i CPR. Se afsnit 4.3.4 og 4.5.5.

4.2.3. Herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande, der er fyldt 18 år og uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol lovligt har bopæl i Danmark, har også valgret til de kommunale og regionale valg.

Ministeriet forventer, at det vil være et meget begrænset antal vælgere i denne persongruppe, der vil anmode om at blive optaget på valglisten. Se nærmere herom afsnit 4.3.4.

4.2.4. Britiske statsborgeres valgret

I medfør af en gensidig aftale mellem Danmark og Storbritannien har britiske statsborgere med bopæl i Danmark fået valgret og valgbarhed til kommunale og regionale valg. Se bekendtgørelse nr. 832 af 25. juni 2024 om valgret og valgbarhed til kommunale og regionale valg for statsborgere i Det Forenede Kongerige med fast bopæl i Danmark.

Bekendtgørelsen indebærer, at britiske statsborgere har valgret og er valgbare til kommunale og regionale valg, hvis de er registreret i CPR med britisk statsborgerskab og fast bopæl i Danmark. Der gælder ikke noget tidsmæssigt krav til uafbrudt fast bopæl i riget som betingelse for valgret og valgbarhed, således som der gør for andre tredjelandsborgere.

Britiske statsborgere, som er bopælsregistreret i CPR, optages automatisk på valglisten efter de samme regler som øvrige vælgere, der er bopælsregistreret i CPR. Se herom afsnit 4.3.1.

4.2.5. Udviste udlændinge m.v. har ikke valgret

Udlændinge, der befinder sig i Danmark på tålt ophold, eller som er udvist af Danmark ved endelig dom eller endelig administrativ afgørelse, eller som fra udlandet er indsat direkte til afsoning i en af kriminalforsorgens institutioner, har ikke valgret, se lovens § 1, stk. 3 og 4.

Udlændingestyrelsen, politiet og Direktoratet for Kriminalforsorgen leverer efter anmodning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplysninger om den nævnte gruppe udlændinge til CPR-kontoret, der sørger for, at disse personer ikke indgår i valgudtrækket fra CPR til VALG-løsningen.

Hvis der efterfølgende er behov for at tilføje eller slette en person fra valglisten, vil Indenrigs- og Sundhedsministeriet kontakte den relevante kommune herom.

Da oplysningerne ikke er tilgængelige på tidspunktet for valgbestyrelsens godkendelse af kandidatlisterne, skal kommunerne ikke i forbindelse med kontrol af valgret for kandidater og stillere undersøge, om de pågældende personer er udviste m.v. Se herom afsnit 6.3.3.7 og 6.3.4.1.

4.3. Generelt om valglisten

For at kunne udøve sin valgret, dvs. have ret til at stemme, skal man være optaget på valglisten, se lovens § 2.

Kommunalbestyrelsen skal i de år, hvor nyvalg finder sted, udarbejde en valgliste over kommunens vælgere. Vælgerne skal optages på valglisten i deres bopælskommune, se lovens § 7, stk. 1, 1. pkt.

Der skal udarbejdes en valgliste for hvert afstemningsområde i kommunen, se lovens § 8, stk. 1. Det er den samme valgliste, der udarbejdes til valg til kommunalbestyrelsen og regionsrådet.

EU-diplomater (afsnit 4.3.3) og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere (afsnit 4.3.4) skal efter anmodning optages på valglisten i den kommune, hvor de har bopæl, se lovens § 7, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Alle øvrige vælgere – dvs. vælgere, der er bopælsregistreret i CPR – optages automatisk på valglisten.

Valglisten ajourføres automatisk med ændrede adresseoplysninger som følge af flytninger, der medfører, at en vælger skal optages på valglisten under den nye bopæl, frem til og med tirsdag den

11. november 2025. Valglisten ajourføres automatisk med øvrige oplysninger, f.eks. udrejse af landet, dødsfald og ændret statsborgerskab, frem til og med fredag den 14. november 2025. Efter disse to tidspunkter skal kommunen selv foretage de nødvendige rettelser af valglisten i VALG-løsningen, se afsnit 4.5 og 4.6.

Valglisten består først og fremmest af en 15.-dagsvalgliste og en 7.-dagsvalgliste. Valglisterne udarbejdes i VALG-løsningen på grundlag af udtræk fra CPR som beskrevet i afsnit 4.4. De to valglistervil i systemet fremstå som én og samme liste, men loven opererer med forskellige frister for forskellige grupper af vælgere. Derfor omtales de i denne vejledning som 15.-dagsvalglisten og 7.-dagsvalglisten.

15.-dagsvalglisten er vigtig, fordi den danner grundlag for udsendelse af valgkort.

Kommunen skal udarbejde en særskilt, manuel valgliste over eventuelle EU-diplomater og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, der optages på valglisten efter anmodning, se afsnit 4.3.3 og 4.3.4. Da disse vælgere ikke er registeret i CPR, indgår de ikke i den valgliste, som understøttes af VALG-løsningen.

Kommunalbestyrelsen har efter databeskyttelseslovgivningen ikke adgang til at udlevere valglisten, herunder fortegnelser over førstegangsvælgere, til politiske partier m.v. Anmodninger om aktindsigt efter offentlighedsloven i valglistes – og andet valgmateriale – skal bedømmes i lyset af dette samt i lyset af materialets særlige karakter og funktion samt den særlige fortrolighed, hvormed valghandling er omgivet.

4.3.1. Vælgere, der skal optages på 15.-dagsvalglisten

På 15.-dagsvalglisten optages de vælgere, der har bopæl i kommunen på 15.-dagen før valgdagen, dvs. mandag den 3. november 2025.

Det gælder også statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget (og deres medfølgende ægtefæller m.v.), og som under udlandsopholdet forbliver registreret på deres hidtidige bopæl eller – hvis denne opgives – i deres hidtidige bopælskommune under høj vejkode (9953), se CPR-lovens § 24, stk. 5 og 6.

Det gælder endvidere andre vælgere, der er registreret i CPR som værende uden fast bopæl (under vejkode højere end 9900) i deres hidtidige bopælskommune, herunder hjemløse. Se § 6, stk. 4, i CPR-loven og § 13, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 862 af 13. juni 2023 om folkeregistrering m.v.

Vælgere, der er flyttet til kommunen senest mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen), og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, optages således på 15.-dagsvalglisten. Se lovens § 8, stk. 2, og stk. 3, 1. pkt.

Vælgere, der senere end mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen) flytter inden for *kommunen*, eller som senere end denne dag har anmeldt flytningen, skal forblive optaget på valglisten under den tidligere bopæl i kommunen, se lovens § 8, stk. 3, 2. pkt. Kommunen skal i overensstemmelse med sin almindelige vejledningspligt oplyse disse vælgere om, at de kan stemme på valgdagen på valgstedet for den hidtidige bopæl eller brevstemme, herunder om sidste frist for brevstemmeafgivning.

4.3.2. Vælgere, der skal optages på 7.-dagsvalglisten

På 7.-dagsvalglisten optages de vælgere, der ikke er optaget på 15.-dagsvalglisten, og som senest tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen) er flyttet til kommunen og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, se lovens § 8, stk. 4, 1. pkt. Dette gælder både de vælgere, der er flyttet til kommunen fra en anden kommune, og dem, der er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland.

7.-dagsvalglisten vil også automatisk være opdateret med de vælgere, der i perioden fra mandag den

3. november 2025 (15 dage før valgdagen) til og med tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen) har fået dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet EU-land, Island, Norge eller Storbritannien, forudsat at oplysningerne er registreret i CPR. Sådanne rettelse foretages automatisk frem til og med fredag den 14. november 2025. Derefter skal kommunen selv foretage rettelsen. Se afsnit 4.5 og 4.6.

Hvis kommunen senest på 7.-dagen har registreret flytningerne i CPR, optages vælgerne automatisk. Se afsnit 4.4.2. Hvis registreringen af flytningen i CPR først sker efter 7.-dagen, selv om den var anmeldt senest på 7.-dagen, skal kommunen selv tilføje vælgerne i valglisten i VALG-løsningen. Se afsnit 4.5.1, 4.5.3 og 4.5.6.

De vælgere, der senere end tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen) er flyttet til kommunen fra en anden kommune eller senere end denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, optages ikke på valglisten i tilflytningskommunen, men skal forblive optaget på valglisten i fraflytningskommunen, se lovens § 8, stk. 4, 2. pkt.

Vælgere, der senere end tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen) flytter eller anmelder flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland, kan ikke optages på valglisten og kan derfor ikke stemme ved valget.

4.3.3. Vælgere, der skal optages på EU-diplomatvalglisten

De statsborgere fra andre EU-lande, som er registreret i Udenrigsministeriets protokol og er fyldt 18 år på valgdagen, skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), hvis de har søgt om det, og kommunen har truffet afgørelse senest mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen). Se lovens § 7, stk. 1, 3. pkt.

EU-diplomater m.fl., der var optaget på valglisten til kommunal- og regionalvalget i 2021, skal uden ansøgning optages på valglisten til valget i 2025.

Det er et krav, at den pågældende siden valget i 2021 uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke i mellemtiden har anmodet om at blive slettet af valglisten. Se lovens § 7, stk. 2.

EU-diplomater m.fl. skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse) på 15. dagen før valgdagen, dvs. mandag den 3. november 2025.

EU-diplomater m.fl., der uden ansøgning er optaget på valglisten til kommunal- og regionalvalg, skal slettes af valglisten, hvis de senest mandag den 3. november 2025 skriftligt anmoder den kommune, hvor den pågældende har sin private bolig (adresse), om at blive slettet af valglisten. Se § 11, stk. 2, i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Om optagelse på valglisten efter ansøgning af EU-diplomater m.fl., se afsnit 4.7.1.

4.3.4. Vælgere, der skal optages på valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

Statsborgere fra andre EU-lande, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, skal optages på valglisten i den kommune, hvor de lovligt har bopæl, hvis de har søgt om det, og kommunen har truffet afgørelse senest mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen). Se lovens § 7, stk. 1, 2. pkt.

Om optagelse på valglisten efter ansøgning af ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, se afsnit 4.7.2.

4.4. Udarbejdelse af valglisten i VALG-løsningen

Valglisten udarbejdes som udgangspunkt elektronisk i VALG-løsningen på grundlag af udtræk fra CPR. Det gælder både 15.-dagsvalglisten og 7.-dagsvalglisten, dertil fremstå som én samlet valgliste i VALG-løsningen.

Valglisten ajourføres automatisk med ændrede adresseoplysninger som følge af flytninger, der

medfører, at en vælger skal optages på valglisten under den nye bopæl, frem til og med tirsdag den 11. november 2025. Valglisten ajourføres automatisk med øvrige oplysninger, f.eks. udrejse af landet, dødsfald og ændret statsborgerskab, frem til og med fredag den 14. november 2025. Efter disse to tidspunkter skal kommunen selv foretage de nødvendige rettelser af valglisten i VALG-løsningen, se afsnit 4.5 og 4.6.

4.4.1. 15.-dagsvalglisten

15.-dagsvalglisten (se afsnit 4.3.1) udarbejdes i VALG-løsningen på grundlag af oplysningerne i CPR med de ændringer, som kommunen har modtaget og registreret i CPR til og med kl. 18 mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen).

Denne valgliste danner grundlag for udsendelsen af valgkort.

Derfor skal kommunen inden mandag den 3. november 2025 kl. 18 indberette følgende til CPR:

- 1) Alle flytninger til kommunen, der er anmeldt til og med mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen), og hvor flyttedatoen er før eller lig med denne dato.
- 2) Meddelelser om erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet EU-land, Island, Norge eller Storbritannien, som kommunen har modtaget senest mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen).
- 3) Dødsfald i de tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunen (hovedsageligt dødsfald i udlandet).

Om sletning fra valglisten af de personer, som efter lovens § 1, stk. 3 og 4, ikke har valget (udviste udlændinge m.v.), henvises til afsnit 4.6.5.

Indberetningerne til CPR skal foretages senest mandag den 3. november 2025 kl. 18 (15 dage før valgdagen kl. 18). Meddelelser modtaget på 15.-dagen skal derfor indberettes samme dag inden kl. 18.

Meddelelsernes rigtighed skal kontrolleres på sædvanlig måde. De almindelige betingelser i CPR-loven for registrering, herunder af en anmeldt flytning i CPR, skal være opfyldt. En anmeldt tilflytning, der ikke opfylder betingelserne for registrering i CPR, kan ikke danne grundlag for optagelse på valglisten.

Kommunen skal på skæringsdatoen for indberetning til CPR efterse sin postkasse og elektroniske post for samme dag at behandle de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1-3, som kommunen har modtaget senest denne dag. Se afsnit 3.2 om forsendelse af post og brevstemmer. Kommunen skal også sørge for at være ajour med behandlingen af anmeldte flytninger, som er modtaget gennem kommunens digitale flyttesystem.

Dannelsen af CPR's udtræk til 15.-dagsvalglisten og valgkortene påbegyndes umiddelbart efter kl. 18 mandag den 3. november 2025. Vælgere, der i CPR registreres som tilflyttet kommunen fra en anden kommune senest på 15.-dagen, efter at dannelsen af valgudtrækket er påbegyndt, vil være optaget på 15.-dagsvalglisten i fraflytningskommunen og få valgkort fra denne kommune. Adresseændringen vil efterfølgende automatisk blive opdateret på valglisten, og vælgeren vil modtage et nyt valgkort med tilflytningsadressen.

Om udskrivning af valglisten, se afsnit 4.4.3.

De pågældende vælgere skal have tilsendt valgkort, se afsnit 4.8.

4.4.2. 7.-dagsvalglisten

7.-dagsvalglisten (se afsnit 4.3.2) udarbejdes i VALG-løsningen frem til tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen) på grundlag af oplysningerne i CPR. Her indgår de vælgere, der er bopælsregistrerede i kommunen, men som ikke indgik i 15.-dagsvalglisten (f.eks. pga. forskudt registrering af en flytning til kommunen på 15. dagen, der er anmeldt samme dag, eller pga. tilflytning fra udlandet frem til den 11. november 2025).

Med henblik på den systemmæssige understøttelse af 7.-dagsvalglisten skal kommunen indberette følgende forhold til CPR, hvis de ikke allerede er indberettet før udarbejdelsen af 15.-dagsvalglisten:

- 1) Alle flytninger til kommunen, der er anmeldt til og med tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), og hvor flyttedatoen er før eller lig med denne dato (der skal ikke foretages indberetning af meddelelser om flytning inden for kommunen til brug for valglisten).
- 2) Meddelelser om erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet EU-land, Island, Norge eller Storbritannien, som kommunen har modtaget senest tirsdag den 11. november 2025.
- 3) Dødsfald i de tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunen (hovedsageligt dødsfald i udlandet).

Indberetningerne skal ske senest tirsdag den 11. november 2025 kl. 18 (7 dage før valgdagen). Meddelelser modtaget den 11. november 2025 skal derfor indberettes samme dag inden kl. 18.

Det forudsættes, at meddelelsernes rigtighed kontrolleres på sædvanlig måde, og at de almindelige betingelser fastsat i CPR-loven for indberetning, herunder af en anmeldt flytning, til CPR i øvrigt er opfyldt. Der henvises til det, der er anført i forbindelse med 15.-dagsvalglisten. Se afsnit 4.4.1.

Kommunen skal på skæringsdatoen for indberetning til CPR efterse sin postkasse og elektroniske post for samme dag at behandle de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1-3, som kommunen har modtaget senest denne dag. Se afsnit 3.2 om forsendelse af post og brevstemmer.

Dannelsen af CPR's udtræk til 7.-dagsvalglisten påbegyndes umiddelbart efter kl. 18 tirsdag den 11. november 2025. Kommunens indberetning af oplysninger til CPR, der kan have betydning for den pågældendes optagelse på valglisten, skal derfor være afsluttet inden kl. 18. Vælgere, der i CPR registreres som tilflyttet kommunen, efter at dannelsen af udtrækket er påbegyndt, vil således ikke automa-

tisk fremgå af valglisten, men skal tilføjes af kommunen i VALG-løsningen. Se afsnit 4.5.1 og 4.5.6. Vælgere, der flytter eller anmelder flytning til kommunen fra udlandet (ikke Færøerne og Grønland) senere end 7 dage før valgdagen, kan ikke optages på valglisten og har derfor ikke ret til at stemme ved valget.

De pågældende vælgere skal have tilsendt valgkort. Se afsnit 4.8.

4.4.3. Udskrivning af valglisten

Kommunen skal selv udskrive valglisten fra VALG-løsningen. Dette gælder, selv om kommunen anvender digitale valglisten. Se nærmere afsnit 4.9.

Rettelser i valglisten i VALG-løsningen, som foretages efter udskrivning af valglisten, skal også foretages i den udskrevne valgliste. Det gælder f.eks. markering af vælgere, der har brevstemt. Derfor kan valglisten med fordel udskrives (igen) efter brevstemmegennemgangen, se herom afsnit 8.7.4.

Hvis valglisten udskrives før lørdag den 15. november 2025, vil valglisten ikke indeholde alle de rettelser, som automatisk tilføjes i VALG-løsningen. I så fald skal kommunen selv foretage alle nødvendige rettelser i papirvalglisten på grundlag af oplysninger om hændelser i CPR. Valglisten bør under alle omstændigheder ikke udskrives før onsdag den 12. november 2025, da valglisten i så fald ikke vil være opdateret med de sidste flytninger.

4.5. Tilfælde, hvor kommunen selv skal tilføje vælgere på valglisten

De vælgere, der er nævnt i afsnit 4.5.1-4.5.10, skal kommunen selv tilføje på valglisten. Hvis der foretages tilføjelser på valglisten, efter at valglisten er udskrevet, skal den udskrevne valgliste tilrettes, eller der skal udskrives en ny valgliste.

Valglisten i VALG-løsningen opdateres automatisk med indenlandske flytninger, der er registreret i CPR indtil tirsdag den 11. november 2025 kl. 18. Andre opdateringer, herunder om statsborgerskab,

fraflytning til udlandet og dødsfald, opdateres automatisk frem til og med fredag den 14. november 2025. Efter disse to tidspunkter skal kommunerne selv foretage evt. nødvendige tilføjelser af vælgere på valglisten. Kommunen skal abonnere på hændelser fra CPR vedrørende disse forhold fra og med fredag den 14. november 2025 til og med valgdagen.

Rettelser i valglisten skal foretages til og med valgdagen. Derfor er det nødvendigt, at der på valgdagen i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes (kl. 8-20), er medarbejdere til stede i kommunerne, der kan tage stilling til de indsigelser, der måtte blive fremsat.

For at sikre at kommunerne kan komme i kontakt med hinanden, kan kommunen f.eks. på valgdagen på sin hjemmeside offentliggøre det telefonnummer, som kommunen kan kontaktes på i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes.

Indfødsretskontoret i Udlændinge- og Integrationsministeriet kan kontaktes telefonisk på tlf.nr. 20 55 17 64 i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes (kl. 8-20), for at afklare eventuelle tvivlsspørgsmål om en persons danske indfødsret.

4.5.1. Tilføjelse af vælgere pga. mangler m.v. ved indberetning til CPR

Valglisten i VALG-løsningen opdateres automatisk med flytninger, der er registreret i CPR indtil tirsdag den 11. november 2025 kl. 18. Denne opdatering tager højde for lovens regler om, i hvilken kommune vælgeren skal optages på valglisten som følge af flytning tæt på valgdagen m.v. Hvis en indberetning, der burde være foretaget senest mandag den 3. november 2025 kl. 18 (15 dage før valgdagen), foretages inden tirsdag den 11. november 2025 kl. 18, bliver valglisten i VALG-løsningen automatisk opdateret med denne rettelse. Det gælder både hos tilflytningskommunen og fraflytningskommunen.

Efter tirsdag den 11. november 2025 kl. 18 sker der ingen opdatering vedrørende adresser. Kommunen skal derfor selv tilføje vælgeren på valglisten i

VALG-løsningen, hvis det konstateres, at der ikke rettidigt er foretaget en indberetning af en flytning til CPR, som kommunen burde have foretaget inden kl. 18 tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen). Se afsnit 4.4.2.

Dette gælder også, hvis der kommer oplysninger frem efter fristen for indberetning til CPR, men dog senest på valgdagen, der gør, at der nu skal ske indberetning til CPR.

Er en flytning til en kommune ikke indberettet til CPR senest tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), f.eks. fordi der ikke er indsendt en erklæring fra vælgerens logivært, som bekræfter, at vælgeren er flyttet til adressen m.v. eller lignende, skal den pågældende vælger til og med valgdagen tilføjes på valglisten i tilflytningskommunen, hvis tilflytningskommunen efter 7.-dagen før valgdagen finder grundlag for at acceptere den anmeldte flytning. Det er forudsat, at tilflytningskommunen har modtaget flytteanmeldelsen senest tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), og at flyttedatoen er før eller lig med denne dag. Tilflytningskommunen skal selv tilføje vælgeren på valglisten. Hvis der er tale om en indenlandsk flytning, slettes vælgeren automatisk fra valglisten i VALG-løsningen hos fraflytningskommunen, men tilflytningskommunen skal alligevel underrette fraflytningskommunen af hensyn til fraflytningskommunens tilretning af valglisten i VALG-lokal og en evt. udskrevet valgliste.

Hvis kommunens afgørelse om, at en anmeldt flytning til en kommune ikke opfylder betingelserne for registrering i CPR, ændres af enten kommunen selv eller Digitaliseringsministeriets CPR-kontor efter tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), men dog senest på valgdagen, skal den pågældende vælger tilføjes på valglisten i VALG-løsningen. Det er forudsat, at tilflytningskommunen har modtaget flytteanmeldelsen senest tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), og at flyttedatoen er før eller lig med denne dag. Tilflytningskommunen skal selv tilføje vælgeren på valglisten. Hvis der er tale om en indenlandsk flytning, slettes vælgeren automatisk fra valglisten i VALG-løsningen hos fraflytningskommunen, men

tilflytningskommunen skal alligevel underrette fraflytningskommunen af hensyn til fraflytningskommunens tilretning af valglisten i VALG-lokal og en evt. udskrevet valgliste.

4.5.2. Tilføjelse af visse tredjelandsborgere, der er flyttet fra Færøerne til Danmark efter sidste valg

Personer, der ikke har dansk indfødsret og heller ikke er statsborgere i et af de øvrige EU-lande, Island, Norge eller Storbritannien (tredjelandsborgere), men som i øvrigt opfylder betingelserne for valgret ved kommunale og regionale valg, optages automatisk på valglisten i VALG-løsningen, hvis de uden afbrydelse har haft fast bopæl i Danmark eller Grønland i de sidste 4 år forud for valgdagen.

Disse personer vil derimod ikke fremgå af valglisten i VALG-løsningen, hvis de er flyttet til Danmark fra Færøerne efter den 18. november 2021 (4 år før valgdagen), uanset om varigheden af den faste bopæl i riget, dvs. Danmark, Færøerne og Grønland, samlet overstiger 4 år.

Digitaliseringsministeriets CPR-kontor foretager den 21. oktober 2025 et særligt udtræk fra CPR over de tredjelandsborgere, der er flyttet til Danmark fra Færøerne efter den 18. november 2021. De aktuelle bopælskommuner vil herefter blive underrettet særskilt fra CPR-kontoret, så disse kommuner kan undersøge, om de pågældende personer opfylder valgretsbetingelserne, herunder opholdskravet, og derfor skal tilføjes af kommunen på valglisten i VALG-løsningen. Hvis vedkommende har haft bopæl på Færøerne, skal kommunen kontakte de færøske myndigheder med henblik på at fastlægge, hvor længe vedkommende har haft bopæl på Færøerne.

For tredjelandsborgere, der fra Færøerne flytter til Danmark efter den 21. oktober 2025, eller hvis tilflytning er indberettet til CPR senere end den 21. oktober 2025 kl. 18, skal kommunerne på eget initiativ undersøge, om de pågældende opfylder valgretsbetingelserne og i bekræftende fald selv tilføje dem på valglisten i VALG-løsningen.

4.5.3. Tilføjelse af vælgere, der får dansk indfødsret eller får statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande, Island, Norge eller Storbritannien senere end 7 dage før valgdagen

Personer, der får dansk indfødsret (statsborgerskab) eller statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande, Island, Norge eller Storbritannien senere end tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), skal kommunen selv tilføje på valglisten i VALG-løsningen, hvis de pågældende personer opfylder de øvrige betingelser for optagelse på valglisten. Det gælder dog ikke, hvis de pågældende allerede er optaget på valglisten i kraft af reglerne om udlændinges valgret ved kommunale og regionale valg. Se afsnit 4.2.1.

Disse tilføjelser på valglisten skal foretages til og med valgdagen for de meddelelser, der modtages i kommunen til og med valgdagen. Det gælder også, selv om meddelelserne måtte komme frem, efter at valghandlingen er gået i gang.

Hvis kommunen har planlagt grundlovsceremonier tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen) eller senere, skal kommunen være opmærksom på straks efter ceremonien at sende en elektronisk kopi af de erklæringer, der underskrives og påtegnes ved ceremonien, til Udlændinge- og Integrationsministeriet (indfoedsret@uim.dk).

Udlændinge- og Integrationsministeriet vil herefter påse, at grundlovsceremonien er afholdt i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 2546 af 16. december 2021 om kommunalbestyrelsernes afholdelse af grundlovsceremonier, som ændret ved ændringsbekendtgørelse nr. 104 af 28. januar 2024, og registrere deltageres danske statsborgerskab i CPR inden valgdagen.

De kommuner, der har afholdt en grundlovsceremoni, vil modtage underretning, når deltageres danske statsborgerskab er registreret i CPR.

Kommunen skal i forbindelse med ceremonien udlevere skriftligt materiale til deltagerne med oplysning om, på hvilket valgsted de skal stemme, samt

oplysning om, hvordan man stemmer uden valgkort.

Hvis en deltager i grundlovsceremonien har bopæl i en anden kommune, skal personen vejledes om at kontakte sin egen kommune med henblik på at få oplyst sit valgsted og blive tilføjet på valglisten.

Om håndtering af brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, fra denne gruppe henvises til afsnit 8.7.4.3.

Det vil være hensigtsmæssigt at planlægge afholdelse af evt. grundlovsceremonier i god tid inden tirsdag den 11. november 2025.

4.5.4. Tilføjelse af vælgere, der via digital selvbetjening har anmeldt flytning på skæringsdatoen efter dannelsen af 7.-dagsvalgudtrækket

Dannelsen af CPR's sidste valgudtræk vedrørende flytning påbegyndes umiddelbart efter kl. 18 tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen). En vælger, der via digital selvbetjening har anmeldt flytning denne dag efter kl. 18 med virkning senest fra denne dag, optages således ikke automatisk på valglisten i VALG-løsningen, men skal tilføjes af kommunen på valglisten i VALG-løsningen.

4.5.5. Tilføjelse af vælgere, der er overført fra et andet valgsted

En vælger med handicap eller nedsat førlighed, der efter ansøgning overføres til et andet valgsted i bopælskommunen, skal tilføjes på valglisten på det valgsted, vælgeren er overført til. Se afsnit 4.11 og lovens § 53 a, stk. 3.

Dette gøres ved, at kommunen i VALG-løsningen ændrer vælgerens valgsted og angiver årsagen her til (handicap). Vælgeren slettes herefter automatisk af valglisten på vælgerens oprindelige valgsted i VALG-løsningen. Se afsnit 4.6.4.

Kommunen skal selv tilføje vælgeren på valglisten i VALG-lokal og i en evt. udskrevet papirvalgliste.

4.5.6. Tilføjelse af forsvundne personer, der giver sig til kende senest på valgdagen

Vælgere, der på 7.-dagen før valgdagen eftersøgt uden at blive fundet og derfor er registreret som forsvundet i CPR af den hidtidige bopælskommune, se CPR-lovens § 6, stk. 5, optages ikke automatisk på valglisten.

Hvis en sådan vælger giver sig til kende på et senere tidspunkt (f.eks. ved at henvende sig til kommunen eller møde frem på et valgsted på valgdagen), skal vedkommende til og med valgdagen tilføjes på valglisten i den hidtidige bopælskommune. Kommunen skal derudover ændre den pågældendes bopælsregistrering i CPR i overensstemmelse hermed.

4.5.7. Tilføjelse af vælgere under særlig adressebeskyttelse

Vælgere, der er under særlig adressebeskyttelse, se CPR-lovens § 6, stk. 6-8, er registreret i CPR på den høje vejkode 9962. For at yde den registrerede vælger den nødvendige beskyttelse må vejkode 9962 ikke være knyttet til et valgdistrikt (afstemningsområde), der kan genfindes i Danmarks Adresseregister (DAR) og Danmarks Administrative Geografiske Inddeling (DAGI).

Disse vælgere må først tildeles et afstemningsområde *efter* tirsdag den 11. november 2025, dvs. efter at der er udsendt valgkort på grundlag af 7.-dagsudtrækket.

Kommunen skal sikre, at en vælger, der er under særlig adressebeskyttelse, *efter* tirsdag den 11. november 2025 tilføjes på valglisten for det afstemningsområde, som kommunen tildeler vælgeren.

4.5.8. Tilføjelse af vælgere, hvis udvisning m.v. ophæves senere end 15 dage før valgdagen

Vælgere, hvis udvisning m.v. ophæves efter mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen), skal kommunen selv tilføje på valglisten i VALG-løsningen.

Efter mandag den 3. november 2025 og frem til valgdagen videregiver Udlændingestyrelsen, politiet og Direktoratet for Kriminalforsorgen oplysninger til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om ophævelse af afgørelser om tålt ophold, udvisning m.v., jf. lovens § 1, stk. 3. Indenrigs- og Sundhedsministeriet videreformidler herefter oplysningerne til den relevante kommune, hvis en person som følge heraf skal tilføjes på valglisten.

4.5.9. Tilføjelse på EU-diplomatvalglisten

EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.) og er fyldt 18 år, skal efter anmodning optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), se lovens § 7, stk. 1, 3. pkt.

De pågældende vælgere vil ikke fremgå på valglisten i VALG-løsningen, da denne valgliste kun omfatter personer, der er bopælsregistreret i CPR. EU-diplomater m.fl. registreres ikke i CPR med bopælsregistrering, men med et administrativt personnummer, se CPR-lovens § 18.

Kommunen skal derfor selv føre en valgliste over disse vælgere. Om personkredsen, se afsnit 4.2.2. Om behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra disse vælgere, se afsnit 4.7.1.

Valglisten skal både omfatte EU-diplomater m.fl., som var optaget på denne valgliste ved valget den 16. november 2021, og EU-diplomater m.fl., som nu har anmodet om optagelse på valglisten, se afsnit 4.7.1.

De pågældende vælgere skal også have tilsendt valgkort til den adresse i kommunen, hvor de har deres private bolig (adresse), se lovens § 10, 1. pkt.

4.5.10. Tilføjelse på valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol og er fyldt 18 år, skal efter anmodning optages på valglisten i den kommune, hvor de lovligt har bopæl, se lovens § 7,

stk. 1, 2. pkt. De pågældende vælgere vil ikke fremgå på valglisten i VALG-løsningen, da de endnu ikke er registreret i CPR.

Kommunen skal derfor selv føre en valgliste over disse vælgere. Om personkredsen, se afsnit 4.2.3. Om behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra disse vælgere, se afsnit 4.7.2.

De pågældende vælgere skal også have tilsendt valgkort til den adresse i kommunen, hvor de lovligt har bopæl, se lovens § 10, stk. 1, 1. pkt.

4.6. Tilfælde, hvor kommunen selv skal slette vælgere af valglisten

De vælgere, der er nævnt nedenfor i afsnit 4.6.1-4.6.6, skal kommunen selv slette af valglisten. Hvis vælgere slettes af valglisten, efter at valglisten er udskrevet, skal den udskrevne valgliste tilrettes, eller der skal udskrives en ny valgliste.

Valglisten i VALG-løsningen opdateres automatisk med indenlandske flytninger, der er registreret i CPR indtil tirsdag den 11. november 2025 kl. 18, og som har betydning for, i hvilken kommune vælgeren skal stemme. Andre opdateringer, herunder om statsborgerskab, fraflytning til udlandet og dødsfald, opdateres automatisk frem til og med fredag den 14. november 2025. Efter disse to tidspunkter skal kommunerne selv foretage evt. nødvendige sletninger af vælgere af valglisten. Kommunen skal abonnere på hændelser fra CPR vedrørende disse forhold fra og med fredag den 14. november 2025 til og med valgdagen.

Rettelser i valglisten skal foretages til og med valgdagen. Derfor er det nødvendigt, at der på valgdagen i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes (kl. 8-20), er medarbejdere til stede i kommunerne, der kan tage stilling til de indsigelser, der måtte blive fremsat.

For at sikre, at kommunerne kan komme i kontakt med hinanden, kan kommunen f.eks. på valgdagen på sin hjemmeside offentliggøre det telefonnummer, som kommunen kan kontaktes på i hele tidsrummet, hvor der kan stemmes.

Indfødsretskontoret i Udlændinge- og Integrationsministeriet kan kontaktes telefonisk på tlf.nr. 20 55 17 64 i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes på valgdagen, for at afklare eventuelle tvivls-spørgsmål om en persons danske indfødsret.

4.6.1. Kommunens sletning af vælgere, der tilføjes på valglisten i en anden kommune

Hvis tilflytningskommunen senere end tirsdag den 11. november 2025 kl. 18 (7 dage før valgdagen) indberetter en flytning til CPR, selv om flytningen var sket og anmeldt senest 7 dage før valgdagen, skal tilflytningskommunen selv tilføje vælgeren på valglisten og underrette fraflytningskommunen herom.

VALG-løsningen sletter automatisk vælgeren fra valglisten i fraflytningskommunen, men fraflytningskommunen skal selv slette vælgeren fra valglisten i VALG-lokal og fra papirvalglisten, hvis denne er udskrevet.

For mere herom, se afsnit 4.5.1 om tilføjelse på valglisten pga. mangler ved indberetning til CPR.

4.6.2. Kommunens sletning af vælgere, der flytter til udlandet, Færøerne eller Grønland

Kommunen skal selv slette en vælger af valglisten, hvis kommunen senere end fredag den 14. november 2025 modtager meddelelse om vælgerens fraflytning til udlandet, Færøerne eller Grønland, og flyttedatoen er før eller lig med valgdagen.

En vælger, der har anmeldt flytning til Færøerne eller et andet nordisk land, skal dog kun slettes af valglisten, hvis kommunen underrettes af myndighederne i tilflytningslandet om, at vælgeren senest på valgdagen er registreret som bosat i tilflytningslandet, se CPR-lovens § 25, stk. 2, og for så vidt angår Færøerne tillige CPR-lovens § 27, stk. 2.

4.6.3. Kommunens sletning af vælgere, der afgår ved døden eller fortaber dansk indfødsret m.v.

Kommunen skal selv slette vælgere fra valglisten, hvis kommunen modtager meddelelse om dødsfald

eller fortabelse af dansk indfødsret senere end fredag den 14. november 2025 og frem til og med valgdagen indtil valghandlingens afslutning.

Tilsvarende gælder ved meddelelse om fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande, Island, Norge eller Storbritannien, som modtages i kommunen senere end fredag den 14. november 2025, medmindre vedkommende alligevel har valgtret i kraft af reglerne om udlændinges valgret ved kommunale og regionale valg, se afsnit 4.2.1.

4.6.4. Kommunens sletning af vælgere, der er overført til et andet valgsted

En vælger med handicap eller nedsat førlighed, der efter ansøgning overføres til et andet valgsted i bopælskommunen, skal slettes af valglisten på det valgsted, som vælgeren er overført fra, se afsnit 4.11 og lovens § 53 a, stk. 3.

Dette sker ved, at kommunen i VALG-løsningen ændrer vælgerens valgsted og angiver årsagen her til (handicap), se afsnit 4.5.5. Vælgeren slettes herefter automatisk af valglisten på vælgerens oprindelige valgsted i VALG-løsningen.

Kommunen skal selv slette vælgeren fra valglisten for det oprindelige valgsted i VALG-lokal og i en evt. udskrevet papirvalgliste.

4.6.5. Kommunens sletning af udlændinge, der udvises m.v. senere end 15 dage før valgdagen

Får kommunen oplysninger om udlændinge, der udvises m.v. og dermed fortaber deres valgret efter lovens § 1, stk. 3 og 4, skal kommunen til og med valgdagen selv slette de pågældende fra valglisten.

I perioden fra mandag den 3. november 2025 og frem til valgdagen videregiver Udlændingestyrelsen, politiet og Direktoratet for Kriminalforsorgen oplysninger til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om nye afgørelser om tålt ophold, udvisning m.v. Indenrigs- og Sundhedsministeriet videreformidler herefter oplysningerne til den relevante kommune, hvis en person som følge heraf skal slettes af valglisten.

4.6.6. Kommunens sletning af vælgere, der mister deres status som EU-diplomater

Får kommunen indtil valgdagen underretning om, at en vælger, som kommunen i kraft af reglerne om EU-diplomater har optaget på valglisten (se afsnit 4.2.2, 4.3.3 og 4.7.1), ikke længere opfylder betingelserne for at være optaget på valglisten som EU-diplomat (f.eks. hvis vedkommende siden har forladt landet eller ikke længere er registreret i Udenrigsministeriets protokol), skal kommunen selv slette vedkommende af valglisten, medmindre vedkommende har fået valgret i kraft af bopælsregistrering i CPR.

4.7. Behandling af ansøgninger om optagelse på EU-diplomatlisten og valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

4.7.1. Behandling af ansøgninger om optagelse på EU-diplomatlisten

EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.) og er fyldt 18 år på valgdagen, skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse). Se lovens § 7, stk. 1, 3. pkt.

EU-diplomaten skal anmode om at blive optaget på valglisten til kommunal- og regionalvalg, første gang vedkommende ønsker at stemme til disse valg i Danmark, se lovens § 7, stk. 1, 3. pkt., jf. stk. 2, og afsnit 4.3.3. Kravet om anmodning gælder, uanset om EU-diplomaten har været optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 9. juni 2024.

Optagelse på valglisten følger særskilte regler og frister, der er fastsat i bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar 2019 (EU-diplomatbekendtgørelsen).

Ansøgningen skal indgives på et særligt ansøgningsskema, som kommunen skal sende eller udlevere efter anmodning, og som kan findes med tilhørende vejledning på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyn-digheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regi-onsraad-2025.

Ansøgningen kan tidligst indgives fredag den 1. august 2025 og skal være indgivet til kommunen senest onsdag den 1. oktober 2025, se § 2, stk. 3 og 4, i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Hvis en EU-diplomat først i perioden fra og med onsdag den 24. september 2025 til og med mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen) bliver registreret i Udenrigsministeriets protokol eller i øvrigt opfylder valgrets-betingelserne i kommunal- og regionalvalgslovens § 1, stk. 2, bortset fra aldersbetingelsen, forlænges fristen for indgivelse af anmodning om at blive optaget på valglisten til mandag den 3. november 2025 kl. 12, se § 2, stk. 5, jf. § 1, stk. 2, i EU-diplomatbekendtgørelsen.

En anmodning, der er indgivet efter de fastsatte frister, kan hverken få virkning for valget i 2025 eller valget i 2029. EU-diplomater m.fl., der ønsker at blive optaget på valglisten til kommunal- og regionalvalget i 2029, kan tidligt indgive ansøgning herom den 1. august 2029, se § 2, stk. 3, i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Bliver den pågældende optaget på valglisten, skal vælgeren forblive optaget på valglisten til kommende kommunal- og regionalvalg uden fornyet anmodning. Vedkommende skal dog siden optagelsen på valglisten uafbrudt have været registreret i Udenrigsministeriets protokol og må ikke i mellemtiden have anmodet om at blive slettet af valglisten, se lovens § 7, stk. 2, og EU-diplomatbekendtgørelsens § 11.

Denne valgliste understøttes ikke af VALG-løsningen, se afsnit 4.5.9.

Vælgerne på denne valgliste skal have tilsendt valgkort til den adresse i kommunen, hvor de har deres private bolig (adresse), se lovens § 10, 1. pkt.

Er en EU-diplomat m.fl. optaget på valglisten i én kommune og flytter til en anden kommune, skal EU-diplomaten for at blive optaget på valglisten i tilflytningskommunen senest mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen) give meddelelse til tilflytningskommunen om flytningen. Tilflytningskommunen skal senest denne dag optage

EU-diplomaten på valglisten i tilflytningskommunen og senest denne dag give fraflytningskommunen meddelelse herom. Fraflytningskommunen skal herefter slette EU-diplomaten af valglisten i fraflytningskommunen. Se § 12 i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet underretter alle EU-repræsentationer, EU-agenturer og internationale organisationer i Danmark om EU-diplomaternes valgret og optagelse på valglisten samt opstilling som kandidat til kommunal- og regionalvalg i Danmark.

De EU-borgere, der lader sig bopælsregistrere i CPR (se afsnit 4.2.2), og som bliver bopælsregistreret senere end tirsdag den 11. november 2025 (7 dage før valgdagen), skal ikke optages på bopælskommunens valgliste, men forblive på valglisten i fraflytningskommunen. Se lovens § 8, stk. 4.

For kommunens tilføjelse af EU-diplomater på valglisten henvises til afsnit 4.5.9.

4.7.2. Behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten for herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, skal efter ansøgning herom optages på valglisten i den kommune, hvor de lovligt har bopæl, se lovens § 7, stk. 1, 2. pkt.

Reglerne om optagelse på valglisten af ikke-bopælsregistrerede EU-borgere er fastsat i bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Ansøgningen om optagelse på valglisten skal være indgivet senest tirsdag den 21. oktober 2025 (4 uger før valgdagen). I særlige tilfælde er ansøg-

ningsfristen dog tirsdag den 28. oktober 2025 henholdsvis mandag den 3. november 2025. Se bekendtgørelsens § 4, stk. 3 og 4, og oversigten over tidsfrister ved kommunale og regionale valg den 18. november 2025 i afsnit 3.1.

Afgørelse om optagelse på valglisten af disse EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark, skal være truffet senest mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen). Dette er en betingelse for, at vælgeren kan optages på valglisten med virkning for kommunal- og regionalvalget i 2025.

For kommunens tilføjelse på valglisten af ikke-bopælsregistrerede EU-borgere henvises til afsnit 4.5.10. For nærmere om optagelse på valglisten af denne gruppe henvises til Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev af 22. juni 2020 til alle kommunalbestyrelser om behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol. Brevet kan findes på Indenrigs- og Sundhedsministeriets [valg hjemmeside](http://valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skrivelser): valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skrivelser.

4.8 Valgkort

4.8.1. Udarbejdelse og udsendelse af valgkort

Når valgudtrækket fra CPR er indlæst i VALG-løsningen mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen), sendes der valgkort ud til de vælgere i kommunen, der er optaget på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen, se lovens § 10, stk. 1.

Vælgere, der er registreret uden fast bopæl i CPR (under vejkode højere end 9900), får ikke automatisk tilsendt valgkort. Disse vælgere skal dog have udleveret eller tilsendt valgkort, hvis de beder om det og samtidig angiver en adresse, som valgkortet kan sendes til, se lovens § 10, stk. 1, 2. pkt.

Valgkortene udarbejdes af kommunernes printleverandør på grundlag af valglisten i VALG-løsningen og dermed på grundlag af kommunens indberetninger til CPR, se afsnit 4.4.

Kommunen skal dog selv udarbejde og sende valgkort til EU-diplomater m.fl. og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, som er optaget på valglisten efter anmodning, se afsnit 4.2.2 og 4.2.3 samt 4.3.3 og 4.3.4.

Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn, adresse og vælgernummer, valgstedets beliggenhed samt dag og tidspunkt for afstemningen, se lovens § 10, stk. 2, 1. pkt. Det skal endvidere fremgå af valgkortet, at der afholdes valg til kommunalbestyrelsen og regionsrådet samtidig.

Kommunernes printleverandør skal aflevere valgkort til omdeling tids nok til, at de kan være modtaget af vælgerne senest torsdag den 13. november 2025 (5 dage før valgdagen).

Der skal også sendes eller udleveres valgkort til vælgere, der bliver tilføjet på valglisten i VALG-løsningen efter mandag den 3. november 2025 (15 dage før valgdagen). Dette varetages af kommunernes printleverandør frem til tirsdag den 11. november 2025. Efter denne dato skal kommunen selv udsende eller udlevere valgkort til vælgere, der bliver tilføjet på valglisten. Valgkort, der udsendes til vælgere, der er flyttet mellem den 3. og den 11. november 2025, skal indeholde oplysning om, at valgkortet træder i stedet for et tidligere udsendt valgkort, se lovens § 10, stk. 2, sidste pkt.

Valgkort til vælgere, der først bliver tilføjet på valglisten efter mandag den 3. november 2025, skal afleveres til omdeling, så vælgerne så vidt muligt modtager dem torsdag den 13. november 2025 (5 dage før valgdagen) og senest fredag den 14. november 2025 (4 dage før valgdagen). Alternativt kan kommunen udlevere valgkortet direkte til vælgeren.

4.8.2. Bekendtgørelse om udsendelse af valgkort

Senest lørdag den 8. november 2025 (10 dage før valgdagen) skal kommunen bekendtgøre på sin hjemmeside, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om manglende modta-

gelse af valgkort eller valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunen, se lovens § 11.

4.8.3. Fejl i valgkort

Kommunen skal straks behandle indsigelser om valgkort og rette eventuelle fejl ved at udfærdige nye valgkort og rette i valglisten, se lovens § 12, stk. 1.

Konstaterer kommunen, at der er fejl eller mangler i et eller flere valgkort (f.eks. en forkert adresse på valgstedet), skal kommunen, hvis det er muligt, udsende nye valgkort med de korrekte oplysninger til de berørte vælgere.

Opdages fejlen så tæt på valgdagen, at nye valgkort ikke med sikkerhed kan komme frem til vælgere senest dagen før valgdagen, skal kommunen på anden måde sørge for at underrette de berørte vælgere, f.eks. ved udsendelse af SMS, e-mail eller Digital Post. Endvidere skal der lægges en generel orientering et centralt sted på kommunens hjemmeside. Kommunen kan også informere lokalråd, seniorråd, pensionistforeninger og lokale transportvirksomheder (f.eks. Flextrafik) m.v. om fejlen eller informere herom på sociale medier, digitale infotavler eller ved skiltning på samlingspunkter i byen/området.

På de forkert oplyste valgsteder eller adresser skal der derudover opsættes en synlig meddelelse om det rette valgsted og/eller adresse samt rutevejledning. I det omfang det er tidsmæssigt muligt og afhængig af fejls karakter og omfang, bør der også annonceres herom i lokalaviser m.v.

4.9. Digitale eller papirbaserede valglister

Alle kommuner har adgang til valglisten i VALG-løsningen. Det er frivilligt, om kommunen vil anvende valglisten i digital form på valgstedene (VALG-lokal), eller om kommunen vil benytte valglisten i papirform. Kommunen kan beslutte at anvende valglisten i VALG-lokal for et, flere eller alle valgsteder i kommunen, se lovens § 9, stk. 3.

Ved brug af den digitale valgliste i VALG-lokal skal der til enhver tid være en papirudgave af valglisten tilgængelig på det enkelte valgsted på valgdagen. Det er således ikke tilstrækkeligt, at der i tilfælde af systemnedbrud, strømsvigt eller lignende fremskaffes en papirudgave af valglisten ved at udskrive en sådan på valgstedet eller et andet sted. En papirudgave af valglisten skal være til rådighed, så man med det samme kan påbegynde manuel registrering af fremmødte vælgere.

Der skal udarbejdes én digital valgliste for hvert af de valgsteder i kommunen, hvor kommunen har besluttet at anvende digital valgliste. Den digitale valgliste er således fælles for alle valgborde. En vælger, der bliver afmærket på den digitale valgliste ved ét valgbord, bliver derfor automatisk også afmærket på den digitale valgliste ved øvrige valgborde. Vælgeren skal derfor ikke som ved en papirvalgliste henvende sig ved et bestemt valgbord, men kan gå hen til det bord, hvor køen er kortest. I afstemningsområder, hvor der alene anvendes valgliste i papirform, skal der udskrives en særskilt valgliste for hvert valgbord, hvis der er flere valgborde på valgstedet.

Hvis kommunen bruger en digital valgliste, skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet særligt henlede opmærksomheden på, at kommunen skal sikre, at man ved kontrollen af de fremmødte vælgere på valgdagen hurtigt går over til at registrere manuelt på en papirudgave af valglisten, hvis systemet bliver utilgængeligt, f.eks. i tilfælde af strømsvigt. På samme måde skal kommunen sikre, at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den digitale valgliste, når det digitale system er kommet op at køre igen.

Af hensyn til driftssikkerheden på valgdagen anbefaler Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at kommunen afprøver VALG-lokal i god tid inden valgdagen.

4.10. Ændringer af kommunens afstemningsområder og valgsteder

Der er ét valgsted for hvert afstemningsområde, se lovens § 51, stk. 1, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen

kan beslutte at ændre grænserne for afstemningsområderne ved at oprette, sammenlægge eller nedlægge afstemningsområder.

Afstemningen foregår i de samme afstemningsområder som ved valg til Folketinget, se lovens § 51, stk. 1, 1. pkt. Tilsvarende gør sig gældende ved Europa-Parlamentsvalg, landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger. En ændring af afstemningsområderne har dermed betydning for alle valg i Danmark. Det er derfor ikke muligt at ændre afstemningsområder ved de kommunale og regionale valg på tværs af opstillingskredsene ved folketingsvalg, medmindre grænserne for opstillingskredsene ændres ved lov eller bekendtgørelse forinden. Fortegnelsen over Folketingets valgkredse findes som bilag 1 til folketingsvalgloven.

CPR er baseret på adressedata fra DAR (Danmarks Adresseregister). DAR indhenter oplysninger om administrative inddelinger fra DAGI (Danmarks Geografiske Inddeling), og kommunerne skal udelukkende opdatere afstemningsområderne og valgstederne i DAGI.

Kommunen skal som hidtil løbende indberette ændringer i afstemningsområder (valgdistrikter) til DAGI, og som noget nyt skal ændringer af valgsteder kun indberettes til DAGI. VALG-løsningen henter oplysningerne om afstemningsområder og valgsteder fra DAGI til brug for udarbejdelsen af valgkort og valglister.

Ændringer af afstemningsområder og valgsteder skal være indberettet til DAGI senest onsdag den 29. oktober 2025 (20 dage før valgdagen) via webapplikationen: dagisys.sdfe.dk/Afstemningsomraader.

Hvis kommunen ændrer (nedlægger, opretter eller sammenlægger) valgsteder, henstiller Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at kommunen informerer de berørte vælgere grundigt og i god tid, så vælgerne er opmærksomme på, at de ikke skal møde op, hvor de plejer, på valgdagen. Oplysningen kan gives gennem information i lokalaviser, direkte meddelelse til de berørte vælgere m.v.

Oplysninger om antal valgborde på de enkelte valgsteder skal indberettes i VALG-løsningen. Evt. ændringer heri skal foretages senest fredag den 31. oktober 2025 (18 dage før valgdagen).

4.11. Mulighed for ændret valgsted for vælgere med handicap eller nedsat førlighed

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at valgstederne så vidt muligt er tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede. Der kan dog være grunde til, at dette ikke fuldt ud er muligt.

Vælgerens bopælskommune kan derfor efter ansøgning fra en vælger tillade, at vælgeren stemmer på valgdagen på et andet valgsted end det, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten. Vælgeren kan alene overføres til et andet valgsted i vælgerens bopælskommune. Ændringen af valgsted skal være begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førlighed. Er denne betingelse opfyldt, skal kommunen imødekomme vælgerens ansøgning, se lovens § 53 a, stk. 1.

Ethvert forhold, som vedrører vælgerens handicap eller nedsatte førlighed, kan begrunde en ændring af valgsted. Det er f.eks. muligt for kørestolsbrugere at blive overført til et valgsted med handicapvenlige fysiske adgangsforhold. Det er endvidere muligt for f.eks. blinde og svagsynede vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, at blive overført til et valgsted, hvor der er indrettet et separat lydtæt stemmerum, eller for så vidt angår svagsynede vælgere, hvor der er særligt gode lysforhold i stemmelokalet/stemmerummet. Også rådigheden over et hæve/sænkebord eller et forstørrelsesapparat af typen CCTV (Closed Circuit Television) i et særligt handicapvenligt stemmerum, længden på gardinerne i stemmerummene, handicaptoiletfaciliteter m.v. kan begrunde en ændring af valgsted.

Det er derimod ikke muligt at ændre valgsted af andre årsager, der ikke vedrører vælgerens handicap eller nedsatte førlighed, f.eks. at det af rent logistiske årsager er nemmere for vælgeren at stemme på et bestemt valgsted.

Kommunen skal sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for ændring af valgsted og om de nærmere betingelser herfor. Kommunen skal i den forbindelse oplyse, hvor de hjælpemidler, der ikke stilles til rådighed på alle valgsteder, dvs. hæve-/sænkebord og CCTV, kan benyttes. Se afsnit 7.2.2 om hjælpemidler ved stemmeafgivningen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunen oplyser om muligheden for ændring af valgsted på kommunens hjemmeside. Det kan også være hensigtsmæssigt med annoncering i relevante medier, men der er ikke noget krav herom.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunen oplyser om tilgængelighed til valgstederne i kommunen på kommunens hjemmeside, og at valgstederne registreres på hjemmesiden: god-adgang.dk.

Ansøgning om at afgive stemme på et andet valgsted skal indgives til vælgerens bopælskommune senest mandag den 10. november 2025 (8 dage før valgdagen) kl. 12, se lovens § 53 a, stk. 2, 1. pkt. Ansøgning skal indgives forud for hvert valg og kan tidligst indgives tirsdag den 21. oktober 2025 (4 uger før valgdagen), se lovens § 53 a, stk. 2, sidste pkt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udarbejder et vejledende ansøgningsskema, som kommunen kan udlevere til de relevante vælgere. Ansøgningsskemaet vil kunne findes på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valg hjemmeside:

<https://www.valg.im.dk/valgmyndigheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regionsraad-2025>.

Kommunen kan evt. lægge ansøgningsskemaet på sin hjemmeside sammen med oplysningen om muligheden for at søge om ændring af valgsted. Ansøgningsskemaet er ikke obligatorisk. Vælgeren kan således også ansøge telefonisk eller ved hjælp af en digital selvbetjeningsløsning, hvis en sådan tilbydes af kommunen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen i relevant omfang gør opmærksom på muligheden for at afgive stemme på et andet valgsted i vælgerens bopælskommune over

for de vælgere, der modtager hjemmehjælp eller hjemmesygepleje eller bor i de botilbud m.v., hvor der kan brevstemmes, se afsnit 8.4.1.1, og som på grund af handicap eller nedsat førlighed ville kunne søge om at stemme på et andet valgsted. De vælgere, der ønsker det, bør have den fornødne hjælp til at udfylde og indsende ansøgningen. Hvis vælgeren ikke er i stand til selv at underskrive ansøgningen, må den person, der hjælper vælgeren med at udfylde ansøgningen, underskrive med sit eget navn og angive, at hjælperen underskriver på vælgerens vegne (underskrift efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn).

Kommunen skal som udgangspunkt ikke undersøge, om vælgeren opfylder betingelsen for at skifte valgsted, eller forlange lægeerklæring e.l. Kommunen kan i almindelighed lægge vælgerens erklæring om, at betingelserne er opfyldt, til grund. Kommunen kan dog godt undersøge det nærmere, hvis der i den konkrete sag er anledning hertil, f.eks. fordi kommunen har begrundet mistanke om, at betingelsen ikke er opfyldt.

Hvis der er manglerved ansøgningen (f.eks. manglende erklæring fra vælgeren om, at betingelsen for at skifte ansøgningssted er opfyldt), skal kommunen særligt hurtigt give vælgeren besked herom, så vælgeren kan nå at udbedre manglerne (evt. telefonisk) inden ansøgningsfristen.

Kommunen skal underrette vælgeren om afgørelsen om, hvorvidt vælgeren skal skifte valgsted eller ej. Hvis ansøgningen kan imødekommes, skal kommunen underrette vælgeren om det nye valgstedes præcise beliggenhed og om, at vælgeren skal se bort fra valgstedet på valgkortet.

Det følger efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse af god forvaltningsskik, at en skriftlig ansøgning skal besvares skriftligt. En telefonisk ansøgning, der imødekommes, kan besvares telefonisk, men skal i alle tilfælde følges op af en skriftlig afgørelse, da vælgeren skriftligt skal underrettes om det nye valgstedes præcise beliggenhed samt om, at vælgeren skal se bort fra valgstedet, der fremgår af valgkortet. Desuden bør et afslag, uanset om an-

søgningen er indgivet skriftligt eller telefonisk, under alle omstændigheder gives skriftligt i medfør af princippet om god forvaltningsskik. Det skriftlige afslag skal indeholde en begrundelse for, hvorfor ansøgeren ikke opfylder lovens betingelser for at skifte valgsted. Se forvaltningslovens § 24.

Vælgeren skal modtage underretning om kommunens afgørelse senest dagen før valgdagen. Af hensyn til vælgerens mulighed for at arrangere transport henstilles det, at vælgeren modtager denne underretning i god tid inden valgdagen, dvs. inden for få arbejdsdage efter ansøgningsfristens udløb.

Kommunen skal slette en vælger, der overføres til et andet valgsted, fra valglisten på det oprindelige valgsted, se afsnit 4.6.4, og tilføje vælgeren på valglisten på det valgsted, som vælgeren er overført til, se afsnit 4.5.5.

5. Valg m.v. af valgbestyrelser, valgstyrere og tilforordnede vælgere

5.1. Valgbestyrelser

Reglerne om valg af valgbestyrelser findes i den kommunale og regionale valglovs §§ 13-15.

5.1.1. Kommunevalgbestyrelsen

For hver kommune vælges en valgbestyrelse senest tirsdagen 13 uger før valgdagen, se lovens § 13, stk. 1, dvs. senest den 19. august 2025. Medlemmer af valgbestyrelsen kan dog godt være valgt allerede på et tidligere tidspunkt, f.eks. på kommunalbestyrelsens konstituerende møde. Valgbestyrelsen skal bestå af mindst 5 og højst 7 medlemmer, se lovens § 14, stk. 1.

Den siddende kommunalbestyrelse vælger medlemmerne af valgbestyrelsen blandt sine medlemmer. Den gruppe, der har valgt et medlem, udpeger tillige en stedfortræder for hvert medlem af valgbestyrelsen.

Borgmesteren er formand for valgbestyrelsen. Der udpeges også en stedfortræder for borgmesteren. Stedfortræderen for borgmesteren indtræder som menigt medlem af valgbestyrelsen, hvis borgmesteren har forfald, se nedenfor om valg af næstformand. I kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse, se §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024), kan kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt bestemme, at et magistratsmedlem eller en udvalgsformand er formand i stedet for borgmesteren, se lovens § 14, stk. 1.

Der vælges endvidere en næstformand for valgbestyrelsen. Næstformanden vælges af kommunalbestyrelsen blandt medlemmerne af valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 3.

Der er ikke fastsat noget quorumkrav i valglovgivningen for valgbestyrelsens virksomhed. Det er dog

efter ministeriets opfattelse forudsat, at alle medlemmer af valgbestyrelsen som udgangspunkt skal være til stede på valgbestyrelsens møder.

Bliver et medlem af kommunalbestyrelsen, der er valgt som medlem af valgbestyrelsen, forhindret i at varetage hvervet som medlem af valgbestyrelsen, indtræder det medlem af kommunalbestyrelsen, der er udpeget som stedfortræder for vedkommende i valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 1, og § 18, stk. 2. Det er således ikke den person, der ville være det fraværende medlems stedfortræder ved møder i kommunalbestyrelsen, der skal indtræde i valgbestyrelsen.

Bliver et medlem af valgbestyrelsen forhindret i at deltage i et møde, og er det bekendt, at stedfortræderen heller ikke kan være til stede, skal kommunalbestyrelsen udpege en ny stedfortræder for det ordinære medlem. Der skal ikke udpeges en 2. stedfortræder for stedfortræderen, men en ny midlertidig stedfortræder for det ordinære medlem.

Det er tilstrækkeligt, at den gruppe, der udpegede det ordinære medlem af valgbestyrelsen og dennes stedfortræder, udpeger en ny stedfortræder for det ordinære medlem. Det er således ikke nødvendigt at indkalde kommunalbestyrelsen.

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder borgmesteren, der er opstillet som kandidat til valget, kan vælges som medlem af eller stedfortræder til valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 2. Medlemmer, der er kandidater til valget, kan deltage i alle valgbestyrelsens afgørelser efter valglovgivningen, herunder godkendelse af den kandidatliste, de selv stiller op for. En kandidat kan dog ikke deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, vedkommende er opstillet for. En kandidat kan desuden ikke deltage i opgørelsen af, hvorledes de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeler sig på personlige stemmer for hver kandidat og listestemmer, se lovens § 78 a samt afsnit 9.7.

For nærmere om valg af valgbestyrelsens medlemmer og stedfortrædere for disse samt om formand og valg af næstformand, se lovens § 14.

Der er i valglovgivningen taget udtrykkelig stilling til, hvilke opgaver der påhviler valgbestyrelsen, og dermed også til opgavefordelingen mellem kommunalbestyrelsen og valgbestyrelsen. Valgbestyrelsen kan kun varetage de opgaver, der i valglovgivningen er placeret hos valgbestyrelsen. Det betyder, at valgbestyrelsen ikke har hjemmel til at varetage opgaver, der i valglovgivningen er placeret hos kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan derfor ikke delegere sine opgaver til valgbestyrelsen.

Om valgbestyrelsens opgaver, se oversigten i afsnit 2.3. Valgbestyrelsens opgaver er reguleret i lovens § 13, stk. 2 og 3. Om formanden for valgbestyrelsens opgaver, se lovens § 15, stk. 1 og 2, § 23, stk. 1, § 27, stk. 2, og § 76, stk. 1. Vedrørende de valgbøger, der skal føres af valgbestyrelserne, se afsnit 9.3.4.

Valgbestyrelsen kan bistås af forvaltningen i alle opgaver. Om forvaltningen konkret er bemyndiget til at træffe afgørelse, afhænger af, hvilke beslutninger valgbestyrelsen har truffet om delegation til forvaltningen og af kommunens praksis herom i øvrigt.

5.1.2. Regionsvalgbestyrelsen

For hver region vælges en valgbestyrelse senest tirsdagen 13 uger før valgdagen, se lovens § 13, stk. 1, dvs. senest den 19. august 2025. Medlemmer af valgbestyrelsen kan dog godt være valgt allerede på et tidligere tidspunkt, f.eks. på regionsrådets konstituerende møde. Valgbestyrelsen skal bestå af mindst 5 og højst 7 medlemmer, se lovens § 14, stk. 1.

Det siddende regionsråd vælger medlemmerne af valgbestyrelsen blandt sine medlemmer. Regionsrådsformanden er formand for valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 1. Valgbestyrelsens næstformand vælges af regionsrådet blandt medlemmerne af valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 3.

Der er ikke fastsat noget quorumkrav i valglovgivningen for valgbestyrelsens virksomhed. Det er dog

efter ministeriets opfattelse forudsat, at alle medlemmer af valgbestyrelsen som udgangspunkt skal være til stede på valgbestyrelsens møder.

Bliver et medlem af regionsrådet, der er valgt som medlem af valgbestyrelsen, forhindret i at varetage hvervet som medlem af valgbestyrelsen, indtræder det medlem af regionsrådet, der er udpeget som stedfortræder for vedkommende i valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 1, og § 18, stk. 2. Det er således ikke den person, der ville være det fraværende medlems stedfortræder ved møder i regionsrådet, der skal indtræde i valgbestyrelsen.

Bliver et medlem af valgbestyrelsen forhindret i at deltage i et møde, og er det bekendt, at stedfortræderen heller ikke kan være til stede, skal regionsrådet udpege en ny stedfortræder for det ordinære medlem. Der skal ikke udpeges en 2. stedfortræder for stedfortræderen, men en ny midlertidig stedfortræder for det ordinære medlem.

Det er tilstrækkeligt, at den gruppe, der udpegede det ordinære medlem af valgbestyrelsen og dennes stedfortræder, udpeger en ny stedfortræder for det ordinære medlem. Det er således ikke nødvendigt at indkalde regionsrådet.

Et medlem af regionsrådet, herunder regionsrådsformanden, der er opstillet som kandidat til valget, kan vælges som medlem af eller stedfortræder til valgbestyrelsen, se lovens § 14, stk. 2. Medlemmer, der er kandidater til valget, kan deltage i alle valgbestyrelsens afgørelser efter valglovgivningen, herunder godkendelse af den kandidatliste, de selv stiller op for. Kandidater til valget må dog ikke deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, de er opstillet for, eller i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeles sig på personlige stemmer for hver kandidat og listestemmer, se lovens § 78 a samt afsnit 9.7.

For nærmere om valg af valgbestyrelsens medlemmer og stedfortrædere for disse samt om formand og valg af næstformand, se lovens § 14.

Der er i valglovgivningen taget udtrykkelig stilling til, hvilke opgaver der påhviler valgbestyrelsen, og dermed også til opgavefordelingen mellem regionsrådet og valgbestyrelsen. Valgbestyrelsen kan kun varetage de opgaver, der i valglovgivningen er placeret hos valgbestyrelsen. Det betyder, at valgbestyrelsen ikke har hjemmel til at varetage opgaver, der i valglovgivningen er placeret hos regionsrådet. Regionsrådet kan derfor ikke delegere sine opgaver til valgbestyrelsen.

Om valgbestyrelsens opgaver, se oversigten i afsnit 2.4. Valgbestyrelsens opgaver er reguleret i lovens § 13, stk. 2 og 3. Om formanden for valgbestyrelsens opgaver, se lovens § 15, stk. 1 og 2, § 23, stk. 1, § 27, stk. 2, § 76, stk. 1, og § 78, stk. 6. Om valgbestyrelsens valgbøger, der skal føres af kommunevalgbestyrelserne, se afsnit 9.3.4.

Valgbestyrelsen kan bistås af forvaltningen i alle opgaver. Om forvaltningen konkret er bemyndiget til at træffe afgørelse, afhænger af, hvilke beslutninger valgbestyrelsen har truffet om delegation til forvaltningen og af regionens praksis herom i øvrigt.

5.2. Valgstyrere

Reglerne om valgstyrere og valgstyrernes opgavevaretagelse findes i den kommunale og regionale valglovs §§ 16 og 18.

5.2.1. Valg af valgstyrere

Den siddende kommunalbestyrelse vælger mindst 5 og højst 9 valgstyrere for hvert afstemningsområde til at stå for afstemningen og den efterfølgende stemmeoptælling på valgstedet til kommunal- og regionalvalgene, se lovens § 16, stk. 1. Valgstyreme vælges i passende tid før valgdagen.

Valgstyrerne vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt de vælgere, der bor i kommunen, se lovens § 16, stk. 2.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrer, se lovens § 18, stk. 1, 1. pkt. (borgerligt ombud).

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder et medlem af valgbestyrelsen, kan godt vælges som valgstyrer. Der er således ikke noget i vejen for, at den samme person både er medlem af valgbestyrelsen, herunder formand, og valgstyrer, herunder valgstyrerformand. Også en kandidat til valget kan vælges som valgstyrer, se lovens § 16, stk. 3. Der gælder dog visse begrænsninger i, hvilke opgaver kandidater og deres nærtstående kan varetage som valgstyrere, se afsnit 5.2.3.

Den samme person kan vælges som valgstyrer på valgdagen og udpeges som tilforordnet vælger ved brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, se afsnit 5.3.2.

Forholdstalsvalgene foretages efter reglerne i styrelseslovens § 24, stk. 3. Det er dog ikke nødvendigt at afholde valg, hvis der er enighed i kommunalbestyrelsen om, hvem der skal udpeges til valgstyrere og formænd for valgstyrerne. Afholdes der valg af valgstyrere, skal der over for formanden for kommunalbestyrelsen anmeldes særskilte valggrupper til dette valg. Valggrupperne behøver ikke være sammenfaldende med de valggrupper, der er anmeldt til valget af stående udvalg og økonomiudvalget, se styrelseslovens § 24, stk. 3.

Det er kommunalbestyrelsens (valggruppernes) sammensætning på tidspunktet for valget af valgstyrere, der er afgørende for sammensætningen af valgstyrere generelt. Det er således uden betydning, om et eller flere af medlemmerne af valggrupperne efter valget af valgstyrere er blevet løsgængere eller har skiftet liste, således at fordelingen af valgstyrere mellem valggrupperne ville have set anderledes ud, hvis den var foretaget på et senere tidspunkt. Hvis en valgstyrer har forfald, er det således valggruppen, der har udpeget den pågældende, der udpeger en ny valgstyrer.

Hvis kommunalbestyrelsen ikke ønsker at bruge forholdstalsmetoden til beregning af antallet af valgstyrere (og tilforordnede vælgere), som de enkelte valggrupper hver især kan udpege, er det tilladt at anvende en anden fordeling, hvis der er enighed herom i kommunalbestyrelsen. Man kan f.eks. aftale, at et vist antal af valgstyrerne (og de

tilforordnede vælgere) udpeges efter forholdstalsmetoden, og at de resterende pladser fordeles til de mindre partier, nye partier eller lister, der ikke aktuelt er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, men som stillede op ved sidste kommunalbestyrelsesvalg. Det kan også aftales, at et vist antal af valgstyrene (og de tilforordnede vælgere) udpeges efter forholdstalsmetoden, mens de øvrige valgstyrene udpeges blandt vælgere, der har bopæl i kommunen, og som ikke er medlem af et parti. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at lade forvaltningen udpege de resterende valgstyrene (og tilforordnede vælgere), evt. efter nærmere fastsatte kriterier. Valgstyrene (og de tilforordnede vælgere) kan f.eks. findes gennem opslag på kommunens hjemmeside eller gennem samarbejde med uddannelsesinstitutioner og foreningsliv. Hvilken metode kommunalbestyrelsen anvender til at fordele disse resterende pladser, er op til den enkelte kommunalbestyrelse, så længe der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

I det omfang forvaltningen på kommunalbestyrelsens vegne skal finde »almindelige« vælgere, dvs. vælgere, der ikke er udpeget af et politisk parti, til at varetage hvervene som valgstyrene (eller tilforordnede vælgere), kan forvaltningen ikke lovligt lægge vægt på de pågældende personers politiske tilhørsforhold.

Det er muligt for en gruppe i kommunalbestyrelsen at frasige sig retten til at udpege et antal valgstyrene (og tilforordnede vælgere), selv om kommunalbestyrelsen har vedtaget, at de skal udpeges efter forholdstalsmetoden. Det antal valgstyrene (og tilforordnede vælgere), som gruppen har givet afkald på at udpege, fordeles i så fald efter forholdstalsmetoden mellem de øvrige grupper i kommunalbestyrelsen.

Det er også muligt at afgive retten til at udpege det antal valgstyrene (og tilforordnede vælgere), som en gruppe efter forholdstalsmetoden har ret til at udpege, til en anden gruppe i kommunalbestyrelsen, hvis der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at tilrettelægge udpegningen på en for kommunen formålstjenlig måde, så længe det sker inden for lovens rammer, og så længe der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen vælger blandt valgstyrene en formand for disse for hvert afstemningsområde. Formændene vælges ligeledes ved forholdstalsvalg under ét, se ovenfor og lovens § 16, stk. 4.

5.2.2. Valgstyrenes opgaver

Valgstyrene skal forestå afstemningen og stemmeoptællingen på valgstedet, se lovens § 16, stk. 1. Om valgstyrenes opgaver, se lovens §§ 52-58, §§ 70-72 og §§ 74-76. Om valgstyrenes afstemningsbog, se afsnit 9.2.4.

Valgstyrene har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og møde frem før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende for at modtage den fornødne instruktion m.v., se lovens § 18, stk. 1, 2. pkt.

Kommunalbestyrelsen kan efter behov indkalde valgstyrene til et møde før valgdagen og tildele valgstyrene diæter herfor, hvis det skønnes svært at nå den nødvendige instruktion på valgdagen, inden valgbehandlingen begynder. Valgstyrene har pligt til at møde op til denne instruktion som led i deres hverv. Det forudsættes, at der alene er pligt til fremmøde i dag- og aften timerne. Hvis en valgstyre har forfald til en instruktion, som finder sted før valgdagen, kan der som alternativ til udpegning af en ny valgstyreske instruktion på et andet tidspunkt, hvis det er muligt. Instruktionen kan evt. ske på anden vis end ved et møde, f.eks. i form af videoinstruktion eller e-læringsværktøjer, evt. i kombination med en (kortere) instruktion på valgdagen, inden afstemningen begynder. Valgstyrene har pligt til at gøre sig bekendt med den instruktion, som kommunalbestyrelsen vælger at give dem.

Valgstyrene har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald (dvs. er lovligt forhindret). Har en valgstyre forfald, udpeger

den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny valgstyrrer, se lovens § 18, stk. 2.

Er der uenighed om, hvor de enkelte valgstyrrere skal gøre tjeneste, afgøres spørgsmålet af kommunalbestyrelsen ved almindelig flertalsafgørelse. Det er forudsat i loven, at valgstyrrerne på de enkelte valgsteder repræsenterer flere grupper i kommunalbestyrelsen.

En valgstyrrer kan gøre tjeneste på valgstedet i et andet afstemningsområde inden for kommunen end det afstemningsområde, hvor den pågældende bor.

Valgstyrrerformanden, som skal opholde sig på valgstedet umiddelbart inden og under hele valgbehandlingen og ved den efterfølgende stemmeoptælling, skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valgbehandlingen og ved stemmeoptællingen til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrrere til stede på valgstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valgbehandlingen og stemmeoptællingen. Der skal altid være et flertal af de udpegede valgstyrrere til stede på valgstedet under valgbehandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling.

Valgstyrrerformanden kan beslutte, at valgstyrrerne på skift kan forlade valgstedet både umiddelbart inden valgbehandlingen (dvs. den forberedelse af valgbehandlingen, der finder sted samme dag som valgbehandlingen), under valgbehandlingen samt den efterfølgende stemmeoptælling for at holde pause, når det ellers er foreneligt med afviklingen af valgstyrrernes opgaver. Det kan f.eks. være på tidspunkter i løbet af dagen, hvor der erfaringsmæssigt ikke møder så mange vælgere op for at stemme. Valgstyrrerne skal rette sig efter valgstyrrerformandens anvisninger. Alle valgstyrrerne skal være til stede ved underskrivelse af afstemningsbogen. Se lovens § 16, stk. 6.

5.2.3. Inhabilitet

En kandidat til valget kan godt vælges som valgstyrrer, se lovens § 16, stk. 3. En kandidat til valget må

dog ikke være med til at optælle, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, vedkommende er opstillet for, eller deltage i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeler sig på personlige stemmer og listestemmer, se lovens § 78 a samt afsnit 9.7.

De samme begrænsninger for deltagelse i stemmeoptællingen gælder efter ministeriets opfattelse for en kandidats ægtefælle, samlever eller anden nærtstående, se nærmere afsnit 9.7. Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se forvaltningslovens § 3.

En kandidat til valget (eller dennes ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) må heller ikke yde personlig bistand til stemmeafgivningen på valgdagen som valgstyrrer, se lovens § 55, stk. 3, medmindre vedkommende udpeges af vælgeren som personlig hjælper, se lovens § 55, stk. 2, og § 67, stk. 4, 2. pkt.

5.3. Tilforordnede vælgere

Reglerne om valg af tilforordnede vælgere og deres opgavevaretagelse findes i den kommunale og regionale valglovs §§ 17 og 18.

5.3.1. Kommunalbestyrelsens valg af tilforordnede vælgere

Kommunalbestyrelsen vælger et antal tilforordnede vælgere til at hjælpe til ved kommunal- og regionalvalget, se lovens § 17, stk. 1. Kommunalbestyrelsen udpeger det nødvendige antal efter kommunalbestyrelsens skøn over, hvor mange tilforordnede der skal være til stede på det enkelte valgsted (dog mindst én), og hvornår de tilforordnede vælgere skal være til stede på valgstedet. De tilforordnede vælgere kan organiseres i skiftehold, hvor de ikke kommer tilbage til valgstedet på et senere tidspunkt – modsat hvad der gælder for valgstyrrerne, der skal være til stede ved underskrivelse af afstemningsbogen, se afsnit 5.2.2.

Kommunalbestyrelsen kan ikke undlade at udpege tilforordnede vælgere og i stedet anvende administrativt personale, heller ikke på enkelte valgsteder. Kommunens personale kan dog udpeges til at hjælpe valgstyrene og de tilforordnede vælgere under afstemningen, se afsnit 7.2.5. Der er endvidere ikke noget til hinder for, at personale, der er bosat i kommunen, udpeges som tilforordnede vælgere.

De tilforordnede vælgere vælges ved forholdstalsvalg underét blandt de vælgere, der bor i kommunen, medmindre de udpeges i enighed af kommunalbestyrelsen, se lovens § 17, stk. 1, 2. pkt., og afsnit 5.2.1 om valg af valgstyrelse ved forholdstalsvalg. Afholdes der valg af tilforordnede vælgere, skal der anmeldes særskilte valggrupper til dette valg. Valggrupperne behøver ikke være sammenfaldende med de valggrupper, der er anmeldt til valget af stående udvalg og økonomiudvalget, se styrelseslovens § 24, stk. 3.

Det er kommunalbestyrelsens (valggruppernes) sammensætning på tidspunktet for valget af tilforordnede vælgere, der er afgørende for sammensætningen af tilforordnede vælgere generelt. Det er således uden betydning, om et eller flere af medlemmerne af valggrupperne efter valget af tilforordnede vælgere er blevet løsgængere eller har skiftet liste, således at fordelingen af tilforordnede vælgere mellem valggrupperne ville have set anderledes ud, hvis den var foretaget på et senere tidspunkt. Hvis en tilforordnet vælger har forfald, er det således valggruppen, der har udpeget den pågældende, der udpeger en ny tilforordnet vælger.

Det er inden for lovens rammer at føre en »brutto-liste« over tilforordnede vælgere, hvor kommunen kan påføre interesserede borgere, der kan bistå som tilforordnede vælgere, for det tilfælde, at kommunalbestyrelsen ikke selv kan stille med et tilstrækkeligt antal tilforordnede vælgere fra eget bagland. Tilforordnede vælgere kan også findes gennem f.eks. opslag på kommunens hjemmeside eller i samarbejde med uddannelsesinstitutioner og foreningsliv. Om udpegning af tilforordnede vælgere i sådanne tilfælde henvises til det, der er anført om udpegning af valgstyrelse, se afsnit 5.2.1.

Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at tilrettelægge udpegningen på en for kommunen formålstjenlig måde, så længe det sker inden for lovens rammer, og så længe der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

De tilforordnede vælgere vælges i passende tid forud for valgdagen.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som tilforordnet vælger, se lovens § 18, stk. 1, 1. pkt. (borgerligt ombud).

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder et medlem af valgbestyrelsen, kan vælges som tilforordnet vælger. Også en kandidat til valget kan vælges som tilforordnet vælger, se lovens § 17, stk. 3. Der gælder dog visse begrænsninger i, hvilke opgaver kandidater og deres nærtstående kan varetage som tilforordnede vælgere, se afsnit 5.3.3.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen tager særligt hensyn til de mindre partier og de partier, der ikke er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, når den udpeger de tilforordnede vælgere.

Er der uenighed om, hvor de enkelte tilforordnede vælgere skal gøre tjeneste, afgøres spørgsmålet af kommunalbestyrelsen ved almindelig flertalsafgørelse. Det er forudsat i loven, at de tilforordnede vælgere på de enkelte valgsteder repræsenterer flere grupper i kommunalbestyrelsen.

5.3.2. De tilforordnede vælgers opgaver

De tilforordnede vælgere skal bistå ved valget, se lovens § 17, stk. 1. De nærmere regler om de tilforordnede vælgers opgaver findes i lovens §§ 52-58, §§ 70-72 og §§ 74-78.

De tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende for at modtage den fornødne instruktion m.v., se lovens § 18, stk. 1, 2. pkt.

Kommunalbestyrelsen kan efter behov indkalde de tilforordnede vælgere til et møde før valgdagen og tildele de tilforordnede vælgere diæter herfor, hvis det skønnes svært at nå den nødvendige instruktion på valgdagen, inden valghandlingen begynder. De tilforordnede vælgere har pligt til at møde op til denne instruktion som led i deres hverv. Det forudsættes, at der alene er pligt til fremmøde i dag- og aften timerne. Hvis en tilforordnet vælger har forfald til en instruktion, som finder sted før valgdagen, kan der som alternativ til udpegning af en ny tilforordnet vælgerske instruktion på et andet tidspunkt, hvis det er muligt. Instruktionen kan evt. ske på anden vis end ved et møde, f.eks. i form af videoinstruktion eller e-læringsværktøjer, evt. i kombination med en (kortere) instruktion på valgdagen, inden afstemningen begynder. De tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med den instruktion, som kommunalbestyrelsen vælger at give dem.

De tilforordnede vælgere har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald (dvs. er lovligt forhindret). Har en tilforordnet vælger forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny tilforordnet vælger, se lovens § 18, stk. 2.

De tilforordnede vælgere skal hjælpe valgstyreme med deres opgaver på valgdagen, herunder stemmeoptællingen på valgstedet. Valgbestyrelsen kan beslutte, at tilforordnede vælgere også skal medvirke ved fintællingen.

Tilforordnede vælgere skal endvidere efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse være stemmemodtagere ved afgivning af brevstemmer i visse botilbud m.v., herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se lovens § 61, stk. 1. Se nærmere afsnit 8.4.2.

Der er ikke noget i vejen for, at en person, der på valgdagen er udpeget som valgstyrrer, også varetager opgaven som stemmemodtager i vælgerens hjem. Den pågældende kan dog ikke varetage opgaven som stemmemodtager i vælgerens hjem i kraft af sin funktion som valgstyrrer, men skal i

denne sammenhæng være udpeget som tilforordnet vælger eller blandt kommunens ansatte. En person kan således godt være udpeget som tilforordnet vælger ved brevstemmeafgivningen i vælgerens hjem og derefter være udpeget som valgstyrrer på valgdagen.

Der er ikke noget krav om, at de tilforordnede vælgere, der fungerer som brevstemmemodtagere, også skal medvirke ved afstemningen på valgdagen m.v.

En tilforordnet vælger kan gøre tjeneste på valgstedet i et andet afstemningsområde inden for kommunen end det afstemningsområde, hvor den pågældende bor.

5.3.3. *Inhabilitet*

En kandidat til valget kan godt vælges som tilforordnet vælger, se lovens § 17, stk. 3. En kandidat kan dog ikke udpeges til at være stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se nærmere afsnit 8.4.2.

Det samme forhold gælder efter ministeriets opfattelse for en kandidats ægtefælle, samlever eller anden nærtstående, som er udpeget som tilforordnet vælger. Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se forvaltningslovens § 3.

En kandidat til valget må heller ikke være med til at optælle, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, vedkommende er opstillet for, eller deltage i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeles sig på personlige stemmer og listestemmer, se lovens § 78 a samt afsnit 9.7.

De samme begrænsninger for deltagelse i stemmeoptællingen gælder efter ministeriets opfattelse for en kandidats ægtefælle, samlever eller anden nærtstående, se nærmere afsnit 9.7. Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter

forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se forvaltningslovens § 3.

En kandidat til valget (eller dennes ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) må heller ikke yde personlig bistand til stemmeafgivningen på valgdagen som tilforordnet vælger eller som stemmemodtager ved brevstemmeafgivningen, se lovens § 55, stk. 3, og § 67, stk. 5, medmindre vedkommende udpeges af vælgeren som personlig hjælper, se lovens § 55, stk. 2, og § 67, stk. 4, 2. pkt.

5.3.4. Regionsrådets valg af tilforordnede vælgere

Regionsrådet kan vælge et antal tilforordnede vælgere til at hjælpe til ved fornyet fintælling af regionsrådsvalget. Valget sker efter tilsvarende regler som kommunalbestyrelsens valg af tilforordnede vælgere, se lovens § 17, stk. 2. De vælgere, der vælges af regionsrådet som tilforordnede vælgere, skal bo i regionen.

5.4. Diæter

Valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrerne og de tilforordnede vælgere får diæter for deres virksomhed i forbindelse med valget, herunder for eventuel instruktion før valgdagen af valgstyrerne og de tilforordnede vælgere, se den kommunale og regionale valglovs § 18, stk. 3.

Diæterne gives som udgangspunkt efter reglerne i styrelsesloven.

Diæterne er som udgangspunkt af samme størrelse som de diæter, der gives efter styrelsesloven. Diætsatsen for hverv, der beslaglægger højst 4 timer, udgør i 2025-niveau 455 kr. pr. dag. Dette beløb forhøjes hvert år den 1. januar med 5 kr. Hvis hvervet beslaglægger mere end 4 timer, ydes der det dobbelte af det gældende diætbetrag, dvs. i 2025 ydes 910 kr. pr. dag. Se § 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 2001 af 28. oktober 2021 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet kan beslutte, at der ikke ydes diæter for virksomhed i forbindelse med valg, eller at de diæter, der

ydes, udgøres af et andet (højere eller lavere) beløb, end hvad der følger af reglerne i styrelsesloven. Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet er her ved ikke bundet af de nævnte diætsatser eller af bestemmelsen om, at der for dage, hvor hvervet beslaglægger mere end 4 timer, ydes det dobbelte diætbetrag. Diæterne kan pr. dag dog højst udgøre det femdobbelte af det diætbetrag, som i henhold til reglerne i styrelsesloven er fastsat for møder af ikke over 4 timers varighed, se lovens § 18, stk. 3, 4. pkt., dvs. i 2025 højst 2.275 kr. pr. dag.

Beslutning herom skal træffes på et møde i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet og kan ikke delegeres til valgbestyrelsen eller til et udvalg eller forvaltningen. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutningen generelt eller for et eller flere af de hverv, der nævnes i bestemmelsen (valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrere eller tilforordnede vælgere). Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet kan også ud fra saglige og generelle kriterier træffe beslutningen for en del af indehavere af et givet hverv. F.eks. kan kommunalbestyrelsen ud fra belastningen på det enkelte valgsted beslutte, at der kun for de medvirkende ved visse valgsteder ydes et andet diætbetrag. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes ud fra saglige og generelle kriterier træffe beslutningen for en del af den virksomhed, den pågældende persongruppe udøver i forbindelse med et valg. F.eks. kan kommunalbestyrelsen ud fra belastningen ved afstemningen på valgdagen og valgaftenen beslutte, at de personer, der medvirker både i løbet af valgdagen og på valgaftenen, skal ydes et andet diætbetrag end de personer, der medvirker til f.eks. fintællingen.

Ydes der diæter til medlemmer af valgbestyrelsen, valgstyrere og/eller tilforordnede vælgere, kan de pågældende ikke frasige sig modtagelse af diæter. Diæterne er endvidere personlige. Kommunalbestyrelsen kan derfor ikke aftale med de pågældende medlemmer af valgbestyrelsen, valgstyrere og/eller tilforordnede vælgere, at kommunen helt eller delvis skal overføre diæterne direkte til tredjepart, f.eks. den pågældendes partiorganisation, en velgørende organisation e.l.

Efter § 19, nr. 4, i Skatteministeriets bekendtgørelse nr. 2104 af 23. november 2021 om kildeskat med senere ændringer er diæter til valgstyrere og tilforordnede vælgere ikke A-indkomst. Der skal derfor ikke tilbageholdes kildeskat.

Der gives ikke diæter til en borgmester eller til medlemmer af magistraten i kommuner med magistratsstyre, se styrelseslovens § 64, eller til udvalgsformænd i kommuner med delt administrativ ledelse, se styrelseslovens § 64 a. De øvrige kommunalbestyrelsesmedlemmer kan modtage diæter, selv om de også får fast vederlag m.v. for hvervet som medlem af kommunalbestyrelsen, se vejledning nr. 9631 af 15. juni 2022 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv, afsnit 2.1.1.1, pkt. b og f, om styrelseslovens § 16, stk. 1, litra b og f.

Bestemmelsen om diæter i lovens § 18, stk. 3, medfører ikke en indskrænkning i retten til godtgørelse efter styrelseslovens §§ 16 og 16 a. For eventuelle kommunalbestyrelsesmedlemmers vedkommende betyder det, at bl.a. befordringsgodtgørelse er obligatorisk, se styrelseslovens § 16, stk. 10. For ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmers vedkommende kan kommunalbestyrelsen beslutte at yde godtgørelse, se styrelseslovens § 16 a, stk. 7. Skal ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmer have befordringsgodtgørelse, skal kommunalbestyrelsen derfor træffe beslutning herom.

Hverken medlemmer af valgbestyrelsen, valgstyrere eller tilforordnede vælgere kan få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med varetagelsen af hvervet, hvis den pågældende modtager diæter herfor efter lovens § 18, stk. 3. Se styrelseslovens § 16, stk. 6, og § 16 a, stk. 4.

6. Kandidatlister, valgforbund, stemmesedler og opslag m.v.

6.1. Frister

I den kommunale og regionale valglov er der fastsat frister for indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlister, se afsnit 6.2.1, og for anmeldelse og tilbagetrækning af valgforbund, se afsnit 6.7.2.

Fristen for seneste indlevering af kandidatlister til formanden for kommunevalgbestyrelsen henholdsvis regionsvalgbestyrelsen er kl. 12 tirsdag den 30. september 2025 (7 uger før valgdagen). Det tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlister er tirsdag den 16. september 2025 (9 uger før valgdagen), se lovens § 23, stk. 1. Se dog nedenfor om tidligere frister for visse kandidatlister.

Fristen for at tilbagekalde kandidatlister og anmelde og tilbagetrække valgforbund over for valgbestyrelsens formand er kl. 12 mandag den 6. oktober 2021 (43 dage før valgdagen), se lovens §§ 26, 40 og 41. Sidstnævnte tidspunkt er også fristen for afhjælpning af mangler ved en kandidatliste eller indlevering af ny kandidatliste til valgbestyrelsen, se lovens § 27, stk. 2, og afsnit 6.3.1.

Kandidatlister, som allerede er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, kan efter anmodning blive fritaget af valgbestyrelsen for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, se lovens § 19, stk. 4. For de kandidatlister, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, er der et tidligere indleveringstidspunkt for at give kandidatlisten mulighed for at indsamle underskrifter fra stillere, hvis valgbestyrelsen ikke fritager dem for stillerkravet. For disse kandidatlister er der krav om indlevering senest kl. 12 tirsdag den 16. september 2025 (9 uger før valgdagen) og tidligst tirsdag den 2. september 2025 (11 uger før valgdagen), se lovens § 23, stk. 1. Sidste frist for valgbestyrelsens meddelelse til kandidatlisten om, hvorvidt valgbestyrelsen fritager kandidatlisten for kravet om stillerunderskrifter, er kl. 12 tirsdag den 23. september 2025 (8 uger før valgdagen), se lovens § 26 a. Se nærmere afsnit 6.2.2 og 6.2.3.

Godkendelse af en kandidatliste – både en kandidatliste, der fritages for stillerkravet, og en kandidatliste, der ikke fritages for stillerkravet – kan tidligst ske fredag den 3. oktober 2025 (fredagen 46 dage før valgdagen). Dette skyldes, at kandidaterne og eventuelle stillere for kandidatlisten 46 dage før valgdagen skal opfylde valgrets betingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen om varigheden af forudgående fast bopæl i riget, se lovens § 3 og § 20, stk. 1. Kandidatlister, der fritages for stillerkravet, kan således ikke godkendes på et tidligere tidspunkt, eksempelvis i forbindelse med valgbestyrelsens meddelelse om, hvorvidt kandidatlisten kan fritages for stillerkravet. En kandidatliste skal senest godkendes mandag den 6. oktober 2025 eller snarest derefter (mandagen 43 dage før valgdagen), se lovens § 27, stk. 2.

Der er ikke hjemmel til at dispensere fra disse frister, uanset hvor lille eller undskyldelig en overskridelse af fristen måtte være. Fristen udløber på det præcise klokkeslæt, der er angivet i loven. Hvis en del af kandidatlisten er indkommet inden fristens udløb og en anden del efter, kan valgbestyrelsen alene tage stilling til, om den del af kandidatlisten, der er indgivet rettidigt, er gyldig og eventuelt skal afhjælpes.

Både for tidlige og for sene indleveringer af kandidatlister fører til afvisning.

For alle de nævnte frister gælder, at kandidatlister, anmeldelser m.v., der modtages af kommunen pr. e-post inden fristens udløb, er rettidigt indgivet.

6.2. Indlevering af kandidatlister m.v.

6.2.1. Almindelige bestemmelser

Kandidater, der opstilles til kommunalbestyrelsesvalg og til regionsrådsvalg, skal være opført på kandidatlister, se lovens § 19, stk. 1.

Kandidatlister skal indleveres på en formular, der er godkendt af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se lovens § 23, stk. 1, 3. pkt.

Til brug for de kommunale og regionale valg den 18. november 2025 har Indenrigs- og Sundhedsmini-

nisteriet fået fremstillet nye formularer til kandidatlistor til henholdsvis kommunalbestyrelsesvalg og regionsrådsvalg. Som noget nyt er kandidatlisten og hæftet med stillerunderskrifterne udformet som to separate hæfter. Formularerne med tilhørende vejledninger kan købes hos Stibo Complete, Helgehøjs Allé 36, 2630 Taastrup, tlf. 43 22 73 00, e-mail: kundeservice@stibocomplete.com. Det er ikke muligt at bestille materiale via forlagets hjemmeside.

De formularer til kandidatlistor, der blev fremstillet til brug ved de kommunale og regionale valg i 2021, kan godt anvendes ved valgene i 2025, men da der er foretaget omfattende ændringer i formularerne af hensyn til lovændringer og brugervenlighed, anbefaler ministeriet, at kommunerne og regionerne så vidt muligt udleverer de nye formularer fra 2025.

Evt. restoplæg af kandidatanmeldelsesformularer fra valgene i 2017 eller tidligere kan ikke anvendes og skal kasseres.

Den, der indleverer en kandidatliste, har ret til at få kvittering for indleveringen med angivelse af tidspunktet, se lovens § 23, stk. 2. En kandidatliste skal være underskrevet af et antal stillere, se nærmere i afsnit 6.2.7. Med hensyn til kandidatlistens indhold henvises til lovens §§ 24 og 25, se afsnit 6.3.3.

6.2.2. Kandidatlistor, der kan fritages for stillerkravet

Kandidatlistor, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen (dvs. tirsdag den 16. september 2025) fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, kan efter anmodning fritages af valgbestyrelsen for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, se lovens § 19, stk. 4.

For de kandidatlistor, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, er der en tidligere indleveringsfrist for at give kandidatlisterne mulighed for at indsamle stillere, hvis valgbestyrelsen ikke fritager dem for stillerkravet, se afsnit 6.1 og lovens § 23,

stk. 1. Hvis anmodningen om fritagelse for stillerkravet ikke imødekommes, skal kandidatlisten returneres til kandidatlistens repræsentant.

Det er en forudsætning for at blive fritaget for stillerkravet, at der er identitet mellem den kandidatliste, der ved sidste valg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, den kandidatliste, som fortsat 9 uger før valgdagen er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og den kandidatliste, som nu ønsker at stille op til valget til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet og i den forbindelse ønsker at blive fritaget for stillerkravet.

Er bestemmelsens betingelser for at fritage en kandidatliste for stillerkravet opfyldt, er valgbestyrelsen forpligtet til at fritage den kandidatliste, der anmoder om fritagelse for stillerkravet. Det er inden for vide rammer op til valgbestyrelsen, som modtager og godkender kandidatlisterne, at afgøre, hvorvidt det nævnte identitetskrav er opfyldt.

Valgbestyrelsens afgørelse kan ikke inden valgets afholdelse indbringes for nogen anden myndighed, heller ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet, men enhver vælger i kommunen henholdsvis regionen kan indgive en klage over valget til den afgående kommunalbestyrelse henholdsvis det afgående regionsråd og herefter for Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se afsnit 12 og lovens §§ 93 og 94.

Kandidatlistor, som stiller op, skal senest den dag, hvor den særlige frist for indlevering af kandidatlistor, der ønsker sig fritaget for stillerkravet, udløber (dvs. tirsdag den 16. september 2025), godtgøre over for valgbestyrelsen, at dette identitetskrav er opfyldt. Der kan være behov for, at kandidatlisten vedlægger dokumentation for at godtgøre, at der er identitet mellem den oprindelige kandidatliste og den kandidatliste, som nu anmeldes. Valgbestyrelsen kan desuden anmode kandidatlisten om at indsende yderligere oplysninger, hvis der er tvivl om, hvorvidt identitetskravet er opfyldt.

For kandidatlistor, der opnåede repræsentation ved sidste valg, og som fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet,

uden at der er sket ændringer i listebetegnelsen eller væsentlige ændringer i listens medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, vil der som udgangspunkt ikke være behov for dokumentation.

Dokumentation for, at identitetskravet er opfyldt, kan f.eks. ske ved en erklæring fra listens/partiets ledelse og ved fremlæggelse af dokumentation for, at de pågældende personer tegner listen udadtil eller er bemyndiget hertil afhængigt af den pågældende listes/det pågældende partis organisation. Valgbestyrelsen kan bede kandidatlisten om at indsende yderligere oplysninger. Hvis kandidatlisten ikke har mulighed for eller ikke ønsker dette, må valgbestyrelsen træffe afgørelsen på det foreliggende grundlag.

Der kan opstilles følgende typetilfælde, hvor der som udgangspunkt vil være den fornødne identitet:

- a) Ingen af listens medlemmer, som er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, har i valgperioden skiftet liste eller er blevet løsgængere (men kan godt evt. være erstattet af stedfortrædere fra listen som følge af ordinære medlemmers udtræden af kommunalbestyrelsen/regionsrådet), og listen har bevaret sin listebetegnelse.
- b) Et eller flere af listens medlemmer, som er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, har i valgperioden skiftet liste eller er blevet løsgængere, men disse medlemmer udgør under halvdelen af listens medlemmer af kommunalbestyrelsen/regionsrådet, listen har ikke skiftet listebetegnelse, og der er ikke i øvrigt forhold, som giver anledning til tvivl hos valgbestyrelsen om, at der er identitet.

Der kan endvidere opstilles følgende typetilfælde, hvor der som udgangspunkt ikke vil være den fornødne identitet:

Listen har skiftet listebetegnelse. Dette gælder, uanset om alle de oprindeligt indvalgte medlemmer – eller evt. alene det oprindeligt indvalgte medlem – fortsat stiller op for listen med den nye listebetegnelse. Undtaget er dog mindre ændringer af listens navn, hvor det er

åbenbart, at der fortsat er identitet (f.eks. hvis moderpartiet, som listen stiller op for lokalt, har ændret partinavnet i løbet af valgperioden).

Et eller flere af listens medlemmer, som er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, har i valgperioden skiftet liste eller er blevet løsgængere, og disse medlemmer udgør mindst halvdelen (herunder præcis halvdelen) af listens medlemmer af kommunalbestyrelsen/regionsrådet.

b)

Der er sket en sprængning af en kandidatliste, hvor hver fraktion herefter hævder at repræsentere den oprindelige kandidatliste. Det bemærkes dog herved, at det ikke skal være muligt for f.eks. et enkelt kommunalbestyrelsesmedlem, som træder ud af en liste, alene ved at gøre krav på listebetegnelsen at »sabotere« den retmæssige listes mulighed for at stille op uden indsamling af stillere i tilfælde, hvor det ikke i øvrigt giver valgbestyrelsen anledning til tvivl, at det udtrådte medlem ikke repræsenterer listen. Valgbestyrelsen skal altså foretage en vurdering af, om der reelt er sket en sprængning af listen. Valgbestyrelsen kan i den situation lægge vægt på, om der er sket en sprængning af bestyrelsen for kandidatlistens organisation. Det understreges, at hvis der reelt er tvivl, kan der ikke for nogen af parterne fastslås identitet, og så vil kravet om indsamling af stillere gælde for alle parter.

c)

Hvis en kandidatliste, der er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, opstiller helt nye kandidater, fordi ingen af de indvalgte medlemmer genopstiller, vil der fortsat kunne være den fornødne identitet, hvis der foreligger dokumentation for, at identitetskravet er opfyldt, f.eks. ved en erklæring fra listens/partiets ledelse og fremlæggelse af dokumentation for, at de pågældende personer tegner listen udadtil eller er bemyndiget hertil afhængigt af den pågældende listes/det pågældende partis organisation. Det samme gælder, hvis nogle af de valgte medlemmer af kandidatlisten genop-

stiller, men andre ikke gør. Det er således ikke afgørende ved bedømmelsen af identitetskravet, hvilke kandidater der (gen)opstiller.

Hvis valgbestyrelsen har anledning til tvivl om, hvorvidt der er den ovenfor beskrevne identitet, vil valgbestyrelsen være berettiget til at afslå at fritage kandidatlisten for stillerkravet.

Betingelsen om, at kandidatlisten *opnåede repræsentation* i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet ved sidste valg, vil være opfyldt, såfremt kandidatlisten ifølge valgbestyrelsens opgørelse af valget, se lovens kapitel 8, eller i tilfælde af valgklager ifølge den endelige afgørelse af valget, se lovens §§ 93 og 94, har opnået et eller flere mandater. Betingelsen er opfyldt, uanset om den eller de valgte umiddelbart efter modtagelsen af valget udtræder af kandidatlisten.

Betingelsen om, at kandidatlisten tirsdagen 9 uger før valgdagen *fortsat er repræsenteret* i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, vil være opfyldt, hvis et eller flere medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet på denne dag repræsenterer den kandidatliste, der opnåede repræsentation ved sidste valg. Det er forholdene på tirsdagen 9 uger før valgdagen, der er afgørende for vurderingen. Betingelsen vil i almindelighed være opfyldt, hvis et eller flere medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet har anmeldt at tilhøre den pågældende kandidatliste og ikke senest tirsdagen 9 uger før valgdagen har tilkendegivet at ville udtræde over for kommunalbestyrelsen eller offentligheden. At et medlem påtænker at udtræde af kandidatlisten, men ikke over for kommunalbestyrelsen eller offentligheden har tilkendegivet dette, har ikke betydning.

Kravet om fortsat repræsentation er opfyldt, hvis partiet tirsdagen 9 uger før valgdagen er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet med et eller flere af de oprindelige mandater, og dette mandat udgør *mere end halvdelen* af de oprindeligt valgte mandater. Det indgår ikke i vurderingen, om partiet i en del af valgperioden har været uden repræsentation som følge af partiskift.

Spørgsmålet om identitet skal vurderes med udgangspunkt i de oprindeligt valgte mandater (medlemmer og deres eventuelle stedfortrædere) for kandidatlisten. Der skal således ses bort fra eventuelle nye medlemmer, som har skiftet til kandidatlisten i løbet af valgperioden. Det afgørende er antallet af oprindeligt valgte mandater på tidspunktet for afgørelsen om fritagelse for stillerkravet.

Udmeldelser af bestyrelsen for kandidatens organisation er uden betydning for vurderingen af identitetskravet.

Kandidatlistes, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, skal indleveres til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdag den 16. september 2025 (9 uger før valgdagen), se lovens § 23, stk. 1, 3. pkt. Kandidatlisterne kan tidligst indleveres tirsdag den 2. september 2025 (11 uger før valgdagen), se lovens § 23, stk. 1, 4. pkt. Se desuden afsnit 6.1 om frister og afsnit 6.2.3 om kandidatlisters anmodning om fritagelse for stillerkravet.

6.2.3. Anmodning om fritagelse for stillerkravet

Kandidatlisten anmoder om fritagelse kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere ved at udfylde pkt. 7 i kandidatlisteformularen og indlevere den 9-11 uger inden valgdagen uden at vedlægge hæftet med stillerunderskrifter.

Hvis kandidatlisteformularen er udfyldt og indleveret uden stillere, skal valgbestyrelsen undersøge, om kandidatlisten er indleveret rettidigt, dvs. senest kl. 12 tirsdag den 16. september 2025 (9 uger før valgdagen) og tidligst tirsdag den 2. september 2025 (11 uger før valgdagen), se afsnit 6.1 og lovens § 23, stk. 1, 3. pkt.

Valgbestyrelsen skal herefter undersøge, om betingelserne for fritagelse for stillerkravet er opfyldt (identitetskravet), se afsnit 6.2.2. Valgbestyrelsen skal senest kl. 12 tirsdag den 23. september 2025 (8 uger før valgdagen) meddele kandidatlisten, om valgbestyrelsen fritager kandidatlisten for stillerkravet, se lovens § 26 a.

En kandidatliste, der afvises af valgbestyrelsen på grund af manglende identitet, og som derfor alligevel må samle det fastsatte mindsteantal stillere, vil

dermed stadig have mindst en uge til at indsamle det nødvendige antal stillerunderskrifter og indlevere kandidatlisten inden den almindelige frist kl. 12 tirsdag den 30. september 2025 (7 uger før valgdagen), se afsnit 6.1. Kandidatlisten skal i det tilfælde returneres til kandidatlistens repræsentant.

6.2.4. Adgang til oplysninger om kandidatlistere og stillere

Kandidaters navne er offentligt tilgængelige, se lovens § 43, stk. 1 og 2, hvorefter de godkendte kandidatlistere, herunder samtlige kandidaters navne, skal bekendtgøres på kommunens hjemmeside og ved opslag i kommunen på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme i kommunen, f.eks. borgerservicecentre o.l. Det samme gælder oplysning om anmeldte valgforbund.

Det vil normalt alene være kandidatens stemmeseddelnavn, der står på hjemmesiderne og opslaget på brevstemmestederne. Kandidatens fulde navn vil dog altid være tilgængeligt for dem, der beder om det, i medfør af lovens § 43. Der vil således altid være fuld adgang til aktindsigt i både kandidaters stemmeseddelnavne og deres fulde navne, se dog nedenfor om tidspunktet for offentlig tilgængelighed til oplysningerne.

Der er en tidsmæssig begrænsning i offentlighedens adgang til oplysninger om kandidatlistere, se lovens § 43, stk. 3. Dette indebærer, at en række dokumenter og oplysninger om kandidatlisterne ikke må gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen efter § 43, stk. 1, af de godkendte kandidatlistere har fundet sted.

Formålet er at undgå, at oplysningerne eksempelvis via aktindsigt offentliggøres i medierne før det tidspunkt, hvor kandidatlisterne og kandidaterne er godkendt og offentliggjort af kommunen henholdsvis regionen, og før det således ligger endeligt klart, hvilke kandidatlistere og kandidater der opstiller til det pågældende valg. Reglen berører ikke kandidatlisternes egen offentliggørelse af, hvilke kandidater der opstiller for dem.

Kun de dokumenter og oplysninger, der er nævnt i lovens § 43, stk. 3, er omfattet af den tidsmæssige begrænsning i retten til aktindsigt.

Det drejer sig om følgende dokumenter og oplysninger:

Kandidatlisterne, herunder oplysninger i kandidatlisterne om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, se lovens §§ 23-25.

Kandidatlisternes anmodning om bogstavbetegnelse, se lovens § 34.

- 1) Kandidatlisternes anmeldelse af valgforbund, se lovens § 38.

Andre dokumenter, valgbestyrelsen modtager, og som ikke indeholder oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke omfattet af bestemmelsens tidsmæssige begrænsning i retten til aktindsigt. Indeholder dokumentet både oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, og om forhold, der ikke er omfattet af bestemmelsen, vil der ikke kunne gives aktindsigt i dokumentet forud for bekendtgørelsen af de godkendte kandidatlistere, men der kan efter offentlighedslovens regler være pligt til at ekstrahere (dvs. uddrage og udlevere) de oplysninger, som ikke er omfattet af bestemmelsen.

Der vil ikke kunne gives aktindsigt i de pågældende oplysninger, før de godkendte kandidatlistere, herunder samtlige kandidaters navne, samt anmeldte valgforbund er bekendtgjort af kommunen, se lovens § 43, stk. 1. Forbuddet mod offentliggørelse gælder, indtil bekendtgørelse er sket ved opslag på hjemmesiden eller et af brevstemmestederne i kommunen. Det er det tidspunkt på dagen, hvor opslaget sker, der er afgørende.

Regionsvalgbestyrelsen skal underrette de pågældende regionsråd og kommunalbestyrelser om de godkendte kandidatlistere og anmeldte forbund til regionsrådsvalget, hvorefter kommunen sørger for bekendtgørelse heraf på kommunens hjemmeside og ved opslag på brevstemmestederne i kommunen, se lovens § 43, stk. 1. Heller ikke i forhold til regionsrådsvalg vil der kunne gives aktindsigt i de pågældende oplysninger før det tidspunkt, hvorefter af kommunerne i regionen har bekendtgjort de godkendte kandidatlistere og anmeldte forbund til regionsrådsvalget. Regionen må dog ved behandlingen af en aktindsigtsanmodning normalt kunne

gå ud fra, at kommunen sørger for bekendtgørelse umiddelbart efter, at regionen har underrettet kommunen herom.

Når bekendtgørelsen er sket, vil der kunne meddeles aktindsigt i dokumenterne efter offentlighedslovens almindelige bestemmelser. Dette gælder, uanset om indholdet af det dokument, valgbestyrelsen oprindeligt har modtaget, afviger fra den fortegnelse over godkendte kandidatlistor og anmeldte forbund, kommunen og regionen efterfølgende bekendtgør.

Indgives en anmodning om aktindsigt i dokumenter eller oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen, finder offentlighedslovens almindelige regler om behandling af aktindsigtsanmodninger anvendelse, uanset hvornår anmodningen indgives. Aktindsigtsanmodningen skal således behandles – og et evt. afslag meddeles – inden for det tidsrum, der følger af offentlighedsloven.

Kandidaters personnumre (ud over fødselsdatoen), hemmeligholdte telefonnumre og beskyttede adresser i CPR er ikke omfattet af retten til aktindsigt, da der er tale om oplysninger om enkeltpersoners private forhold, se offentlighedslovens § 30, nr. 1. Det betyder rent praktisk, at oplysningerne i kandidatanmeldelserne efter bekendtgørelsen af de opstillede kandidatlistor m.v. normalt vil være offentligt tilgængelige, bortset fra de sidste fire cifre i kandidaternes personnumre samt hemmeligholdte telefonnumre og beskyttede adresser.

Spørgsmål om offentlighedens adgang til oplysninger om stillernes navne og bopæl skal afgøres efter offentlighedslovens almindelige regler.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse er en oplysning om, at en person er stiller for en kandidatliste, en oplysning, der vedrører denne persons politiske overbevisning. Oplysningen om en stillers navn og adresse vil derfor efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse som udgangspunkt være at anse som en oplysning om private forhold og er således ikke omfattet af retten til aktindsigt, se offentlighedslovens § 30, nr. 1.

I det omfang oplysningerne om en stillers politiske overbevisning imidlertid allerede på anden vis er

offentligt tilgængelige og således allerede er kommet til offentlighedens kendskab, kan oplysningerne almindeligvis ikke anses for omfattet af offentlighedslovens § 30, nr. 1, og vil dermed ikke være undtaget fra aktindsigt. Dette vil efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse eksempelvis være tilfældet, hvis der er tale om personer, der er eller i en årrække har været medlemmer af Folketinget, kommunalbestyrelser eller regionsråd, eller som har været opstillet som kandidater for partier eller kandidatlistor til de pågældende organer, og hvis politiske tilhørsforhold således bl.a. som følge heraf er offentligt kendt.

6.2.5. Tilbagekaldelse af kandidatlistor

Seneste frist for tilbagekaldelse af en kandidatliste er kl. 12 mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen), se lovens § 26, stk. 1, 1. pkt. Den samme frist gælder for afhjælpning af mangler ved en kandidatliste eller indlevering af en ny kandidatliste, se lovens § 27, stk. 2.

En indleveret kandidatliste kan kun tilbagekaldes af kandidatlistens repræsentant, se mere om kandidatlistens repræsentant i afsnit 6.3.3.8. En stiller kan ikke særskilt kalde sin underskrift tilbage, når listen er indleveret til kommunen, se lovens § 26, stk. 1, 2. pkt.

6.2.6. Samtykke fra kandidaten til opstilling til valg

Ingen kan opstilles til valg uden at have givet sit samtykke hertil, se lovens § 5. En opstillet kandidat har dog pligt til at modtage valg samt at varetage hvervet, medmindre medlemmet har en rimelig grund til at blive fritaget efter reglerne i lovens §§ 92 og 103, se afsnit 11.1.

Kandidaten skal ved sin underskrift på kandidatanmeldelsen give samtykke til at stille op som kandidat for den pågældende liste, se lovens § 24. En kandidat, der ikke har underskrevet kandidatlisten, skal slettes af kandidatlisten, se lovens § 29. Hvis kandidaten har underskrevet mere end én kandidatliste til samme kommunalbestyrelsesvalg eller regionsrådsvalg, kan kandidaten ikke anses for kandidat på nogen af kandidatlisterne, se afsnit 6.3.4.3 og lovens § 30.

Kandidaten kan trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage, men kun indtil kandidatlisten er indleveret til kommunen, se lovens § 26, stk. 2.

6.2.7. Mindsteantal og maksimumantal stillere

Mindsteantallet af stillere er fastsat i loven. Om muligheden for at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, se afsnit 6.2.2 og 6.2.3 og lovens § 19, stk. 4.

For de kandidatlistes, der ikke fritages for stillerkravet, er der fastlagt et mindsteantal stillere i loven. Mindsteantallet er 25 stillere for alle kommuner undtagen Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner, hvor mindsteantallet er 50 stillere, og Københavns Kommune, hvor mindsteantallet er 150 stillere, se lovens § 19, stk. 2, 1. og 2. pkt.

Kandidatlistes til kommunalbestyrelsesvalg i en kommune må højst være underskrevet af det dobbelte af mindsteantallet af stillere i kommunen, se lovens § 19, stk. 2, 3. pkt.

En kandidatliste til regionsrådsvalg skal i Region Nordjylland være underskrevet af mindst 100 vælgere i regionen som stillere, i Region Syddanmark af mindst 175, i Region Midtjylland af mindst 200 og i Region Østdanmark af mindst 400. Kandidatlisterne må højst være underskrevet af et antal stillere, der svarer til halvdelen mere end mindsteantallet af stillere i regionen, se lovens § 19, stk. 3.

Mindsteantallet kan ikke ændres efter beslutning af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet.

6.3. Valgbestyrelsens godkendelse af kandidatlistes

6.3.1. Fremgangsmåden ved valgbestyrelsens godkendelse

Efter udløbet af fristerne for seneste indlevering af kandidatlistes, dvs. efter kl. 12 tirsdag den 16. september 2025 (9 uger før valgdagen) for kandidatlistes, der kan fritages for stillerkravet, og efter kl. 12 tirsdag den 30. september 2025 (7 uger før valgdagen) for kandidater, der ikke kan fritages for stillerkravet, skal valgbestyrelsen efter lovens § 27, stk. 1,

undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlistes er gyldige, se afsnit 6.3.3. Valgbestyrelsen skal endvidere undersøge, om kandidaterne på hver enkelt kandidatliste kan godkendes, eller om nogen af kandidaterne skal slettes af kandidatlistes, se afsnit 6.3.4. Valgbestyrelsen skal også påse, om flere kandidatlistes har anmeldt den samme listebetegnelse, og i så fald træffe afgørelse om, hvilken kandidatliste der kan benytte listebetegnelsen, efter reglerne i lovens §§ 24 b og 24 c, se afsnit 6.5.6.

Hvis en kandidatliste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, hvis en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten, eller hvis en kandidatliste ikke kan benytte en given listebetegnelse, skal valgbestyrelsen senest lørdag den 4. oktober 2025 (45 dage før valgdagen) underrette kandidatlistens repræsentant herom. Senest kl. 12 mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen) kan der foretages en afhjælpning af manglerne eller indleveres en ny kandidatliste til valgbestyrelsen. Valgbestyrelsens formand træffer derefter afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelse af kandidaterne. Afgørelsen skal indføres i valgbogen, og en udskrift heraf sendes til kandidatlistens repræsentant. Se lovens § 27, stk. 2.

Valgbestyrelsen skal ved undersøgelsen af gyldigheden af de rettidigt indleverede kandidatlistes også undersøge, om de indleverede kandidatlistes indeholder de oplysninger, der er anført i loven, og om oplysningerne er korrekte. Valgbestyrelsen skal således undersøge, om de anførte oplysninger om kandidaternes eller stillernes navn, personnummer og bopæl – og for så vidt angår kandidater også statsborgerskab – er i overensstemmelse med de tilsvarende oplysninger i Det Centrale Personregister (CPR), se afsnit 6.3.3.2.

Endvidere skal valgbestyrelsen undersøge, om kandidaternes ønsker om, hvordan deres navn skal angives på stemmesedlen, kan imødekommes, se afsnit 6.3.3.3, og om evt. anmodninger om at få anført en bopælsbetegnelse på stemmesedlerne kan imødekommes, se afsnit 6.3.7.

Hvis valgbestyrelsen finder, at oplysningerne i en indleveret kandidatliste skal ændres, for at kandidatlisten kan indeholde de korrekte oplysninger, som er anført i loven, kan valgbestyrelsen følge den

fremgangsmåde vedrørende afhjælpning af mangler, der kan medføre ugyldighed, som er angivet i lovens § 27. Dette gælder, uanset om de nævnte mangler ikke i sig selv vil kunne medføre, at kandidatlisten erklæres ugyldig.

Bestemmelsen i lovens § 27 om afhjælpning af mangler ved en kandidatliste indeholder en udtømmende regulering af mulighederne for at ændre i kandidatlister efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlister. Der er ikke hjemmel til at imødekomme ønsker om ændringer af kandidatlisten, herunder ændring af opstillingsformen, efter at fristen for indlevering af kandidatlister er udløbet.

6.3.2. Adgang til afvisning af åbenbart ugyldige kandidatlister

Formanden for valgbestyrelsen kan afvise at modtage kandidatlister, der åbenbart ikke er gyldige, dvs. åbenbart ikke opfylder kravene til kandidatlisternes gyldighed i lovens §§ 19, 20, 23-24 a og 25, se lovens § 27, stk. 3.

Åbenbare formelle mangler kan efter omstændighederne give en sådan mulighed for afvisning. Dette gælder bl.a. følgende mangler:

1) Indlevering af en kandidatliste med underskrifter fra væsentligt færre stillere end påkrævet, se lovens § 19 og afsnit 6.3.3.7. Indeholder kandidatlisten således underskrifter fra mindre end halvdelen af det påkrævede mindste antal stillere, vil der som udgangspunkt være mulighed for at afvise modtagelse af kandidatlisten.

Afgivelse af mangelfulde oplysninger om mere end halvdelen af kandidatlistens stillere, se lovens § 25, stk. 2, og afsnit 6.3.3.7.

2) Indlevering af en kandidatliste, hvoraf en væsentlig andel af stillerne ikke opfylder betingelserne for valgret, se lovens § 20, stk. 1, og afsnit 6.3.3.7.

3) Indlevering af en kandidatliste, hvoraf en væsentlig andel af stillernes personnumre eller

de sidste fire cifre heri ikke fremgår, se lovens § 25, stk. 2, og afsnit 6.3.3.7.

Indlevering af en kandidatliste på en formular, der ikke er godkendt af indenrigs- og sundhedsministeren, se lovens § 23, stk. 1, 4. pkt., og afsnit 6.3.3.1.

5) Manglende oplysning om kandidatlistens repræsentant, herunder dennes navn, bopæl og kontaktoplysninger, se lovens § 23 a, 1. pkt., og afsnit 6.3.3.8.

6) Manglende underskrift af kandidatlistens repræsentant, se lovens § 24, stk. 4, og afsnit 6.3.3.8.

7) Afgivelse af mangelfulde oplysninger om mere end halvdelen af kandidaterne på kandidatlisten, se lovens § 24, stk. 1, og afsnit 6.3.3.2.

8) Manglende underskrifter fra mere end halvdelen af kandidaterne på kandidatlisten. Kandidatens underskrift på kandidatlisten er en betingelse for, at kandidaten kan opstille for den pågældende kandidatliste, se lovens § 24, stk. 1, og afsnit 6.2.6 og 6.3.3.6.

9) Manglende oplysning om kandidatlistens listebetegnelse, se lovens § 24, stk. 3, og afsnit 6.3.3.5.

10) Anvendelse af navnet på et folketingsparti som listebetegnelse, selv om kandidatlisten åbenbart ikke er tilknyttet partiet, se lovens § 24 a, stk. 2, og afsnit 6.3.3.5.

11) Anvendelse af en listebetegnelse, som det er åbenbart, at andre har eneretten til, og det er åbenbart, at den, som har eneretten, ikke har samtykket i kandidatlistens brug af navnet, se lovens § 24 a, stk. 4, og afsnit 6.3.3.5.

12) Åbenbare forskelle mellem genparter af kandidatlisten, se lovens § 25, stk. 1, og afsnit 6.3.3.7.

Reglen giver formanden for valgbestyrelsen mulighed for, men ikke pligt til, at afvise en kandidatliste

13)

med væsentligt mangelfulde oplysninger. Formanden for valgbestyrelsen kan derfor fortsat vælge at modtage en kandidatliste, der ellers er behæftet med alvorlige mangler, hvis der efter formandens opfattelse er tale om en undskyldelig vildfarelse hos den pågældende liste, og lade listen forsøge at afhjælpe manglerne i henhold til lovens frister for afhjælpning.

Adgangen til helt at afvise at modtage en kandidatliste forudsættes endvidere kun benyttet undtagelsesvis, og kun når der er tale om åbenbare formelle mangler. Beslutning herom skal i øvrigt træffes i overensstemmelse med de almindelige regler om saglighed og lighed i forvaltningen.

Retsvirkningen af afvisningen af en kandidatliste er, at kandidatlisten ikke anses for indleveret. Der er i sådanne tilfælde ikke mulighed for afhjælpning af manglerne ved den afviste kandidatliste efter reglerne herom i lovens § 27, stk. 2.

Beslutningen om at afvise at modtage en kandidatliste afskærer ikke kandidatlisten fra at indlevere en ny revideret liste, når blot dette sker inden fristens udløb (7 uger før valgdagen). Der er ikke mulighed for efter den ordinære frists udløb, men inden udløbet af den særlige frist for afhjælpning, at indlevere en ny kandidatliste efter reglerne herom i lovens § 27, stk. 2.

En eventuel beslutning om afvisning af at modtage en kandidatliste på grund af åbenbare formelle mangler kan indbringes som en valgklage for kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet senest ugedagen efter valgdagen, se afsnit 12 og lovens § 93.

6.3.3. Kandidatlisternes gyldighed

For at være gyldig skal kandidatlisten formelt og indholdsmæssigt opfylde de betingelser, der er fastsat i lovens §§ 19, 20, 23-24 a og 25, jf. lovens § 27, stk. 1.

Det er dog kun *væsentlige mangler*, der fører til, at en kandidatliste skal erklæres ugyldig, hvis manglen ikke afhjælpes i tide. Undersøgelsen af, om en kandidatliste er gyldig, skal omfatte følgende spørgsmål:

6.3.3.1. Anvendelse af en formular godkendt af Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Har kandidatlisten ikke anvendt en formular (eller en fotokopi af denne), der er godkendt af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se lovens § 23, stk. 1, 4. pkt., vil det som hovedregel medføre, at kandidatlisten må erklæres ugyldig. Som nævnt i afsnit 6.2.1 kan formularer udarbejdet til brug ved kommunal- og regionalvalget i 2021 godt anvendes ved kommunal- og regionalvalget i 2025. Hvis kandidatlisten i øvrigt er udformet på en måde, der i alt væsentligt svarer til den godkendte formular, vil det efter omstændighederne kunne betragtes som en uvæsentlig mangel, at der ikke er anvendt en godkendt formular.

6.3.3.2. Oplysning om hver enkelt kandidat

Valgbestyrelsen skal undersøge, om de anførte oplysninger om kandidatens fulde navn, personnummer, statsborgerskab og bopæl er i overensstemmelse med de tilsvarende oplysninger i CPR.

Den angivne stillingsbetegnelse skal være dækkende for kandidatens uddannelse, erhverv eller titel. Kommunalbestyrelsesmedlem, regionsrådsmedlem, borgmester m.v. må ikke anføres som en stillingsbetegnelse. Det skyldes, at dette netop er det hverv, kandidaten opstiller til.

Herudover gælder ingen særlige begrænsninger i, hvilke stillingsbetegnelser der kan angives. Også engelske betegnelser kan angives.

Hvis kandidatlisten indeholder mangelfulde eller forkerte oplysninger (f.eks. vedrørende personnummer/fødselsdato, statsborgerskab eller stavning af et navn), men der alligevel ikke er tvivl om en kandidats identitet, vil mangler vedrørende oplysninger om en kandidat normalt ikke medføre kandidatlistens ugyldighed. Valgbestyrelsen skal dog sørge for, at manglen eller de forkerte oplysninger bliver rettet, om nødvendigt efter drøftelse med kandidatlistens repræsentant.

Kandidaterne skal ved deres underskrift godkende deres opstilling, se afsnit 6.2.6 og 6.3.3.6 og lovens § 5. En kandidat, der ikke ved sin underskrift på kandidatlisten har givet sit tilsagn om at virke som

kandidat, skal slettes af kandidatlisten, se lovens § 29 og afsnit 6.3.4.2.

Særligt om EU-diplomater og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

For så vidt angår kandidater, der er statsborgere i en af de øvrige EU-medlemsstater og registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), se afsnit 4.2.2, og kandidater, der er statsborgere i en af de øvrige EU-medlemsstater og lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol (ikke-bopælsregistrerede EU-borgere), stilles alene krav om, at de pågældende angiver deres fødselsdato, da de som følge af deres særlige status ikke er bopælsregistreret i CPR.

For kandidater, der er EU-diplomater m.fl., skal valgbestyrelsen i stedet for opslag i CPR sikre sig, at Udenrigsministeriet har bekræftet, at den pågældende person er optaget i Udenrigsministeriets protokol med navn, fødselsdato, statsborgerskab og private bolig. Hvis den pågældende kandidat har søgt om optagelse på valglisten og i den forbindelse har indsendt en attestation fra Udenrigsministeriet om optagelse i Udenrigsministeriets protokol, er det tilstrækkeligt at fremfinde og efterse attestationen. Hvis kommunen allerede har optaget kandidaten på valglisten, er det tilstrækkeligt at sikre sig, at denne afgørelse stadig er gyldig. Om optagelse på valglisten af EU-diplomater, se afsnit 4.7.1.

For kandidater, der er ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, se afsnit 4.2.3, skal valgbestyrelsen i stedet for opslag i CPR sikre sig, at kandidaten lovligt har bopæl i kommunen, medmindre denne vurdering allerede er foretaget i forbindelse med den pågældendes optagelse på valglisten. En kandidat, der er ikke-bopælsregistreret EU-borger, kan ved hjælp af enhver form for egnet dokumentation godtgøre, at den pågældende lovligt har bopæl i kommunen. Anser valgbestyrelsen dette for godtgjort, skal der herefter foretages en vurdering af, om betingelserne for bopælsregistrering i CPR (bortset fra betingelsen om besiddelse af opholdsbevis) efter reglerne i CPR-loven er opfyldt. Er dette tilfældet, og er de øvrige valgbarhedsbetingelser til kommunale og regionale valg opfyldt, kan den pågældende kandidat godkendes.

Har den pågældende ikke-bopælsregistrerede EU-borger ikke fremlagt fornøden dokumentation, vil valgbestyrelsen være berettiget til at nægte godkendelse af vedkommende kandidat.

Der er ikke krav om, at kandidaten er optaget på valglisten eller har indgivet ansøgning herom for at kunne stille op. Kravet om oplysning om, hvorvidt en kandidat, der er ikke-bopælsregistreret EU-borger, er optaget på valglisten eller har indgivet ansøgning herom, skyldes alene, at der ikke skal foretages en ny vurdering af, om den pågældende opfylder valgrets betingelserne, hvis denne vurdering allerede er foretaget. Hvis der ikke allerede er foretaget en vurdering af, om den pågældende opfylder valgrets betingelserne, skal denne vurdering foretages i forbindelse med valgbestyrelsens gennemgang af kandidatlisten, se lovens § 27, stk. 1. Om optagelse på valglisten for ikke bopælsregistrerede EU-borgere, se afsnit 4.7.2.

6.3.3.3. Navn, som kandidaten ønsker anført på stemmesedlen

Hvis rubrikken for angivelse af navn på stemmesedlen er udfyldt, skal valgbestyrelsen undersøge, om kandidatens ønske kan imødekommes, se afsnit 6.4 og lovens § 24, stk. 1, 3.-6. pkt. Hvis det ikke er tilfældet, skal valgbestyrelsen efter drøftelse med kandidatlistens repræsentant søge at finde frem til en navneangivelse, der ligger så tæt på kandidatens ønske som muligt. Ønsker om navneangivelse, der ikke kan opfyldes, kan ikke medføre kandidatlistens ugyldighed. Om nødvendigt må valgbestyrelsen henholde sig til lovens udgangspunkt om, at kandidaterne skal anføres på stemmesedlerne med deres fulde navn.

6.3.3.4. Oplysning om opstillingsform

Er ingen af de to bokse (partiliste/sideordnet opstilling) krydset af på kandidatlistens forside, eller er begge bokse krydset af, er der tale om en *væsentlig mangel, der gør kandidatlisten ugyldig*, medmindre det drejer sig om en kandidatliste med kun én kandidat. Kandidatlistens repræsentant har kompetence til at afhjælpe en sådan mangel, herunder til at foretage ændringer i kandidatemes

rækkefølge eller ændre i kandidatlistens opstillingsform, se lovens § 24, stk. 2, og § 25, stk. 5.

6.3.3.5. Oplysning om listebetegnelse

Er der ikke angivet nogen listebetegnelse, eller er der angivet en listebetegnelse, der ikke kan anvendes og godkendes, se afsnit 6.5, er det en *væsentlig mangel, der gør kandidatlisten ugyldig*. For at afhjælpe sådanne mangler skal der normalt indleveres en ny kandidatliste eller en erklæring underskrevet af alle godkendte kandidater og, hvis kandidatlisten ikke er fritaget for stillerkravet, en erklæring underskrevet af alle godkendte stillere. Se lovens § 24, stk. 3, og § 25, stk. 3. For de kandidatlistes, der ikke kan fritages for stillerkravet, er det således ikke tilstrækkeligt, at kandidatlistens repræsentant eller andre efterfølgende blot anfører en ny listebetegnelse, uden at der foreligger dokumentation for, at listebetegnelsen er godkendt af alle stillere og tiltrådt af kandidaterne ved deres underskrift under kandidatens oplysninger.

6.3.3.6. Listebetegnelsen og kandidaternes opstilling godkendt ved kandidaternes underskrift

Kandidaterne skal underskrive det sted på kandidatlisten, der er beregnet hertil. Det er normalt ikke nok, at kandidaterne har underskrevet andre steder på kandidatlisten.

Mangler nogle af kandidaternes underskrifter, kan sådanne mangler afhjælpes ved, at de pågældende kandidater underskriver eller på anden måde skriftligt (eventuelt pr. e-post eller Digital Post) tiltræder deres opstilling, listebetegnelsen m.v.

Foreligger kandidatens underskrift eller tiltrædelse af opstilling ikke på trods af valgbestyrelsens tilbud om afhjælpning, se lovens § 27, stk. 2, må kandidaten slettes af kandidatlisten, se afsnit 6.3.4.2 og lovens § 29.

En kandidat, der har givet sin underskrift på kandidatlisten, kan ikke trække sit tilsagn som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til valgbestyrelsen, se afsnit 6.2.6 og lovens § 26, stk. 2.

6.3.3.7. Stillernes oplysninger og underskrift

Dette afsnit er kun relevant i forhold til de kandidatlistes, der ikke er fritaget for stillerkravet, se lovens § 19, stk. 4, og afsnit 6.2.2 og 6.2.3. Disse kandidatlistes skal både indlevere kandidatlisteformularen og formularen (hæfterne) med stillerunderskrifter.

Antallet af stillere

Kandidatlistes må ved kommunalbestyrelsesvalg højst være underskrevet af det dobbelte af mindsteantallet og må ved regionsrådsvalg højst være underskrevet af mindsteantallet plus halvdelen, se lovens § 19, stk. 2 og 3, og afsnit 6.2.7.

Oplysninger om hver enkelt stiller

Kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt stillers navn, personnummer og bopæl.

Valgbestyrelsen skal undersøge, om de anførte oplysninger om stillerens navn, personnummer og bopæl er i overensstemmelse med de tilsvarende oplysninger i CPR.

Der er ikke noget krav om, at stilleren skal anføre sit fulde navn. For at afgøre spørgsmålet, om en stillers navn er anført, kan der lægges vægt på, om navneangivelsen i givet fald ville opfylde kravene til at blive godkendt som »stemmeseddelnavn«. Se lovens § 24, stk. 1, 3.-6. pkt., og afsnit 6.4.

Særligt om EU-diplomater og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

For stillere, der er EU-diplomater, se afsnit 4.2.2, skal kandidatlisten i stedet for personnummer indeholde oplysning om fødselsdato, se lovens § 25, stk. 2.

For sådanne stillere skal valgbestyrelsen i stedet for opslag i CPR sikre sig, at Udenrigsministeriet har bekræftet, at den pågældende person er optaget i Udenrigsministeriets protokol med navn, fødselsdato, statsborgerskab og private bolig. Hvis den pågældende stiller har søgt om optagelse på valglisten og i den forbindelse har indsendt en attestation fra Udenrigsministeriet om optagelse i Udenrigsministeriets protokol, er det tilstrækkeligt at fremfinde og efterse attestationen. Hvis kommunen allerede

har optaget stilleren på valglisten, er det tilstrækkeligt at sikre sig, at denne afgørelse stadig er gyldig. Om optagelse på valglisten af EU-diplomater, se afsnit 4.7.1.

For stillere, der er ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, se afsnit 4.2.3, skal kandidatlisten i stedet for personnummer indeholde oplysning om fødselsdato samt være vedlagt oplysning om, hvorvidt stilleren er optaget på valglisten eller har indgivet anmodning herom, se lovens § 25, stk. 2.

For sådanne stillere skal valgbestyrelsen i stedet for opslag i CPR sikre sig, at stilleren lovligt har bopæl i kommunen, medmindre denne vurdering allerede er foretaget i forbindelse med den pågældendes optagelse på valglisten. En stiller, der er ikke-bopælsregistreret EU-borger, kan ved hjælp af enhver form for egnet dokumentation godtgøre, at den pågældende lovligt har bopæl i kommunen. Anser valgbestyrelsen dette for godtgjort, skal der herefter foretages en vurdering af, om betingelserne for bopælsregistrering i CPR (bortset fra betingelsen om besiddelse af opholdsbevis) efter reglerne i CPR-loven er opfyldt. Er dette tilfældet, og er de øvrige valgrets-betingelser til kommunale og regionale valg opfyldt, kan den pågældende stiller godkendes.

Har den pågældende ikke-bopælsregistrerede EU-borger ikke fremlagt fornøden dokumentation, vil valgbestyrelsen være berettiget til at nægte godkendelse af vedkommende stiller.

Der er ikke krav om, at stilleren er optaget på valglisten eller har indgivet ansøgning herom for at kunne være stiller. Kravet om oplysning om, hvorvidt en stiller, der er EU-diplomat eller ikke-bopælsregistreret EU-borger, er optaget på valglisten eller har indgivet anmodning herom, skyldes alene, at der ikke skal foretages en ny vurdering af, om den pågældende opfylder valgrets-betingelserne, hvis denne vurdering allerede er foretaget. Hvis der ikke allerede er foretaget en vurdering af, om den pågældende opfylder valgrets-betingelserne, skal denne vurdering foretages i forbindelse med valgbestyrelsens gennemgang af kandidatlisten, se lovens § 27, stk. 1. Om optagelse på valglisten af ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, se afsnit 4.7.2.

Sletning af stillere, der ikke har skrevet under, eller hvor der er givet mangelfulde eller ukorrekte oplysninger

Mangler en eller flere stillere at skrive under, eller er der givet mangelfulde eller ukorrekte oplysninger vedrørende en stiller, er det som udgangspunkt en *væsentlig mangel*, der i første omgang medfører, at den pågældende slettes som stiller for kandidatlisten, medmindre det drejer sig om en helt uvæsentlig fejl eller mangel (forkert stavning af et navn e.l.). Mangelfuld eller forkert angivelse af personnummer (eller fødselsdato for EU-diplomater m.fl. og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere) må normalt betragtes som en *væsentlig mangel*.

Der er ikke noget i vejen for, at en kandidatliste indsamler stillerunderskrifter i god tid før indleveringen. Blot skal stillerne fortsat have valget og være bosat i kommunen/regionen på det tidspunkt, hvor valgbestyrelsen undersøger kandidatlisten.

Sletning af stillere, der ikke opfylder valgrets-betingelserne

Stillere, der ikke opfylder betingelserne for valget, skal slettes af stillerlisten. Det vil sige, at en stiller bl.a. skal slettes, hvis stilleren ikke er bopælsregistreret i CPR i kommunen/regionen, se lovens § 20, stk. 1, se dog nedenfor om visse EU-borgere.

Stillere, der er EU-diplomater, skal slettes, hvis det må lægges til grund, at vedkommende ikke har deres private bolig (adresse) i kommunen/regionen. Tilsvarende må en stiller slettes, hvis det viser sig, at vedkommende slet ikke er registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Stillere, der er ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, skal slettes, hvis der ikke er fremlagt fornøden dokumentation for, at stilleren lovligt har bopæl i kommunen.

Aldersbetingelsen og betingelsen om varigheden af forudgående fast bopæl i riget skal være opfyldt på valgdagen. De øvrige valgrets-betingelser (statsborgerskab og bopælsregistrering i CPR i kommunen/regionen) skal være opfyldt fredag den 3. oktober 2025 (46 dage før valgdagen) eller, hvis dette

ikke er tilfældet, kl. 12 mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen), se lovens § 20, stk. 1.

Mellem disse to tidspunkter er der mulighed for afhjælpning gennem kandidatlistens repræsentant, hvis en stiller ikke opfylder valgretsbetingelseme fredag den 3. oktober 2025. Mandag den 6. oktober 2025 kl. 12 er den almindelige frist for afhjælpning af mangler, se lovens § 27, stk. 2, 2. pkt.

Om valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen om varigheden af forudgående fast bopæl i riget gælder således følgende: Det er tilstrækkeligt, hvis stilleren opfylder de nævnte valgretsbetingelser fredagen 46 dage før valgdagen. Såfremt valgretsbetingelserne er opfyldt på dette tidspunkt, skal en stiller ikke slettes af kandidatlisten, selv om den pågældende på et senere tidspunkt ikke længere opfylder betingelserne. Bestemmelsen i lovens § 20, stk. 1, indebærer således, at stillere, der på 46.-dagen før valget opfylder valgretsbetingelserne, men ikke gør det på 43.-dagen før valget, ikke kan slettes af kandidatlisten. Vælger kandidatlisten derimod at indlevere en helt ny kandidatliste i stedet for at afhjælpe den allerede indleverede kandidatliste, skal alle stillere på den nye kandidatliste opfylde valgretsbetingelserne kl. 12 mandagen 43 dage før valget.

Det er ikke tilstrækkeligt, at valgretsbetingelseme har været opfyldt på et tidspunkt forud for 46.-dagen før valgdagen, hvis de ikke også er opfyldt denne dag. Hvis en stiller ikke opfylder valgretsbetingelserne på 46.-dagen, er det ikke uden videre tilstrækkeligt, at betingelserne er opfyldt på 45.- eller 44.-dagen før valgdagen, hvis de ikke tillige er opfyldt kl. 12 på 43.-dagen. Hvis det kan konstateres, at valgretsbetingelserne er opfyldt på 45.- eller 44.-dagen før valgdagen, må valgbestyrelsen dog normalt uden fornyet efterprøvelse kunne lægge til grund, at betingelserne også er opfyldt kl. 12 på 43.-dagen.

Udlændinge på tålt ophold, udvisningsdømte udlændinge, administrativt udviste udlændinge og udlændinge, der er indsat direkte til afsoning i en af kriminalforsorgens institutioner, har ikke valgret, se lovens § 1, stk. 3 og 4. Oplysninger herom vil dog ikke tilgå kommunerne og vil desuden ikke fo-

religge på tidspunktet for valgbestyrelsernes kontrol af kandidatlisterne. Valgbestyrelsen skal derfor ikke ved godkendelsen af kandidatlisterne undersøge, om nogen af stillerne har mistet deres valgret som følge af udvisning m.v.

Det er ikke et krav, at en stiller for en kandidatliste opfylder valgretsbetingelserne på valgdagen. Dette skal valgbestyrelsen ikke påse i forbindelse med undersøgelsen af kandidatlisterne.

Sletning af stillere for flere kandidatlistes og af stillere, der er kandidater

En vælger, der er stiller for flere kandidatlistes, skal slettes af stillerlisten for *alle* de berørte kandidatlistes, se lovens § 20, stk. 2, 1. pkt. Der er ikke noget i vejen for, at en vælger samtidig kan være stiller for en kandidatliste til kommunalbestyrelsesvalget og en kandidatliste til regionsrådsvalget.

En stiller, der er kandidat på den kandidatliste, vedkommende er stiller for, skal også slettes som stiller, se lovens § 20, stk. 2, 2. pkt.

Afhjælpning

Hvis det viser sig efter gennemgangen af hæftet med stillerunderskrifter, at der ikke er det nødvendige antal godkendte stillere for kandidatlisten, skal kandidatlistens repræsentant have adgang til at afhjælpe denne mangel inden for de frister, der er fastsat i loven (dvs. senest kl. 12 mandag den 6. oktober 2025). Hvis manglen ikke afhjælpes, må kandidatlisten erklæres ugyldig.

Hvis stillerunderskrifterne er afgivet i flere stillerhæfter, skal alle hæfterne indeholde de samme oplysninger om kandidaterne og listebetegnelsen som selve kandidatlisten. Hvis det ikke er tilfældet, kan stillerne i de hæfter, der ikke stemmer overens med kandidatlisten, ikke medregnes.

Stillernes beføjelser

Stillerne tiltræder (godkender) ved deres underskrift alene, at den pågældende kandidatliste stiller op til kommunalbestyrelsesvalget henholdsvis regionsrådsvalget med de på underskriftstidspunktet anførte kandidater og den anførte listebetegnelse, se lovens § 25, stk. 3.

Kandidatlistens repræsentant kan efterfølgende slette kandidater fra kandidatlisten, se afsnit 6.3.3.8.

Ændringer i kandidatlistens oplysninger om kandidater, deres rækkefølge, opstillingsform m.v., der ønskes foretaget efter, at stillerne har underskrevet kandidatlisten, kan foretages af kandidatlistens repræsentant og skal dermed ikke godkendes af samtlige stillere. Kandidatlistens repræsentant kan dog ikke tilføje kandidater eller ændre kandidatlistens listebetegnelse, efter at stillerne har underskrevet kandidatlisten. Sådanne ændringer kræver således, at stillernes underskrifter indhentes på ny.

6.3.3.8. Kandidatlistens repræsentant

Meddelelse til valgbestyrelsens formand om kandidatlistens repræsentant

Kandidatlistens ledelse skal senest samtidig med indlevering af kandidatlisten meddele formanden for valgbestyrelsen, hvilken repræsentant for listen der er legitimeret til at udøve en række dispositioner på listens vegne, og som valgbestyrelsen i øvrigt kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten, se lovens § 23 a, 1. pkt.

Repræsentantens beføjelser

Kandidatlistens repræsentant er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten samt anmeldelse og tilbagetrækning af valgforbund.

Konkret drejer det sig om følgende beføjelser:

1. Repræsentanten godkender ved sin underskrift de opstillede kandidater for en kandidatliste, som valgbestyrelsen efter listens anmodning har fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, se lovens § 25, stk. 4. Repræsentantens godkendelsesbeføjelse træder i stedet for den godkendelse af kandidater, som stillerne ved deres underskrift foretager for kandidatlisten, der ikke kan fritages for stillerkravet, se afsnit 6.3.3.7.

2. Repræsentanten kan efterfølgende foretage ændringer i kandidaternes rækkefølge og kandidatlistens opstillingsform og slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten, inden listen indleveres til formanden for valgbestyrelsen, se lovens § 25, stk. 5. Repræsentantens mulighed for at foretage disse ændringer gælder, selv om der er tale om en kandidatliste, som skal indsamle stillere, og selv om stillerne allerede har underskrevet kandidatlisten. At repræsentanten kan ændre i kandidatlistens opstillingsform, betyder, at repræsentanten kan ændre oplysningen om, hvorvidt kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), se lovens § 85, eller er sideordnet opstillet, se lovens § 86. Disse ændringer kan foretages enten i forbindelse med repræsentantens underskrift eller efterfølgende inden kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen.

For kandidatlistes, der ikke kan fritages for stillerkravet, kan kandidatlistens repræsentant dog ikke tilføje kandidater, efter at stillerne har underskrevet kandidatlisten. Sådanne ændringer kræver således, at stillernes underskrifter indhentes på ny, se afsnit 6.3.3.7.

3. Repræsentanten kan tilbagekalde en indleveret kandidatliste over for valgbestyrelsen, se afsnit 6.2.5 og lovens § 26, 1. pkt.
4. Repræsentanten er den person, som valgbestyrelsen med bindende virkning kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten i forskellige sammenhænge. Kandidatlistens repræsentant skal underrettes, når valgbestyrelsen har fundet fejl eller mangler i den indleverede kandidatliste, se lovens § 27, stk. 2, 1. pkt., og afsnit 6.3.1. Kandidatlistens repræsentant skal også underrettes, når valgbestyrelsen har truffet afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelsen af kandidater eller sletning af overskydende kandidater fra listen m.v. Valgbestyrelsens afgørelser indføres i valgbogen, og en

udskrift heraf sendes til kandidatlistens repræsentant, se lovens § 27, stk. 2, 4. pkt., og § 31, stk. 4.

5. Repræsentanten kan anmelde indgåelse af og tilbagetrækning fra valgforbund, se lovens § 40, 2. pkt., og § 41, stk. 1, 3. pkt.
6. Repræsentanten kan anmelde, hvilken forening eller hvilke vælgere der på kandidatlistens vegne kan ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteloven, se lovens § 44, stk. 1, 2. pkt.
7. Repræsentanten er berettiget til at ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteloven i tilfælde, hvor kandidatlisten ikke har anmeldt, hvilken forening eller hvilke vælgere der på kandidatlistens vegne kan ansøge om og modtage tilskud, se partistøttelovens § 8, stk. 2, sidste pkt., og § 11, stk. 2, sidste pkt. Dette gælder dog ikke folketingspartier, hvor denne beføjelse tilkommer partiorganisationen, hvis der ikke på kandidatanmeldelsen er foretaget anden anmeldelse, se partistøttelovens § 8, stk. 2, 3. pkt., og § 11, stk. 2, 3. pkt.

Det er kun repræsentanten og ikke andre, der er legitimeret til at udøve de nævnte beføjelser.

Repræsentanten er legitimeret til at udøve de ovenstående beføjelser uden forinden at skulle indhente samtykke fra kandidatlistens kandidater eller stillere, og uanset om et flertal af kandidatlistens kandidater eller stillere måtte tilkendegive andre ønsker. Kandidatlistens ledelse kan ikke over for valgbestyrelsen protestere mod repræsentantens dispositioner, men kandidatlistens ledelse kan udpege en ny repræsentant og give valgbestyrelsens formand meddelelse herom, se lovens § 23 a, 3. pkt. Den tidligere angivne repræsentant anses fra dette tidspunkt ikke længere som legitimeret over for valgbestyrelsen. Kandidatlistens ledelse skal i forbindelse med meddelelse om en ny repræsentant give oplysninger om dennes navn, bopæl og kontaktoplysninger, se lovens § 23 a, sidste pkt.

Hvem kan være repræsentant?

Det er ikke et krav, at repræsentanten er stiller for eller kandidat på listen, se lovens § 23 a, 2. pkt. Det kan være tilfældet, men det kan også være et andet menigt medlem af listen, en medarbejder ansat af listen eller en helt tredje person. Det er heller ikke et krav, at repræsentanten har valgret i kommunen eller regionen. Det er således op til kandidatlistens ledelse at afgøre, hvem man ønsker som repræsentant.

Krav om repræsentantens underskrift og oplysninger om repræsentanten

Kandidatlisten skal være underskrevet af kandidatlistens repræsentant og skal indeholde oplysning om repræsentantens navn, bopæl og kontaktoplysninger, se lovens § 24, stk. 4.

Underskrift fra kandidatlistens repræsentant og oplysninger om vedkommendes navn, bopæl og kontaktoplysninger er nødvendige, fordi repræsentanten er den, som valgbestyrelsen med bindende virkning kan rette henvendelse til vedrørende kandidatlisten, når valgbestyrelsen har fundet fejl eller mangler i den indleverede kandidatliste, har truffet afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelsen af kandidater eller har slettet overskydende kandidater fra listen m.v.

Det er kandidatlistens repræsentant på tidspunktet for indlevering af kandidatlisten, der skal underskrive kandidatlisten. Indgiver kandidatlistens ledelse meddelelse til valgbestyrelsens formand om en ny repræsentant for kandidatlisten efter indlevering af kandidatlisten, skal den nye repræsentant ikke underskrive kandidatlisten, eftersom denne allerede er indleveret til valgbestyrelsen. Giver en sådan meddelelse imidlertid inden indlevering af kandidatlisten, er det den nye repræsentant, der skal underskrive listen.

En underskrift på kandidatlisten fra kandidatlistens repræsentant er en gyldighedsbetingelse. Foreligger repræsentantens underskrift ikke trods valgbestyrelsens tilbud om afhjælpning efter reglerne i lovens § 27, stk. 2, skal kandidatlisten erklæres ugyldig af valgbestyrelsen.

Kandidatlistens repræsentant godkender samtidig ved sin underskrift de opstillede kandidater for en

kandidatliste, som er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, se lovens § 25, stk. 4.

Kan repræsentanten ikke underskrive kandidatlisten i sin nuværende form, fordi repræsentanten ikke kan godkende enkelte af de opstillede kandidater, må repræsentanten udøve sin beføjelse til at slette kandidater fra kandidatlisten, jf. ovenstående beføjelser og lovens § 25, stk. 5.

6.3.4. Godkendelse af kandidaterne

De kandidater, der ikke kan godkendes efter reglerne i lovens §§ 28-31, skal slettes af kandidatlisten.

6.3.4.1. Sletning af kandidater, der ikke opfylder valgretsbetingelserne

En kandidat skal slettes af kandidatlisten, hvis kandidaten ikke har valget til kommunalbestyrelsen/regionsrådet, se lovens §§ 3 og 28. Det vil sige, at en kandidat bl.a. skal slettes, hvis kandidaten ikke er bopælsregistreret i CPR i kommunen henholdsvis i regionen, med undtagelse af visse EU-borgere, se herom nedenfor.

Aldersbetingelsen og betingelsen om varigheden af forudgående fast bopæl i riget skal være opfyldt på valgdagen. De øvrige valgretsbetingelser (statsborgerskab og bopælsregistrering i CPR i kommunen/regionen) skal være opfyldt fredag den 3. oktober 2025 (46 dage før valgdagen) eller, hvis dette ikke er tilfældet, kl. 12 mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen), se lovens § 3.

Mellem disse to tidspunkter er der mulighed for afhjælpning gennem kandidatlistens repræsentant, hvis en kandidat ikke opfylder valgretsbetingelserne fredag den 3. oktober 2025. Mandag den 6. oktober 2025 kl. 12 er den almindelige frist for afhjælpning af mangler, se lovens § 27, stk. 2, 2. pkt.

En kandidat, der er EU-diplomat, skal på 46.-dagen henholdsvis 43.-dagen kl. 12 opfylde valgretsbetingelserne om, at vedkommende skal være optaget i Udenrigsministeriets protokol som EU-diplomat og have sin private bolig (adresse) i kom-

munen. Opfylder vedkommende ikke begge betingelser på det nævnte tidspunkt, skal vedkommende slettes af kandidatlisten.

En kandidat, der er ikke-bopælsregistreret EU-borger, skal på 46.-dagen henholdsvis 43.-dagen kl. 12 opfylde valgretsbetingelserne om, at vedkommende lovligt har bopæl i kommunen. Opfylder vedkommende ikke denne og de øvrige betingelser på det nævnte tidspunkt, skal vedkommende slettes af kandidatlisten.

Udlændinge på tålt ophold, udvisningsdømte udlændinge, administrativt udviste udlændinge og udlændinge, der er indsat direkte til afsoning i en af kriminalforsorgens institutioner, har ikke valget, se lovens § 1, stk. 3 og 4. Oplysninger om, hvilke udlændinge der ikke har valget, vil dog ikke tilgå kommunerne og vil desuden ikke foreligge på tidspunktet for valgbestyrelsernes kontrol af kandidatlisterne. Valgbestyrelsen skal derfor ikke ved godkendelsen af kandidatlisterne undersøge, om nogen af kandidaterne har mistet deres valget som følge af udvisning m.v.

Om valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen om varigheden af forudgående fast bopæl i riget gælder således følgende: Det er tilstrækkeligt, hvis kandidaten opfylder de øvrige valgretsbetingelser fredagen 46 dage før valgdagen. Såfremt valgretsbetingelserne er opfyldt på dette tidspunkt, skal en kandidat ikke slettes af kandidatlisten, selv om den pågældende på et senere tidspunkt ikke længere opfylder betingelserne. Bestemmelsen i lovens § 3 indebærer således, at kandidater, der på 46.-dagen før valget opfylder valgretsbetingelserne, men ikke gør det på 43.-dagen før valget, ikke kan slettes af kandidatlisten. Vælger kandidatlisten derimod at indlevere en helt ny kandidatliste i stedet for at afhjælpe den allerede indleverede kandidatliste, skal alle kandidater på den nye kandidatliste opfylde valgretsbetingelserne kl. 12 mandagen 43 dage før valget.

Det er i øvrigt ikke tilstrækkeligt, at valgretsbetingelserne har været opfyldt på et tidspunkt forud for 46.-dagen før valgdagen, hvis de ikke også er opfyldt denne dag. Valgbestyrelsen er således forpligtet til at undersøge, om en kandidat opfylder valgretsbetingelserne på 46.-dagen, eksempelvis ved

opslag i CPR. Hvis kandidaten ikke opfylder valgrets-betingelserne på 46.-dagen, er det ikke uden videre tilstrækkeligt, at betingelserne er opfyldt på 45.- eller 44.-dagen før valgdagen, hvis de ikke til-lige er opfyldt kl. 12 på 43.-dagen. Hvis det kan konstateres, at valgrets-betingelserne er opfyldt på 45.- eller 44.-dagen før valgdagen, må valgbestyrelsen dog normalt uden fornyet efterprøvelse kunne lægge til grund, at betingelserne også er opfyldt kl. 12 på 43.-dagen.

Opfylder en kandidat fredagen 46 dage før valgdagen nogle, men ikke alle valgrets-betingelser, skal kandidaten mandagen 43 dage før valgdagen kl. 12 opfylde alle de valgrets-betingelser, der er omfattet af bestemmelsen. Hvis eksempelvis en kandidat opfylder betingelsen vedrørende dansk indfødsret/EU-statsborgerskab på 46.-dagen, men ikke betingelsen vedrørende fast bopæl i kommunen eller regionen, skal både betingelsen om dansk indfødsret/EU-statsborgerskab og bopælsbetingelsen være opfyldt på 43.-dagen før valgdagen.

Der er ikke knyttet et klokkeslæt til fristen fredag 46 dage før valgdagen, og det er derfor tilstrækkeligt, at valgrets-betingelserne er opfyldt ved almindelig kontortids ophør. Den sidste frist for opfyldelse af valgrets-betingelserne er knyttet til et klokkeslæt i overensstemmelse med de almindelige af-hjælpsregler, dvs. kl. 12 på 43.-dagen, se lovens § 27, stk. 2, 2. pkt.

Det bemærkes i øvrigt, at en kandidat, som opfylder valgrets-betingelserne på tidspunktet for indlevering af kandidatlisten, men ikke opfylder valgrets-betingelserne på valgdagen, ikke kan vælges som medlem af eller stedfortræder til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, selv om vedkom-mende har stået på stemmesedlen, se lovens § 3, jf. § 1.

Valgbestyrelsen skal ikke i forbindelse med godkendelsen af kandidatlisterne påse, om en kandidat også opfylder valgrets-betingelserne på valgdagen. Om håndtering af stemmesedler og opslag i tilfælde af kandidaters dødsfald, udrejse, flytning, udvisning eller andre tilfælde af fortabelse af valgbarheden henvises til afsnit 6.9.4 og 6.9.5.

6.3.4.2. Sletning af kandidater, der ikke har underskrevet kandidatlisten

En kandidat, der ikke ved sin underskrift på kandidatlisten har givet sit tilsagn om at virke som kandidat, skal slettes af kandidatlisten, se lovens § 29. Der gælder ikke nogen pligt til at stille op til kommunale og regionale valg, se afsnit 6.2.6 og lovens § 5.

6.3.4.3. Sletning af kandidater på mere end én kandidatliste

Ingen kan være kandidat på mere end én kandidatliste, se lovens § 21, stk. 2, og § 30. En kandidat, der har underskrevet mere end én kandidatliste til valget i samme kommune eller region, kan ikke anses for kandidat for nogen af kandidatlisterne, se lovens § 30.

Hvis valgbestyrelsen under gennemgangen af de indleverede kandidatlistor konstaterer, at en kandidat har underskrevet to eller flere kandidatlistor, skal valgbestyrelsen slette den pågældende kandidat af alle kandidatlistor og underrette de respektive repræsentanter for de pågældende kandidatlistor herom senest kl. 12 lørdag den 4. oktober 2025 (45 dage før valgdagen).

Såfremt der herefter skabes klarhed om, hvilken af listerne den pågældende kandidat ønsker at opstille for, kan den pågældende liste som led i mangelsafhjælpsningen indlevere en ny kandidatliste, hvor den pågældende kandidat er påført på ny.

Den nye kandidatliste skal i så fald være indleveret til valgbestyrelsen senest kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen, som er seneste frist for afhjælpsning. Det er ikke nødvendigt for en kandidatliste, der ikke er fritaget for stillerkravet, at indsamle underskrifter fra stillerne på ny, da stillerne allerede ved underskriften af den første kandidatliste har godkendt, at den pågældende kandidat stiller op for listen, se lovens § 25, stk. 3.

Hvis manglen ikke afhjælpes ved, at (kun) én af listerne indleverer en ny kandidatliste, hvordan den pågældende kandidat er påført, anses kandidaten ikke for at stille op for nogen af kandidatlisterne.

6.3.4.4. Tilføjelse af nye kandidater til erstatning for slettede

Hvis slettede kandidater ønskes erstattet af nye, skal der indleveres en ny eller supplerende kandidatliste underskrevet af alle godkendte stillere for den oprindelige kandidatliste samt forsynet med de fornødne kandidatunderskrifter vedrørende listebetegnelsen og selve opstillingen. For kandidatlistes, der ikke er fritaget for stillerkravet, er det således ikke muligt for kandidatlistens repræsentant at opstille nye kandidater på den pågældende liste, som hver enkelt stiller ikke ved deres underskrift har godkendt.

For kandidatlistes, der er fritaget for stillerkravet, er det muligt for kandidatlistens repræsentant at tilføje nye kandidater under forudsætning af, at de nye kandidater samtykker til opstillingen ved at underskrive kandidatlisten, og at der er tale om kandidater til erstatning for slettede kandidater. Dette følger af reglerne om afhjælpning, se lovens § 27, stk. 2, 2. pkt.

6.3.4.5. Sletning af overskydende kandidater

En kandidatliste må højst indeholde fire navne mere end det antal medlemmer, der skal vælges til kommunalbestyrelsen/regionsrådet, se lovens § 21, stk. 1. Overskydende godkendte kandidater på kandidatlistes slettes efter reglerne i lovens § 31, stk. 1. Den kandidat, der er anført nederst på kandidatlisten, slettes først, derefter den, der er anført næstnederst, osv.

Det indføres i valgbogen, hvilke kandidater der er slettet efter reglerne i lovens § 31, stk. 1, og en udskrift heraf sendes til kandidatlistens repræsentant, se lovens § 31, stk. 2.

6.3.5. Underretning af udenlandske kandidater

Eventuelle kandidater, der ikke har dansk indfødsret, skal have meddelelse om, hvorvidt den pågældende kandidatliste, herunder den pågældendes kandidatur, er godkendt, se lovens § 27, stk. 4.

6.3.6. Bemyndigelse til at ansøge om og modtage partistøtte på kandidatlistens vegne

Efter lovens § 44, stk. 1, kan kandidatlistens repræsentant samtidig med indlevering af kandidatlisten anmelde, hvilken forening eller hvilke vælgere i kommunen henholdsvis regionen der er berettiget til at ansøge om og modtage partistøtte på kandidatlistens vegne. Dette kan ske ved at udfylde feltet herom på selve kandidatlisteformularen, som underskrives af kandidatlistens repræsentant.

Feltet på formularen skal efterlades tomt, hvis bemyndigelsen ikke ønskes udnyttet. I så fald vil det for en kandidatliste for et parti, der var opstillingsberettiget til folketingsvalg pr. 1. august 2025, i stedet være en repræsentant for partiorganisationen, der kan søge om og få udbetalt tilskud til partiorganisationen. Tilskud til andre kandidatlistes, der ikke har meddelt en bemyndigelse til en forening eller vælger(e) i kommunen/regionen, udbetales til kandidatlistens repræsentant, der er angivet på kandidatlisteformularen. Se partistøttelovens § 8, stk. 2 og 3, og § 11, stk. 2 og 3. Hvis feltet på formularen er efterladt tomt, skal valgbestyrelsen derfor ikke foretage sig noget.

6.3.7. Anmodning om at få anført en betegnelse for kandidaternes bopæl på stemmesedlerne

Kandidatlistes kan anmode om, at der på stemmesedlerne i forlængelse af eller under kandidaternes navne anføres en betegnelse for lokaliteten for de enkelte kandidaters bopæl. Skriftlig anmodning herom skal indleveres til valgbestyrelsens formand samtidig med indleveringen af kandidatlisten.

Anmodningen gives ved at udfylde feltet herom på kandidatlisten og oplyse for hver enkelt kandidat den geografiske lokalitet, der ønskes anført på stemmesedlerne. Anmodningen omfatter alle kandidater på kandidatlisten og kan ikke begrænses til nogle af kandidaterne.

Der er ikke adgang til at tilbagekalde en anmodning om at få anført betegnelsen for kandidaternes bopæl på stemmesedlerne.

Reglerne står i § 8 i bekendtgørelse nr. 25 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg (stemmeseddelbekendtgørelsen).

Der er ikke noget krav om, at anmodningen skal fremsættes på formularen til kandidatlisten. Anmodning med tilhørende underskrift fra kandidatlistens repræsentant og med de enkelte kandidaters ønsker vedrørende betegnelse for bopæl kan også fremsættes i et særskilt dokument, der imidlertid skal indleveres samtidig med kandidatlisten til valgbestyrelsens formand, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 8, stk. 3.

Hvis der ikke ønskes anført en betegnelse for kandidaternes bopæl på stemmesedlerne, skal ”nej”-feltet på kandidatlisteformularen afkrydses. Valgbestyrelsen skal i givet fald ikke foretage sig noget.

Valgbestyrelsen kan ikke nægte at imødekomme en anmodning om at få anført betegnelsen for kandidaternes bopæl på stemmesedlerne, hvis anmodningen er underskrevet af kandidatlistens repræsentant.

Hvis der er krydset afi ”ja”-feltet, skal valgbestyrelsen undersøge, om de enkelte kandidater har givet oplysning om den betegnelse for bopæl, kandidaten ønsker anført på stemmesedlen, og om denne betegnelse kan godkendes.

Ved kommunalvalg kan der anføres den geografiske lokalitet, hvor kandidaten har sin bopæl, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 8, stk. 1.

Ved regionsrådsvalg kan der anføres den kommune eller den geografiske lokalitet, hvor kandidaten har sin bopæl, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 8, stk. 2.

Vej- og gadenavne betragtes ikke som geografiske lokaliteter.

Hvis en kandidat ikke skriftligt har givet oplysning om den ønskede betegnelse for bopæl eller har angivet en betegnelse, der ikke kan benyttes, skal der ved kommunalvalg anføres postdistriktet for den adresse, hvor kandidaten er bopælsregistreret i CPR. Ved regionsrådsvalg skal der anføres navnet

på den kommune, hvor kandidaten er bopælsregistreret i CPR, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 8, stk. 4.

For kandidater, der er EU-diplomater, se afsnit 4.2.2, og ikke-bopælsregistrerede EU-borgere, se afsnit 4.2.3, skal der ved kommunalvalg anføres postdistriktet for den adresse, hvor kandidaten har sin private bolig, og ved regionsrådsvalg navnet på den kommune, hvor kandidaten har sin private bolig (adresse), se stemmeseddelbekendtgørelsens § 8, stk. 5 og 6.

Bopælsangivelser skal angives på stemmesedle med deres officielle, danske navne. Valgbestyrelsen kan således ikke godkende en anmodning om angivelse af en geografisk lokalitet på andre sprog end dansk eller en lokal, uofficiel angivelse.

Valgbestyrelsen afgør, om betegnelsen for bopæl på stemmesedlen skal anføres i forlængelse af eller under kandidaternes navne.

6.4. Kandidaternes navne på stemmesedlerne

6.4.1. Generelt om kandidaternes navne på stemmesedlen

Udgangspunktet er, at kandidaten anføres på stemmesedlen med sit fulde navn.

Hvis kandidaten ikke ønsker at blive anført på stemmesedlen med sit fulde navn, skal det angives i kandidatanmeldelsen, hvordan navnet ønskes anført, se lovens § 24, stk. 1, 4. pkt.

Kandidatens efternavn eller mellemnavn samt mindst ét fornavn eller forbogstav skal altid anføres. For så vidt angår efternavne og mellemnavne betyder det, at kandidatens *eget* efternavn eller mellemnavn i *alle* tilfælde skal anføres på stemmesedlen. Det er kun mellem- og efternavne, som kandidaten er berettiget til at føre efter navneloven, eller mellemnavne, som er registreret i CPR, der kan anføres på stemmesedlen. Se lovens § 24, stk. 1, 5. og 6. pkt.

Det forhold, at man efter navneloven (lovbekendtgørelse nr. 1074 af 9. august 2023) er berettiget til at tage et andet mellem- eller efternavn, medfører ikke i sig selv, at kandidaten kan blive anført med

dette mellem- eller efternavn på stemmesedlen. Det er således som udgangspunkt en betingelse for at blive anført på stemmesedlen med dette mellem- eller efternavn, som man efter navneloven er berettiget til at tage, at kandidaten har taget navneændring hertil.

En kandidat har dog altid ret til at blive anført med sit fødenavn, se afsnit 6.4.3.

Derimod kan kandidaten ikke anføres på stemmesedlen med sin ægtefælles efter- eller mellemnavn eller et efter- eller mellemnavn, der aktuelt eller tidligere er båret af f.eks. kandidatens bedsteforældre, medmindre kandidaten tager navneændring hertil. Derudover gælder der særlige regler for kandidater med dobbeltnavne som efternavn, se afsnit 6.4.2.

For mellemnavne, der i CPR er registreret som fornavne, er loven efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke til hinder for, at valgbestyrelsen kan imødekomme en anmodning fra en kandidat om at blive anført på stemmesedlen med fornavn og mellemnavn, selv om mellemnavnet i CPR er registreret som fornavn, hvis mellemnavnet har efternavns karakter. Hvis en kandidat anmoder om at blive anført med fornavn og et mellemnavn på stemmesedlen, men mellemnavnet i CPR står registreret som andet fornavn, bør der således foretages en konkret vurdering af, om navnet er at betragte som et mellemnavn. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om navnet har efternavns karakter, eller om navnet lovligt kan bæres som (ene-)stefornavn. Det sidstnævnte kan kontrolleres på Familieretshusets liste over godkendte fornavne: <https://familieretshuset.dk/navne/navne/godkendte-fornavne>.

Valgbestyrelsen kan herunder lægge vægt på, om registreringen af navnet som et fornavn frem for et mellemnavn må antages at bero på en fejl, hvis der foreligger oplysninger herom.

I stedet for fornavnet kan anføres et kaldenavn, der er afledt af fornavnet, se lovens § 24, stk. 1, 7. pkt., og afsnit 6.4.4.

6.4.2. Særligt om dobbeltnavne som efternavn (navne med bindestreg)

En kandidat, der har et dobbeltnavn (to navne forbundet med en bindestreg, f.eks. Hansen-Jensen), må godt nøjes med at få anført det ene af de to efternavne på stemmesedlen.

Det gælder, selv om et efternavn, der består af flere navne forbundet med en bindestreg, i navnelovens forstand betragtes som ét efternavn, se navnelovens § 8, stk. 2. Det skyldes, at man til enhver tid kan bortkaste det ene efternavn, se samme bestemmelses stk. 3. Man er derfor efter navneloven berettiget til alene at føre det ene efternavn. Der stilles ikke i kommunal- og regionalvalgloven noget krav om, at kandidaten rent faktisk skal bortkaste det andet navn i dobbeltnavnet og ændre sit efternavn til det efternavn, som kandidaten ønsker at blive anført med på stemmesedlen. Det er nok, at den pågældende efternavneloven *kan* få ændret sit efternavn til det ene af de to navne, der er forbundet med bindestreg.

6.4.3. Adresseringsmellemnavne

Indtil den nugældende navnelov trådte i kraft den 1. april 2006, var der mulighed for at få et adresseringsmellemnavn registreret i CPR umiddelbart foran personens efternavn i adresseringsnavnet. Denne mulighed er ophævet. Adresseringsmellemnavne, der inden navnelovens ikrafttræden den 1. april 2006 var registreret i CPR, kan blive ved med at være registreret i CPR, indtil den pågældende ændrer mellem- eller efternavn, eller adresseringsmellemnavnet slettes efter ansøgning fra den registrerede, se navnelovens § 30, stk. 3. De adresseringsmellemnavne, der er blevet registreret i CPR inden den 1. april 2006, kan derfor fortsat anføres på stemmesedlen.

Kandidater, der før den 1. april 2006 havde fået registreret i CPR, at de ønskede at anvende f.eks. deres ægtefælles mellemnavn som adresseringsmellemnavn, kan således fortsat få anført adresseringsnavnet på stemmesedlen. Det gælder, selv om vedkommende ikke efterfølgende har taget mellemnavnet efter navnelovens nugældende regler.

6.4.4. Kaldenavne på stemmesedlen

Siden den 1. juli 1988 har det ikke været muligt at få anført et kaldenavn i en parentes på stemmesedlen.

Derimod kan der i stedet for fornavnet anføres et kaldenavn (uden parentes), der er afledt af fornavnet.

I bemærkningerne til loven fra 1989 er det forudsat, at spørgsmålet om, hvorvidt et kaldenavn er afledt af fornavnet, bliver vurderet lempeligt, samt at kandidater, der tidligere har været anført på stemmesedlen med et bestemt kaldenavn, fortsat skal kunne anføres på stemmesedlen med dette kaldenavn, men uden parentes.

6.4.5. Eksempler på angivelse af navne på stemmesedlen

Det skal fremgå af kandidatlisten, hvordan kandidatens navn ønskes anført på stemmesedlen.

Anvendelsen af reglerne kan illustreres med følgende eksempler:

Eksempel 1

Kandidatens fulde navn er:

Anne Marie Vestergaard Andersen.

Kandidaten kan f.eks. anføres på stemmesedlen med sit fulde navn (Anne Marie Vestergaard Andersen), med et kaldenavn (Mie) i stedet for fornavnet eller med ét af nedenstående navne:

- Anne Andersen
- M. Vestergaard
- Mie Vestergaard Andersen

Eksempel 2

Kandidatens fulde navn er:

Anne Marie Andersen.

Kandidatens eget efternavn er Hansen, men hun har som giftenavn taget sin ægtefælles efternavn Andersen. Ægtefællen har Vestergaard som mellemnavn, og kandidaten havde før den 1. april 2006

fået registreret i CPR, at hun havde taget sin ægtefælles mellemnavn som adresseringsmellemnavn. Kandidatens adresseringsnavn er herefter:

- Anne Marie Vestergaard Andersen.

Kandidaten i eksempel 2 har samme muligheder for at få angivet sit navn på stemmesedlen som kandidaten i eksempel 1. Herudover har kandidaten i eksempel 2 mulighed for at benytte sit eget efternavn (Hansen). Kandidaten kan derfor f.eks. anføres på stemmesedlen som:

- Marie Hansen.

Sidstnævnte regel fremgår ikke direkte af lovens tekst, men af bemærkningerne til den kommunale valglov fra 1989. Kandidatens ret til eget efternavn kan kontrolleres af valgbestyrelsen.

Valglovgivningen er ikke til hinder for, at personer, hvis navn er registreret i CPR-registeret med et bogstav, som ikke findes i det danske alfabet, i stedet benytter den danske stavemåde. For eksempel kan personer med det islandske bogstav þ (thorn) vælge at stave dette th på stemmesedlen.

6.5. Listebetegnelse

En kandidatliste skal have en listebetegnelse for at kunne godkendes af valgbestyrelsen, se lovens § 24, stk. 3. Listebetegnelsen skal være i overensstemmelse med reglerne herom i lovens §§ 24 a-24 c. Der kan efter omstændighederne også inddrages andre hensyn end dem, der følger direkte af §§ 24 a-24 c, se afsnit 6.5.7.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet er klageinstans ved valgklager, herunder eventuelle sager om valgbestyrelsens afslag på listebetegnelser, se lovens § 94. Af hensyn til at undgå inhabilitet kan ministeriet derfor kun vejlede generelt om reglerne i konkrete sager.

Reglerne er beskrevet i de følgende afsnit 6.5.1.-6.5.7.

6.5.1. Kandidatlister for folketingspartier eller det tyske mindretals parti

Kandidatlister for et parti, der den 1. august i det kommunale valgår er opstillingsberettiget til folketingsvalg, eller for det tyske mindretals parti skal som listebetegnelse anvende partiets navn til folketingsvalg eller en betegnelse, hvori dette navn indgår, se lovens § 24 a, stk. 1.

De partier, der den 1. august 2025 forventes at være opstillingsberettigede til folketingsvalg, fremgår af afsnit 6.6. Det er tilstrækkeligt, at kandidatlister for sådanne partier anvender en betegnelse, der består af partiets navn.

6.5.2. Lokallister

Andre kandidatlister end kandidatlister for folketingspartier (i det følgende kaldet lokallister) kan ikke anvende navnet for et folketingsparti (som defineret i afsnit 6.5.1) eller for det tyske mindretals parti. Andre kandidatlister kan heller ikke anvende en betegnelse, hvori navnet på et folketingsparti indgår, eller som kan forveksles med et folketingsparti, se lovens § 24 a, stk. 2.

Afgørelsen af, om en listebetegnelse kan give anledning til forveksling med et folketingsparti eller for det tyske mindretals parti, er en helhedsvurdering af, om listebetegnelsen - positivt eller negativt - er forbundet med eller knytter sig til navnet på et folketingsparti. Ved afgørelsen heraf kan der bl.a. lægges vægt på, om listebetegnelsen indeholder et eller flere ord, der er identiske eller fælles med navnet på et folketingsparti, og om de pågældende ord har en fremtrædende plads eller kan anses for det bærende element i både listebetegnelsen og partinavnet.

Der kan endvidere lægges vægt på, om de øvrige elementer i listebetegnelsen på tilstrækkelig tydelig måde angiver, at der er tale om en anden kandidatliste end en kandidatliste for det pågældende folketingsparti. Der kan - ud over en rent sproglig sammenligning - også lægges vægt på, om særlige forhold ved stiftelsen af den nye kandidatliste, herunder kandidatlistens formål, er udtrykt på en sådan måde i listebetegnelsen, at der af den grund opstår

en nærliggende forvekslingsmulighed med kandidatlister for det pågældende folketingsparti.

Det kan være nødvendigt at indhente en udtalelse fra det folketingsparti, hvis navn kandidatlistens listebetegnelse evt. kan forveksles med, for at kunne afgøre dette spørgsmål. Efter forvaltningslovens regler om partshøring må der endvidere antages at være en pligt til at underrette det pågældende folketingsparti om, at valgbestyrelsen har en sag om godkendelse af en listebetegnelse for en kandidatliste under behandling, samt give mulighed for partiets kommentarer i den anledning. Der er dog ikke nogen underretningspligt over for folketingspartiet, hvis der uden videre kan gives afslag på godkendelse af lokallistens listebetegnelse. Har det pågældende folketingsparti afgivet en udtalelse, kan det efter forvaltningslovens regler om partshøring være nødvendigt at bede om lokallistens bemærkning til denne udtalelse, hvis den er til ugunst for lokallisten og har betydning for sagens afgørelse. De ovennævnte oplysninger og udtalelser kan indhentes telefonisk og skal i givet fald noteres ned, se herved offentlighedslovens regler om notatpligt.

6.5.3. Enkelte bogstaver og kombinationer af bogstaver

Som listebetegnelse kan ikke anvendes enkelte bogstaver (A, B, C osv.) eller en kombination af bogstaver, der ikke danner et ord (DF, RV, SF osv.), se lovens § 24 a, stk. 3.

Bestemmelsen har kun betydning for lokallister.

Bestemmelsen i lovens § 32 om valgbestyrelsens tildeling af bogstavbetegnelser forudsætter, at der i en listebetegnelse ikke indgår enkelte bogstaver, der ikke tillige udgør et selvstændigt ord (f.eks. »Moderat T«). Enkeltbogstaver vil således kunne give anledning til forveksling med de bogstavbetegnelser, som valgbestyrelsen tildeler godkendte kandidatlister.

En kandidatliste kan heller ikke få en listebetegnelse godkendt, der består af ordet »liste« og et bogstav eller en kombination af bogstaver, der ikke danner et ord (f.eks. »Liste T«).

6.5.4. Eneret til navne

En listebetegnelse kan ikke anvendes, hvis det ved endelig dom er fastslået, eller der i øvrigt er grund til at antage, at en anden har eneret til listebetegnelsen på andet grundlag end reglerne om forveksling med folketingspartier i lovens § 24 a, stk. 2. Hvis indehaveren af eneretten har givet sit samtykke til, at kandidatlisten anvender listebetegnelsen, kan listebetegnelsen dog godt anvendes, se lovens § 24 a, stk. 4.

Bestemmelsen har kun betydning for lokallister og vedrører den situation, hvor en anden end lokallisten - uden at være et folketingsparti eller det tyske mindretals parti - har materiel eneret til den listebetegnelse, der er anført på en kandidatliste.

Godkendelse af kandidatlisten kan nægtes, hvis det ved endelig dom er fastslået, at en anden har materiel eneret. Godkendelse kan endvidere nægtes, hvis der efter de oplysninger, der foreligger for valgbestyrelsen, er grund til at antage, at en anden har eneret til navnet. Det kræves altså ikke, at det med sikkerhed kan afgøres, om en anden har eneret til navnet, men blot at valgbestyrelsen har en saglig grund til at antage det.

De situationer, hvor spørgsmål om materiel eneret kan opstå, er bl.a. følgende:

- En erhvervsvirksomhed vil f.eks. i kraft af reglerne i varemærkeloven, markedsføringsloven og selskabsloven og på ulovbestemt grundlag kunne erhverve eneret til en bestemt betegnelse og til betegnelser, der vil kunne forveksles hermed. En ikke-erhvervsdrivende forening vil ligeledes på ulovbestemt grundlag kunne erhverve eneret til et navn og til navne, hvor der er nærliggende forvekslingsrisiko, alene ved at tage navnet i brug. Dette forudsætter selvsagt, at foreningen fortsat er aktiv og benytter foreningsnavnet, men der stilles ikke store krav i retspraksis.
- Et parti, dertidligere end pr. 1. august 2025 var opstillingsberettiget til folketingsvalg og dermed ikke længere efter lovens § 24 a, stk. 2, har eneret til en listebetegnelse, hvori navnet ind-

går, vil på ulovbestemt grundlag kunne have bevaret eneretten til partinavnet. Dette forudsætter, at partiet fortsat er aktivt.

- Et parti, der har fået et partinavn godkendt af Valgnævnet med henblik på at indsamle vælgererklæringer for at blive opstillingsberettiget til folketingsvalg, se folketingsvalglovens § 12, stk. 2, og § 13, har ikke i kraft af Valgnavnets godkendelse fået materiel eneret til partinavnet. Dette må afgøres efter de almindelige regler om erhvervelse af eneret.
- En lokalliste med en (næsten) enslydende betegnelse, der opstiller til kommunalbestyrelsesvalg i en anden kommune eller til regionsrådsvalg, kan ikke antages alene af den grund at have fået materiel eneret til listebetegnelsen.
- En listebetegnelse, der indeholder et personnavn (f.eks. »Borgerlisten Jens Hansen«), vil normalt ikke være i strid med andres eneret, da indehaveren af et personnavn normalt ikke har eneret (men alene ret) til navnet.

Valgbestyrelsen skal alene overveje, om listebetegnelsen er i strid med andres eneret, hvis valgbestyrelsen i forvejen - uden at foretage selvstændige undersøgelser - har kendskab til, at listebetegnelsen på en indleveret kandidatliste kunne være identisk eller forvekslelig med navnet på en erhvervsvirksomhed, et varemærke eller en aktiv ikke-erhvervsdrivende forening, se ovenfor. Valgbestyrelsen har ikke pligt til at foretage selvstændige undersøgelser for at afklare, om der findes andre, som måtte have materiel eneret til de indleverede kandidatlisters listebetegnelser.

Hvis valgbestyrelsen i forvejen kender til, at listebetegnelsen på en indleveret kandidatliste kunne være i strid med andres materielle eneret, vil det ofte være nødvendigt at indhente yderligere oplysninger for at kunne tage stilling til, om der er grund til at antage, at dette er tilfældet.

For at kunne skaffe de nødvendige oplysninger til at afgøre dette spørgsmål kan det være nødvendigt at indhente en udtalelse fra indehaveren af eneretten. Efter forvaltningslovens regler om partshøring

må der antages at være pligt til at underrette indehaveren om, at valgbestyrelsen har en sag om godkendelse af en listebetegnelse for en kandidatliste under behandling, samt give mulighed for indehaverens kommentarer i den anledning. Der er dog ikke nogen underretningspligt, hvis der uden videre kan gives afslag på godkendelse af listebetegnelsen. Har indehaveren af eneretten afgivet en udtalelse, kan det efter forvaltningslovens regler om partshøring være nødvendigt at bede om kandidatlistens bemærkninger til denne udtalelse, hvis udtalelsen er til ugunst for kandidatlisten og har betydning for sagens afgørelse.

Til brug for afgørelsen kan der indhentes en vurdering fra andre, herunder kommunens advokat, med indsigt i de særlige navne- og kendetegnsretlige regler. Også denne udtalelse kan det være nødvendigt at bede om kandidatlistens bemærkninger til, hvis udtalelsen er til ugunst for kandidatlisten og har betydning for sagens afgørelse.

De ovennævnte oplysninger og udtalelser kan indhentes telefonisk og skal i givet fald noteres ned, se offentlighedslovens regler om notatpligt.

Hvis valgbestyrelsen når frem til, at det ved endelig dom er fastslået, eller der i øvrigt er grund til at antage, at en anden har materiel eneret til listebetegnelsen, skal kandidatlisten gives mulighed for at afhjælpe manglen. Dette kan f.eks. ske ved at fremskaffe et samtykke fra indehaveren af eneretten. Det er kandidatlisten og ikke valgbestyrelsen, der i givet fald skal indhente et samtykke.

En anden mulighed for at afhjælpe manglen er, at kandidatlisten får mulighed for at ændre kandidatlistens listebetegnelse, så listebetegnelsen ikke længere er i strid med eneretten. Er der tale om en ikke-erhvervsdrivende forening, er det efter retspraksis kun navne med en nærliggende forvekslingsrisiko, der vil være i strid med eneretten. Ved mindre ændringer af en kandidatlistes listebetegnelse, der ikke indebærer en egentlig ændring heraf, kan valgbestyrelsen se bort fra kravet om, at den nye listebetegnelse skal være underskrevet af alle godkendte stillere og alle godkendte kandidater.

6.5.5. Tilbagekaldelse af godkendelse grundet eneret til navn

Har valgbestyrelsen godkendt listebetegnelsen for en lokalliste, kan valgbestyrelsen tilbagekalde godkendelsen, hvis det viser sig, at det ved endelig dom er fastslået, eller der i øvrigt er grund til at antage, at en anden har materiel eneret til listebetegnelsen, og hvis indehaveren af eneretten ikke samtykker i kandidatlistens brug af listebetegnelsen. Tilbagekaldelsen medfører, at kandidatlistens ret til at deltage i valget bortfalder, se lovens § 24 a, stk. 5.

Bestemmelsen vedrører de situationer, hvor valgbestyrelsen efter godkendelse af kandidatlisten bliver bekendt med nye oplysninger, f.eks. en dom eller andre oplysninger, der indebærer, at den meddelte godkendelse er sket på et forkert grundlag. Dette gælder, selv om de faktiske kendsgerninger, f.eks. en dom, har foreligget og eventuelt er blevet offentligt tilgængelige, før godkendelsen er givet. Det er i denne situation valgbestyrelsen, der skal undersøge, om indehaveren af eneretten samtykker i kandidatlistens brug af navnet. Der er ikke nogen frist for, hvor sent i forhold til valgets afholdelse tilbagekaldelse kan ske.

Bestemmelsen giver alene *adgang* til at tilbagekalde og indeholder ikke nogen *pligt* hertil. Hensynet til den kandidatliste, der én gang er blevet godkendt, og hensynet til at sikre den praktiske gennemførelse af valget vil ofte tilsige, at tilbagekaldelse undlades. I øvrigt henvises til afsnit 6.5.4.

6.5.6. Ens listebetegnelser

6.5.6.1. Generelt om ens listebetegnelser

Det er ikke muligt for flere lokallister at anvende den samme listebetegnelse. Som følge af en lovændring pr. 1. januar 2024 gælder dette også, selv om lokallisterne har tilføjet et særligt lokalt eller andet tilhørsforhold til listebetegnelsen.

Hvis flere lokallister ønsker at have samme listebetegnelse, træffer valgbestyrelsen afgørelse om, hvilken kandidatliste eller hvilke kandidatlistes der ikke kan anvende den angivne listebetegnelse, se lovens § 24 b.

Reglerne finder tilsvarende anvendelse, hvis der er nærliggende risiko for forveksling mellem listebetegnelsen for flere indleverede kandidatlistes, der ikke er kandidatlistes for folketingspartier, se lovens § 24 c.

Forbuddet er subsidiært til de øvrige bestemmelser om forbud mod bestemte listebetegnelser som beskrevet i afsnit 6.5.1.-6.5.5.

Reglerne er ikke til hinder for, at flere kandidatlistes med samme listebetegnelse opstiller til kommunalbestyrelsesvalg i hver sin kommune eller til regionsrådsvalg i hver sin region, eller at en kandidatliste opstiller til kommunalbestyrelsesvalg i en kommune, og en anden kandidatliste med samme listebetegnelse opstiller til regionsrådsvalg i den region, hvori kommunen er beliggende.

Valgbestyrelsen skal, når der er indleveret flere kandidatlistes med samme listebetegnelse til samme valg, og ingen af reglerne omtalt i afsnit 6.5.1-6.5.5 finder anvendelse, træffe afgørelse om, hvilken kandidatliste eller hvilke kandidatlistes der ikke kan anvende den angivne listebetegnelse, se lovens § 24 b, stk. 1, og afsnit 6.5.6.6.

Indleveres der flere kandidatlistes med samme listebetegnelse, skal en åbenbart ugyldig kandidatliste afvises af valgbestyrelsens formand, se afsnit 6.3.2 og lovens § 24 b, stk. 7.

Kun hvis kandidatlistes ikke er åbenbart ugyldige, skal valgbestyrelsen således træffe afgørelse om, hvilken kandidatliste eller hvilke kandidatlistes der ikke kan anvende den angivne listebetegnelse.

6.5.6.2. Allerede repræsenteret

Ved afgørelsen har en kandidatliste, der ved det seneste valg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet under den angivne listebetegnelse, og som 11 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet under den angivne listebetegnelse, fortrinsret til at anvende denne listebetegnelse, se lovens § 24 b, stk. 2.

Betingelsen om repræsentation ved seneste valg er opfyldt, hvis kandidatlisten ifølge valgbestyrelsens

opgørelse af valget opnåede et eller flere mandater. At det eller de pågældende mandater efterfølgende er udtrådt af kandidatlisten, har ikke betydning for denne betingelse.

Betingelsen om, at kandidatlisten tirsdagen 11 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret, vil være opfyldt, hvis et eller flere medlemmer på denne dag repræsenterer kandidatlisten i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet.

Der skal være identitet mellem den liste, der blev valgt ind ved seneste valg, og den liste, der nu genopstiller. Identitetskravet svarer til det identitetskrav, der gælder ved fritagelse for indsamling af et mindsteantal underskrifter fra stillere, se lovens § 19, stk. 4, og afsnit 6.2.2.

6.5.6.3. Mindst halvdelen genopstiller

Hvis ingen af kandidatlistes opfylder betingelserne efter lovens § 24 b, stk. 2, har en kandidatliste, derved det seneste valg var opstillet under den angivne listebetegnelse, og hvor mindst halvdelen af kandidatlistens tidligere opstillede kandidater genopstiller til valget, fortrinsret til at anvende denne listebetegnelse, se lovens § 24 b, stk. 3.

Det er ikke en betingelse, at kandidatlisten opnåede repræsentation ved valget, blot at listen opstillede under den angivne listebetegnelse til det seneste valg til samme kommunalbestyrelse eller regionsråd. Ved optællingen af, hvor mange kandidater der var opstillet på den endeligt godkendte kandidatliste ved det seneste valg, skal det ikke tages i betragtning, om en kandidat efterfølgende er udtrådt af kandidatlisten. Det må afgøres på tidspunktet for indlevering af kandidatlisten til det aktuelle kommunalbestyrelsesvalg eller regionsrådsvalg og valgbestyrelsens efterfølgende afgørelse, hvorvidt mindst halvdelen af de kandidater, der var opstillet ved det seneste valg, genopstiller ved at stå anført på kandidatlisten som kandidater. Det skal være mindst halvdelen af de kandidater, der var opstillet ved det seneste valg, der genopstiller. Nye kandidater, der opstiller på kandidatlisten ved det aktuelle valg, skal ikke medregnes.

Har en kandidat efter kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen tilkendegivet over for offentligheden eller valgbestyrelsen, at vedkommende tilbagekalder sit kandidatur, skal dette ikke tages i betragtning, da en kandidat ikke kan trække sit kandidaturtilbage, når kandidatlistener indleveret til valgbestyrelsen efter lovens § 26, stk. 2.

En kandidatliste har alene fortrinsret efter denne bestemmelse, hvis der er identitet mellem den tidligere og den nu opstillede kandidatliste. Identitetskravet svarer til det identitetskrav, der gælder ved fritagelse for indsamling af et mindsteantal stillere, se lovens § 19, stk. 4, og afsnit 6.2.2.

Hvis en kandidatliste ikke har skiftet navn, og der ikke er sket sprængning af listen, vil der som udgangspunkt være den fornødne identitet.

Modsat vil der som udgangspunkt ikke være den fornødne identitet, hvis kandidatlisten har skiftet listebetegnelse. Undtaget er dog mindre ændringer af listens navn, hvor det er åbenbart, at der fortsat er identitet (f.eks. hvis moderpartiet, som listen stiller op for lokalt, har ændret partinavnet i løbet af valgperioden). Hvis det vurderes, at der fortsat er identitet på trods af ændringen af kandidatlistens listebetegnelse, vil kandidatlisten have fortrinsret til den nye listebetegnelse. I dette tilfælde foreligger der dog en formodning for risiko for forveksling med den tidligere listebetegnelse som følge af, at der kun er sket en mindre ændring af listebetegnelsen, hvilket kan medføre, at en anden kandidatliste heller ikke kan opstille under denne listebetegnelse.

Der vil endvidere som udgangspunkt ikke være den fornødne identitet, hvis der er sket en sprængning af en kandidatliste, hvor hver fraktion herefter hævder at repræsentere den oprindelige kandidatliste. Valgbestyrelsen skal foretage en konkret vurdering af, om der reelt er sket en sprængning af listen. Valgbestyrelsen kan i den situation lægge vægt på, om der er sket en sprængning af bestyrelsen for kandidatlistens organisation. Hvis der reelt er tvivl, kan der ikke for nogen af parterne fastslås identitet.

6.5.6.4. Først i tid

Har ingen af kandidatlisterne fortrinsret til listebetegnelsen efter lovens § 24 b, stk. 2 eller 3, går en tidligere indleveret kandidatliste forud for en senere indleveret kandidatliste ved valgbestyrelsens afgørelse, se lovens § 24 b, stk. 4.

Indleveringen af kandidatlisten skal være retmæssig, rettidig og være indgivet på Indenrigs- og Sundhedsministeriets formular. Er flere kandidatlisters indgivet samme dag, afgøres det ud fra klokkeslættet, hvilken kandidatliste der er indleveret først. Det forudsættes, at valgbestyrelsen fører en fortegnelse over dato og klokkeslæt for modtagelsen af kandidatlisters.

6.5.6.5. Lodtrækning

Lodtrækning skal ske efter lovens § 24 b, stk. 5, hvis det ikke kan afgøres efter stk. 2-4, hvilken kandidatliste der har fortrinsret til at anvende den angivne listebetegnelse. Det er tilfældet, hvis ingen af de indleverede kandidatlisters har fortrinsret efter stk. 2 og 3, og hvis det ikke efter stk. 4 kan afgøres, hvilken kandidatliste der er indleveret først.

Lodtrækningen forudsættes at foregå, så snart det er konstateret, at det ikke kan afgøres efter stk. 2-4, hvilken kandidatliste der har fortrinsret til at anvende den angivne listebetegnelse. Lodtrækningen kan efter delegation fra valgbestyrelsen foretages af formanden for valgbestyrelsen eller af forvaltningen. Lodtrækningen er ikke offentlig. Det forudsættes, at valgbestyrelsen eller forvaltningen foretager et skriftligt notat om afholdelsen og resultatet af lodtrækningen i overensstemmelse med notatpligten i offentlighedslovens § 13.

6.5.6.6. Valgbestyrelsens afgørelse

Valgbestyrelsen træffer *straks* og senest lørdag den 4. oktober 2025 (45 dage før valgdagen) afgørelse efter reglerne. Valgbestyrelsen afviser den kandidatliste, der ikke kan anvende den angivne listebetegnelse, og underretter kandidatlistens repræsentant herom. Valgbestyrelsens underretning skal ske straks efter afgørelsen. Afgørelsen indføres i valg-

bogen, og en udskrift heraf sendes til kandidatlistens repræsentant. Senest kl. 12 mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen) kan der indleveres en ny kandidatliste til valgbestyrelsens formand. Se lovens § 24 b, stk. 6.

Hvis der efter valgbestyrelsens afgørelse efter lovens § 24 b, stk. 1, indgives endnu en kandidatliste med samme listebetegnelse, skal valgbestyrelsen træffe en fornyet afgørelse efter stk. 1. Den fornyede afgørelse skal træffes efter kriterierne i stk. 2-5 over for den kandidatliste, der ved den første afgørelse fik fortrinsret, og den nye kandidatliste. Valgbestyrelsen er ved den fornyede afgørelse berettiget til at afgøre, at den kandidatliste, der ved den tidligere afgørelse fik fortrinsret, ikke skal have fortrinsret efter den fornyede afgørelse. Dette vil være tilfældet, hvis den nye kandidatliste opfylder et af de højere prioriterede kriterier i § 24 b end den kandidatliste, der ved den første afgørelse fik fortrinsret.

Reglerne om forbud mod offentliggørelse af oplysninger om kandidatlistes i lovens § 43, stk. 3, er ikke til hinder for, at valgbestyrelsen straks træffer afgørelse og informerer repræsentanten for den kandidatliste, som ikke kan anvende listebetegnelsen. De er heller ikke til hinder for, at valgbestyrelsen konkret kan vejlede om, at der allerede er indleveret en kandidatliste med den angivne listebetegnelse eller en betegnelse, der kan forveksles med den, og at dette kan medføre, at en kandidatliste med samme eller tilsvarende listebetegnelse vil blive afvist.

Valgbestyrelsen har pligt til at træffe afgørelse efter § 24 b, stk. 1. Kandidatlistes kan således ikke aftale eller give samtykke til, at flere kandidatlistes opstilles under samme listebetegnelse.

En indleveret kandidatliste kan derimod godt tilbagekaldes af kandidatlistens repræsentant over for valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen, se lovens § 26, stk. 1, og derved frafalde sin eventuelle fortrinsret til listebetegnelsen. Sker en sådan tilbagekaldelse, er valgbestyrelsen ikke forpligtet til at træffe en fornyet afgørelse.

En kandidatliste, der er afvist som følge af ens listebetegnelser, har mulighed for at genindlægge sin liste senest kl. 12 mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen), se lovens § 24 b, stk. 6, 4. pkt.

Kompetencen til at træffe afgørelse ligger hos valgbestyrelsen. Der er dog ikke noget til hinder for, at valgbestyrelsen delegerer opgaven til formanden eller til forvaltningen.

Valgbestyrelsens afgørelse kan ikke inden valgets afholdelse indbringes for nogen anden myndighed, heller ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet, men enhver vælger i kommunen henholdsvis regionen kan indgive en klage over valget til den afgående kommunalbestyrelse henholdsvis det afgående regionsråd og herefter for Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se lovens §§ 93 og 94 og afsnit 12.

6.5.7. Andre hensyn, der kan begrunde afslag på listebetegnelser

Valgbestyrelsen kan ved sin beslutning om godkendelse eller afvisning af en listebetegnelse lovligt lægge vægt på hensynet til valghandlingens neutralitet og forbuddet mod valgagitation. Dette følger af Indenrigs- og Sundhedsministeriets praksis i valgklager. Disse hensyn kan begrunde afslag på listebetegnelser, hvis listens navn og visuelle udtryk indebærer, at stemmesedlen ikke vil fremstå neutral for vælgerne. Eksempelvis kan listebetegnelser, som er skrevet udelukkende med store bogstaver, eller som indeholder særlige tegn (f.eks. udråbstegn) eller direkte opfordringer til at stemme på kandidatlisten, efter en konkret vurdering afvises med henvisning til disse hensyn.

I sin praksis har ministeriet bl.a. inddraget Valgnævnets praksis for godkendelse af partinavne til opstilling til folketingsvalg. Valgnævnets praksis er ikke bindende for valgbestyrelsen, men kan illustrere, hvilke hensyn der lovligt kan lægges vægt på inden for valgområdet. Valgnævnets seneste beretning kan ses her: <https://valg.im.dk/valg/valgnævnet>.

6.6. Bogstavbetegnelse

Valgbestyrelsen skal tildele de godkendte kandidatlistes en bogstavbetegnelse, se lovens § 32.

6.6.1. Reserverede bogstavbetegnelser

Kandidatlistes, hvis listebetegnelse er navnet på et parti, der den 1. august i valgåret er opstillingsberettiget til folketingsvalg, eller i hvis listebetegnelse et sådant navn indgår, skal tildeles partiets bogstavbetegnelse til folketingsvalg. Tilsvarende gælder kandidatlistes, hvis listebetegnelse er navnet på det tyske mindretals parti, eller listebetegnelser, hvori dette navn indgår. Disse reserverede bogstavbetegnelser kan ikke tildeles andre kandidatlistes, se lovens § 33, stk. 1 og 2.

Snarest muligt efter den 1. august 2025 vil Indenrigs- og Sundhedsministeriet bekendtgøre i Statstidende, hvilke bogstavbetegnelser der er reserveret til de ovennævnte partier.

Reserverede bogstavbetegnelser (til de partier, der på tidspunktet for denne vejlednings udstedelse var opstillingsberettigede til Folketinget):

- A. for Socialdemokratiet
- B. for Radikale Venstre
- C. for Det Konservative Folkeparti
- F. for SF - Socialistisk Folkeparti
- H. for Borgernes Parti – Lars Boje Mathiesen
- I. for Liberal Alliance
- M. for Moderaterne
- O. for Dansk Folkeparti
- S. for Slesvigsk Parti
- V. for Venstre, Danmarks Liberale Parti
- Æ. for Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg
- Ø. for Enhedslisten - De Rød-Grønne
- Å. for Alternativet

Der kan komme yderligere partier, som bliver opstillingsberettiget til Folketinget inden den 1. august 2025.

Bogstavet X kan ikke tildeles nogen kandidatliste, se lovens § 34, stk. 1. Dette skyldes, at det kan forveksles med det kryds, der sættes på stemmesedlen.

6.6.2. Ureserverede bogstavbetegnelser

Valgbestyrelsen kan tildele alle de nedenstående ureserverede bogstavbetegnelser til andre kandidatlistes (lokallistes), se lovens § 34, stk. 1.

Ureserverede bogstavbetegnelser (ved denne vejlednings udstedelse):

D	Q
E	R
G	T
J	U
K	(W)
L	Y
N	Z
P	

Ved folketingsvalget den 1. november 2022 deltog K. KD – Kristendemokraterne og Q. Frie Grønne, Danmarks Nye Venstrefløjsparti, men partierne opnåede ikke repræsentation i Folketinget, og partierne er ikke på tidspunktet for denne vejlednings udstedelse på ny blevet opstillingsberettiget til folketingsvalg.

Folketingspartiernes ungdomsorganisationer kan opstille under vedkommende partis reserverede bogstavbetegnelse under forudsætning af, at partibetegnelsen indgår i listebetegnelsen, og at partiet

ikke opstiller andre kandidatlisteri i kommunen eller regionen. Partiernes ungdomsorganisationer har dog også mulighed for at opstille underen særskilt (ureserveret) bogstavbetegnelse, medmindre partiets navn fuldt ud indgår i listebetegnelsen for ungdomsorganisationens kandidatliste, se lovens § 33, stk. 1.

Det *henstilles* til valgbestyrelserne, at bogstavet W - på grund af forvekslingsrisikoen med V - ikke anvendes, medmindre antallet af kandidatlistes gør det nødvendigt at anvende alle ureserverede bogstavbetegnelser.

Ved tildeling af bogstavbetegnelser til lokallister *henstilles* det til valgbestyrelserne, at lokallister, der har deltaget i det seneste kommunalbestyrelsesvalg/regionsrådsvalg under den samme listebetegnelse, normalt får fortrinsret til den bogstavbetegnelse, som lokallisten tidligere har anvendt.

Det *henstilles* endvidere, at bogstavbetegnelser for de partier, der var opstillingsberettigede til Folketinget pr. 1. august i det foregående kommunale valgår (1. august 2021), men ikke var opstillingsberettigede pr. 1. august i valgåret (1. august 2025), normalt kun tildeles kandidatlistes for de pågældende tidligere opstillingsberettigede partier og ikke andre lokallister. Ved valget den 18. november 2025 er følgende partier omfattet af denne henstilling: D. Nye Borgerlige, G. Grøn Alliance (i 2021 Veganerpartiet) og K. KD – Kristendemokraterne.

Det *henstilles* endvidere, at bogstavbetegnelser for de partier, der i perioden mellem den 1. august 2021 og den 1. august 2025 var opstillingsberettigede til Folketinget, men uden at være det pr. 1. august 2025, tilsvarende normalt kun tildeles kandidatlistes for de pågældende tidligere opstillingsberettigede partier og ikke andre lokallister. Denne henstilling omfatter Q. Frie Grønne, Danmarks Nye Venstrefløjsparti ved kommunal- og regionalvalget i 2025. Er en lokalliste med denne bogstavbetegnelse repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet uden at være kandidatliste for Frie Grønne, Danmarks Nye Venstrefløjsparti, kan det dog konkret vurderes, om bogstavbetegnelsen i stedet skal tildeles den lokalliste, der er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet.

Det *henstilles* ligeledes, at der ved tildeling af bogstavbetegnelser bl.a. lægges vægt på - hvis ikke andre hensyn gør sig gældende - om der er tale om en lokalliste for et parti, der var opstillingsberettiget til folketingsvalg tidligere end pr. 1. august 2021. Som eksempel kan nævnes P. Stram Kurs, der senest var opstillingsberettiget til folketingsvalget den 5. juni 2019, og Z. Fremskridtspartiet, der senest var opstillingsberettiget til folketingsvalget den 20. november 2001.

Alle de ovennævnte henstillinger gælder kun, så vidt det er muligt, dvs. at antallet af lokallister ikke gør det nødvendigt, at også disse bogstavbetegnelser bruges til andre lokallister.

Om *tidspunktet* for tildeling af bogstavbetegnelser bemærkes, at det i lovens § 32 er fastsat, at valgbestyrelsen skal tildele de *godkendte* kandidatlistes en bogstavbetegnelse. En kandidatliste kan tidligst godkendes fredag den 3. oktober 2025 (fredagen 46 dage før valgdagen), hvis kandidaterne og eventuelle stillere denne dag opfylder valgretsbetingelserne, og skal senest godkendes mandag den 6. oktober 2025 eller snarest derefter (43 dage før valgdagen), se afsnit 6.1.

Lokallisterne kan imidlertid på et tidligere tidspunkt have en berettiget interesse i at få kendskab til, hvilken bogstavbetegnelse de kan forvente at få. Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* derfor, at valgbestyrelsen allerede i forbindelse med kandidatlistens indlevering giver tilsagn om en bestemt bogstavbetegnelse under hensyn til de ovenfor nævnte principper. Valgbestyrelsen skal efter almindelige grundsætninger om saglighed og ligehed i givet fald give alle kandidatlistes tilbuddet og ikke kun dem, der selv anmoder om det. Ved et sådant forhåndstilsagn skal der tages forbehold for, at valgbestyrelsen kan blive forpligtet til at fravige forhåndstilsagnet, hvis der er flere kandidatlistes, end der er ureserverede bogstavbetegnelser.

Forud for en kandidatlistes indlevering vil valgbestyrelsen normalt alene kunne give oplysning om, hvilke bogstavbetegnelser der forventes at være til rådighed, og om de principper, valgbestyrelsen vil lægge til grund, hvis flere kandidatlistes ønsker den samme bogstavbetegnelse.

Hvis det ikke er muligt at give en bogstavbetegnelse til alle lokallisterne, går en tidligere indleveret kandidatliste forud for en senere. Kandidatlister, der ikke er tildelt en bogstavbetegnelse, anføres nederst på stemmesedlen i alfabetisk rækkefølge efter deres listebetegnelse, se lovens § 36.

6.7. Valgforbund

Reglerne om indgåelse af valgforbund findes i lovens §§ 38 og 42.

Hver kandidatliste kan kun indgå ét valgforbund, se lovens § 38. Har en kandidatliste indgået flere valgforbund, anses kandidatlisten ikke som deltager i nogen af forbundene, se lovens § 42.

Skriftlig anmeldelse af indgåede valgforbund og skriftlig meddelelse om tilbagetrækning fra anmeldte valgforbund skal indleveres til valgbestyrelsens formand senest mandag den 6. oktober 2025 kl. 12 (43 dage før valgdagen), se lovens § 40, stk. 1, og § 41, stk. 1. Der er ikke hjemmel til at dispensere fra denne frist.

Der er ikke fastsat en frist for, hvornår anmeldelse af valgforbund tidligst kan indgives. Anmeldelsen af valgforbundet forudsætter dog, at kandidatlisterne, der ønsker at indgå i forbundet, er indgivet til valgbestyrelsen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået fremstillet nye formularer til anmeldelse af valgforbund. Formularer til anmeldelse af valgforbund fremstillet til valget i 2021 kan ikke længere bruges.

Nye formularer kan købes hos Stibo Complete, Helgehøjs Allé 36, 2630 Taastrup, tlf. nr. 43 22 73 00, e-mail: kundeservice@stibocomplete.com. Det er ikke muligt at bestille formularer via forlagets hjemmeside.

Der findes ingen formular til tilbagetrækning fra anmeldte valgforbund.

Anmeldelsen af valgforbund og meddelelsen om tilbagetrækning fra valgforbund skal for hver kandidatliste være underskrevet af kandidatlistens repræsentant, se afsnit 6.3.3.8, og lovens § 40 og § 41, stk. 1.

Loven indeholder ikke nogen bestemmelser om, at valgbestyrelsen skal give kandidatlistens repræsentant besked om eventuelle mangler ved indleverede anmeldelser af valgforbund for at give adgang til at afhjælpe mangler inden fristen. Det må imidlertid antages, at valgbestyrelsen har pligt hertil efter forvaltningslovens § 7, stk. 1, om en forvaltningsmyndigheds pligt til at yde vejledning og bistand. I hvert fald hvis anmeldelsen om valgforbund indleveres i god tid inden fristens udløb, må det antages, at valgbestyrelsen er forpligtet til at give kandidatlistens repræsentant lejlighed til at afhjælpe manglerne, inden fristen for anmeldelse af valgforbund udløber.

Valgbestyrelsen skal derfor snarest muligt efter modtagelsen af en anmeldelse om valgforbund undersøge, om den er i orden, og hvis ikke give kandidatlistens repræsentant besked, for at manglen om muligt kan afhjælpes inden fristen mandag den 6. oktober 2025.

6.8. Bekendtgørelse af de godkendte kandidatlisters og valgforbund

Kommunen skal bekendtgøre de godkendte kandidatlisters til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget, herunder samtlige kandidaters navne, samt anmeldte valgforbund på kommunens hjemmeside og ved opslag på kommunens brevstemmesteder, se lovens § 43, stk. 1.

Regionen skal bekendtgøre de godkendte kandidatlisters til regionsrådsvalget, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte valgforbund på regionens hjemmeside, se lovens § 43, stk. 2, 3. pkt.

Bekendtgørelsen skal ske snarest efter udløbet af fristen for anmeldelse af valgforbund mandag den 6. oktober 2025 kl. 12.

Kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, deres anmodning om bogstavbetegnelse og deres anmeldelse af valgforbund, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før denne bekendtgørelse har fundet sted, se afsnit 6.2.4.

Til brug for bekendtgørelsen skal regionen underrette kommunerne i regionen om de godkendte kandidatlistes, herunder samtlige kandidaters navne, og anmeldte valgforbund til regionsrådsvalget. Det forudsættes, at underretningen sker i så god tid, at oplysningerne er til rådighed sammen med de tilsvarende oplysninger for kommunalbestyrelsesvalget, når brevstemmeafgivning i kommunerne begynder tirsdag den 7. oktober 2025 (6 uger før valgdagen). Fortegnelserne over kandidaterne til regionsrådsvalget kan tilgås i VALG-løsningen af kommunerne, når regionen har frigivet dem.

Kommunen skal sørge for, at stemmemodtagene ved brevstemmeafgivning i vælgerens hjem samt i visse botilbud m.v. medbringer en fortegnelse over de godkendte kandidatlistes, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte valgforbund såvel til kommunalbestyrelsesvalget som til regionsrådsvalget. Se bekendtgørelse nr. 33 af 10. januar 2024 og bekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2024 samt afsnit 8.4.3.

Regionen skal sørge for, at regionens sygehuse til brug for brevstemmeafgivningen dér får tilsendt fortegnelser over kandidatlistes og kandidater til alle kommunalbestyrelsesvalg i regionen samt til regionsrådsvalget. Se bekendtgørelse nr. 35 af 10. januar 2024.

Fortegnelserne over kandidaterne til kommunalbestyrelsesvalget i de kommuner, der indgår i regionen, kan tilgås i VALG-løsningen af regionerne, når kommunerne har frigivet dem.

6.9. Stemmesedler og opslag

6.9.1. Stemmesedler

Kommunevalgbestyrelsen sørger for at få fremstillet stemmesedlerne til brug for kommunalbestyrelsesvalget.

Regionsvalgbestyrelsen sørger for at få fremstillet stemmesedlerne til brug for regionsrådsvalget.

Det nødvendige antal stemmesedler skal være afleveret til kommunerne senest søndag den 16. november 2025, se lovens § 50.

Kravene til stemmesedlernes indhold og udformning står i bekendtgørelse nr. 25 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg (stemmeseddelbekendtgørelsen).

Bekendtgørelsen er gengivet i *bilag 3* til vejledningen. *Bilag 4* til vejledningen viser et udsnit af en fiktiv stemmeseddel. I *bilag 5* til vejledningen er der en forklarende tekst til det fiktive udsnit af stemmesedlen i *bilag 4*.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet opfordrer valgbestyrelserne til at udvise stor opmærksomhed på nøje korrekturlæsning af udkast til stemmesedler.

6.9.1.1. Stemmesedlernes farve, materiale og størrelse

Stemmesedlerne skal være af karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². Valgbestyrelsen kan vælge at benytte en kraftigere kvalitet, f.eks. med en gramvægt på 140 g/m². Stemmesedlerne til kommunalbestyrelsesvalget skal være trykt på hvidt materiale, mens stemmesedlerne til regionsrådsvalget skal være trykt på gult materiale, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 1, stk. 1.

Stemmesedlerne skal ved mindst to anbragte knæk kunne foldes sammen således, at de kan lægges ned i stemmekassen af vælgeren, uden at nogen kan se, hvad vælgeren har stemt, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 1, 2. pkt.

6.9.1.2. Vejledningstekst og overskrifter

Øverst på stemmesedlerne anføres med meget store fede typer følgende, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 2, stk. 1:

I Københavns Kommune ordet »Borgerrepræsentantvalget« med tilføjelse af årstallet for valget, dvs. 2025.

I øvrige kommuner ordet »Kommunalbestyrelsesvalget« eller ordet »Byrådsvalget« alt efter, hvilken benævnelse der er fastsat for kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt,

1) med tilføjelse af årstallet for valget, dvs. 2025.

I regionerne ordet »Regionsrådsvalget« med 2) tilføjelse af årstallet for valget, dvs. 2025.

Umiddelbart herunder anføres med meget store, fede typer kommunens henholdsvis regionens navn, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Umiddelbart under kommunens henholdsvis regionens navn skal der anføres en vejledningstekst med følgende ordlyd, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 2, stk. 3, og stk. 4, 2. pkt.:

»Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat.

Sæt kun ét X på stemmesedlen.

Du må ikke sætte andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig.

Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.«

Vejledningsteksten skal være af en sådan størrelse, at den fremtræder synlig og nem at læse, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 2, stk. 5.

Umiddelbart til venstre for teksten »Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat« indsættes en illustration af en stor hånd, der holder en blyant med blyantspidsen pegende på en afkrydset rubrik, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 2, stk. 4, 1. pkt.

6.9.1.3. Listefelter

Stemmesedlerne skal indeholde et særskilt felt for hver af de godkendte kandidatlistes (listefelt). Felterne anbringes under hinanden i alfabetisk rækkefølge efter kandidatlistens bogstavbetegnelse. Kandidatlistes, der ikke er tildelt nogen bogstavbetegnelse, se afsnit 6.6.2 og lovens § 36, anføres nederst på stemmesedlerne i alfabetisk rækkefølge efter deres listebetegnelse, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Listefelterne adskilles fra hinanden med fede, vandrette streger. Også det øverste og nederste felt skal henholdsvis begyndes og afsluttes med en fed, vandret streg.

Den fede, vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det øverste listefelt på stemmesedlerne – dvs. den fede vandrette streg, hvormed feltet for A. Socialdemokratiet begyndes – skal

være **dobbelt så fed** som de fede, vandrette streger, der i øvrigt afgrænser de forskellige kandidatlisters felter, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 3, stk. 2, 3. pkt. Det første listefelt (A. Socialdemokratiet) skal forekomme *umiddelbart efter* den dobbelte fede streg, der adskiller vejledningsteksten fra listefeltet.

Det nederste listefelt skal afsluttes med en fed, vandret streg. Der skal efterlades lidt blank plads efter den fede vandrette streg, men ikke et helt blankt felt.

6.9.1.4. Afkrydsningsrubrikkerne

Der skal med halvfede streger påføres en afkrydsningsrubrik yderst til *venstre* for alle bogstavbetegnelser og alle kandidaternes navne, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 4, stk. 2, § 9, § 10, stk. 3, og § 11.

Afkrydsningsrubrikken skal være adskilt fra stemmesedlens venstre kant og skal have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds. Afkrydsningsrubrikkerne ud for kandidatlisternes skal være mindst 5x5 mm indvendig og ud for kandidaterne mindst 4x4 mm indvendig, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 4, stk. 2, § 9, og § 10, stk. 3.

Alle afkrydsningsrubrikkerne ud for kandidatlisternes skal have samme størrelse, og alle afkrydsningsrubrikkerne ud for kandidatnavnene skal have samme størrelse. Afkrydsningsrubrikkerne for henholdsvis kandidatlisternes og kandidatnavnene skal inden for samme kolonne flygte med hinanden, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 11. Dette gælder også, hvis kandidaternes navne på stemmesedlen er opført i to eller flere kolonner.

Afkrydsningsrubrikkerne ud for kandidatlistene må ikke være mindre end afkrydsningsrubrikkerne ud for kandidatnavnene, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 11. Der er derimod ikke noget i vejen for, at de to typer af afkrydsningsrubrikker er lige store (i givet fald mindst 5x5 mm indvendig).

6.9.1.5. Angivelse af kandidater

Kandidaternes navne anføres på stemmesedlen i feltet for den pågældende kandidatliste. Kandidaternes navne anføres i den rækkefølge, der er angivet på kandidatlisten.

Som følge af en lovændring pr. 1. januar 2024 skal der ikke anføres numre ud for de kandidater, der er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste).

Alle kandidatnavne skal opføres med samme skrifttype og -størrelse. Kandidatnavnene skal anføres med almindelige typer.

Kandidaternes navne skal som hovedregel opføres i én kolonne.

Valgbestyrelsen kan beslutte, at kandidatemes navne inden for hvert felt skal opføres i to eller flere lodrette og lige brede kolonner, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 10, stk. 1. Denne beslutning skal gælde for alle kandidatlistes, herunder kandidatlistes, som har færre kandidater end antallet af kolonner.

Hvis det besluttes at opføre kandidaternes navne i to eller flere kolonner, skal kolonnerne adskilles fra hinanden af fede, lodrette streger af samme tykkelse som de fede streger, der adskiller hvert listefelt, se stemmeseddelbekendtgørelsens § 10, stk. 2. I de enkelte kolonner skal kandidaternes navne anføres som angivet i stemmeseddelbekendtgørelsens §§ 5-8.

Kandidaterne skal anføres fortløbende under hinanden i samme kolonne med lige mange kandidater i hver kolonne som vist nedenfor.

Kolonne 1:	Kolonne 2:
Kandidat 1	Kandidat 4
Kandidat 2	Kandidat 5
Kandidat 3	Kandidat 6

Hvis fordelingen af kandidaterne mellem kolonnerne medfører, at der er en eller flere tomme pladser til kandidater, skal den eller disse pladser fremgå af den sidste kolonne. Se også et udsnit af en fiktiv stemmeseddel i to kolonner i *bilag 4*.

Hvis en kandidatliste har anmodet om det, skal der på stemmesedlen anføres betegnelsen for kandidaternes bopæl. Valgbestyrelsen afgør, om bopælsbetegnelsen anføres i forlængelse af eller under kandidaternes navne, se afsnit 6.3.7.

6.9.1.6. Stemmesedlens layout og stemmeseddelsskabelon

For en visuel gengivelse af reglerne i stemmeseddelbekendtgørelsen henvises til bilaget til bekendtgørelsen, der viser et udsnit af stemmesedlen. Bilaget til stemmeseddelbekendtgørelsen er optrykt i *bilag 4*. *Bilag 5* indeholder bemærkninger til udsnittene af stemmesedlen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil endvidere stille et grafisk forlæg til en stemmeseddel i henholdsvis én, to og tre kolonner til rådighed for valgbestyrelserne. Stemmeseddelforlæggene vil kunne hentes frit på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regionsraad-2025 i pdf- og InDesign-formater. Det er valgfrit for valgbestyrelserne at anvende stemmeseddelforlægget.

6.9.2. Opslag

Foruden stemmesedler skal kommunevalgbestyrelsen/regionsvalgbestyrelsen til brug for valget sørge for at fremstille opslag, der skal hænges op i valglokalerne. Opslaget skal angive samtlige kandidatlisters navne og bogstavbetegnelser samt alle kandidaters navne i den rækkefølge, som de er anført i på stemmesedlen. Opslaget skal endvidere indeholde oplysning om indgåede valgforbund, se lovens § 51, stk. 3.

Hvis der for en kandidatlistes kandidater på stemmesedlerne er anført bopælsbetegnelse, se afsnit 6.3.7, skal bopælsbetegnelsen også fremgå af opslagene.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at opslag om kommunalbestyrelsesvalg fremstilles af hvidt materiale, mens opslag om regionsrådsvalg

fremstilles af gult materiale (i lighed med stemmesedlerne). Opslaget kan f.eks. være ca. 40x60 cm, svarende til størrelsen af en avisside.

6.9.3. Fejl i stemmesedler og opslag

Valgbestyrelsen skal inden afstemningen sikre sig, at der ikke er fejl i stemmesedlerne og opslagene. Er der fejl, skal valgbestyrelsen sørge for at få fremstillet nye stemmesedler og opslag. Dette skal ske tids nok til, at de nye stemmesedler og opslag kan bruges, når afstemningen går i gang på valgdagen.

Er det ikke muligt at få fremstillet nye stemmesedler og opslag i tide, skal valgbestyrelsen straks, dog uden at afbryde afstemningen, orientere Indenrigs- og Sundhedsministeriet for at drøfte, hvordan fejlen kan afhjælpes.

6.9.4. Afdøde kandidater

Den kommunale og regionale valglov indeholder ikke udtrykkelige regler om, hvad valgbestyrelsen skal gøre, hvis en kandidat dør inden valget.

Hvis en kandidat afgår ved døden, inden valgbestyrelsen har godkendt kandidaten, kan valgbestyrelsen ikke godkende kandidaten. Hvis en kandidat afgår ved døden, efter at valgbestyrelsen har godkendt kandidaten i VALG-løsningen, skal kandidaten ikke fjernes fra VALG-løsningen. Fra det tidspunkt, hvor valgbestyrelsen i VALG-løsningen har godkendt kandidaterne, må ingen kandidater fjernes fra VALG-løsningen.

Stemmesedlen skal afspejle oplysningerne i valgsystemet. De kandidater, der er godkendt, skal dermed stå på stemmesedlen. Dette gælder også, hvis en godkendt kandidat afgår ved døden inden valgdagen. Valgbestyrelsen skal derfor ikke fremstille nye stemmesedler (som Indenrigs- og Sundhedsministeriet i tidligere vejledninger har anbefalet). Det er dermed også uden betydning, om valgbestyrelsen i praksis kan nå at fremstille nye stemmesedler.

Godkendte kandidater, der afgår ved døden inden valgdagen, skal også forblive på fortegnelserne over opstillede partier og kandidater, der benyttes ved

brevstemmeafgivningen, og på opslagene i valglokalerne.

Valgbestyrelsen skal imidlertid sikre, at vælgere får kendskab til dødsfaldet. Den relevante oplysning af vælgerne kan ske ved opslag i stemmerum og stemmelokaler ved brevstemmeafgivningen og på valgdagen. Opslagene skal udformes neutralt, f.eks. som en meddelelse om, at kandidat NN fra X-liste er afgået ved døden. Det er valgbestyrelsens ansvar at fremstille opslagene og kommunalbestyrelsens ansvar at hænge opslagene op.

Hvis en godkendt kandidat afgår ved døden senest på valgdagen, bør valgbestyrelsen notere dette i valgbogen. Der henvises til afsnit 9.3.2.3 om opgørelse af stemmer på afdøde kandidater.

6.9.5. Kandidater, der er udrejst, fraflyttet, udvist eller har mistet statsborgerskabet i EU, Island, Norge eller Storbritannien

Den kommunale og regionale valglov indeholder ikke udtrykkelige regler om, hvad valgbestyrelsen skal gøre, hvis en godkendt kandidat inden valget mister sin valgbarhed af anden grund end straf, f.eks. fordi kandidaten er udrejst til udlandet, fraflyttet kommunen eller regionen, er blevet udvist m.v. eller har mistet statsborgerskabet i EU, Island, Norge eller Storbritannien.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse gælder der samme forpligtelse for valgbestyrelsen som ved afdøde kandidater, se afsnit 6.9.4.

6.10. Opsætning af valgmateriale inden for og uden for vejarealet

6.10.1. Regulering af partiernes og kandidaternes ophængning af valgmateriale

Reglerne om ophængning af valgplakater på offentlige veje står i §§ 84 og 85 i lov om offentlige veje m.v. (vejloven), se lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024. Reglerne om opsætning af valgplakater på private fællesveje i byer og bymæssige områder står i §§ 66 a og 66 b i lov om private fællesveje (privatvejsloven), se lovbekendtgørelse nr. 1050 af 17. september 2024.

Vejlovgivningen indeholder ikke særlige regler om opsætning af valgplakater på private fællesveje uden for bymæssig bebyggelse og på rent private veje.

Reglerne om opsætning af valgmateriale i det åbne land findes i naturbeskyttelseslovens § 21, stk. 2, nr. 8, og § 12 i bekendtgørelse om opsætning af mindre oplysningsskilte, skilte i erhvervsområder og reklamer på idrætsanlæg m.v. i det åbne land.

Reglerne for opsætning af valgmateriale er ens over hele landet.

Generelt henvises til Vejdirektoratets vejledninger på hjemmesiden: vejdirektoratet.dk/valgplakater.

6.10.2. Ophængning af valgplakater

Placering af skilte eller genstande på vejarealet kræver som udgangspunkt vejmyndighedens tilladelse. Reglerne om opsætning af valgplakater er en undtagelse hertil.

Bestemmelserne finder alene anvendelse på valgplakater, således som de er defineret i vejlovens § 3, stk. 1, nr. 10, og privatvejslovens § 10, nr. 17. Efter disse bestemmelser er en valgplakat »en valgagitorisk meddelelse på en vejrbestandig plade, der ikke er større end 0,8 m²«. Dette svarer til en traditionel valgplakat.

I forbindelse med folketingsvalg, kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligretligt grundlag, må valgplakater ophænges på offentlige veje og private fællesveje i perioden fra kl. 12.00 den 4. lørdag før valgdagen og indtil 8 dage efter valgdagen. Det vil sige, at valgplakater i forbindelse med kommunal- og regionalvalget må ophænges i perioden fra kl. 12.00 lørdag den 25. oktober 2025 til onsdag den 26. november 2025. Ophængning af valgplakater må således ikke ske fra døgnets begyndelse. Nedtagning af valgplakater og midler til fastgørelse heraf skal være tilendebragt ved døgnets afslutning den 26. november 2025.

På kommune- og statsveje må valgplakater hænges op på master til vejbelysningen, på vejtræer, hegn samt på indretninger fæstnet i jorden, der har til

formål at fremvise valgplakater. På private fællesveje må valgplakater alene hænges op på master til vejbelysningen. Se vejlovens § 84, stk. 2, og privatvejslovens § 66 a, stk. 2. Retningslinjerne om, hvor der ikke må ophænges valgplakater, skal fortsat overholdes, se vejlovens § 84, stk. 4, og privatvejslovens § 66 a, stk. 4 (beskrevet nedenfor).

Valgplakater skal ophænges forsvarligt på en sådan måde, at de ikke dækker for autoriseret afmærkning, herunder færdselstavler, vejvisningstavler eller lignende udstyr, så de ikke forhindrer hensigtsmæssige oversigtsforhold eller i øvrigt udgør en fare for trafiksikkerheden, se vejlovens § 84, stk. 3, og privatvejslovens § 66 a, stk. 3.

Valgplakater må ikke hænges op (se vejlovens § 84, stk. 4, og privatvejslovens § 66 a, stk. 4):

- 1) på eller over motorveje, motortrafikveje og disse vejes rampeanlæg,
- 2) i midterrabatter på veje, rundkørsler, midterøer o.l. på strækninger, hvor den tilladte hastighed er over 60 km/t.,
- 3) i midterrabatter, rundkørsler, midterøer o.l. på strækninger, hvor den tilladte hastighed midlertidigt er nedsat til 60 km/t. eller derunder,
- 4) på samme indretning som autoriseret afmærkning, herunder færdselstavler, vejvisningstavler eller lignende vejudstyr,
- 5) på højspændingsmaster, transformerstationer, kabelskabe o.l.,
- 6) nærmere end 0,5 m fra kørebanekant eller 0,3 m fra cykelstikant målt fra nærmeste kant af valgplakaten,
- 7) lavere end 2,3 m direkte over fortov eller cykelsti målt fra nederste kant af valgplakaten,
- 8) højere end 1,5 m under laveste strømførende ledning målt fra øverste kant af valgplakaten, eller
- 9) på en sådan måde, at valgplakaten kan medføre skader på eller ændringer af vejtræer eller master til vejbelysning, hegn og indretninger til forsyningsvirksomhed.

Ophængte valgplakater skal være forsynet med navn, adresse, e-mailadresse og telefonnummer på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat

ophængningen, se vejlovens § 85, stk. 1, og privatvejslovens § 66 b, stk. 1. Hvis det er et parti, der har iværksat ophængningen, skal oplysningerne suppleres med navn, adresse, e-mailadresse og telefonnummer på en kontaktperson. Oplysningerne skal anføres på en sådan måde, at de er læselige i hele ophængningsperioden, og må gerne stå på plakaten bagside.

Såfremt andre fysiske eller juridiske personer end de opstillingsberettigede kandidater og partier ønsker at opsætte plakater inden for vejarealet, vil dette kræve en tilladelse fra den relevante vejmyndighed.

Valgplakater, der er ophængt i strid med ovennævnte regler, skal nedtages eller lovliggøres inden for 24 timer efter, at vejmyndigheden har meddelt et påbud herom, se vejlovens § 85, stk. 2, og privatvejslovens § 66 b, stk. 2.

Vejmyndigheden kan nedtage valgplakater, der ikke er nedtaget inden for den påbudte frist eller er ophængt uden for den tilladte periode.

Vejmyndigheden eller politiet kan straks nedtage eller ændre på opsætningen af valgplakater, der udgør en umiddelbar og konkret fare for trafikssikkerheden, se vejlovens § 85, stk. 4, og privatvejslovens § 66 b, stk. 4. Dette kan f.eks. være plakater foran signaler eller afmærkning eller plakater, som hænger på broer over en skærende vej.

Vejmyndigheden skal straks efter nedtagning rette henvendelse til ophængerens/kontaktpersonen med anmodning om, at denne afhenter valgplakaterne. Valgplakater, der ikke er afhentet senest 6 måneder efter valgdatoen, kan destrueres, se vejlovens § 85, stk. 5, og privatvejslovens § 66 b, stk. 5.

Vejmyndighedens og politiets udgifter til nedtagning af valgplakater samt udgifter til udbedring af skader på vejtræer og indretninger betales af ophængerens. Hvis det ikke er muligt at pålægge ophængerens de nævnte udgifter, kan den fysiske eller juridiske person, der er anført på valgplakaten, pålægges at afholde disse udgifter, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at ophængningen ikke er sket på den pågældendes foranledning. Hvis valgplakaten ikke indeholder de nævnte kontaktoplysninger, kan den fysiske eller juridiske person,

der agiteres for på valgplakaten, pålægges at afholde disse udgifter, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at ophængningen ikke er sket på den pågældendes foranledning, se vejlovens § 85, stk. 6, og privatvejslovens § 66 b, stk. 6.

6.10.3. Opsætning af øvrigt valgmateriale

Hvis kandidater, partier m.v. ønsker at opsætte valgmateriale, der ikke opfylder ovennævnte definition på en valgplakat, f.eks. valgbannere m.v., inden for vejarealet, skal der søges om tilladelse her til hos den pågældende vejmyndighed efter bestemmelserne i vejlovens § 80, stk. 1, nr. 1, og privatvejslovens § 66, stk. 1, nr. 1. For private fællesvejes vedkommende kan kommunens offentligretlige tilladelse kun udnyttes, hvis indehaveren af tilladelsen på privatretligt grundlag har eller sikrer sig ret til at gennemføre det tilladte, se privatvejslovens § 56, stk. 1.

Det er den enkelte vejmyndighed, der træffer afgørelse om, hvorvidt der kan gives tilladelse. Regler eller retningslinjer skal administreres på samme måde over for alle kandidater, partier m.v., der deltager i valget og søger om tilladelse. Vejmyndigheden kan i en evt. tilladelse bl.a. fastsætte saglige vilkår om placering af valgmateriale, ophængningsmåde og tidsmæssig begrænsning af tilladelsen. Der kan således i en evt. tilladelse fastsættes vilkår om, at materialet skal være nedtaget inden for en nærmere angivet frist, f.eks. senest 8 dage efter valgets afholdelse, svarende til reglerne om ophængning af valgplakater.

Hvis der opsættes valgmateriale på offentligt vejareal eller på private fællesveje i byer og bymæssige områder uden vejmyndighedens tilladelse, og vedkommende kandidat, parti m.v. ikke efterkommer vejmyndighedens påbud om at fjerne disse, kan vejmyndigheden fjerne valgmateriale for den pågældendes regning. Hvis valgmateriale omfattet af vejlovens § 80, stk. 1, nr. 1, og privatvejslovens § 66, stk. 1, nr. 1, opsættes uden tilladelse, skal vejmyndigheden dog først tage stilling til, om opsætningen kan lovliggøres, evt. med vilkår. Det fremgår af vejlovens § 81, stk. 1, og privatvejslovens § 99, stk. 1.

Hvis materialet er til ulempe eller fare for færdslen på et offentligt vejareal, kan vejmyndigheden og politiet straks fjerne plakaterne for den pågældendes regning uden forudgående påbud. På private fællesveje kan vejmyndigheden og i påtrængende tilfælde politiet fjerne valgmaterialer uden forudgående påbud, hvis det anbragte er til ulempe for færdslen, se vejlovens § 81, stk. 2 og 3, og privatvejslovens § 66, stk. 4 og 5.

Efter naturbeskyttelseslovens § 21, stk. 2, nr. 8, er det tilladt uden ansøgning at opsætte valgplakater, bannere o.l. i det åbne land i forbindelse med et valg, så længe de er placeret på privat ejendom. Åbent land defineres som ethvert område, der af trafikanter og andre, der færdes i området, ikke opleves som by eller er en del af et byområde. Hervil man dermed ikke skulle søge vejmyndigheden om tilladelse, så længe materialet opsættes i forbindelse med valg. Materialet kan være omfattet af færdselslovens § 99, stk. 2-4. Se evt. mere herom i Vejdirektoratets vejledning: vejdirektoratet.dk/udgivelse/valgmateriale-i-det-aabne-land.

Valgmateriale, der er placeret på privat ejendom inden for bymæssig bebygget område, er hverken omfattet af vejloven, privatvejsloven eller naturbeskyttelsesloven. Kandidater, partier m.v. vil derfor ikke skulle søge om tilladelse hos vejmyndigheden til opsætning af valgmateriale her. Perioden for opsætning er heller ikke reguleret af lovgivning. Opsætning af valgmateriale på privat ejendom på eller ud til offentlig gade, vej eller plads må dog kun finde sted, hvis ejerens skriftlige tilladelse foreligger, se § 1, stk. 1, i bekendtgørelse om valgagitation. De enkelte kommuner kan endvidere have vedtaget en lokalplan, der regulerer reklame eller skiltning, og som skal iagttages uanset ejerens tilladelse.

Materialet kan også her være omfattet af færdselslovens § 99, stk. 2-4, og politiet kan f.eks. forlange materiale fjernet, hvis det har lighed med autoriseret afmærkning, eller det i øvrigt kan virke vildledende eller være til ulempe for færdslen.

Om forbuddet mod valgagitation i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se afsnit 7.6.

Kommunalbestyrelsen kan som ejer eller evt. bruger af den matrikel, hvor bygningen med valglokalerne er beliggende, beslutte, om kommunalbestyrelsen vil tillade valgagitation på afstemningsstedets matrikel, se afsnit 7.6. Vejlovens §§ 84 og 85 og privatvejslovens §§ 66 a og 66 b giver dog ikke kommunalbestyrelsen hjemmel til at bestemme, at lovligt ophængte valgplakater på offentlige veje eller en privat fællesvej ikke må ophænges i en nærmere bestemt afstand fra valgstederne. En sådan hjemmel kan heller ikke udledes af valglovgivningen.

6.10.4. Ny EU-forordning om politisk reklame

Fra den 10. oktober 2025 finder nye EU-regler om politisk reklame anvendelse. Reglerne følger af forordning om gennemsigtighed og målretning i forbindelse med politisk reklame og har til formål at gøre det lettere for borgere at genkende politisk reklame og forstå, hvem der står bag politisk reklame, samt at modvirke udenlandsk indblanding i valg både nationalt og i EU.

Reglerne medfører bl.a., at betalt politisk reklame skal være mærket som politisk og være ledsaget af en gennemsigtighedsmeddelelse med yderligere oplysninger om bl.a. sponsor, pris, evt. målretningsteknikker m.v. Forordningen omfatter ikke meddelelser fra medlemsstaternes officielle kilder vedrørende afholdelse af valg. Kommunerne skal ikke føre tilsyn med partiernes overholdelse af de nye regler. Radio- og tv-nævnet er udpeget som national tilsynsmyndighed og vil udgive nærmere vejledning på deres hjemmeside: www.slks.dk.

Spørgsmål til reglerne kan rettes til Slots- og Kulturstyrelsen, som sekretariatsbetjener Radio- og tv-nævnet, på e-mail: medi@slks.dk.

7. Afstemning på valgdagen

Afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs kapitel 5. Det er kommunalbestyrelsens ansvar at sørge for gennemførelsen af valgbehandlingen. Denne opgave kan ikke delegeres helt eller delvis til valgbestyrelsen.

7.1. Tidsrummet for afstemningen

Afstemningen begynder kl. 8 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme, se lovens § 52, stk. 1, 1. pkt.

For øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø kan kommunalbestyrelsen dog på et møde senest 15 dage før valgdagen, dvs. mandag den 3. november 2025, beslutte, at afstemningen på øens evt. valgsteder først begynder kl. 9, se lovens § 52, stk. 2.

Afstemningen slutes, når ingen vælger tilkendegiver at ville stemme, selv om de opfordres til det, se lovens § 52, stk. 1, 2. pkt. En sådan opfordring til de tilstedeværende bør gives ved indgangen til valglokalet. Valgstyrerformanden bør først spørge, om der er andre, der ønsker at stemme, når der ikke længere er vælgere, der er i gang med at afgive deres stemme.

Ingen vælger må nægtes adgang til at stemme, hvis vælgeren er mødt op for at stemme, inden afstemningen er afsluttet. Det gælder også, hvis vælgeren er mødt op for at stemme efter kl. 20, men inden afstemningen rent faktisk er afsluttet. Hvis der er tvivl om, hvorvidt afstemningen er afsluttet, bør denne tvivl i alle tilfælde komme vælgeren til gode.

7.2. Kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen

7.2.1. Lokaler, valgborde, stemmerum, skriveredskaber og stemmekasser

Afstemningen foregår på ét valgsted i hvert afstemningsområde. Kommunen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, se lovens § 51, stk. 2. Kommunen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert valgsted, se lovens § 51, stk. 4. Det indebærer bl.a., at kommunen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanding.

Loven indeholder ikke nærmere regler om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte valgsteder i forhold til antallet af vælgere. Det må kommunen afgøre ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der må anses for nødvendigt på de enkelte valgsteder, og hvad der må anses for muligt under hensyn til de pladmæssige forhold og antallet af tilfornordnede vælgere, der vil kunne udpeges. Det vil dog være hensigtsmæssigt om muligt at undgå, at der er mere end 1.500 vælgere pr. bord (valgliste), da dette normalt kan medføre kø på visse tidspunkter under afstemningen.

Stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i lovens § 51, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller en sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunen f.eks. vurderer, at det vil gøre afkrydsningen tydeligere og dermed lette stemmeoptællingen.

Det er også tilladt for vælgeren at anvende sit eget medbragte skriveredskab. Det er dog i den forbindelse vigtigt, at vælgeren vejledes om, at farven eller tykkelsen af skriveredskabet ikke må afvige så væsentligt fra gængse skriveredskaber, at stemmesedlen får et særpræg, da stemmesedlen i givet fald vil være ugyldig, se afsnit 9.5.

Stemme-kasserne skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes, og stemmekasserne skal kunne låses eller forsegles, se lovens § 51, stk. 2. Lukning af stemmekasser med plastikstrips eller andet materiale, der kan klippes op og erstattes af en ny tilsvarende lukning, vil ikke være tilstrækkeligt. Det afgørende for valget af lukkemekanismer er, at lukningen ikke må kunne erstattes, uden at man vil kunne se eller opdage det. Man skal således kunne se, hvis en stemmekasse har været åbnet, f.eks. ved at lukkemekanismen er brudt eller ødelagt, eller ved at lukkemekanismen er erstattet af en anden lukning.

Inden stemmeafgivningens begyndelse skal tilfornede vælgere vise de tilstedeværende, at stemmekasserne er tomme. Derefter skal kasserne straks låses eller forsegles, se lovens § 52, stk. 3. Ved »de tilstedeværende« forstår de vælgere og andre personer, der er mødt frem i forbindelse med valgets begyndelse.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at stemmekasserne udskiftes i god tid, inden de bliver overfyldte, da der ved overfyldte stemmekasser kan opstå risiko for, at stemmesedler i praksis kan tages ud. Kommunerne bør derfor sørge for, at valgstyrrerne og de tilfornede vælgere på valgstederne bliver instrueret i at udskifte stemmekasserne i god tid, inden de bliver helt fyldt med stemmesedler.

7.2.2. *Hjælpemidler ved stemmeafgivning på valgdagen*

Kommunen skal stille hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

7.2.2.1. *Hvilke hjælpemidler skal stilles til rådighed?*

Bekendtgørelsen stiller krav om, at nogle hjælpemidler skal stilles til rådighed på alle valgsteder i

landet, mens andre alene skal stilles til rådighed på mindst ét valgsted i kommunen.

Følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed i mindst ét stemmerum på samtlige valgsteder på valgdagen:

- 1) **Sort pen.** Den sorte pen skal have en stregtykkelse på mindst 0,7 mm og højst 1,0 mm. Anvendelse af en sort pen gør, at afkrydsningen af stemmesedlen bliver tydeligere end ved brug af andre skriveredskaber som f.eks. blyanter. Se bekendtgørelsens § 2, stk. 1.
- 2) **Lup.** En lup kan forstørre teksten på stemmesedlen og er derfor en hjælp til vælgere med nedsat syn. Luppen skal være en ikke-håndholdt lup, der har fast eller justerbar afstand mellem linse og objekt, og luppen skal kunne forstørre tekst til mindst fire-dobbelt størrelse. Endelig skal vælgere kunne afkrydse stemmesedlen under luppen. Der kan f.eks. være tale om en såkaldt standlup eller en lup, der er fastgjort på en ”arm”, som kan monteres på bord eller væg. Se bekendtgørelsens § 3, stk. 1.
- 3) **LED-lampe.** Der skal være tale om en ikke-håndholdt LED-lampe, hvor vælgeren kan regulere lysstyrke og lysfarve, hvilket kan gøre det lettere for nogle at læse stemmesedlen. Vælgeren skal desuden kunne ændre lampens placering således, at lysudfaldet kan tilpasses vælgerens behov. Nogle vælgere kan f.eks. have behov for, at lysudfaldet er fra siden. Se bekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed i mindst ét stemmerum på mindst ét valgsted i kommunen:

- 1) **Hæve-/sænkebord.** Et hæve-/sænkebord kan være en hjælp for vælgere, der er kørestolsbrugere. Bordet skal kunne reguleres i højden af vælgeren, måle minimum 90 x 60 cm og have fri benplads, så en kørestolsbruger kan placere sig ved bordet. Se bekendtgørelsens § 5, stk. 1.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at hæve-/sænkebordet er forsynet med en mat overflade. Dette kan – hvis bordpladen ikke i sig selv er mat – opnås ved f.eks. at beklæde bordet med en dug e.l. eller benytte et mat skriveunderlag. I givet fald skal dugen eller skriveunderlaget være tilstrækkeligt fastgjort, så vælgeren har et fast underlag, når stemmesedlen skal afkrydses. Det vil desuden være hensigtsmæssigt, hvis bordpladen kan skråtstilles af vælgeren, hvis den pågældende har behov for det i forbindelse med afkrydsning af stemmesedlen.

- 2) **Forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television).** Vælgeren skal kunne regulere skriftstørrelse, kontraster og lysstyrke. Læsepladen, hvor stemmesedlen placeres ved brug af CCTV'et, skal desuden kunne låses fast, så stemmesedlen ligger fast, når vælgeren skal sætte sit kryds. Af sikkerhedsmæssige årsager er det vigtigt, at CCTV'et ikke kan tilkobles internettet. CCTV'et må heller ikke kunne affotografere stemmesedlen eller på nogen måde lagre data. Se bekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Vælgeren har endvidere mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved stemmeafgivningen.

7.2.2.2 Annoncering og opslag om hjælpemidler

Kommunen skal forud for begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen, hvor enhver vælger kan brevstemme (dvs. den 7. oktober 2025), på kommunens hjemmeside og evt. ved annoncering i relevante medier gøre vælgerne bekendt med muligheden for at benytte de nævnte hjælpemidler ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen, se bekendtgørelsens § 8, stk. 1.

Der skal i den forbindelse gives oplysninger om, hvor de hjælpemidler, der ikke stilles til rådighed på alle valgsteder og brevstemmesteder, kan benyttes. Vælgere, der ønsker at benytte disse hjælpemidler, kan således ansøge om at blive overflyttet til det pågældende valgsted eller selv opsøge det

brevstemmested, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed. Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at der endvidere gives oplysning om muligheden for at blive overført til det valgsted, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed på valgdagen.

Derudover skal der på hvert valgsted være opslag, der oplyser om de hjælpemidler, som stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, se bekendtgørelsens § 8, stk. 2, og afsnit 7.2.4. Hvis anvendelsen af hjælpemidler på valgdagen giver anledning til bemærkninger, skal disse anføres i afstemningsbogen, se bekendtgørelsens § 9.

7.2.2.3. Anskaffelse af hjælpemidler og vejledning til kommunen m.v.

Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for at anskaffe og stille hjælpemidlerne til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen.

Hvis kommunens egen hjælpemiddelcentral har hjælpemidler, der opfylder kravene til hjælpemidlerne, kan disse benyttes i forbindelse med stemmeafgivningen. Råder hjælpemiddelcentralen over et antal hjælpemidler, der gør det muligt at stille hjælpemidler til rådighed på flere valgsteder eller brevstemmesteder end dem, der er fastsat krav om i bekendtgørelsen, er der ikke noget til hinder for at stille de pågældende hjælpemidler til rådighed i videre omfang.

Instituttet for Blinde og Svagsynede (IBOS) har over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet tilkendegivet, at instituttet gerne yder vejledning til kommunerne vedrørende hjælpemidlerne, herunder om anskaffelse af hjælpemidlerne. IBOS har endvidere tilkendegivet, at instituttet også gerne yder vejledning til bl.a. kommunens administrative medarbejdere om, hvordan f.eks. CCTV benyttes og om, hvordan man på valgstederne kan henvende sig til vælgere med handicap på en hensigtsmæssig måde, således at kommunen kan instruere valgstyrrerne og de tilfornordnede vælgere korrekt herom. Der kan i den forbindelse rettes henvendelse til Anemarie Haack Enevoldsen på e-mail: ab7h@kk.dk eller telefon: 39 45 23 13.

7.2.3. Fysisk tilgængelighed ved stemmeafgivningen

På hvert valgsted skal der være indrettet et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Det skyldes, at stemmerummet skal have plads til, at der ud over vælgeren kan være to valgstyrelser eller tilfornordnede vælgere eller en valgstyrelse eller tilfornordnet vælger og en personligt udpeget hjælper, når en vælger har brug for personlig bistand til at afgive sin stemme, se afsnit 7.4.

Det særlige stemmerum skal så vidt muligt være stort nok til, at der er plads til en kørestolsbruger og to hjælpere. Stemmeafgivningen i selve stemmerummet må tilrettelægges således, at evt. personlig bistand til stemmeafgivningen vanskeligt kan høres af andre end vælgeren selv og de medvirkende hjælpere.

Når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger og lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal den i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne og stemmerummene så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunen oplyser om tilgængelighed til valgstederne på kommunens hjemmeside, og at valgstederne registreres på hjemmesiden: godadgang.dk.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* endvidere, at kommunalbestyrelsen sørger for, at valgstyrelser og de tilfornordnede vælgere er tilstrækkeligt instrueret om den fysiske tilgængelighed på valgstederne, f.eks. placeringen af en elevator, så vælgere kan vejledes korrekt herom på valgdagen.

Kommunen kan få rådgivning af BUILD - Institut for Byggeri, By og Miljø om, hvordan stemmelokalerne skal indrettes fysisk, og om, hvilke mål et stemmerum skal have for at kunne benyttes af kørestolsbrugere.

Se instituttets Stemmeboksevejledning her: vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/427539264/Stemmebokse_jan_2021.pdf. For opklarende spørgsmål kan BUILD - Institut for Byggeri, By og Miljø kontaktes på telefon: 28 10 40 41 eller e-mail: build@build.aau.dk. Se også instituttets hjemmeside: build.aau.dk/til-byggebranchen.

Folketingets Ombudsmand, som bl.a. foretager inspektioner af handicaptilgængelighed i den offentlige forvaltning, har også udarbejdet en tjekliste for tilgængelighed af valglokaler til landets kommuner. Tjeklisten kan ses på Folketingets Ombudsmands hjemmeside: ombudsmanden.dk/find-viden/nyheder/2015/valgsted.

Det Centrale Handicapråd har også udarbejdet guiden "Valg for alle" til kommunerne om handicaptilgængelighed til valg og folkeafstemninger, der kan ses på rådets hjemmeside: dch.dk/viden-om-handicap/vejledninger-om-handicap.

7.2.4. Opslag på valgstederne

På valgstederne skal der være opslag, der oplyser om muligheden for at benytte de i afsnit 7.2.2 nævnte hjælpemidler, se § 8, stk. 2, i bekendtgørelsen om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Indenrigs- og Sundhedsministeriet udarbejder et opslag om hjælp til stemmeafgivningen, som ministeriet udsender til kommunerne forud for valgdagen. Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at opslagene placeres, så de er synlige for vælgere ved ankomsten til valgstedet eller umiddelbart herefter, f.eks. ved indgangen og ved valgbordet.

Derudover skal der i stemmelokalerne være opslag, der angiver samtlige kandidatlistes til kommunalbestyrelses- og regionsrådsvalget med angivelse af disses bogstavbetegnelse og listebetegnelse og med kandidaternes navne i den rækkefølge, de står på stemmesedlerne, se lovens § 51, stk. 3, 1. pkt., og afsnit 6.9.2. Opslagene skal endvidere indeholde oplysning om indgåede valgforbund, se lovens § 51, stk. 3, 2. pkt.

Det vil herudover være hensigtsmæssigt, at der op-
hænges opslag i stemmerummene med vejledning
om, hvordan vælgeren skal bære sig ad med at
stemme, og om, at man kan få byttet stemmesedlen
til en ny, hvis man kommer til at sætte krydset for-
kert, se lovens § 54, stk. 2. Indenrigs- og Sundheds-
ministeriet sender inden valget eksempler på,
hvordan sådanne opslag kan udformes.

7.2.5. Andre forberedelser

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er truf-
fet de nødvendige forberedelser til afstemningen
på hvert valgsted, herunder at valgstyrene og de
tilforordnede vælgere er oplyst om deres opgaver
på valgdagen, se afsnit 5.2 og 5.3 samt lovens § 51,
stk. 4.

Kommunalt ansat personale kan udpeges til at
hjælpe valgstyrene og de tilforordnede vælgere
under afstemningen. Også kommunalt ansatte, der
ikke bor i kommunen/regionen, kan deltage. Af-
stemningen skal dog ske under valgstyrernes an-
svar, kontrol og instruktion. Opgaverne under af-
stemningen kan herudover ikke overlades til andre.

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte nærmere reg-
ler om, hvordan opgaverne på valgstedet skal vare-
tages, herunder om hvordan evt. nøgler til stemme-
kasserne skal opbevares.

Det er ikke tilladt at ryge i stemmelokalerne, se ry-
gelovens § 18, stk. 1 (lovbekendtgørelse nr. 1632 af
18. juni 2021 om røgfri miljøer med senere æn-
dring). Kommunen kan dog beslutte at indrette ry-
gerum og rygekabiner, hvor rygning kan finde sted,
se rygelovens § 18, stk. 2. Hvad der forstås ved et
rygerum og en rygekabine, fremgår af rygelovens §
3, stk. 1 og 2.

Hvis stemmelokalerne befinder sig på en skole eller
en anden institution for børn og unge under 18 år,
må der ikke ryges på skolens eller institutionens
område, se rygelovens § 7, stk. 1.

7.3. Den almindelige fremgangsmåde ved stem- meafgivningen

På valgdagen kan vælgerne kun stemme ved per-
sonligt fremmøde på det valgsted, hvor de er opta-
get på valglisten. Det er ikke muligt at stemme på
andre måder, f.eks. ved at møde frem på et andet
valgsted eller give en anden person fuldmagt til at
stemme i sit sted. En vælger, der ikke har brevstemt
og er forhindret i at møde frem på valgdagen (f.eks.
grundet akut sygdom), kan derfor ikke stemme.

Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeaf-
givningen på valgdagene er fastsat i den kommunale
og regionale valglovs §§ 53 og 54.

I lovens § 53 er følgende fastsat:

»§ 53. Valgret udøves ved personligt fremmøde på
afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeaf-
givningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren.
Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et
valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælge-
ren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren
skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit
navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers
identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved
fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter,
og når valglisteføreren har afmærket vælgerens
navn på valglisten, udleveres til vælgeren én stem-
meseddel til kommunalbestyrelsesvalget og én
stemmeseddel til regionsrådsvalget.

Stk. 2. Såfremt en vælger kun ønsker at benytte
den ene af de udleverede stemmesedler, skal den
stemmeseddel, der ikke ønskes benyttet, tilbagele-
veres til den tilforordnede vælger, der registrerer
stemmesedlen som tilbageleveret.«

I lovens § 54 er følgende fastsat:

»§ 54. Stemmeafgivningen sker i stemmerummet,
hvor kun vælgeren må være til stede. På stemme-
sedlen sætter vælgeren et kryds ved en listebeteg-
nelse eller et kandidatnavn.

Stk. 2. En vælger kan få ombyttet sin stemme-
seddel, hvis den er fejlagtigt afkrydset eller ved
uagtsomhed gjort ubrugelig. Ombytning kan ikke
ske, efter at stemmesedlen er lagt i stemmekassen.

Stk. 3. Når stemmeafgivningen er foretaget,
sammenfolder vælgeren stemmesedlen, således at

ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i den stemmekasse, der er beregnet dertil, i overværelse af en tilforordnet vælger.«

7.3.1. Identifikation af vælgeren og afmærkning på valglisten

Det er en betingelse for at have ret til at stemme, at vælgeren er optaget på valglisten, se lovens § 2, stk. 1.

Det er ikke en betingelse for at stemme, at vælgeren har medbragt sit valgkort til stemmeafgivningen, se lovens § 53, stk. 1, 3. pkt., som er gengivet ovenfor. Personer uden fast opholdssted, der kun får tilsendt et valgkort efter anmodning, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det valgsted, som vælgerens (seneste) bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune.

Valgstyrerne og de tilforordnede vælgere skal være opmærksomme på, om vælgeren afleverer det rigtige valgkort og ikke har fået byttet valgkort med en ægtefælle eller andre på adressen.

Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato (dvs. dag, måned og årstal), se lovens § 53, stk. 1, 4. pkt. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret. Hvis vælgeren ikke ønsker at sige sin fødselsdato højt, kan oplysningen også gives ved at skrive fødselsdatoen på et stykke papir eller ved f.eks. at vise sundhedskortet. Dette skal højne sikkerheden ved identifikation af vælgeren på valgdagen. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel oplyse sit navn og sin bopæl/adresse, se lovens § 53, stk. 1, 5. pkt.

Som det fremgår af lovens § 53, stk. 1, 6. pkt., skal en vælgers identitet fastslås, hvis der er tvivl herom. Dette kan om nødvendigt ske ved, at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (ID). Det vil ikke være i overensstemmelse

med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves, hvis der er tvivl om den pågældende vælgers identitet, og hvis det er fornødent. Det afgørende er herefter, om den pågældende vælgers identitet er fastslået med tilstrækkelig sikkerhed, og ikke hvordan identiteten er fastslået. Det er således ikke afgørende, om identiteten er fastslået ved valgkort og oplysning om fødselsdato, ved legitimation med eller uden billede eller ved personligt kendskab hos mindst én af de tilstedeværende myndighedspersoner til den pågældende vælger. Der kan endvidere ikke stilles et generelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er tvivl om vælgerens identitet. Det digitale sundhedskort (app'en "Sundhedskortet") og det digitale kørekort (app'en »Kørekort«) kan indgå som et moment til fastlæggelse af vælgerens identitet på linje med et fysisk sundhedskort eller kørekort.

Valglisteføreren skal efter lovens § 53, stk. 1, sidste pkt., afmærke vælgerens navn på valglisten. Afmærkning på valglisten kan ske ved afkrydsning af den rubrik, hvor vælgerens navn står anført på valglisten. Der er endvidere ikke noget i vejen for, at der i valglisten af praktiske årsager sættes et nummer ud for vælgerne, efterhånden som de møder op for at stemme på valgdagen, og at samme nummer påføres den pågældende vælgers valgkort.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal dog indskærpe, at de stemmesedler, der udleveres til vælgerne, ikke må påføres et nummer eller nogen anden form for påskrift før udleveringen til vælgeren. Valgstyrerne og de tilforordnede vælgere skal gives klare instrukser herom.

De valgkort, som valglisteføreren modtager fra de vælgere, der møder frem for at stemme på valgstedet, eller som udskrives for de vælgere, som ikke har medbragt valgkort, skal opbevares på valgstedet. Herved sikres dokumentation for, at afmærkningen på valglisten af, at vælgeren har stemt, er korrekt.

7.3.2. Manuel optagelse på valglisten til og med valgdagen

Rettelser i valglisten skal foretages *til og med valgdagen* for de meddelelser, som kommunen modtager til og med valgdagen, dvs. også selv om valg-handlingen er gået i gang.

Modtager kommunen på valgdagen oplysning om f.eks. en persons erhvervelse af dansk indfødsret, der medfører, at vedkommende opfylder valgrets-betingelserne, skal kommunen tilføje vælgeren på valglisten.

Tilsvarende gælder, hvis en vælger, der den 11. november 2025 var registreret i CPR som forsvundet og derfor ikke er optaget på valglisten, møder frem på et valgsted på valgdagen, se afsnit 4.5.6.

Se afsnit 4.5 og 4.6 for nærmere om de tilfælde, hvor kommunen selv skal berigtige valglisten til og med valgdagen.

7.3.3. Vælgere, der møder frem på valgdagen, men er afmærket på valglisten som en vælger, der allerede har stemt eller brevstemt

Vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, kan ikke stemme til det eller de pågældende valg ved afstemningen på valgdagen, se lovens § 73.

Inden stemmesedlen udleveres, må valglisteføreren sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens valgkort eller brevstemme er afleveret til valgstedet.

I særlige tilfælde, hvorefter en vælger på valgdagen *møder op for at stemme og nægter at have stemt tidligere på dagen*, kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om en anden vælger ved en fejl har afleveret den pågældende vælgers valgkort. Kan det ved

nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort med det resultat, at den retmæssige ejer af valgkortet dermed i princippet uretmæssigt afskæres fra at stemme, kan valgstyrelserformanden – når omstændighederne taler for det – give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. I givet fald skal der gøres en bemærkning herom i afstemningsbogen.

I særlige tilfælde, hvorefter en vælger på valgdagen *møder op for at stemme og nægter at have brevstemt*, uanset at der i vælgerens navn er afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om der kan være begået en administrativ fejl e.l. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en anden vælger har afgivet en brevstemme i vedkommendes navn, kan valgstyrelserne ud fra en konkret vurdering lade vælgeren stemme på valgdagen. Det vil især gøre sig gældende i de tilfælde, hvor det umiddelbart fremgår, at underskriften på følgebrevet ikke tilhører vælgeren, eller der er tvivl herom. Det kan desuden være relevant, hvis der afholdes en anden valg-handling tæt på kommunal- og regionalvalget, og der dermed er risiko for sammenblanding af brevstemmer ved de to valg. Hvis valgstyrelserne lader vælgeren stemme på valgdagen, skal brevstemmen fjernes, og valglisten rettes, og der skal gøres en bemærkning herom i afstemningsbogen.

Hvis en vælger, der har brevstemt, ved en fejl får udleveret en stemmeseddel og afgiver stemme på valgdagen, er det efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse nødvendigt at tage brevstemmen fra, så det sikres, at vælgeren – hvis stemmeseddel er lagt i stemmekassen og ikke kan tages op – ikke afgiver to stemmer til det samme valg.

Om digitale valglisten se afsnit 4.9.

7.4. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen

7.4.1. Hvilke vælgere kan få hjælp til stemmeafgivningen?

Alle vælgere kan forlange hjælp ved stemmeafgivningen.

Vælgere, der på grund af manglende førighed, svagelighed e.l. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den fornødne hjælp til stemmeafgivningen, se lovens § 55, stk. 1.

Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, se afsnit 7.2.2 og lovens § 55, stk. 1, 2. pkt. En vælger med behov herfor kan endvidere stemme umiddelbart uden for stemmelokalet (»vognstemme«), se afsnit 7.4.5.

Retten til at forlange hjælp ved stemmeafgivningen gælder alle vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen har ret til at få personlig bistand hertil.

Vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen har mulighed for på samme tid at få hjælp til stemmeafgivningen ved personlig bistand og ved brug af de hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved stemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Den personlige bistand vil f.eks. kunne bistå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

For så vidt angår hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, henvises til afsnit 7.2.2.

Det er vælgeren selv og ingen andre, der over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger skal forlange at

få personlig bistand eller hjælp ved brug af hjælpemidler til sin stemmeafgivning. Ingen vælger er tvunget til at modtage personlig bistand eller hjælp ved brug af hjælpemidler ved stemmeafgivningen. En valgstyrrer eller tilforordnet vælger kan således ikke betinge en vælgers adgang til at afgive stemme af, at vælgeren accepterer at lade sig bistå ved stemmeafgivningen eller benytter de hjælpemidler, der er stillet til rådighed, fordi valgstyreren eller den tilforordnede vælger skønner, at vedkommende vil have behov herfor.

7.4.2. På hvilken måde kan vælgeren få hjælp til sin stemmeafgivning?

1) Personlig bistand af to myndighedspersoner

Personlig bistand ved stemmeafgivningen kan ydes af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere, se lovens § 55, stk. 2, 1. pkt.

2) Personlig bistand af én myndighedsperson og én personlig hjælper

Vælgeren kan også forlange, at den personlige bistand ydes af en person, som vælgeren selv har udpeget, og en valgstyrrer eller tilforordnet vælger, se lovens § 55, stk. 2, 2. pkt.

Vælgerens ønske om at få personlig bistand til sin stemmeafgivning af en person, vælgeren selv har udpeget, skal i alle tilfælde være utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er ikke tilstrækkeligt, at vælgeren ledsages af en anden person hen til en valgstyrrer eller tilforordnet vælger. Vælgeren skal også i denne situation sige til valgstyreren eller den tilforordnede vælger, at vælgeren ønsker at få hjælp til sin stemmeafgivning af en person, vælgeren selv har udpeget. Vælgerens tilkendegivelse om behov for hjælp behøver ikke blive fremsat umiddelbart over for valgstyreren eller den tilforordnede vælger, dvs. den kan f.eks. ske på et andet sprog end dansk og kan evt. formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

At den personlige bistand ydes i forening mellem myndighedspersonen og den person, der er udpe-

get af vælgeren selv, indebærer, at den praktiske bistand til selve stemmeafgivningen ydes af både myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv. I det omfang en praktisk opgave kun kan udføres af én person alene, f.eks. af krydsning på stemmesedlen (afsnit 7.4.4), må det aftales mellem myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, hvem der udfører opgaven. I tilfælde af uenighed kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at en valgstyrrer må tilkaldes for at give anvisninger for stemmeafgivningens afvikling, som den personligt udpegede hjælper skal rette sig efter, se lovens § 56, 4. pkt.

3) Personlig bistand alene af én personlig hjælper

Vælgeren kan i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en valgstyrrer eller tilforordnet vælger.

To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget: 1) Vælgeren skal udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom, og 2) ønsket skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, se lovens § 55, stk. 2, 3. pkt.

Betingelse 1: Udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse

For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Valgstyrerne og de tilforordnede vælgere har ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp

til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Det er valgstyrreren eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Tilkendegivelsen fra vælgeren kan som udgangspunkt ikke formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

Hvis valgstyrreren eller den tilforordnede vælger vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) dog anses som en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse. Dette indebærer, at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som ønsker personlig bistand af en person udpeget af vælgeren selv, og som fremsætter dette ønske over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger ved brug af en tegnsprogstolk, vil have mulighed for at få personlig bistand alene af en person, vælgeren selv har udpeget. Hvis valgstyrreren eller den tilforordnede vælger vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse.

En vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Det er således ikke et krav, at personen har valgt til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter valgstyrerens eller den tilforordnede vælgers anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Betingelse 2: Umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

Vælgerens ønske om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrene eller de tilfornordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, Demenssymbolet, mobilitystok, førerhund e.l.

Det omfatter også funktionsnedsættelser, der ikke umiddelbart er synlige, men som vælgeren kan dokumentere, f.eks. i form af ledsagekort eller parkeringskort for personer med handicap udstedt af Danske Handicaporganisationer eller en lægeerklæring eller en erklæring/attest udstedt af en offentlig myndighed. Solsikkesnoren og de øvrige solsikkeprodukter kan ikke i sig selv anses for sådan dokumentation. Se om disse produkter afsnit 7.4.6.

Det er valgstyren eller den tilfornordnede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Erfaringsmæssigt er dette nogle vanskelige vurderinger, og nogle valgstyrene og tilfornordnede vælgere har ikke kendskab til reglerne. Det er kommunalbestyrelsens ansvar, at valgstyrene og de tilfornordnede vælgere er tilstrækkeligt instrueret om reglerne om personlig bistand alene af en personligt udpeget hjælper, så vælgerne kan vejledes korrekt herom på valgdagen.

Hvis det vurderes, at personlig bistand *ikke* kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes at få personlig bistand af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrrer eller tilfornordnet vælger eller af to valgstyrrere eller tilfornordnede vælgere.

Beslutningen om, hvorvidt personlig bistand til stemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt

udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er derfor ikke pligt for valgstyren eller den tilfornordnede vælger til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt.

Hvis en vælger er utilfreds med en beslutning om, hvorvidt personlig bistand til stemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, har vælgeren mulighed for at indgive en valgklage, se lovens § 93, stk. 1. Valgstyren eller den tilfornordnede vælger bør efter omstændighederne i medfør af den almindelige vejledningspligt vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet træffer afgørelse i sagen med mulighed for efterfølgende at indbringe afgørelsen for indenrigs- og sundhedsministeren.

7.4.3. Hvem kan yde personlig bistand ved stemmeafgivningen? Inhabilitet m.v.

En kandidat, der er opstillet til valget i kommunen eller regionen, må ikke som valgstyrrer eller tilfornordnet vælger yde personlig bistand til stemmeafgivningen, se lovens § 55, stk. 3. Dette gælder også, hvor den personlige bistand udøves af en valgstyrrer eller tilfornordnet vælger og en personligt udpeget hjælper i forening. En kandidat, der er opstillet i kommunen (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående), må således ikke yde personlig bistand ved stemmeafgivningen som myndighedsperson. Bestemmelsen er bl.a. begrundet i hensynet til at undgå konkrete interessekonflikter og beskyldninger om uregelmæssigheder samt undgå situationer, hvor kandidatens medvirken til vælgerens stemmeafgivning opfattes som intimiderende af vælgeren selv.

Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se især forvaltningslovens § 3.

Der er derimod ikke noget i vejen for, at en kandidat (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) yder personlig bistand ved stemmeafgivningen som personligt udpeget hjælper.

Der er ikke begrænsninger i, hvem vælgeren kan udpege som personlig hjælper ved stemmeafgivningen. Hjælperen behøver ikke at have valget til det valg, hvortil vælgeren ønsker at stemme. Hjælperen behøver heller ikke at være myndig, men skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. En valgstyrrer, en tilforordnet vælger eller en kandidat til valget kan også udpeges af vælgeren som personlig hjælper.

Den person, vælgeren udpeger som personlig hjælper ved stemmeafgivningen, er ikke forpligtet til at påtage sig dette hverv, hvorimod enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrrer eller tilforordnet vælger, se lovens § 18, stk. 1 og 2. Der ydes derfor heller ikke vederlag (diæter) fra det offentlige for at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen.

Den person, vælgeren udpeger til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, er forpligtet til at hjælpe vælgeren i overensstemmelse med valglovgivningen. Den person, vælgeren udpeger, må derfor ikke give vælgeren råd eller opfordring med hensyn til, hvad vælgeren skal stemme på, se lovens § 57, stk. 1, 1. pkt., ligesom vedkommende ikke må udsætte vælgeren for anden form for holdningsmæssig påvirkning. Hjælperen må heller ikke optræde støjende eller truende eller på anden måde forstyrre den offentlige ro og orden. Hjælperen må heller ikke forhindre, at kun vælgeren og hjælperen og evt. en myndighedsperson overværer vælgerens stemmeafgivning, se lovens § 54, stk. 1, 1. pkt.

Hvis den personlige bistand ydes af én myndighedsperson og én personligt udpeget hjælper, tilkommer det i første omgang myndighedspersonen at påse, at disse principper bliver overholdt ved stemmeafgivningen, og hvis dette ikke er tilfældet, at afbryde stemmeafgivningen og tilkalde en (anden) valgstyrrer. Hjælperen skal som andre personer i stemmelokalet rette sig efter valgstyrrernes anvisninger og skal om nødvendigt, hvis valgstyrreren bestemmer dette, forlade lokalet, se lovens § 56, 1. og 2. pkt. Den fornødne personlige bistand ved vælgerens stemmeafgivning må herefter gives af to

valgstyrrere eller tilforordnede vælgere i overensstemmelse med den almindelige regel herom, medmindre vælgeren ikke ønsker at få personlig bistand til at stemme. Vælgeren kan også udpege en ny personlig hjælper.

7.4.4. Personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen

En vælger har mulighed for at få bistand til afkrydsning af stemmesedlen. Personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen kan kun ydes, hvis vælgeren *umiddelbart* over for den eller dem, deryder personlig bistand, *utvetydigt* kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme, se lovens § 55, stk. 4.

Hvis personlig bistand til stemmeafgivningen ydes af en myndighedsperson og en person, der er udpeget af vælgeren selv, og vælgeren ligeledes ønsker bistand til afkrydsning af stemmesedlen, skal vælgeren *umiddelbart* over for *både* den person, der er udpeget af vælgeren selv, og myndighedspersonen *utvetydigt* kunne tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme. Det er ikke nok, at vælgerens tilkendegivelse af, hvad vælgeren ønsker at stemme, alene opfattes som *utvetydig* af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Hvis myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, er uenige om, hvad vælgeren tilkendegiver om, hvad vælgeren vil stemme, kan vælgerens tilkendegivelse om sin stemmeafgivning ikke betragtes som *utvetydig*, medmindre tvivlen *umiddelbart* kan afklares ved supplerende neutrale spørgsmål til vælgeren.

En håndskrevet eller maskinskrevet seddel, som vælgeren selv har taget med, hvor der står, hvad vælgeren ønsker at stemme, er ikke en *umiddelbar* tilkendegivelse om, hvad vælgeren ønsker at stemme. En tilkendegivelse formidlet gennem tolk er som udgangspunkt heller ikke en *umiddelbar* tilkendegivelse. Vælgeren må i disse tilfælde supplerende tilkendegive *umiddelbart* over for hjælperne, hvad vælgeren vil stemme. Det er forudsat i valglovgivningen, at den nødvendige kommunikation om vælgerens stemmeafgivning mellem vælgeren

og dem, der hjælper vælgeren med stemmeafgivningen, foregår på dansk, når bistanden ydes af både en myndighedsperson og en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Vælgerens tilkendegivelse om, hvad vælgeren ønsker at stemme, skal være *utvetydig* og må ikke kunne misforstås. Når man bedømmer dette, kan man tage udgangspunkt i de krav, der stilles til, at en skriftlig tilkendegivelse på en brevstemmeseddel med tilstrækkelig sikkerhed angiver, hvad vælgeren ønsker at stemme, se afsnit 9.6. Der er ikke noget i vejen for umiddelbart at afklare tvivlen ved at stille vælgeren supplerende neutrale spørgsmål.

Hvis valgstyrelsen eller den tilfornordnede vælger vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) anses som en *umiddelbar* og *utvetydig* tilkendegivelse. Dette indebærer, at en vælger, der ønsker personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen, ved brug af tegnsprogstolk kan tilkendegive, hvad vælgeren vil stemme. Hvis valgstyrelsen eller den tilfornordnede vælger vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en umiddelbar og utvetydig tilkendegivelse.

En vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Det er således ikke et krav, at personen har valgt til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter valgstyrelsens eller den tilfornordnede vælgers anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

7.4.5. Mulighed for at vognstemme

Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for

stemmelokalet – en såkaldt vognstemme – f.eks. i en bil parkeret ved valgstedet, se lovens § 55, stk. 1, sidste pkt. To valgstyrelser eller tilfornordnede vælgere skal i så fald bringe stemmesedlen ud til vælgeren, når de har sikret sig vælgerens identitet efter reglerne i lovens § 53. Når vælgeren har stemt og foldet stemmesedlen sammen, lægger valgstyrelsen eller de tilfornordnede vælgere stemmesedlen ned i en transportabel stemmekasse og bærer stemmekassen tilbage til stemmelokalet.

Det er meget vigtigt, at stemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får mulighed for at finde ud af, hvad vælgeren har stemt.

Personlig bistand kan også ydes ved stemmeafgivning uden for stemmelokalet. Stemmeafgivning uden for stemmelokalet må derfor tilrettelægges således, at evt. personlig bistand til stemmeafgivningen sker uden for hørevidde af andre end vælgeren selv og de medvirkende hjælpere.

Hvis en vælger, der afgiver stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, skal have personlig bistand til at afkrydse stemmesedlen, gælder tilsvarende som anført i afsnit 7.4.4.

De hjælpemidler, der skal stilles til rådighed, skal være stillet til rådighed ved stemmeafgivningen og dermed ikke kun i stemmerummet. Det betyder, at også vælgere, der foretager stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, skal have mulighed for at få hjælp til stemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler, i det omfang et hjælpemiddel efter sin art kan anvendes uden for stemmelokalet, dvs. de sorte penne og de (stand)luppe, der ikke er fastgjorte.

7.4.6. Usynlige handicap. Solsikkesnoren og Demenssymbolet

Solsikkesnoren (nøglekæde i grønt stof med solsikker på, en pin eller en sløjfe) er et symbol på usynlige handicap som ordblindhed, autisme, angst, PTSD, demens, talehandicap, psykiske sygdomme,

kroniske smerter m.v. Solsikkesnoren skal vise omverdenen, at der kan være behov for ekstra tid, tålmodighed eller hjælp i mødet med den, der bærer snoren. Solsikkesnoren kan suppleres af et kort, f.eks. med angivelse af, at bæreren har en skjult diagnose eller et usynligt handicap. Solsikkeprodukterne kan anskaffes uden visitation, og de giver ikke i sig selv bæreren nogen særlige rettigheder og kan ikke anvendes til dokumentation eller som identifikation.

Vælgere, der bærer Solsikkesnoren, skal ikke nødvendigvis have hjælp til stemmeafgivningen, men kan have behov for generel hjælp, støtte, tålmodighed, udførlige forklaringer eller bare lidt mere tid end andre vælgere. Hvis der er kø på valgstedet, kan der være behov for at lede disse vælgere uden om køen for at skærme dem mod uro eller støj og for at sikre ro om deres stemmeafgivning. Vælgere kan også tilbydes at stemme uden for valgstedet (vognstemme).

Demenssymbolet afspejler to hænder, der rækker ud efter hinanden. Den ene hånd i blå, den anden i grøn. Symbolet ses oftest som en metalpin på tøjet. Det findes også i form af et klistermærke på f.eks. sygeskringskort, en nøglering og et kort i en snor om halsen. Demenssymbolet udleveres fortrinsvis til brugerne af demensfagligt personale i kommunerne eller på hospitalerne.

Vælgere, der bærer Demenssymbolet, signalerer, at vedkommende har en demenssygdom og kan få brug for hensyn fra omgivelserne. Demens er en sygdom i hjernen og kan komme til udtryk ved f.eks. glemsomhed, forvirring, sproglige problemer, vanskeligheder med at finde vej og udfordringer med at få kroppen til at udføre den bevægelse, man ønsker. I det tidlige og moderate stadie af sygdommen vil de fleste kunne gennemføre valghandlingen uden hjælp, hvis de bliver mødt med lidt ekstra opmærksomhed og tålmodighed. Andre vil dog være afhængige af støtte fra pårørende eller personale.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunerne er særligt opmærksomme på væl-

gere, der bærer Solsikkesnoren eller Demenssymbolet, herunder på at instruere valgstyrere og de tilfornede vælgere i, hvordan man bedst møder og hjælper vælgere, der bærer Solsikkesnoren eller Demenssymbolet.

Se mere om solsikkeinitiativet på hjemmesiden: hdsunflower.com/dk/.

Se mere om Demenssymbolet på hjemmesiden: demensvenligt danmark.dk/.

7.4.7. Tavshedspligt

De personer, der står for afstemningen, og de personer, der yder personlig bistand, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste) eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme, se lovens § 57, stk. 1, 1. pkt.

De personer, der står for afstemningen, må ikke oplyse overfor uvedkommende, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, se lovens § 57, stk. 1, 2. pkt.

De myndighedspersoner, der medvirker ved afstemningen, har således tavshedspligt med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper, herunder personligt udpeget hjælper.

7.5. Opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne

Ifølge lovens § 56 kan valgstyrerne bestemme, at det ud over de personer, der står for afstemningen, kun er de vælgere, der skal afgive stemme, der må opholde sig i stemmelokalet. Valgstyrerne kan også begrænse antallet af de vælgere, der må være til stede, når hensynet til ro og orden i stemmelokalerne kræver det. De tilstedeværende skal rette sig efter valgstyrernes anvisninger.

Tidligere havde de opstillede kandidater (og for hver kandidat en vælger, som kandidaten havde

udpeget over for valgstyrene) en særlig ret til at opholde sig i stemmelokalet. Denne regel er ophævet. Det har dog ikke med ophævelsen af reglen været hensigten at ændre evt. lokale traditioner for, at kandidater og deres evt. repræsentanter kan være til stede på valgstederne, men det vil bero alene på valgstyrenes beslutning, om og i hvilket omfang de pågældende må være til stede på valgstederne.

Borgmesteren hører til de personer, der står for afstemningen, og har derfor ret til at opholde sig i stemmelokalerne.

Den person, en vælger selv har udpeget til at yde personlig bistand til stemmeafgivningen, hører derimod ikke til de personer, der står for afstemningen. Valgstyrene kan derfor bortvise sådanne personer, når hensynet til ro og orden i stemmelokalerne kræver det.

7.6. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning er ikke tilladt i valglokalerne m.v.

Valgstyrene skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se lovens § 56, 3. pkt.

Påbuddet for valgstyrene om at sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation, gælder efter bestemmelsen også enhver anden form for holdningsmæssig påvirkning. Bestemmelsen er en kodificering af de almindelige valgretlige grundsatninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingen. Forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren indebærer således, at der ikke må uddeles materiale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f.eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde o.l., se nedenfor.

Endvidere må materiale, der ganske vist ikke agiterer for et bestemt synspunkt i forbindelse med aktuelle politiske spørgsmål eller giver udtryk for en

bestemt politisk holdning e.l., men som udsætter vælgeren for holdningsmæssige påvirkninger, ikke være fremlagt eller ophængt i valglokalet eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Heller ikke oplysende materiale om emnerne for valget eller om aktuelle politiske spørgsmål må være fremlagt eller ophængt i valglokalet eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Der vil kunne være tale om valgagitation, hvis der i valglokalerne er ophængt bannere, plakater m.v. for hjælpeorganisationer o.l., hvis de pågældende organisationer har været aktive i valgkampen. Som et eksempel kan nævnes, at der ved folkeafstemningen den 3. december 2015 om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning var et valgsted, hvor der inden og på afstemningsdagen hang et banner for Red Barnet, der havde været aktive i ”Ja”-kampagnen i forbindelse med folkeafstemningen. Der var med banneret således tale om valgagitation, hvorfor banneret skulle fjernes omgående. Valgstyrene skal således være opmærksomme herpå og på allerede ophængte bannere m.v. på valgstederne.

Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Holdningsmæssig påvirkning via kommunens eller valgstyrenes eller tilforordnede vælgeres tændte elektroniske medier (tv, computere, mobiltelefoner, smartphones og tablets m.v.) er omfattet af forbuddet.

Der må således ikke være et tændt tv i valglokalerne.

Også holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af forbuddet. Det er dog forudsat i loven, at valgstyrene alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater e.l. med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat eller har deres mobiltelefoner, smartphones, tablets m.v. tændte, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrene skal skride ind.

Derimod må valgstyrelser og tilfornordede vælgere samt kommunalt ansatte, der deltager i afviklingen af afstemningen, overhovedet ikke bære politiske emblemer, mærkater e.l. De må heller ikke bære emblemer, mærkater e.l., der agiterer for et bestemt synspunkt i forhold til aktuelle politiske spørgsmål eller i øvrigt giver udtryk for en bestemt politisk holdning e.l. En nål med FN's Verdensmål eller den gule sløjfe (»Støt vore soldater«) må anses for en sådan holdningsmæssig manifestation.

Det er ikke i strid med bestemmelsen at bære dannebrogsemler e.l. eller at flage med dannebrogflag. Det er derimod i strid med bestemmelsen at bære emblemer m.v. med EU-flaget eller det ukrainske flag eller at flage med disse flag på valgstederne, idet sådanne emblemer og flag ikke vil fremstå som politisk neutrale. Se afsnit 8.2.4.1 om flagning med disse flag på brevstemmestederne.

Det er endvidere ikke i strid med bestemmelsen at bære skilte med angivelse af navn, stilling, funktion ved valget e.l. Kommunen kan i den forbindelse give valgstyrelser, tilfornordede vælgere eller kommunalt ansat personale, der deltager i afviklingen af afstemningen, nærmere anvisninger om, hvorledes det mest hensigtsmæssigt synliggøres over for vælgerne, hvem man kan rette henvendelse til, hvis man har spørgsmål i forbindelse med valghandlingen. Anvisningerne skal gives i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Af hensyn til iagttagelsen af forbuddet mod, at valgstyrelser og tilfornordede vælgere (samt personligt udpegede hjælpere) under afstemningen giver vælgerne råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, se lovens § 57, stk. 1, 1. pkt., *henstiller* Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at valgstyrelser, tilfornordede vælgere og evt. medhjælpende kommunalt ansat personale alene henvender sig til vælgerne på dansk.

Valgstyrelserne skal i øvrigt sørge for, at vælgerne kan komme uforstyrret til og fra valglokalerne.

Placering af valgplakater m.v. på valgstedets matrikel (f.eks. i en skolegård) er ikke i sig selv i strid med lovens § 56. Det afgørende efter loven er, om der er tale om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning »i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil«. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning på valgstedets matrikel skal imidlertid foregå i en så passende afstand fra indgangsdøren til den bygning, hvor valglokalerne ligger, at det ikke sker »i umiddelbar tilknytning« til valglokalerne. Er der tale om en større bygning med flere indgangsdøre, er de relevante indgangsdøre i denne sammenhæng dem, som vælgerne skal bruge, når de møder frem for at stemme på valgdagen.

Vurderingen af, hvad der må anses for »passende afstand«, vil afhænge af de konkrete adgangsforhold til bygningen med valglokalerne.

Kommunalbestyrelsen kan som ejer, evt. bruger, af den matrikel, hvor bygningen med valglokaler ligger, imidlertid beslutte, om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning på valgstedets matrikel i det hele taget skal være tilladt, uanset at en sådan valgagitation m.v. ikke i øvrigt ville være i strid med forbuddet mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Kommunalbestyrelsen vil således f.eks. kunne vælge den praksis ikke at tillade benyttelse af valgplakater, herunder »levende plakatsøjler«, på matriklen. Kommunalbestyrelsens afgørelse skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Områder på eller ud til offentlig gade eller vej er ikke omfattet af forbuddet mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, selv om de måtte ligge tæt på indgangsdøren til bygningen med valglokaler.

Kommunen kan således ikke nedtage valgplakater m.v., som er lovligt ophængt i henhold til vejlovgivningen. Om kommunens tilladelse til opsætning af

valgplakater på kommunens vejarealer, se afsnit 6.10.

Reglerne giver ikke hjemmel for kommunen til at gribe ind over for valgplakater, bannere o.l. på private områder, private husmure m.v.

Der er intet i vejen for, at kommunen frem mod valgdagen ved forskellige generelle tiltag som f.eks. annoncer, oplysningskampagner o.l. forsøger at få vælgerne til at møde frem og stemme på valgdagen. Der er heller ikke noget til hinder for, at kommunen i forbindelse med sådanne generelle tiltag udlodder mindre præmier, f.eks. ved en essaykonkurrence eller en quiz om kommunen. Der er imidlertid ikke i valglovgivningen hjemmel til udlodning af præmier e.l. til (nogle af) vælgerne i forbindelse med, at de møder frem og afgiver deres stemme. Det er endvidere ikke en opgave, som kommunen kan påtage sig med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne.

7.7. Fotografering af stemmeafgivningen og publicering af billeder af en udfyldt stemmeseddel på sociale medier

Det er ikke tilladt, at en vælger fotograferer sin udfyldte stemmeseddel og herefter publicerer billedet på sociale medier eller andre steder. Det er i strid med stemmehemmeligheden, som følger af lovens § 54, stk. 3, hvoraf det fremgår, at vælgeren skal sammenfolde sin stemmeseddel efter stemmeafgivningen, så ingen kan se, hvordan vælgeren har stemt.

Valgstyrerne bør derfor informere de vælgere, der retter henvendelse herom, om, at det ikke er tilladt at fotografere sin udfyldte stemmeseddel. Da det imidlertid ikke er strafbart på denne måde at bryde stemmehemmeligheden, kan valgstyrerne alene gribe ind med en henstilling om at overholde stemmehemmeligheden i de tilfælde, hvor valgstyrene bliver bekendt med, at en vælger vil tage et billede af sin udfyldte stemmeseddel. Kommunen er således heller ikke forpligtet til at reagere, hvis det efterfølgende opdages, at en vælger har publiceret et billede af sin udfyldte stemmeseddel på sociale medier eller andre steder.

7.8. Indsamlinger m.v. på valgstederne

Kommunalbestyrelsen afgør som ejer eller evt. bruger af den matrikel, hvor bygningen med valglokalerne er beliggende, om der må ske indsamlinger til almennyttige formål (Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp m.v.) på valgdagen ved de enkelte valgsteder. Kommunen kan i den forbindelse stille betingelser om, hvor store indsamlingsbøsserne må være, og hvor de må stå m.v. Indsamlingsbøsserne skal selvsagt placeres uden for valglokalerne.

Indsamlingerne skal ske i overensstemmelse med reglerne i indsamlingsloven (lov nr. 511 af 26. maj 2014 med senere ændringer). Det indebærer bl.a., at en indsamling kræver tilladelse fra Indsamlingsnævnet. Det gælder både for opstilling af en indsamlingsbøsse og for gadeindsamling, hvor der rettes personlig henvendelse til vælgerne på åben gade eller andre offentlige steder med opfordring til at yde bidrag til et forud angivet formål. Det er den forening, organisation m.v., som foretager indsamlingen, som har pligt til at indhente tilladelsen fra Indsamlingsnævnet og til at sikre, at evt. vilkår for tilladelsen og andre regler for indsamlingen overholdes. Nærmere oplysninger kan findes på Indsamlingsnævnets hjemmeside: www.civilstyrelsen.dk/sagsomraader/indsamlingsnaevnet eller ved henvendelse til nævnet.

Kommunalbestyrelsen kan også tillade afholdelse af almennyttige lotterier ved valgstederne.

Almennyttige lotterier skal overholde reglerne i spilleloven (lovbekendtgørelse nr. 1303 af 4. september 2020) og bekendtgørelse om almennyttige lotterier (bekendtgørelse nr. 1438 af 6. december 2024). Dette indebærer bl.a., at der skal ansøges om tilladelse fra Spillemyndigheden eller – for almennyttige lotterier med en salgssum under 20.000 kr. – ske anmeldelse til Spillemyndigheden. Nærmere oplysninger kan findes på Spillemyndighedens hjemmeside: www.spillemyndigheden.dk/almennyttigt-lotteri eller ved henvendelse til myndigheden.

Evt. indsamlinger eller afholdelse af almennyttige lotterier skal i øvrigt foregå således, at de ikke på

nogen måde kan forstyrre valghandlingen, herunder gøre det besværligt at komme ind og ud af valglokalerne. Det skal således være muligt for vælgere at komme ind og ud af valglokalerne uden at blive standset eller anråbt af indsamlere eller udbydere af almennyttige lotterier ved valgstedet. Valgstyrerne skal påse dette på valgdagen, ligesom de skal påse, at vælgerne ikke i forbindelse med sådanne indsamlinger eller almennyttige lotterier udsættes for valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunen er særligt opmærksom på, at indsamlinger ikke må være til gene for vælgere.

Kommunalbestyrelsens tilladelse til og betingelser for indsamlinger eller almennyttige lotterier skal i øvrigt træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret. Kommunen kan i den forbindelse stille som vilkår, at indsamlingen eller det almennyttige lotteri opfylder betingelserne i indsamlingsloven henholdsvis spillelovgivningen, og at den påkrævede tilladelse eller anmeldelse forevises.

7.9. Andre arrangementer, der kan forstyrre valget

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at valgstederne i hele tidsrummet for afstemningen er tilgængelige for vælgerne, herunder for vælgere med handicap. Større arrangementer i bybilledet som f.eks. udendørs festivaler og motionsløb må derfor ikke forstyrre valgets afholdelse eller forhindre adgang til valgstederne. Dette gælder både i forhold til de almindelige adgangsforhold og muligheden for at vognstemme for vælgere, der har brug for det.

Valglovgivningen forhindrer ikke nødvendigvis, at der på valgdagen kan afholdes arrangementer på offentlig vej og plads med indvirkning på trafikken, men det skal vurderes, hvordan de vil påvirke adgangen til valgstederne og valgstedernes integritet. Kommunen må f.eks. vurdere konkret, om der kan lukkes udvalgte veje i de enkelte kommuner, eller

om lukning af disse veje vil forhindre adgang til valgstederne eller vælgeres mulighed for at forlade eget hjem i bil i en sådan grad, at det er i strid med valgloven.

Hvis kommunen vurderer, at man ikke på forsvarlig vis kan afvikle valget på et konkret valgsted samtidig med et planlagt arrangement, må kommunen afgøre, om arrangementet må aflyses eller ændres, eller om det pågældende valgsted kan flyttes.

Kommunen kan i den forbindelse gå i dialog med arrangørerne om mulige alternative lokationer eller ruter for arrangementet, der sikrer, at vælgere både har tilstrækkelig adgang til valgstederne og mulighed for at forlade eget hjem, selv om den alternative rute i øvrigt påvirker trafikken og kan forårsage behov for omkørsel.

7.10. Andre afstemninger samtidig med valg

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der i forbindelse med valget skal afholdes en særlig lokal afstemning, f.eks. valg til ældrerådet. En forudsætning herfor er, at den lokale afstemning, herunder valg til ældrerådet, tilrettelægges på en sådan måde, at den lokale afstemning foregår tydeligt og klart adskilt fra kommunal- og regionalvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Den lokale afstemning skal herudover tilrettelægges på en måde, så den ikke kan virke forstyrrende på vælgerne adgang til at stemme ved kommunal- og regionalvalget eller på gennemførelsen af valget i øvrigt, og sådan, at kommunal- og regionalvalget har første prioritet i forhold til den lokale afstemning.

Hvad angår afholdelse af bindende kommunale folkeafstemninger samtidig med valget henvises til reglerne om disse afstemninger i lovens kapitel 11 a samt til ministeriets orienteringsbreve af 8. august 2018 og 5. februar 2019. Brevene kan findes på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skriver.

7.11. Exit polls

Valglovgivningen indeholder ikke bestemmelser om, hvorvidt eller på hvilke betingelser der kan foretages meningsmålinger på valgstederne på valgdagen, efter at vælgerne har afgivet deres stemme (exit polls).

Efter lovens § 56 skal vælgerne kunne stemme uden umiddelbart inden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning.

Der må derfor ikke foretages meningsmålinger på valgdagen i valglokalerne eller på steder i umiddelbar tilknytning hertil. Der er ikke noget i vejen for at afholde meningsmålingen uden for valglokalerne og steder i umiddelbar tilknytning hertil, blot man først henvender sig til vælgerne, efter at de har stemt.

Meningsmålinger, der afholdes inden for valgstedets matrikel, kan kun foretages med kommunens tilladelse. Kommunens afgørelse, om og på hvilke betingelser der skal gives tilladelse, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret. Kommunen må derfor ikke ud fra et ønske om at forhindre afholdelsen af sådanne meningsmålinger give afslag eller gøre en tilladelse betinget af, at resultatet først offentliggøres efter afstemningens afslutning, for at forhindre, at sådanne meningsmålinger afholdes.

Meningsmålinger på områder på eller ud til offentlig gade eller vej kan derimod foretages uden tilladelse fra kommunen.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse gælder der ikke et forbud mod offentliggørelse af sådanne meningsmålinger, inden afstemningen på valgdagen er afsluttet. Et sådant forbud kan ikke udledes af forbuddet i loven mod foretagelse af stemmeoptælling og offentliggørelse af resultatet inden kl. 20 på valgdagen.

7.12. Pressens adgang til stemmelokalerne

Det er valgstyrene på valgstedet, der som ansvarlige for afstemningen på valgdagen afgør, om og på hvilken måde pressen, herunder tv-reportagehold, skal have adgang til et stemmelokale.

Valgstyrene skal sikre, at pressen ikke får adgang til lokalerne på en måde, der strider mod stemmehemmeligheden. Pressen må under ingen omstændigheder overvære en vælgers stemmeafgivning i stemmerummet, hvor kun vælgeren og de, der efter loven må give vælgeren den nødvendige hjælp til stemmeafgivningen, må være til stede, se lovens § 54, stk. 1, og § 55. I de tilfælde, hvor en vælger får lov til at stemme uden for stemmelokalet (vognstemme), må pressen heller ikke overvære vælgers stemmeafgivning. Pressen må heller ikke se, hvad en vælger har stemt, inden vælgeren lægger stemmesedlen i stemmekassen, da vælgeren skal folde stemmesedlen sammen på en sådan måde, at ingen kan se, hvordan vælgeren har stemt, se lovens § 54, stk. 3. Dette gælder, uanset om vælgeren udtrykkeligt ønsker, at andre kan se, hvordan vælgeren har stemt. Vælgeren kan altså ikke bestemme, at andre skal se den udfyldte stemmeseddel, før den bliver lagt i stemmekassen.

Valgstyrene skal også sikre, at pressen ikke får adgang til stemmelokalerne på en måde, der strider mod forbuddet i lovens § 56 mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se afsnit 7.6. og 7.11. Hvis pressen får adgang til stemmelokalerne, skal valgstyrene sikre, at pressen først henvender sig til vælgerne, efter at disse har stemt, at vælgerne kun afbildes eller medvirker i reportagen efter eget ønske, og at reportagen fra stemmelokalerne ikke får karakter af valgagitation over for de vælgere, der er til stede i lokalet.

Valgstyrene skal endvidere sikre, at pressens evt. tilstedeværelse sker uden gene eller ulempe for vælgerne under hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* i den forbindelse, at valgstyrene er særligt opmærksomme på, at mediernes interviews med bl.a. partiledere ikke må foregå på en sådan måde, at de er til gene for andre vælgere, f.eks. ved at disse bliver filmet mod deres vilje, eller at adgangsvejene blokeres.

Valgstyrene bedes ligeledes være særligt opmærksomme på, at det vil kunne have karakter af valgagitation, hvis politikere interviewes i valglokalerne.

Valgstyrernes afgørelse af, om og på hvilke betingelser det kan tillades, at pressen er til stede under afstemningen, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.

7.13. Valgobservatører

Der er ikke i valglovgivningen særlige regler om valgobservatører. Baggrunden herfor er, at valg i Danmark i udgangspunktet er åbne og frit tilgængelige for enhver, så længe de pågældende ikke forstyrrer valgbehandlingen. Se afsnit 7.5 om opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne. Dette gælder således også for både danske og udenlandske valgobservatører, der kan være til stede på valgstedet og i stemmelokalerne på lige fod med alle andre. Valgobservatørerne må ikke overvære en vælgers stemmeafgivning, heller ikke selv om dette er vælgers ønske.

Danmark har ved flere tidligere valg haft besøg af valgobservatører i form af repræsentanter fra andre landes parlamentariske forsamlinger, valgadministrationer, NGO'er og partier i andre lande.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunerne instruerer valgstyrene og de tilfornordnede vælgere i at udvise imødekommenhed over for valgobservatører.

Kommunerne har – ligesom alle andre – desuden mulighed for selv at invitere valgobservatører, som

f.eks. interesserede udenlandske kolleger og samarbejdspartnere, til at overvære kommunal- og regionalvalget.

7.14. Børn i stemmerummet

Vælgeren skal være alene i stemmerummet, medmindre vælgeren har brug for personlig bistand, jf. lovens § 54, stk. 1, og § 55. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har imidlertid ikke bemærkninger til, at valgstyrene og de tilfornordnede vælgere tillader, at mindre børn, der ikke kan efterlades uden opsyn, går med en forælder ind i stemmerummet og overværer stemmeafgivningen. Det er en forudsætning, at børnene er under den skolepligtige alder og endnu ikke har lært alfabetet. Børn, der kommer med ind i stemmerummet, må således ikke kunne afkode, hvor forælderen sætter krydset, så de kan bryde stemmehemmeligheden ved at afsløre over for tredjemand, hvem forælderen stemte på.

Når børnene er for store til at overvære stemmeafgivningen, vil det være en mulighed, at valgstyren eller den tilfornordnede vælger i stedet gør opmærksom på, at det store barn er velkomment til at se på stemmesedlen og gå med forælderen ind i stemmerummet, hvorefter barnet går ud og stiller sig på den anden side af stemmerummet (gardenet) og venter, mens forælderen sætter krydset. På denne måde kan også børn, der ikke må overvære stemmeafgivningen, få indblik i, hvordan et valg forløber.

7.15. Politiets adgang til valgmateriale

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse følger det af valglovgivningen, at valgmateriale ikke må fjernes fra et valgsted, mens valget stadigvæk er i gang. Ved valgmateriale forstås både valgkort, valgbogen, afstemningsbøgerne, stemmesedler og brevstemmematerialet (bestående af yderkuvert, følgebrev, konvolutter til brevstemmeseddel og brevstemmesedlerne). Dette gælder også valgmateriale, der befinder sig andre steder forud for valget, f.eks. hos de myndigheder, der håndterer brevstemmeafgivning.

Hvis der opstår situationer, hvor politiet af efterforskningsmæssige grunde har brug for adgang til

valgmateriale, skal disse situationer håndteres, så der både tages hensyn til valgets integritet og politiets behov for bevissikring.

Hvis det er nødvendigt for politiets efterforskningsarbejde, at valg materialet kommer politiet i hænde før valgets afslutning, kan der udleveres kopier af valg materialet til politiet. Ved valgets afslutning forstås tidspunktet, hvorklagefristen er udløbet, og evt. klager over valget er endeligt afgjort, se lovens § 106, stk. 4.

Hvis der er behov for at sikre f.eks. følgebrevet til en brevstemme for at kunne undersøge det for fingeraftryk e.l., må det konkret aftales mellem politiet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet, hvordan det kan håndteres, uden at valg materiale fjernes fra valgstedet, så længe valget, herunder optællingen af stemmer, er i gang. Ministeriet vil i nødvendigt omfang inddrage kommunens valgansvarlige og valgstyrelserne på det pågældende valgsted.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* derfor, at politiet i sådanne situationer tager kontakt til Indenrigs- og Sundhedsministeriets valg enhed som det første med henblik på at sikre, at de politimæssige opgaver kan løses, uden at dette påvirker valg handlingens integritet. Kommunerne kan i sådanne tilfælde også kontakte ministeriet.

7.16. Kommunernes beredskaber

Kommunerne skal kunne gennemføre et valg også under pludseligt opståede vanskelige forhold. Derfor skal kommunerne have et beredskab, dvs. evnen til at opdage og håndtere pludseligt opståede, uforudsete og vanskelige situationer og bedst muligt genoprette normal og sikker drift. I det følgende er der særligt fokus på at sikre, at valget på valg dagen afvikles forsvarligt. Kommunerne bør således sikre, at de relevante medarbejdere i kommunens eksisterende beredskabsorganisation kan løse deres opgaver i en beredskabssituation, herunder at de relevante medarbejdere kender deres rolle, hvis et valgsted bliver utilgængeligt på valg dagen og skal flyttes. Klare og efterprøvede kommunikationsprocedurer er her en central forudsætning for, at beredskabsorganisationen kan fungere

effektivt i en beredskabssituation, både internt mellem kommunens valgmedarbejdere og i kommunikationen med andre myndigheder.

Det er kommunens ansvar at organisere sit beredskab, herunder hvem man skal kunne samarbejde med i en beredskabssituation. Det vil derfor være en konkret vurdering, hvilke forberedelser der lokalt kræves for at kunne handle hurtigt på dagen. Som hidtil kan forberedelse og løbende opgaver vedrørende beredskab, trusselshåndtering m.v., der håndteres i samarbejde mellem de enkelte kommuner og politiet, varetages uden Indenrigs- og Sundhedsministeriets inddragelse. Men hvis der opstår en akut beredskabssituation, *henstiller* Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at kommunen straks orienterer ministeriet herom.

Kommunerne kan som altid kontakte ministeriets valg enhed for råd og vejledning, herunder hvis en kommune er i tvivl om håndteringen af en given beredskabssituation.

I det følgende gives en række vejledende anvisninger, der retter sig mod forskellige konkrete typesituationer.

7.16.1. Hvis et valgsted bliver helt eller delvis utilgængeligt

Bliver et valgsted helt eller delvis utilgængeligt på valg dagen, må kommunen hurtigst muligt vurdere, om valgstedet skal flyttes til en anden lokation med henblik på at genoptage valg handlingen dér. I vurderingen heraf kan bl.a. indgå årsagen til, at valgstedet er helt eller delvis utilgængeligt, og om der er udsigt til, at valgstedet inden for kort tid kan genåbnes. Derudover kan det indgå, hvor tidskrævende en flytning vil være, herunder hvor omfattende det vil være at orientere vælgerne herom, se afsnit 7.16.2.

Kommunen bør derfor i sin planlægning af valget og konkret for hvert enkelt valgsted overveje, hvilke alternative valgsteder der vil være bedst egnede til med kort varsel at rumme flere vælgere, herunder vurderet i lyset af den fysiske afstand fra det oprindelige til det alternative valgsted m.v.

Hvis kommunen råder over valgbusser, bogbusser e.l., kan det også overvejes, om sådanne busser kan indgå i kommunens beredskabsplanlægning som mobile valgsteder, der kan indsættes med kort varsel i tilfælde af, at det ordinære valgsted bliver utilgængeligt.

Kommunen bør udpege en eller flere ansvarlige til at træffe beslutning om en evt. flytning af valgstedet samt aktivering af kommunens beredskab i forbindelse hermed.

7.16.2. Orientering til vælgere om flytning af valgsted

I tilfælde af flytning af et valgsted skal vælgere straks orienteres herom. Orientering kan f.eks. ske direkte til vælgere via Digital Post eller NemSMS eller via pressemeddelelse, sociale medier og kommunens hjemmeside.

Der bør så vidt muligt også opsættes en synlig meddelelse på det lukkede valgsted eller i umiddelbar tilknytning hertil med oplysning om det nye valgsted med angivelse af adresse og rutevejledning. Det bør overvejes, om der kan afsættes personale til at være fysisk til stede ved det lukkede valgsted med henblik på at orientere de vælgere, der måtte møde frem.

7.16.3. Fysiske hændelser, angreb eller trusler herom

Valghandlingen kan blive udsat for en fysisk hændelse såsom en brand, et voldeligt angreb på et valgsted eller en trussel herom, f.eks. en bombe-trussel eller fund af pulver m.v. på valgstedet. I en sådan ekstraordinær situation på valgstedet, der frembyder akut fare for de tilstedeværende personer, er det hovedprioriteten at sikre disse personers sikkerhed og først i anden række at sikre valghandlingen. Herunder skal der hurtigst muligt ske en aktivering af kommunens beredskab og andre relevante myndigheder, f.eks. politi, ambulance eller brandvæsen. Ved fysiske hændelser er det i udgangspunktet sikkerhedsmyndighedernes anvisninger, der gælder.

Der kan i den forbindelse opstå situationer, hvor det ikke er muligt at få alt relevant valgmateriale og udstyr med ud fra valgstedet. Det bør i et sådant tilfælde så vidt muligt sikres at få en af de anvendte computere, dvs. ikke en reservecomputer, med fra det pågældende valgsted. Kommunerne kan f.eks. på forhånd udpege en ansvarlig til at sikre en computer, således at valghandlingen kan genoptages med valglisten og andre registreringer på et andet valgsted eller en anden lokation. På valgsteder, hvor der anvendes papirvalglistes, bør det så vidt muligt sikres at få disse valglistes med.

Derudover vil det af hensyn til den fortsatte drift af valghandlingen være hensigtsmæssigt, hvis kommunerne ligeledes har udpeget en eller flere ansvarlige for at sikre brevstemmerne og hvis muligt også stemmekasserne, således at valgstyrere og tilfornødte vælgere m.fl. i en nødsituation har en fast opgave. Disse tiltag med henblik på at sikre den fortsatte drift af valghandlingen gælder naturligvis kun, i det omfang de er sikkerhedsmæssigt forsvarlige at udføre.

7.16.4. Tekniske nedbrud

Der kan ske nedbrud i den teknik, der benyttes til afholdelse af valget, f.eks. VALG-løsningen, strømforsyningen, kommunens hjemmeside m.v. Der skal træffes foranstaltninger, der sikrer, at valghandlingen hurtigst muligt kan genoptages, hvis systemer bliver utilgængelige eller bliver ramt af udfald på valgdagen, se afsnit 4.9.

Ved brug af digitale valglistes skal dersom hidtil til enhver tid være en papirudgave af valglisten tilgængelig på det enkelte valgsted på valgdagen. Det er således ikke tilstrækkeligt, at der i en kritisk situation forsøges at fremskaffe en papirudgave af valglisten ved at udskrive en sådan på valgstedet eller et andet sted.

Kommunerne kan med fordel som et led i deres beredskabsforberedelser til valget undersøge, om de har nødgeneratorer e.l., og hvor de fysisk befinder sig, således at valghandlingen i tilfælde af strømsvigt umiddelbart kan genoptages.

7.16.5. Spredning af desinformation på sociale medier m.v.

De sociale medier m.v. giver aktører mulighed for at angribe valghandlingen via spredning af desinformation, f.eks. om hændelser på et valgsted. Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunerne kontakter ministeriet ved enhver mistanke om desinformation.

Kommunerne kan med fordel forberede et presseberedskab til hurtigst muligt at imødegå desinformation, således at vælgerne ikke afholder sig fra at tage til valgstedet på et fejlagtigt grundlag.

7.16.6. Yderligere forberedelser vedr. beredskab

Der kan frem mod valgdagen komme yderligere anbefalinger eller henstillinger fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedrørende kommunernes beredskab i forbindelse med valget.

8. Brevstemmeafgivning

Ved kommunale og regionale valg kan der brevstemmes efter reglerne i lovens kapitel 6 om brevstemmeafgivning.

Siden de kommunale og regionale valg den 16. november 2021 er der sket en række ændringer af brevstemmeproceduren, der bl.a. har til formål at lette kommunernes håndtering af brevstemmer. Se en oversigt over ændringerne under pkt. 1 i *bilag 2*.

Her i landet kan der brevstemmes på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, de sidste 6 uger før valgdagen, dvs. fra tirsdag den 7. oktober 2025. Der kan brevstemmes på institutioner m.v. og på danske havanlæg på dansk område de sidste 3 uger før valgdagen, dvs. fra tirsdag den 28. oktober 2025.

Den sidste dag, der kan brevstemmes i Danmark, er fredag den 14. november 2025, se lovens § 62, stk. 1, og § 63, stk. 3.

Der kan i de ovennævnte perioder brevstemmes på borgerservicecentre m.v. (se afsnit 8.2), på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse (se afsnit 8.3) og i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem (se afsnit 8.4).

På Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område kan der brevstemmes fra den 3. tirsdag i august måned i valgåret, dvs. fra tirsdag den 19. august 2025, se afsnit 8.6.

Om materialet til brug for brevstemmeafgivningen, se afsnit 8.1. Om kommunens modtagelse og registrering af de modtagne brevstemmer, se afsnit 8.7.

8.1. Brevstemmematerialet

8.1.1. Brevstemmematerialets udformning

Ved brevstemmeafgivningen må kun anvendes det brevstemmemateriale, der er fremstillet af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se lovens § 66.

Brevstemmematerialet til kommunale og regionale valg består af:

1) En grå stemmeseddel til kommunalbestyrelsesvalg, der er påtrykt ordene »Stemmeseddel til kommunalbestyrelsesvalg« og forsynet med tre rubrikker til angivelse af henholdsvis partibogstav, partinavn og kandidatnavn.

2) En blå konvolut, der på forsiden er påtrykt ordene »Stemmeseddel til kommunalbestyrelsesvalg« og en kortfattet vejledning om, hvordan stemmesedlen skal udfyldes.

3) En gul stemmeseddel til regionsrådsvalg, der er påtrykt ordene »Stemmeseddel til regionsrådsvalg« og forsynet med tre rubrikker til angivelse af henholdsvis partibogstav, partinavn og kandidatnavn.

4) En gul konvolut, der på forsiden er påtrykt ordene »Stemmeseddel til regionsrådsvalg« og en kortfattet vejledning om, hvordan stemmesedlen skal udfyldes.

5) Et følgebrev. Følgebrevets ene side er forsynet med rubrikker til angivelse af den kommune, følgebrevet skal sendes til, samt vælgerens navn, fødselsdato, bopæl og underskrift i tilknytning til en fortrykt tekst, hvoraf det bl.a. fremgår, at der fremsendes et antal konvolutter med stemmeseddel til henholdsvis kommunalbestyrelsesvalg og regionsrådsvalg fra den vælger, der har underskrevet følgebrevet. Den samme side er endvidere forsynet med rubrikker i tilknytning til en fortrykt tekst til stemmemodtagerens attestation af vælgerens brevstemmeafgivning. Følgebrevets anden side er påtrykt en vejledning om fremgangsmåden ved afgivelsen af brevstemme. I nederste højre hjørne på vejledningssiden (bagsiden) er trykt »2017«, »2021« eller »2025«.

6) En gråblå yderkuvert, der på forsiden i nederste venstre hjørne er påtrykt ordene »Stemmeseddel til kommunale og regionale valg«. Forsiden er endvidere forsynet med rubrikker til angivelse af, hvilken kommune yderkuverten med brevstemmematerialet skal sendes til. Yderkuvertens bagside er forsynet

med rubrikker til angivelse af vælgerens navn, fødselsdato og bopæl.

Kommunerne og regionerne kan derudover anvende det følgebrev, der kan udskrives fra VALG-løsningen, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev. Yderkuverten skal i så fald bestilles hos Intermail Danmark A/S, kontaktperson: Lars-Ulrik Andersen, telefon: 31 56 58 28, e-mail: lars.andersen@intermail.com. Det er ikke muligt at bestille disse yderkuverter hos Stibo Complete. Dette materiale skal efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets bestemmelse sidestilles med de følgebrev og yderkuverter, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået fremstillet, og kan derfor anvendes ved den brevstemmeafgivning, kommunerne og regionerne står for, se lovens § 66, stk. 3.

Kommunerne og regionerne skal dog sørge for, at der på alle deres brevstemmesteder findes eksemplarer af Indenrigs- og Sundhedsministeriets brevstemmemateriale, inkl. følgebrev og yderkuvert. Det må ikke forekomme, at en vælger afvises fra at brevstemme pga. tekniske problemer med VALG-løsningen. I sådanne tilfælde anvendes Indenrigs- og Sundhedsministeriets brevstemmemateriale, hvor følgebrevet kan udfyldes i hånden.

8.1.2. Nyt brevstemmemateriale og benyttelse af restoplæg. Bestilling af og betaling for nyt materiale

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har senest i 2025 fået fremstillet nyt brevstemmemateriale til kommunale og regionale valg. Brevstemmematerialet har samme format og indeholder samme bestanddele (se afsnit 8.1.1) som tidligere oplag. Stibo Complete vil udsende restoplæg af materialet fremstillet i 2017, før der udsendes materiale fremstillet i 2021 og 2025. Både materialet fremstillet i 2008, 2017, 2021 og 2025 til kommunale og regionale valg kan benyttes ved brevstemmeafgivningen.

Brevstemmemateriale fremstillet før 2008 kan derimod *ikke* benyttes, men skal kasseres. Endvidere kan brevstemmemateriale beregnet til folke-

tingsvalg, folkeafstemninger eller Europa-Parlamentsvalg *ikke* benyttes til kommunale og regionale valg.

Brevstemmematerialet skal senest fra tirsdag den 20. maj 2025 (den 3. tirsdag i maj måned i valgåret) findes hos kommunerne, se lovens § 66, stk. 2, 2. pkt. Det skyldes hensynet til, at danske skibe i udenrigsfart kan have behov for at rekvirere brevstemmemateriale i kommunen fra et tidligt tidspunkt.

Brevstemmematerialet kan bestilles hos Stibo Complete, Helgehøjs Allé 36, 2630 Taastrup, telefon: 43 22 73 00, e-mail: kundeservice@stibocomplete.com. Det er ikke muligt at bestille brevstemmemateriale via forlagets hjemmeside.

Kommunerne bliver faktureret af Stibo Complete for det materiale, der bestilles. Udgifterne til brevstemmemateriale på sygehuse, i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, på skibe og havanlæg samt i udlandet afholdes af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

8.2. Brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme (borgerservicecentre o.l.)

8.2.1. Generelle regler

Enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet, se lovens § 59. På de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, kan der brevstemmes fra tirsdag den 7. oktober 2025 (tirsdagen 6 uger før valgdagen) til og med fredag den 14. november 2025 (fredagen før valgdagen), se lovens § 62, stk. 1.

Enhver vælger, der kan identificere sig, se lovens § 67, stk. 1, har således i denne periode en lovmæssig ret til at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at vælgere kan brevstemme, se lovens § 59.

Brevstemmeafgivningen kan ikke forbeholdes vælgere, der har bestilt tid, men kommunen må gerne

tilbyde vælgerne at bestille tid for at undgå ventetid i forbindelse med brevstemmeafgivningen.

8.2.2. Kommunalbestyrelsens valg af brevstemmesteder

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Inden for valglovgivningens rammer er det op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, hvor brevstemmeafgivningen skal finde sted.

Det er forudsat i loven, at kommunalbestyrelsen skal sikre sig, at vælgeren ikke får for lang afstand til et sted, hvor vælgeren kan brevstemme, og at der er rimelige muligheder for offentlig og privat transport til brevstemmestedet. Det kan være hensigtsmæssigt at give adgang til at brevstemme på alle kommunens borgerservicecentre inkl. filialer. I større kommuner kan det være hensigtsmæssigt at give vælgerne adgang til at brevstemme flere steder i kommunen.

Kommunen skal endvidere sørge for, at de lokaler, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, er tilstrækkeligt afskærmet, og at vælgerne ikke udsættes for holdningsmæssig påvirkning m.v., se afsnit 8.2.4.

8.2.3. Åbningstider og annoncering

Der skal være personale til stede, der kan fungere som brevstemmemodtagere inden for almindelig ekspeditionstid i hele den periode, hvor enhver vælger kan brevstemme. En kommune må således ikke holde et borgerservicecenter åbent i kortere tid for brevstemmeafgivning end borgerservicecentrets almindelige åbningstid. Det gælder også, hvis borgerservicecentret har længere åbent den sidste dag, der kan brevstemmes, end det tidsrum, der som minimum skal være åbent for brevstemmeafgivning den dag, dvs. kl. 9-16.

Åbningstiden for brevstemmeafgivning og evt. andre borgerserviceekspeditioner må dog godt afvige

fra den pågældende lokations almindelige åbnings- tid, hvis kommunen afholder brevstemmeafgivning på et sted, hvor der foregår andre aktiviteter end borgerserviceekspeditioner, f.eks. på et bibliotek, en uddannelsesinstitution eller et kulturhus m.v., se afsnit 8.2.4. Det gælder også, selv om kommunen ikke har selvstændige borgerservicecentre, men udelukkende har sådanne »blandede« borgerservicefunktioner. Kommunen bør i givet fald annoncere åbningstiderne for brevstemmeafgivning og andre borgerserviceekspeditioners synligt på stedet og på kommunens hjemmeside og evt. på den pågældende lokations hjemmeside. Kommunen bør samtidig sikre sig, at medarbejdere på de pågældende lokationer og i borgerservice m.v. er bekendt med evt. differentierede åbningstider og dermed er i stand til at vejlede vælgere herom.

Kommunen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 fredag den 14. november 2025 (den sidste dag, hvor der kan brevstemmes), se lovens § 62, stk. 2. Det vil være hensigtsmæssigt også at holde evt. øvrige steder i kommunen, hvor der kan brevstemmes, åbent nogle timer denne dag.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt også at holde brevstemmestederne i kommunen åbent nogle timer de to forudgående lørdage før den sidste dag for brevstemmeafgivning, dvs. lørdag den 1. november 2025 og lørdag den 8. november 2025.

Det er forudsat i loven, at kommunen på sin hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, offentliggør, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmefunktionen og disses åbningstid.

8.2.4. Sikring mod holdningsmæssig påvirkning. Brevstemmeafgivning på biblioteker, uddannelsesinstitutioner, i valgbusser o.l.

Det er en forudsætning, at det lovfæstede princip om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingen overholdes, når kommu-

nalbestyrelsen tilrettelægger brevstemmeafgivningen og beslutter, hvor i kommunen enhver vælger skal kunne brevstemme.

Kommunen skal således sikre, at vælgerne kan brevstemme uden at blive udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, se lovens § 67, stk. 8. Brevstemmeafgivningen bør derfor som udgangspunkt foregå i et særligt lokale eller i afskærmede omgivelser, hvor der ikke er fremlagt eller ophængt materiale, der kan tolkes som agiterende eller i øvrigt holdningspåvirkende.

Brevstemmeafgivningen skal i alle tilfælde forestås af kommunalt ansat personale. Kommunalbestyrelsen skal sørge for behørig instruktion af det kommunale personale, herunder om forbuddet mod at give vælgeren råd eller opfordring med hensyn til, hvad vælgeren skal stemme, reglerne om hjælp til stemmeafgivning og den korrekte udfyldning af stemmeseddel, følgebrev og yderkuvert m.v.

Kommunalbestyrelsen bør være særligt opmærksom på dette, hvis brevstemmeafgivningen foregår i andre dele af den kommunale forvaltning end borgerservicecentre, f.eks. biblioteker eller kulturhuse m.v., eller i mobile enheder, f.eks. valgbusser eller bogbusser, eller på midlertidige brevstemmesteder, f.eks. på banegårde eller uddannelsesinstitutioner. Brugen af mobile eller midlertidige brevstemmesteder forudsætter, at der sker den fornødne afskærmning af stedet, samt at stemmehemmeligheden og valghandlingens uforstyrrede afvikling er sikret i tilstrækkelig grad – herunder når der ydes personlig bistand til stemmeafgivningen, se afsnit 8.2.6.

Hvis brevstemmeafgivningen foregår på biblioteker, hvor der som et led i bibliotekets forpligtelse til at informere om samfundsforhold i henhold til bibliotekslovgivningen er fremlagt holdningspåvirkende materiale, er det et krav, at dette materiale er anbragt således, at det ikke befinder sig i nærheden af det område, hvor brevstemmeafgivningen foregår. Valgmateriale m.v. må godt være fremlagt

på steder, som vælgerne passerer på vej til brevstemmeområdet. Blandt andet ved den fornødne skiltning, afskærmning, støjdæmpning og bemanding ved dertil instrueret kommunalt personale skal det sikres, at valghandlingen kan afvikles forsvareligt, stemmehemmeligheden overholdes og brevstemmematerialet opbevares forsvareligt. Disse hensyn indebærer, at brevstemmemodtagere skal have den fornødne alder og modenhed, for at brevstemmeafgivningen kan foregå på en betryggende måde. Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse skal brevstemmemodtagere således normalt være myndige (være fyldt 18 år), idet de bl.a. på kommunens vegne skal attestere følgebrevet til brevstemmen og om nødvendigt kunne yde personlig bistand til stemmeafgivningen.

Der skal endvidere være den nødvendige plads og indretning til, at vælgeren kan brevstemme uden overværelse af andre, og at den fornødne hjælp kan ydes de vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen.

Hvis brevstemmeafgivningen foregår på steder med fri adgang for offentligheden, f.eks. en uddannelsesinstitution eller en banegård, skal der udvises særlig omhu for at sikre lovgivningens krav til valghandlingens uforstyrrede varetagelse, herunder i form af den fornødne afskærmning af brevstemmelokalerne og sikring af vælgeren mod holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden brevstemmeafgivningen. Det indebærer bl.a., at der ikke må afholdes vælgermøder i umiddelbar tidsmæssig tilknytning til brevstemmeafgivningen, således at vælgerne efter at have deltaget i et vælgermøde kan gå direkte hen og brevstemme i f.eks. et tilstødende lokale. Se lovens § 67, stk. 8, hvorefter stemmemodtageren påser, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen. Kommunen bør derfor ved fastlæggelsen af dato og tidsrum for brevstemmeafgivning på steder med fri adgang for offentligheden forinden undersøge, om der er planlagt afholdt vælgermøder de pågældende steder, og om muligt træffe aftale med de pågældende lokationer om, at der ikke afholdes

vælgermøder op til eller samtidig med brevstemmeafgivningen.

Der er ikke adgang til at oprette faste brevstemmesteder på eller ud til offentlig vej. Under forudsætning af, at der sker den nødvendige iagttagelse af de ovenfor nævnte almindelige principper for en betryggende, neutral og sikker brevstemmeafgivning, vil der dog kunne foranstalles brevstemmeafgivning fra mobile enheder, f.eks. en bogbus e.l.

8.2.4.1. Flagning med EU-flaget og det ukrainske flag på brevstemmestederne

Valgagitationsforbuddet indebærer efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke et ubetinget forbud mod at flage med EU-flaget og/eller det ukrainske flag på brevstemmestederne eller i umiddelbar tilknytning hertil, så længe det ikke foregår i selve lokalet, hvor der brevstemmes, se afsnit 7.6 om forbud mod valgagitation i valglokalet. Om forbuddet kan udstrækkes til at omfatte hele bygningen (f.eks. hele borgerservicecentret, biblioteket eller ambassaden) beror på en konkret vurdering, som foretages af den ansvarlige myndighed for det pågældende brevstemmested. Heri indgår bl.a. de konkrete bygningsmæssige forhold, bygningens størrelse, afstanden mellem flagningen og selve brevstemmelokalet samt brevstemmestedets øvrige opgavevaretagelse.

8.2.5. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen på kommunens brevstemmesteder

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre, skal foregå. Brevstemmeafgivningen skal derfor foregå direkte efter lovens regler, se lovens § 67.

8.2.5.1. Instruktion af stemmemodtagere

Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtager ved hvert valg henvendelser fra kommuner om, hvorvidt brevstemmer kan tages i betragtning, selv om

følgebrevet ikke er udfyldt korrekt, herunder særligt, hvor der er begået administrative fejl. Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal derfor indskærpe vigtigheden af, at de kommunalt ansatte og tilfornødne vælgere, der skal virke som stemmemodtagere, er tilstrækkeligt instrueret om proceduren for afgivelse og modtagelse af brevstemmer, herunder vigtigheden af, at der udvises den største omhyggelighed hermed. Stemmemodtagerne bør være særligt opmærksomme på, at der er anvendt det korrekte følgebrev, og at følgebrevet er udfyldt korrekt af både vælgeren og stemmemodtageren, så tvivlstilfælde ved den senere gennemgang af brevstemmerne mindskes mest muligt. Manglende iagttagelse af den foreskrevne fremgangsmåde kan føre til, at brevstemmen ikke kan tages i betragtning, se afsnit 8.7.4.3.

8.2.5.2. Identifikation af vælgeren og udlevering af brevstemmemateriale

Vælger, der ønsker at brevstemme, skal vise den nødvendige legitimation til brevstemmemodtageren, inden brevstemmematerialet udleveres, se lovens § 67, stk. 1.

Vælgerens valgkort kan tjene som identifikation af vælgeren, hvis der ikke i øvrigt er anledning til tvivl om vælgerens identitet. Benyttes valgkortet, skal vælgeren dog, for at vælgeren kan anses for identificeret, oplyse sin fødselsdato, dvs. dag, måned og årstal, eller fremlægge anden form for ID, hvoraf fødselsdatoen fremgår, inden brevstemmematerialet kan udleveres. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret.

Er der tvivl om vælgerens identitet, skal denne fastslås. Dette skal om nødvendigt ske ved, at vælgeren fremlægger dokumentation herfor. I den forbindelse kan det digitale sundhedskort (app'en »Sundhedskortet«) og det digitale kørekort (app'en »Kørekort«) indgå. For mere om principperne for identifikation af vælgeren henvises til afsnit 7.3.1 om identifikation af vælgeren på valgdagen.

8.2.5.3. Udfyldning og afgivelse af brevstemme. Stemmehejmhelghed

Ved brevstemmeafgivning anfører vælgeren på stemmesedlen listebetegnelsen (partinavnet) eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der er opstillet i den kommune henholdsvis region, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet i den pågældende kommune henholdsvis region, anfører vælgeren navnet på kandidaten, evt. sammen med partinavnet og/eller bogstavbetegnelsen. Se lovens § 67, stk. 2.

Ønsker vælgeren kun at stemme til kommunalbestyrelsesvalget eller regionsrådsvalget, kan vælgeren enten lade være med at udfylde stemmesedlen for det valg, som vælgeren ikke ønsker at stemme til, og i øvrigt følge den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning, eller levere den ubenyttede stemmeseddel med tilhørende konvolut tilbage til stemmemodtageren, der straks skal tilintetgøre det ubrugte materiale.

Efter lovens § 67, stk. 3, 1. pkt., skal vælgeren udfylde stemmesedlen, uden at andre overværer det, og dermed uden at andre kan se, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren har stemt på, se dog afsnit 8.2.6 om de tilfælde, hvor vælgeren får personlig bistand til stemmeafgivningen. Reglen gælder også i tilfælde, hvor pårørende eller andre, herunder repræsentanter for pressen, er til stede i f.eks. borgerservicecentret, mens brevstemmeafgivningen finder sted. Reglen gælder, uanset om det er vælgerens ønske, at andre kan se, hvordan vælgeren har stemt.

Det er endvidere ikke tilladt, at en vælger fotograferer sin udfyldte stemmeseddel og herefter publicerer billedet på sociale medier eller andre steder. Det vil være i strid med stemmehejmhelgheden, der følger af lovens § 67, stk. 3, 1. pkt. Brevstemmemodtagerne bør derfor informere de vælgere, der retter henvendelse herom, om, at det ikke er tilladt at fotografere sin udfyldte stemmeseddel. Da det imidlertid ikke er strafbart på denne måde at bryde stemmehejmhelgheden, kan brevstemmemodtagerne alene gribe ind med en henstilling om at

overholde stemmehejmhelgheden i de tilfælde, hvor brevstemmemodtagerne bliver bekendt med, at en vælgervil tage et billede af sin udfyldte stemmeseddel. Kommunen er således heller ikke forpligtet til at reagere, hvis det efterfølgende opdagges, at en vælger har publiceret et billede af sin udfyldte stemmeseddel på sociale medier eller andre steder.

Når vælgeren har udfyldt stemmesedlerne, lægger vælgeren hver stemmeseddel i den tilhørende konvolut. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved attestationen anfører stemmemodtageren – som den fortrykte tekst til brug for attestationen foreskriver – dato, underskrift, stilling og myndighedens stempel på følgebrevet. Hvis stemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Som anført i afsnit 8.1.1 kan kommunen anvende det følgebrev, der kan udskrives fra VALG-løsningen, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev. Anvendes følgebrevet fra VALG-løsningen, skal vælgeren ikke udfylde følgebrevet, da de nødvendige oplysninger allerede fremgår af brevet. Vælgeren skal derfor alene underskrive følgebrevet i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved udskrivning af følgebrev er det vigtigt at sikre, at følgebrevet vedrører den korrekte type valg.

Vælgeren lægger derefter konvolutterne med hver sin stemmeseddel samt følgebrevet i yderkuverten og lukker yderkuverten i overværelse af stemmemodtageren. Vælgeren udfylder yderkuverten med sit navn, sin fødselsdato og sin bopæl i overværelse af stemmemodtageren, se lovens § 67, stk. 3. Hensigten hermed er at højne sikkerheden om valget, idet det er en central retssikkerhedsgaranti ved brevstemmeafgivningen, at vælgeren deltager i hele proceduren ved brevstemmeafgivningen. Anvendes følgebrevet fra VALG-løsningen og den tilhørende dobbeltrudede yderkuvert, skal vælgeren

ikke udfylde yderkuverten, da de nødvendige oplysninger fremgår af følgebrevet og er synlige i kuvertens ruder.

8.2.5.4. Kommunens håndtering af afgivne brevstemmer

Yderkuverten sendes til den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten, se lovens § 67, stk. 7.

Hvis der anvendes følgebreve udskrevet fra VALG-løsningen, vil disse frem til den 11. november 2025 (7.-dagen før valgdagen) automatisk være udfyldt med den bopælskommune og bopælsadresse, som vælgeren har på tidspunktet for brevstemmeafgivningen. Dette gælder også, hvis vælgeren har anmeldt flytning til en anden kommune frem mod den 11. november 2025 (7.-dagen før valgdagen).

Hvis kommunen allerede ved brevstemmeafgivningen er opmærksom på en forestående flytning, skal kommunen vejlede vælgeren om at stemme på en af kandidatlisterne i tilflytningskommunen. Kommunen skal i så fald manuelt skrive vælgerens tilflytningskommune, evt. suppleret af flyttedatoen, på yderkuverten. En brevstemme, der er modtaget i fraflytningskommunen inden 7.-dagen før valget, må ikke i andre situationer videresendes til den kommune, som vælgeren efterfølgende er flyttet til, se afsnit 8.7.2. Dette skyldes, at det ikke er de samme kandidatlistes, der opstiller i alle kommuner og regioner.

Hvis kommunen bliver opmærksom på, at den har modtaget brevstemmer fra vælgere, der er flyttet til en anden kommune inden den 11. november 2025 (7.-dagen før valgdagen), bør kommunen så vidt muligt orientere vælgerne om, at de skal brevstemme igen eller stemme på valgdagen i tilflytningskommunen. En sådan pligt følger ikke af valglovgivningen, men kan efter omstændighederne følge af god forvaltningsskik. Kommunen har ikke pligt til systematisk at undersøge, om vælgere, hvis brevstemme kommunen har modtaget, skulle være flyttet forud for valget.

Når vælgeren er færdig med at stemme, vil det være hensigtsmæssigt, at brevstemmen (yderkuvert med

indhold) lægges ned i en særlig brevstemmekasse i vælgerens påsyn, sådan at én stemmekasse er beregnet til »indenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der ikke skal sendes videre til andre kommuner, og en anden stemmekasse er beregnet til »udenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der skal sendes videre til andre kommuner.

»Udenbys« brevstemmer (mellemkommunale brevstemmer) skal snarest muligt videresendes. Hvis brevstemmerne sendes med posten, skal de afsendes samme dag, de er afgivet, ellers senest dagen efter.

Mellemkommunale brevstemmer kan samles til bunke ét sted i afsenderkommunen og sendes samlet ad mindst to omgange, f.eks. i henhold til en aftale indgået mellem KOMBIT og PostNord, se afsnit 3.2.1.

KL giver kommunerne nærmere information om afhentning og levering af mellemkommunale brevstemmer.

Hvis kommunen modtager anmodninger fra hospitaler og fængsler om at lade brevstemmer afgivet på disse institutioner indgå i kommunens samlede forsendelse med PostNord for at sikre rettidig levering til bopælskommunen, er der intet til hinder for at medtage disse brevstemmer i forsendelsen.

Brevstemmer, der sendes med posten, kan sendes som almindelige breve. Brevstemmer, der afgives de sidste 8 dage før valgdagen, skal dog sendes som Quickbreve (eller lignende dag til dag-forsendelse), hvis de sendes uden for særaftalen med KOMBIT.

Om afsendelse af brevstemmer den sidste dag, hvor der kan brevstemmes, se afsnit 3.2.2.

8.2.5.5. Hjælpemidler ved brevstemmeafgivningen

Kommunen skal stille hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Vælgeren har også mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved brevstemmeafgivningen.

Bekendtgørelsen stiller krav om, at nogle hjælpemidler skal stilles til rådighed på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, mens andre skal stilles til rådighed på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme:

- 1) **Sort pen.** Den sorte pen skal have en stregtykkelse på mindst 0,7 mm og højst 1,0 mm. Anvendelse af en sort pen gør, at udfyldningen af brevstemmesedlen bliver tydeligere end ved brug af andre skriveredskaber som f.eks. blyanter. Se bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* desuden, at der stilles sorte penne til rådighed for vælgerne, når kommunen gennemfører brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse botilbud m.v., herunder på plejehjem, se afsnit 8.4.

- 2) **Lup.** En lup kan forstørre teksten på stemmesedlen og er derfor en hjælp til vælgere med nedsat syn. Luppen skal være en ikke-håndholdt lup, der har fast eller justerbar afstand mellem linse og objekt, og luppen skal kunne forstørre tekst til mindst firedobbelt størrelse. Endelig skal vælgerne kunne udfylde stemmesedlen under luppen. Der kan f.eks. være tale om en såkaldt standlup eller en lup, der er fastgjort på en »arm«, som kan monteres på bord eller væg. Se bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* desuden, at der så vidt muligt stilles en sådan lup til rådighed for vælgerne, når kommunen gennemfører brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse botilbud m.v., herunder på plejehjem, se afsnit 8.4.

- 3) **LED-lampe.** Der skal være tale om en ikke-håndholdt LED-lampe, hvor vælgeren kan regulere lysstyrke og lysfarve, hvilket kan gøre det lettere for nogle at læse stemmesedlen. Vælgeren skal desuden kunne ændre lampens placering, således at lysudfaldet kan tilpasses vælgerens behov. Se bekendtgørelsens § 4, stk. 2.

Følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme:

- 1) **Hæve-/sænkebord.** Et hæve-/sænkebord kan være en hjælp for vælgere, der er kørestolsbrugere. Bordet skal kunne reguleres i højden af vælgeren, skal være minimum 90 x 60 cm og skal have fri benplads, så en kørestolsbruger kan placere sig ved bordet. Se bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at hæve-/sænkebordet er forsynet med en mat overflade. Dette kan – hvis bordpladen ikke i sig selv er mat – opnås ved f.eks. at beklæde bordet med en dug e.l. eller benytte et mat skriveunderlag. I givet fald skal dugen eller skriveunderlaget være tilstrækkeligt fastgjort, så vælgeren har et fast underlag, når stemmesedlen skal udfyldes. Det vil desuden være hensigtsmæssigt, hvis bordpladen kan skråtstilles af vælgeren, hvis den pågældende har behov for dette i forbindelse med udfyldning af stemmesedlen.

- 2) **Forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television).** Vælgeren skal kunne regulere skriftstørrelse, kontraster og lysstyrke. Læsepladen, hvor brevstemmesedlen placeres ved brug af CCTV'et, skal desuden kunne låses fast, så brevstemmesedlen ligger fast, når vælgeren skal udfylde brevstemmesedlen. Af sikkerhedsmæssige årsager er det vigtigt, at CCTV'et ikke kan tilkobles internettet. CCTV'et må heller ikke kunne affotografere brevstemmesedlen eller på nogen måde lagre data. Se bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

På hvert af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, skal der være opslag, der oplyser om muligheden for at benytte de hjælpemidler, som stilles til rådighed, se bekendtgørelsens § 8, stk. 2. Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at opslagene placeres synligt for vælgeme ved ankomsten til brevstemmestedet eller umiddelbart herefter, f.eks. ved indgangen.

Om kommunens anskaffelse af ovennævnte hjælpemidler henvises til afsnit 7.2.2.3.

Om kommunens annoncering om muligheden for at benytte de nævnte hjælpemidler ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen henvises til afsnit 7.2.2.2.

8.2.5.6. De fysiske rammer for brevstemmeafgivning

Det vil være hensigtsmæssigt, at der på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre, så vidt muligt indrettes stemmerum, hvor vælgeren kan stemme. Et bord eller en pult, der står for sig selv, så vælgeren har mulighed for at afgive sin stemme, uden at andre kan se, hvad vælgeren har stemt, kan dog også bruges.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, hvis et eller flere af kommunens brevstemmesteder er indrettet således, at lokalerne, herunder evt. stemmerum eller enkeltstående pulte, er tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede. Der skal desuden tages højde for, at det skal være muligt at stille evt. hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen i de enkelte stemmerum, se afsnit 8.2.5.5.

Det vil desuden være hensigtsmæssigt, hvis der på et eller flere af kommunens brevstemmesteder indrettes et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Stemmerummet skal således have plads til, at der ud over vælgeren kan opholde sig to stemmemodtagere eller en stemmemodtager samt en personlig valgthjælper, når en vælger har brug for personlig bistand til at afgive sin stemme, se afsnit 8.2.6. Det særlige

stemmerum skal så vidt muligt være stort nok til, at der er plads til en kørestolsbruger samt to hjælpere. Brevstemmeafgivning i selve brevstemmestedets lokaler skal tilrettelægges således, at evt. personlig bistand til brevstemmeafgivningen vanskeligt kan høres af andre end vælgeren selv og den eller de medvirkende hjælpere.

Kommunen kan få rådgivning af BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø om, hvordan stemmelokalerne skal indrettes fysisk og om, hvilke mål et stemmerum skal have, for at det også vil kunne bruges af kørestolsbrugere.

Se instituttets Stemmeboksvejledning her: vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/427539264/Stemmebokse_jan_2021.pdf. For opklarende spørgsmål kan BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø kontaktes på telefon: 28 10 40 41 eller e-mail: build@build.aau.dk. Se også instituttets hjemmeside: build.aau.dk/til-byggebranchen. Se endvidere afsnit 7.2.3.

Det Centrale Handicapråd har udarbejdet guiden »Valg for alle« til kommunerne om handicaptilgængelighed til valg, der kan findes på hjemmesiden: dch.dk/viden-om-handicap/vejledninger-om-handicap.

8.2.5.7. Forbud mod holdningsmæssig påvirkning. Tavshedspligt

Stemmemodtageren skal påse, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, se lovens § 67, stk. 8. Varetager flere stemmemodtagere brevstemmeafgivningen, skal forbudet mod valgagitation og holdningsmæssig påvirkning påses af dem begge. Kommunen skal derfor sikre, at der i de lokaler, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, ikke ligger materiale med nogen form for holdningsmæssig påvirkning i forbindelse med afstemningen, herunder påvirkning, der ikke kan karakteriseres som egentlig valgagitation. Kommunen skal også sørge for, at de lokaler, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, er tilstrækkeligt afskærmet. For mere herom, se afsnit 8.2.4.

Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset medie, måde eller afsender m.v. Se afsnit 7.6. om det tilsvarende forbud på valgdagen.

Stemmemodtagere og de personer, der yder personlig bistand, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, se lovens § 68, stk. 1, 1. pkt.

Stemmemodtagere må ikke oplyse over for uvedkommende, om en vælger har brevstemt, eller oplyse andet om en vælgers stemmeafgivning, se lovens § 68, stk. 1, 2. pkt.

De myndighedspersoner, der medvirker ved brevstemmeafgivningen som stemmemodtagere, har således *tavshedspligt* med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om og i bekræftende fald på hvilke vilkår pressen skal have adgang til borgerservicecentre o.l. i forbindelse med brevstemmeafgivningen, se afsnit 7.12.

8.2.5.8. Vælgernes adgang til at se godkendte kandidatlist

De godkendte kandidatlist

Brevstemmeafgivning her i landet begynder den 7. oktober 2025 (tirsdagen 6 uger før valgdagen), når kandidatlisterne er offentliggjort.

En vælger forudsættes selv at være bekendt med, hvilke kandidatlist

For mere om kommunalbestyrelsens, regionsrådets og valgbestyrelsernes pligter i forbindelse med bekendtgørelsen af de godkendte kandidatlist

8.2.6. Hjælp til brevstemmeafgivningen på kommunens brevstemmesteder

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan brevstemmeafgivningen skal foregå på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Hjælp til brevstemmeafgivningen skal derfor ydes direkte efter lovens regler.

8.2.6.1. Hvilke vælgere kan få hjælp til brevstemmeafgivningen?

Alle vælgere kan forlange hjælp ved brevstemmeafgivningen.

Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den nødvendige hjælp, se lovens § 67, stk. 4, 1. pkt.

Hjælp til brevstemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, se lovens § 67, stk. 4, 2. pkt.

Retten til at få hjælp ved brevstemmeafgivningen gælder alle vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Også vælgere med behov for at få forklaret brevstemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen har ret til at få personlig bistand hertil. Vælgere med behov for hjælp til brevstemmeafgivningen har mulighed for på samme tid at få hjælp til brevstemmeafgivningen

ved personlig bistand og ved brug af de hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Den personlige bistand kan f.eks. bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

Om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, henvises til afsnit 8.2.5.5.

Det er i alle tilfælde *vælgeren selv*, der bestemmer, om vedkommende har brug for hjælp til brevstemmeafgivningen, hvilket bør indskræpes over for stemmemodtagerne. Hvis vælgeren trods et fysisk handicap e.l. mener at være i stand til at gennemføre brevstemmeafgivningen uden hjælp, skal vælgeren have lov til det.

8.2.6.2. På hvilken måde kan vælgeren få hjælp til sin stemmeafgivning?

1) Personlig bistand af stemmemodtagere

Der er ikke nogen regel i loven om, at der skal være to stemmemodtagere på kommunernes brevstemmesteder. Personlig bistand til brevstemmeafgivningen kan derfor ydes alene af én stemmemodtager. Det vil dog være hensigtsmæssigt, at der er mindst to stemmemodtagere til stede ved brevstemmeafgivningen for det tilfælde, at en vælger skal have personlig bistand til at udfylde stemmesedlen, se afsnit 8.2.6.4.

Hvis der er ydet personlig bistand ved brevstemmeafgivningen, skal dette fremgå af følgebrevet, se lovens § 67, stk. 4, sidste pkt. Dette kan ske ved, at stemmemodtagerne udfylder de fortrykte felter på følgebrevet eller påfører følgebrevet ordene »Personlig bistand ydet til udfyldning af stemmesedlen« e.l. og deres underskrift.

2) Personlig bistand af én stemmemodtager og én personlig hjælper

Vælgeren kan også forlange, at den personlige bistand ydes af en stemmemodtager og en person, som vælgeren selv har udpeget. Hjælpen ydes i så

fald af den personligt udpegede hjælper *ud over* stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, *i stedet for* den ene af stemmemodtagerne, se lovens § 67, stk. 4, 3. pkt.

At den personlige bistand ydes *i forening* mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, indebærer, at den praktiske bistand til stemmeafgivningen ydes af både stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv. Den, der attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet (stemmemodtageren), må ikke samtidig yde personlig bistand til at udfylde brevstemmesedlen, se afsnit 8.2.6.4, eller til at udfylde og underskrive følgebrevet på vælgerens vegne, se afsnit 8.2.6.5. Personlig bistand til udfyldning af stemmesedlen samt udfyldning og underskrivelse af følgebrevet skal derfor ydes af den person, der er udpeget af vælgeren selv. I det omfang en anden praktisk opgave kun kan udføres af én person alene, må det aftales mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, hvem der udfører opgaven.

3) Personlig bistand alene af én personlig hjælper

Vælgeren kan i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en stemmemodtager.

To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes *alene* af en person, som vælgeren selv har udpeget: 1) Vælgeren skal *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være begrundet i en *umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, se lovens § 67, stk. 4, 4. pkt.

Betingelse 1: Udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse

For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en stemmemodtager udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget

hjelper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en stemmemodtager skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Stemmемodtageren har ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Det er stemmemodtageren, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Tilkendegivelsen fra vælgeren kan som udgangspunkt ikke formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

Hvis stemmemodtageren vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) dog anses som en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse. Dette indebærer, at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som ønsker personlig bistand af en person udpeget af vælgeren selv, og som fremsætter dette ønske over for en stemmemodtager ved brug af en tegnsprogstolk, vil have mulighed for at få personlig bistand alene af en person, vælgeren selv har udpeget. Hvis stemmemodtageren vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse.

En vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktil tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Det er således ikke et krav, at personen har valgt til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter stemmemodtagerens anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler

om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Betingelse 2: Umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

Vælgerens ønske om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som stemmemodtagerne kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, Demenssymbolet, krykkestokke, mobilitystok, førerhund e.l.

Det omfatter også funktionsnedsættelser, der ikke umiddelbart er synlige, men som vælgeren kan dokumentere, f.eks. i form af ledsagekort eller parkeringskort for personer med handicap udstedt af Danske Handicaporganisationer eller en lægeerklæring eller en erklæring/attest udstedt af en offentlig myndighed. Solsikkesnoren og de øvrige solsikkeprodukter kan ikke i sig selv anses for sådan dokumentation. Se om disse produkter afsnit 7.4.6.

Det er stemmemodtageren, der vurderer, om betingelsen er opfyldt og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Erfaringsmæssigt er disse vurderinger vanskelige, og nogle stemmemodtagere har ikke kendskab til reglerne. Det er kommunalbestyrelsens ansvar, at stemmemodtagerne er tilstrækkeligt instrueret om reglerne om personlig bistand alene af en personligt udpeget hjælper, så vælgerne kan vejledes korrekt herom ved brevstemmeafgivningen.

Hvis det vurderes, at personlig bistand *ikke* kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes at få personlig bistand af en personligt udpeget hjælper

sammen med en stemmemodtager eller af en eller to stemmemodtagere.

Beslutningen om, hvorvidt personlig bistand til brevstemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er derfor ikke pligt for stemmemodtageren til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt.

Hvis en vælger er utilfreds med en beslutning om, hvorvidt personlig bistand til brevstemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, har vælgeren mulighed for at indgive en valgklage, se lovens § 93, stk. 1. Stemmemodtageren bør efter omstændighederne i medfør af den almindelige vejledningspligt vejlede vælgeren om denne klagemulighed, der indebærer, at kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet træffer afgørelse i sagen med mulighed for efterfølgende at indbringe afgørelsen for indenrigs- og sundhedsministeren.

Om reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen henvises i øvrigt til afsnit 7.4.

8.2.6.3. Hvem kan yde personlig bistand ved brevstemmeafgivningen?

En kandidat, der er opstillet til valget i kommunen eller regionen (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående), må ikke som stemmemodtager yde personlig bistand til brevstemmeafgivning, se lovens § 67, stk. 5. Bestemmelsen er bl.a. begrundet i hensynet til at undgå konkrete interessekonflikter og beskyldninger om uregelmæssigheder samt undgå situationer, hvor kandidatens medvirken til vælgerens brevstemmeafgivning opfattes som intimiderende af vælgeren selv.

Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se navnlig forvaltningslovens § 3.

Der er derimod ikke noget i vejen for, at en kandidat (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen som personligt udpeget hjælper.

Om reglerne for valget af den personligt udpegede hjælper henvises i øvrigt til afsnit 7.4.3.

8.2.6.4. Personlig bistand til udfyldning af stemmesedlen

En vælger har mulighed for at få bistand til udfyldning af brevstemmesedlen. Personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen kan kun ydes, hvis vælgeren *umiddelbart* over for den eller dem, der yder personlig bistand, *utvetydigt* kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme, se lovens § 67, stk. 6.

En sådan tilkendegivelse om, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme, kan også gives ved brug af tegnsprogtolk (herunder taktil tegnsprogtolk), hvis vælgeren alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), se afsnit 8.2.6.2.

Hvis personlig bistand til brevstemmeafgivningen ydes *alene* af stemmemodtagere, vil det være hensigtsmæssigt, at der er mindst to stemmemodtagere til stede for det tilfælde, at en vælger skal have personlig bistand til at udfylde stemmesedlen, således at den ene af stemmemodtagerne yder personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen samt udfyldning og underskrivelse af følgebrevet, mens den anden stemmemodtager attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet. Den stemmemodtager, der har ydet personlig bistand, udfylder de fortrykte felter på følgebrevet om personlig bistand eller påfører følgebrevet ordene »Personlig bistand ydet til udfyldning af stemmesedlen« el.lign.

Hvis personlig bistand til brevstemmeafgivningen ydes af *en stemmemodtager og en person, der er udpeget af vælgeren selv*, og vælgeren ligeledes ønsker personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen, skal vælgerens utvetydige tilkendegi-

velse om sin stemmeafgivning fremsættes umiddelbart over for *både* stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv.

I tilfælde af uenighed mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at brevstemmeafgivningen må afbrydes. Den fornødne personlige bistand til vælgerens brevstemmeafgivning, herunder til udfyldning af brevstemmesedlen, må herefter gives af en eller to stemmemodtagere, medmindre vælgeren frabeder sig personlig bistand.

Om reglerne om personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen på valgdagen henvises i øvrigt til afsnit 7.4.4.

8.2.6.5. Personlig bistand til udfyldning og underskrivelse af følgebrevet og yderkuverten

Hvis vælgeren ikke er i stand til selv at udfylde og underskrive sin del af følgebrevet, kan vælgeren også få personlig bistand hertil, se lovens § 67, stk. 4. Selve udfyldningen og underskrivelsen af følgebrevet skal ske i overværelse af en stemmemodtager.

Hvis der ydes personlig bistand til udfyldning og underskrivelse af følgebrevet, foregår dette ved, at en stemmemodtager eller den person, der er udpeget af vælgeren selv, skriver under på det sted på følgebrevet, der er beregnet til vælgerens underskrift, med sit eget navn efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn, mens en (anden) stemmemodtager attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet. Stemmeafgivningen kan kun attestere på følgebrevet af en stemmemodtager.

Den, der attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet, må ikke samtidig underskrive følgebrevet på vælgerens vegne. Hvis der (alene eller med en stemmemodtager) ydes personlig bistand af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal den del af følgebrevet, som vælgeren skal udfylde og underskrive, derfor udfyldes og underskrives af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Kan den

person, vælgeren har udpeget, ikke underskrive følgebrevet på vælgerens vegne, eller har vælgeren ikke udpeget nogen, må en anden stemmemodtager tilkaldes for at løse denne opgave. I det tilfælde, hvor den personlige bistand til udfyldning og underskrivelse af følgebrevet ydes af en stemmemodtager, må en anden stemmemodtager ligeledes tilkaldes til at attestere stemmeafgivningen på følgebrevet.

Det er også stemmemodtageren, der skal identificere vælgeren og yde vælgeren vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen, se afsnit 8.2.5.2.

I tilfælde af uenighed mellem en evt. personligt udpeget hjælper og en stemmemodtager kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at brevstemmeafgivningen må afbrydes. Den personlige bistand til vælgerens brevstemmeafgivning må herefter gives af en eller to stemmemodtagere, medmindre vælgeren frabeder sig personlig bistand.

Vælgeren kan endvidere få personlig bistand til at udfylde yderkuverten, hvis der ikke anvendes følgebrev og yderkuvert fra VALG-løsningen. Stemmemodtageren hjælper vælgeren med – på grundlag af den foreviste legitimation – at udfylde rubrikken på yderkuvertens bagside med vælgerens fulde navn, fødselsdato og bopæl samt skriver adressen på yderkuverten til den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten (dvs. normalt den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i CPR 7 dage før valgdagen).

8.2.6.6. Mulighed for at vognbrevstemme

Brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre, kan efter behov ske uden for brevstemmestedets lokaler, f.eks. på parkeringspladsen udenfor – en såkaldt vognbrevstemme. En vælger har dog ikke krav på at kunne brevstemme uden for brevstemmestedets lokaler.

Det er meget vigtigt, at brevstemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende

vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får mulighed for at finde ud af, hvad vælgeren har stemt.

Personlig bistand kan også ydes ved brevstemmeafgivning uden for brevstemmestedets lokaler. Brevstemmeafgivning uden for brevstemmestedets lokaler må derfor tilrettelægges således, at evt. personlig bistand til brevstemmeafgivningen sker *uden for hørevidde af andre* end den eller de medvirkende hjælpere.

Vælgere, der brevstemmer umiddelbart uden for brevstemmestedets lokaler, skal også have mulighed for at få hjælp til stemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler, i det omfang et hjælpemiddel efter sin art kan anvendes uden for lokalerne. Det vil således være tilfældet for de sorte penne og de (stand)lupper, der ikke er fastgjorte.

8.2.6.7. Usynlige handicap. Solsikkesnoren og Demenssymbolet

Solsikkesnoren (nøglekæde i grønt stof med solsikker på, en pin eller en sløjfe) er et symbol på usynlige handicap som ordblindhed, autisme, angst, PTSD, demens, talehandicap, psykiske sygdomme, kroniske smerter m.v. Solsikkesnoren skal vise omverdenen, at der kan være behov for ekstra tid, tålmodighed eller hjælp i mødet med den, der bærer snoren. Solsikkesnoren kan suppleres af et kort, f.eks. med angivelse af, at bæreren har en skjult diagnose eller et usynligt handicap. Solsikkeprodukterne kan anskaffes uden visitation, og de giver ikke i sig selv bæreren nogen særlige rettigheder og kan ikke anvendes til dokumentation eller som identifikation.

Vælgere, der bærer Solsikkesnoren, skal ikke nødvendigvis have hjælp til brevstemmeafgivningen, men kan have behov for generel hjælp, støtte, tålmodighed, udførlige forklaringer eller bare lidt mere tid end andre vælgere. Hvis der er kø på brevstemmestedet, kan der være behov for at lede disse vælgere uden om køen for at skærme dem mod uro eller støj og for at sikre ro om deres stemmeafgivning. Vælgerne kan også tilbydes at brevstemme

uden for brevstemmestedet (vognbrevstemme), se afsnit 8.2.6.6.

Demenssymbolet afspejler to hænder, der rækker ud efter hinanden. Den ene hånd i blå, den anden i grøn. Symbolet ses oftest som en metalpin på tøjet. Det findes også i form af et klistermærke på f.eks. sygesikringskort, en nøglering og et kort i en snor om halsen. Demenssymbolet udleveres fortrinsvis til brugerne af demensfagligt personale i kommunerne eller på hospitalerne.

Vælgere, der bærer Demenssymbolet, signalerer, at vedkommende har en demenssygdom og kan få brug for hensyn fra omgivelserne. Demens er en sygdom i hjernen og kan komme til udtryk ved f.eks. glemsomhed, forvirring, sproglige problemer, vanskeligheder med at finde vej og udfordringer med at få kroppen til at udføre den bevægelse, man ønsker. I det tidlige og moderate stadie af sygdommen vil de fleste kunne gennemføre brevstemmeafgivningen uden hjælp, hvis de bliver mødt med lidt ekstra opmærksomhed og tålmodighed. Andre vil dog være afhængige af støtte fra pårørende eller personale.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller*, at kommunerne er særligt opmærksomme på vælgere, der bærer Solsikkesnoren eller Demenssymbolet, herunder på at instruere brevstemmemodtagerne i, hvordan man bedst møder og hjælper vælgere, der bærer Solsikkesnoren eller Demenssymbolet.

Se mere om solsikkeinitiativet på hjemmesiden: hdsunflower.com/dk/.

Se mere om Demenssymbolet på hjemmesiden: demensvenligt danmark.dk/.

8.3. Brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse

Brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse gennemføres af institutionerne selv fra tirsdag den 28. oktober 2025 til fredag den 14. november 2025 (de sidste 3

uger før valgdagen, dog senest fredagen før valgdagen), se lovens § 62, stk. 1, 1. pkt. Nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivningen er fastsat i bekendtgørelse nr. 35 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning på sygehuse og i bekendtgørelse nr. 36 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse.

8.4. Brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

Nærmere regler herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 33 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og bekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2024 om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., hvortil der henvises.

Bemærk særligt oversigten over kommunalbestyrelsens opgaver i § 3 i de nævnte bekendtgørelser.

8.4.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning

8.4.1.1. Særligt om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Enhver vælger, der bor eller opholder sig i et af de botilbud, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., kan brevstemme i botilbuddet. Se også den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 2.

De botilbud, der er nævnt i bekendtgørelsens § 1, stk. 2, kan inddeles i følgende tre grupper:

- 1) Beboere på plejehjem og i beskyttede boliger, i krisecentre (servicelovens § 109, se lovbekendtgørelse nr. 155 af 11. februar 2025 med senere ændringer) samt i almene plejeboliger, udstøttede private plejeboliger og friplejeboliger har under alle omstændigheder ret til at brevstemme i botilbuddet.

- 2) Beboere i boformer for voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer m.v. (servicelovens § 107, § 108, stk. 1, og § 184) samt i øvrige almene ældreboliger, lette kollektivboliger m.v. har som udgangspunkt ret til at brevstemme i botilbuddet. Kommunen kan dog beslutte, at brevstemmeafgivning i de nævnte botilbud i stedet skal ske efter reglerne om brevstemmeafgivning i hjemmet, se § 1, stk. 3, i bekendtgørelsen og afsnit 8.4.1.2.

- 3) Vælgere, der opholder sig på opholdssteder uden for vælgerens bolig, hvor kommunen giver tilbud om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v., har som udgangspunkt ret til at brevstemme på opholdsstedet. Kommunen kan dog beslutte, at der ikke skal foretages brevstemmeafgivning på de nævnte opholdssteder. Det betyder, at vælgeren i stedet kan brevstemme i hjemmet efter reglerne herom.

Kommunen skal, i god tid inden og i relevant omfang igen på dagen for brevstemmeafgivningen, gøre vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte botilbud, bekendt med muligheden for at brevstemme i botilbuddet. Vælgerne skal samtidig gøres bekendt med, at de i stedet for at brevstemme har mulighed for at afgive deres stemme ved personligt fremmøde på valgstedet på valgdagen. Se § 3, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelsen.

Brevstemmeafgivning efter disse regler kan ske fra tirsdag den 28. oktober 2025 til fredag den 14. november 2025 (de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest fredagen før valgdagen), se lovens § 62, 1. pkt.

8.4.1.2. Særligt om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem

Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende forlighed ikke vil kunne møde frem på valgstedet, kan brevstemme hjemme, medmindre de har mulighed for at brevstemme i et af de botilbud, der er

nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v., se lovens § 60, stk. 4.

Brevstemmeafgivning i vælgerens hjem kan ske fra tirsdag den 28. oktober 2025 til fredag den 14. november 2025 (de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest fredagen før valgdagen), se lovens § 62, 1. pkt.

Ansøgning om at brevstemme i eget hjem kan tidligst indgives tirsdag den 21. oktober 2025 (4 uger før valgdagen), se § 4, stk. 1, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Sidste frist for at ansøge om at brevstemme i eget hjem er torsdag den 6. november 2025 kl. 18 (kl. 18 tolv dage før valgdagen). Kommunen kan fastsætte en senere frist for at ansøge om at brevstemme i hjemmet, dog senest fredag den 14. november 2025, der er den sidste dag, hvor der kan brevstemmes her i landet, se lovens § 60, stk. 4, og § 62, stk. 1.

En evt. senere frist skal fastsættes generelt for alle vælgere i kommunen, der ønsker at brevstemme i eget hjem. Fristen for indgivelse af ansøgning skal fastsættes under hensyntagen til, at vælgeren skal kunne nå at brevstemme i hjemmet inden brevstemmeperiodens udløb fredag den 14. november 2025.

En beslutning om fastsættelse af en senere frist kan træffes også efter udløbet af den gældende frist og gælder i givet fald generelt for alle ansøgninger om brevstemmeafgivning i eget hjem, der modtages efter udløbet af den i loven fastsatte frist.

Ansøgningen skal indgives til opholdskommunen, der ikke nødvendigvis er den samme som bopælskommunen. Ansøgningen kan indgives skriftligt eller på anden vis, f.eks. telefonisk eller ved hjælp af en elektronisk selvbetjeningsløsning, hvis en sådan løsning tilbydes af kommunen. En skriftlig ansøgning kan indgives på et ansøgningsskema, der udleveres af kommunen (borgerservicecentret), se bekendtgørelsens § 4, stk. 3. Skemaet vil kunne hentes på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valg-hjemmeside: valg.im.dk. Ansøgningsskemaet fin-

des i to udgaver – én med fortrykt frist for indlevering af ansøgningsskemaet (til kommuner, der ikke forlænger lovens ansøgningsfrist) og én, hvor kommunen selv skal anføre fristen (til kommuner, der forlænger lovens ansøgningsfrist). Hvis vælgeren benytter ansøgningsskemaet, skal ansøgningen være dateret og egenhændigt underskrevet af vælgeren. Hvis vælgeren ikke er i stand til at underskrive ansøgningsskemaet egenhændigt, kan en anden person underskrive med eget navn i vælgerens sted (underskrift efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn), se bekendtgørelsens § 4, stk. 4.

Nederst på ansøgningsskemaet findes en rubrik til evt. bemærkninger, hvor ansøgeren eller den, der hjælper vedkommende med at udfylde ansøgningsskemaet (f.eks. den, der yder personlig og praktisk hjælp, eller hjemmesygeplejen), kan gøre relevante bemærkninger, f.eks. om at vælgeren er på dagcenter på bestemte ugedage, at vedkommende ikke selv kan åbne døren eller andre ting, der vil være relevante for kommunen eller stemmemodtageren at vide.

Af hensyn til udlevering og efterfølgende modtagelse af ansøgningsskemaet skal der mindst ét sted i kommunen holdes åbent mindst nogle timer umiddelbart inden kl. 18 tolv dage inden valget, dvs. torsdag den 6. november 2025, medmindre kommunen har fastsat en senere frist.

Kommunen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser gøre vælgerne bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor, se bekendtgørelsens § 3. Kommunen skal også sørge for, at vælgere, der får personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller en person fra hjemmesygeplejen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget. Den, der udleverer ansøgningsskemaet, skal også hjælpe vælgeren med at udfylde og indsende skemaet, hvis det er nødvendigt. Se bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 2.

Det er kommunen, der skal vurdere, om den enkelte vælger opfylder betingelserne for at brevstemme i hjemmet, se bekendtgørelsens § 3. Vurderingen skal således ikke foretages af den person, deryder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller af en person fra hjemmesygeplejen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.

I det omfang der går længere tid imellem, at vælgerne i målgruppen får besøg af hjemmepleje m.v., bør kommunen ved brev oplyse vælgerne om muligheden for at brevstemme i hjemmet og evt. vedlægge et ansøgningsskema.

Vælgere, hvis ansøgning om at stemme i hjemmet imødekommes, skal have underretning herom med angivelse af datoen for, hvornår afstemningen i hjemmet vil finde sted, og så vidt muligt med det omtrentlige klokkeslæt herfor. I underretningen til ansøgerne skal der ligeledes gives oplysning om, at de ikke kan påregne at blive opsøgt på ny af stemmemodtagerne, såfremt de ikke er hjemme på den angivne dato for afstemningen i hjemmet. Se bekendtgørelsen § 7. En ansøgning, der imødekommes, kan, uanset om denne er indgivet telefonisk eller skriftligt, besvares telefonisk.

Ansøgere, der ikke opfylder betingelserne for at brevstemme i hjemmet, herunder har indgivet ansøgning efter fristens udløb, skal have skriftlig underretning herom med angivelse af grunden til, at deres anmodning om at stemme i hjemmet ikke imødekommes, se bekendtgørelsens § 6. Et afslag skal således, uanset om ansøgningen er indgivet skriftligt eller telefonisk, gives skriftligt.

8.4.2. Udpegning af stemmemodtagere

Som noget nyt skal brevstemmer afgives til 2 stemmemodtagere, der er ansat i kommunens forvaltning eller på institutionen eller er udpeget blandt de tilforordnede vælgere, se lovens § 61, stk. 1.

Det er ikke længere et krav, at mindst én stemmemodtager er udpeget blandt de tilforordnede vælgere. Det kan i stedet være ansatte på institutionen

eller kommunens ansatte. Det forudsættes, at det tilstræbes, at tilforordnede vælgere fortsat udpeges som brevstemmemodtagere.

En stemmemodtager, der udpeges blandt kommunens personale, behøver ikke selv at bo i kommunen.

En tilforordnet vælger, der skal fungere som brevstemmemodtager, skal udpeges efter de samme principper som de tilforordnede vælgere, der udpeges til at hjælpe til på valgdagen.

§ 10 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 4 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. indeholder en række begrænsninger i, hvem der kan udpeges som stemmemodtager ved disse former for brevstemmeafgivning. Disse begrænsninger er som følger:

- 1) Personer, der er ansat til at yde personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet, samt personer fra hjemmesygeplejen kan ikke udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager i vælgerens hjem eller i de botilbud m.v., hvor de gør tjeneste. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.
- 2) For så vidt angår brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. gælder den særlige begrænsning, at stemmemodtagere, der er ansat i botilbudet m.v., skal udpeges blandt personale, der udelukkende eller fortrinsvis varetager administrative funktioner.
- 3) Hvis begge stemmemodtagere er udpeget blandt de tilforordnede vælgere, skal stemmemodtagerne så vidt muligt være udpeget af forskellige grupper i kommunalbestyrelsen.
- 4) Kandidater til valget (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) kan ikke udpeges som stemmemodtagere.

De begrænsninger, der er nævnt ovenfor under pkt. 1, 2 og 4, gælder, uanset om de pågældende måtte

være valgt som tilforordnede vælgere eller udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. De nævnte begrænsninger gælder derimod ikke, hvis vælgeren udpeger den pågældende som hjælper til stemmeafgivningen, se afsnit 8.4.4.

8.4.3. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem

Vælgeren skal vise den nødvendige legitimation til stemmemodtagerne, medmindre vælgerens identitet på anden måde kan fastslås med sikkerhed. Vælgerens valgkort vil som udgangspunkt kunne benyttes som legitimation, hvis der ikke i øvrigt er anledning til tvivl om vælgerens identitet. Vælgeren skal i dette tilfælde oplyse sin fødselsdato, dvs. dag, måned og årstal, eller fremlægge anden ID, hvoraf fødselsdatoen fremgår. Det er alene vælgerens fødselsdag, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret. Se afsnit 8.2.5.2.

Stemmemodtagerne skal herefter udlevere brevstemmematerialet til vælgeren og sikre sig, at brevstemmeafgivningen sker umiddelbart efter, at brevstemmematerialet er udleveret. Se § 13, stk. 1 og 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 9 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Se afsnit 8.2.5.3 om vælgerens udfyldning af brevstemmematerialet.

Hvis brevstemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, således som den fortrykte tekst til brug for attestation foreskriver, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Foregår brevstemmeafgivningen i vælgerens egen bolig, må pårørende, besøgende eller andre, bortset fra stemmemodtagerne og en evt. hjælper, vælgeren har udpeget, ikke være til stede i det lokale, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, medmindre vælgeren udtrykkeligt tilkendegiver sit ønske herom. Foregår brevstemmeafgivningen ikke i vælgerens egen bolig, men i et særligt lokale i tilknytning til eller i umiddelbar nærhed af boligen, skal

stemmeafgivningen tilrettelægges således, at evt. personlig bistand til stemmeafgivningen sker uden for hørevidde af andre end vælgeren og stemmemodtagerne og/eller en evt. personligt udpeget hjælper. Stemmemodtagerne skal sørge for, at denne regel overholdes. Se § 13, stk. 3, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i § 6, stk. 2 og 3, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Stemmemodtagerne skal efter behov give vælgeren vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning, herunder om mulighederne og betingelserne for hjælp til stemmeafgivningen, se § 20 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 16 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. For reglerne om personlig bistand til brevstemmeafgivningen henvises i øvrigt til afsnit 8.2.6 og 8.4.4.

Stemmemodtagerne skal sørge for, at vælgeren i forbindelse med stemmeafgivningen har adgang til fortegnelsen over de opstillede kandidatlistor (partier) og kandidater samt anmeldte valgforbund til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget. Se § 21, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 17, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. Kommunen skal sørge for, at stemmemodtagerne medbringer de nævnte fortegnelser. Se nærmere afsnit 6.8 og afsnit 8.2.5.8.

Stemmemodtagerne og de personer, der yder personlig bistand, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvordan vælgeren skal stemme, se lovens § 68, stk. 1, 1. pkt. Stemmemodtagerne må heller ikke fortælle uvedkommende, om en vælger har brevstemt, eller oplyse andet om en vælgers stemmeafgivning, se lovens § 68, stk. 1, 2. pkt.

Efter lovens § 67, stk. 3, 1. pkt., udfylder vælgeren stemmesedlen, uden at andre ser det, og dermed uden at andre kan se, hvordan vælgeren har stemt. Reglen gælder også ved brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem, se dog afsnit 8.4.4 om de tilfælde, hvor vælgeren skal have

hjælp til stemmeafgivningen. Reglengælder endvidere i tilfælde, hvor pårørende eller andre, herunder repræsentanter for pressen, efter vælgerens udtrykkelige ønske herom er til stede i det lokale, hvor brevstemmeafgivningen finder sted. Vælgeren kan ikke bestemme, at andre skal se, hvordan vælgeren har stemt. Vælgeren kan således ikke give afkald på sin stemmehemmelighed. Stemmемodtageme skal sørge for, at denne regel overholdes.

8.4.4. *Hjælp til brevstemmeafgivningen i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem*

Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen i visse botilbud m.v. samt i vælgerens hjem findes i lovens § 67, stk. 4 og 6, sammenholdt med § 19 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen, følgebrevet eller yderkuverten, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker personlig bistand i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal stemmemodtagerne yde den fornødne hjælp. Hjælp til brevstemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, se lovens § 67, stk. 4, 2. pkt.

Retten til at forlange hjælp ved brevstemmeafgivningen gælder *alle* vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til brevstemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen har ret til at få hjælp hertil.

Hvis der er ydet personlig bistand til at udfylde stemmesedlen, skal dette fremgå af følgebrevet, idet følgebrevet udfyldes i de fortrykte felter eller påføres ordene »Personlig bistand ydet til udfyldning af stemmesedlen« e.l. samt underskrift (ikke initialer) af den, der har ydet personlig bistand. Se § 19, stk. 6, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15, stk. 6, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Vælgeren kan forlange, at den personlige bistand ydes af en stemmemodtager og en person, som vælgeren selv har udpeget. Den personlige bistand ydes i dette tilfælde af den personligt udpegede hjælper *i stedet for* den ene af stemmemodtagerne.

Vælgeren kan i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en stemmemodtager. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget: 1) Vælgeren skal *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være begrundet i en *umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, se lovens § 67, stk. 4, 4. pkt. Der henvises til afsnit 8.2.6.2 for en uddybende beskrivelse af betingelserne.

Den personlige bistand til udfyldningen af brevstemmeseddel, følgebrev eller yderkuvert ydes enten i *forening* mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, eller alene af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Det er dog en stemmemodtager, der sikrer sig vælgerens identitet, foretager attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning og giver vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen og om opstillede partier og kandidater m.v. Hvis vælgeren ikke er i stand til at underskrive følgebrevet, underskriver den personligt udpegede hjælper eller, hvis dette ikke er muligt, en anden stemmemodtager følgebrevet på vælgerens vegne. Se § 19, stk. 8, sidste pkt., i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15, stk. 8, sidste pkt., i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Om reglerne for valget af den personligt udpegede hjælper og for hjælperens bistand henvises i øvrigt til afsnit 8.2.6 og afsnit 7.4.

En vælger må kun få personlig bistand til at udfylde stemmesedlen, hvis vælgeren *umiddelbart* over for stemmemodtagerne *utvetydigt* kan tilkendegive, hvordan vælgeren ønsker at stemme, se lovens §

67, stk. 6. Modtager vælgeren hjælp af en stemmemodtager og en personligt udpeget hjælper, skal vælgerens utvetydige tilkendegivelse om sin stemmeafgivning fremsættes både over for stemmemodtageren og den personligt udpegede hjælper. Se nærmere afsnit 7.4.2.

Se afsnit 8.2.6 om fremgangsmåden ved ydelse af hjælp ved brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Se afsnit 8.2.5.5 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

8.5. Brevstemmeafgivning på mindre øer

Vælgere, der bor på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, kan brevstemme på øen over for en eller flere vælgere, som kommunalbestyrelsen har udpeget som brevstemmemodtagere, se lovens § 60, stk. 5, og § 61, stk. 2.

8.6. Brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg

8.6.1. Brevstemmesteder og stemmemodtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet

Ved kommunale og regionale valg kan enhver vælger brevstemme på folkeregistrene på Færøerne og i Grønland samt på danske diplomatiske og konsulære repræsentationer i udlandet (ambassader, konsulater m.v.), se lovens § 63, stk. 1 og 2.

Der kan også brevstemmes hos en stemmemodtager udpeget af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet giver forud for hvert valg kommunerne meddelelse om, hvilke personer eller stillingsindehavere der er udpeget som stemmemodtagere i udlandet enten permanent eller til det pågældende valg. Stemmemodtagerne i udlandet udpeges efter indstilling fra enten Forsvarsministeriets Personalestyrelse eller Udenrigsministeriet.

De permanente stemmemodtagere i udlandet, der er udpeget efter indstilling fra Forsvarsministeriets

Personalestyrelse, er bemyndiget til at udpege en eller flere personer blandt det tjenstgørende personale til at varetage opgaven som brevstemmemodtager på vegne af den permanente stemmemodtager ved et bestemt valg. Der bør udpeges mere end én stemmemodtager hvert sted, da stemmemodtageren ikke kan attestere sin egen brevstemme. Navnene på de personer, der ved et bestemt valg rent faktisk fungerer som stemmemodtagere i udlandet, indberettes af Forsvarsministeriets Personalestyrelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet inden valget. Ministeriet videregiver disse oplysninger til kommunerne til brug for valgbestyrelsens eller valgstyrrernes gennemgang af, hvorvidt de afgivne brevstemmer kan tages i betragtning, inden valgbehandlingen begynder på valgdagen.

De personer (stillingsindehavere), der er permanent udpeget som brevstemmemodtagere på Færøerne og i Grønland af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, er:

På Færøerne

- 1) Rigsombudsmanden eller den fuldmægtig ved rigsombuddet, som rigsombudsmanden har bemyndiget hertil
- 2) Landfogeden (politimesteren)
- 3) Sysselmændene
- 4) Chefen for Forbindelseselement Færøerne

I Grønland

- 1) Forbindelsesofficeren, Forbindelseselement Thule
- 2) Chefen for Slædepatruljen Sirius
- 3) Stationslederen, Station Nord
- 4) Stationslederen, Sirius' Station Daneborg
- 5) Stationslederen, Station Grønnedal
- 6) Stationslederen, Station Kangerlussuaq
- 7) Stationslederen, Station Mestersvig
- 8) Stationslederen, Danmarkshavn

8.6.2. Brevstemmesteder og stemmemodtagere på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg

Søfolk og passagerer på danske skibe i udenrigsfart kan brevstemme på skibet, se lovens § 64. Skibsføreren eller den, skibsføreren har udpeget, fungerer som stemmemodtager. Der kan ikke brevstemmes på danske skibe i indenrigsfart.

Personer, der er ansat på danske havanlæg, kan brevstemme på havanlægget, se lovens § 64. Dette gælder danske havanlæg både på dansk område og uden for dansk område. Chefen for havanlægget eller den, chefen har udpeget, fungerer som stemmemodtager.

8.6.3. Tidsrum for brevstemmeafgivning

På Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område kan der brevstemmes fra tirsdag den 19. august 2025 (den 3. tirsdag i august måned i valgåret), se lovens § 63, stk. 3, og § 64, stk. 2.

På danske havanlæg på dansk område kan der brevstemmes fra tirsdag den 28. oktober 2025 til og med fredag den 14. november 2025 (fra tirsdagen 3 uger før valgdagen til og med fredagen før valgdagen), se lovens § 64, stk. 3.

Loven indeholder ingen regler om sidste frist for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område. Brevstemmerne skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen, inden afstemningen på valgdagen begynder.

8.6.4. Brevstemmematerialet

Ved brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg bruges det samme brevstemmemateriale, som bruges her i landet, se afsnit 8.1.1.

Brevstemmematerialet skal senest den 19. august 2025 (den 3. tirsdag i august måned i valgåret) findes på de danske repræsentationer i udlandet samt ombord på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område, se lovens § 66, stk. 2, 2. pkt.

8.6.5. Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning

Den praktiske fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen er den samme som fremgangsmåden på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre, se lovens § 67 og afsnit 8.2.5.

En vælger, der brevstemmer på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg, forudsættes selv at være bekendt med, hvilke kandidatlistes og evt. kandidater der forventes at blive eller er opstillet til valget i den kommune henholdsvis region, hvor vælgeren har fast bopæl.

Hvis brevstemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, som den fortrykte tekst til brug for attestation foreskriver, skal myndighedens navn skrives med blok-bogstaver.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil i august 2025 udsende en vejledning om brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg. Vejledningen vil bl.a. indeholde en oversigt over de bogstavbetegnelser, der ved valget tilhører de partier, der pr. 1. august 2025 er opstillingsberettigede til folketingsvalg, og det tyske mindretals parti. Oversigten pr. juni 2025 er gengivet i afsnit 6.6. Oversigten viser ikke, om de nævnte partier opstiller til valget i alle kommuner henholdsvis regioner, og der kan blive opstillet andre kandidatlistes. Vejledningen vil blive udsendt særskilt af Indenrigs- og Sundhedsministeriet til rigsombudsmændene på Færøerne og i Grønland, til Udenrigsministeriet samt rederierne sammen med et brev med nærmere instruktioner om brevstemmeafgivningen.

Brevet med vejledningen vil endvidere kunne findes på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valg-hjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regionsraad-2025.

8.7. Modtagelse og kontrol af brevstemmer. Brevstemmeprotokol

Reglerne om kommunens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v. samt om valgbestyrelsens gennemgang og kontrol af disse findes i lovens §§ 70-72.

8.7.1. Oprettelse af brevstemmeprotokol

Før valget skal kommunen oprette en protokol over de brevstemmer, den modtager til det pågældende valg (brevstemmeprotokol). Reglerne om brevstemmeprotokollen står i cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning.

VALG-løsningen indeholder en brevstemmeprotokol, som udfyldes automatisk på grundlag af registreringer af de modtagne brevstemmer og andre felter, som kommunen registrerer i forbindelse med behandlingen af brevstemmer. VALG-løsningen understøtter dannelse og udskrivning af brevstemmeprotokollen omfattende alle kommunens afstemningsområder.

Ved kommunal- og regionalvalg overføres brevstemmeprotokollen automatisk til Rigsarkivet, når valget i VALG-løsningen slettes og arkiveres. Dette sker tidligst den 15. december 2025. Hvis kommunen ønsker at gemme brevstemmeprotokollen selv, skal brevstemmeprotokollen downloades fra VALG-løsningen og gemmes uden for dette system, f.eks. i kommunens ESDH-system.

8.7.2. Modtagelse, registrering og opbevaring af brevstemmer

Modtagelsestidspunktet skal skrives på yderkuverten for de brevstemmer, kommunen modtager, se lovens § 70, stk. 1.

Hver dag skal antallet af brevstemmer, kommunen modtager den pågældende dag, anføres i brevstemmeprotokollen sammen med datoen, de er modtaget. Endvidere skal antallet af brevstemmer, der sendes videre til andre kommuner, anføres i brevstemmeprotokollen med datoen for modtagelsen og datoen for videresendelsen. Hvis vælgeren efter sin bopælsangivelse på yderkuverten bor i en anden kommune, skal kommunen snarest muligt sende brevstemmen videre til denne kommune, se lovens § 70, stk. 2.

I folketingsvalgloven er der en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen, når der er udskrevet valg, skal sørge for, at de brevstemmer, som kommunen allerede har modtaget fra vælgere, der senere har anmeldt flytning til en anden kommune, sendes videre til denne, se folketingsvalglovens § 64, stk. 3. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den kommunale og regionale valglov. Det skyldes, at brevstemmer til kommunale og regionale valg anses for afgivet til valget i den kommune, hvor vælgeren var bopælsregistreret i CPR på tidspunktet for afgivelse af brevstemme. Disse brevstemmer må derfor ikke videresendes til den kommune, som vælgeren efterfølgende er flyttet til. Se afsnit 8.2.5.4 om vejledning af disse vælgere m.v.

Kommunen skal samle og opgøre antallet af brevstemmer, der er modtaget for hvert afstemningsområde i kommunen, hvor afsenderne efter deres bopælsangivelse på yderkuverterne er optaget på valglisten, se lovens § 70, stk. 3, 1. pkt. Der skal i brevstemmeprotokollen indføres en række nærmere oplysninger herom.

Kommunen skal sørge for, at de modtagne brevstemmer opbevares sikkert. Yderkuverterne må først åbnes i forbindelse med gennemgangen af brevstemmerne, se afsnit 8.7.4.

8.7.3. Aflevering af brevstemmer til valgstyrelse på valgstederne

Kommunen skal efter lovens § 70, stk. 3, 2. pkt., sørge for, at brevstemmerne inden afstemningens

begyndelse på valgdagen er afleveret til valgstyrene på valgstedet i det pågældende afstemningsområde, se dog nedenfor.

8.7.3.1. Brevstemmer, der modtages umiddelbart før afstemningens begyndelse

Kommunen skal afhente post mandag den 17. november 2025 og samme dag samt på valgdagen, inden afstemningen begynder, efterse sin postkasse for at sikre, at brevstemmer afsendt fra udlandet m.v., rettidigt bliver afleveret til vælgerens valgsted. Se afsnit 3.2.

Brevstemmer, der modtages i kommunen på valgdagen, inden afstemningen begynder, skal straks bringes ud til valgstyrene på det pågældende valgsted. Brevstemmer, der modtages i kommunen på valgdagen, efter at afstemningen er begyndt, kommer ikke i betragtning. Det afgørende for, om en brevstemme kommer i betragtning, er, om den er modtaget hos valgstyrene på det pågældende valgsted inden afstemningens begyndelse, se lovens § 72, stk. 3. Hvis brevstemmer modtages i kommunen, efter at afstemningen er begyndt, og ikke bringes ud til valgstyrene på de pågældende valgsteder, skal kommunen sikre, at valgstyrene på anden vis får besked om antallet af brevstemmer, der er modtaget efter afstemningens begyndelse, således at valgstyrene kan registrere oplysningen i afstemningsbogen for de relevante valgsteder.

8.7.3.2. Hvis der er modtaget færre end fem brevstemmer for et afstemningsområde

Er der modtaget færre end fem brevstemmer for et afstemningsområde, skal brevstemmerne efter kommunens beslutning overføres til et afstemningsområde, hvor der er modtaget mindst fem brevstemmer. Dette skyldes hensynet til at sikre stemmehemmeligheden. De overførte brevstemmer skal indgå i gennemgangen af brevstemmer for det sidstnævnte afstemningsområde, se lovens § 70, stk. 4.

I brevstemmeprotokollen skal der indføres oplysning om, til hvilket afstemningsområde brevstem-

mer fra afstemningsområder, hvor der var modtaget færre end fem brevstemmer, er overført, samt oplysning om, fra hvilke afstemningsområder de pågældende brevstemmer blev overført.

8.7.3.3. Hvis en brevstemme ikke kan henføres til et bestemt afstemningsområde, eller vælgeren ikke kan identificeres

Kan en brevstemme ikke henføres til et bestemt afstemningsområde ud fra oplysningerne om afsenderen på yderkuverten, skal kommunen endvidere beslutte, hvilket afstemningsområde brevstemmen skal henregnes til i henseende til kontrollen af, om brevstemmen kan komme i betragtning, se lovens § 70, stk. 5.

I brevstemmeprotokollen skal der indføres oplysning om, til hvilket afstemningsområde de brevstemmer, der ikke kunne henføres til et bestemt afstemningsområde, blev overført.

Hvis vælgeren ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan identificeres på baggrund af oplysningerne på yderkuverten, kan kommunen undtagelsesvis åbne yderkuverten for at identificere vælgeren på baggrund af oplysningerne på følgebrevet. Når vælgeren er identificeret, lukkes yderkuverten straks igen og påtegnes ”åbnet af borgerservice” e.l.

8.7.4. Valgbestyrelsens gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer

8.7.4.1. Generelle regler

Det har hidtil været valgstyrene, der gennemgår brevstemmerne før et valg. Det er ændret pr. 1. januar 2024, så det fremover er (kommune)valgbestyrelsen, der skal sørge for, at de modtagne brevstemmer gennemgås inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt 1 eller 2 dage før valgdagen, se lovens § 71, stk. 1.

Der skal til gennemgangen af brevstemmerne fra hvert afstemningsområde medvirke mindst 2 personer, der er medlemmer af valgbestyrelsen eller valgstyrere fra det pågældende afstemningsom-

råde. Gennemgangen skal ske separat for hvert enkelt afstemningsområde, men kan som hidtil foregå centralt ét sted i kommunen. Det er således også muligt f.eks. at åbne yderkuverterne centralt ét sted i kommunen med en elektrisk brevåbner, når blot gennemgangen af brevstemmerne foregår umiddelbart herefter og i tilknytning til det sted, hvor yderkuverterne er åbnet.

Ved gennemgangen af brevstemmer kan de medvirkende valgstyrelser eller valgbestyrelsesmedlemmer bistås af kommunalt personale.

8.7.4.2. Foreløbig afmærkning på valglisten af vælgere, der har brevstemt

Valgbestyrelsen (eller valgstyrelserne) gennemgår brevstemmerne inden valgdagen og afmærker de vælgere på valglisten, der har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning. De gældende regler forudsætter, at denne afmærkning af vælgerne først sker, når valgbestyrelsen (eller valgstyrelserne) har gennemgået de modtagne brevstemmer og konstateret, hvilke brevstemmer der kan komme i betragtning, da kun vælgere, der har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning, skal afmærkes på valglisten, se nedenfor. Der er dog ikke noget i vejen for, at der inden gennemgangen kan ske en *foreløbig* afmærkning på valglisten af de vælgere, som der er modtaget brevstemme fra, efterhånden som disse modtages. Det skal dog være muligt at identificere de pågældende vælgere uden at åbne yderkuverten, da yderkuverten først må åbnes ved gennemgangen af brevstemmerne, se lovens § 71, stk. 1, medmindre det er nødvendigt for at identificere vælgeren, se afsnit 8.7.3.3. Den foreløbige afmærkning skal blot slettes, hvis det viser sig, at den pågældende brevstemme ikke kan komme i betragtning.

En foreløbig afmærkning kan lette arbejdet i forbindelse med gennemgangen af brevstemmerne, da man på forhånd har konstateret, om de pågældende vælgere er optaget på valglisten, ligesom arbejdet med afmærkning af valglisten kan begrænses til at fjerne afmærkninger for de vælgere, hvis brevstemme ikke er taget i betragtning.

En sådan foreløbig afmærkning af valglisten vil kunne ske, uanset om man bruger en papirvalgliste eller en digital valgliste. Efter udskrivning af valglisten fra VALG-løsningen skal kommunens foreløbige afmærkninger (og andre rettelser) af valglisten både foretages i VALG-løsningen og på den udskrevne valgliste. Dette gælder både på de valgsteder, der kun anvender papirvalgliste, og på de øvrige valgsteder, hvor papirvalglisten skal være tilgængelig som back-up.

8.7.4.3. Hvornår kan en brevstemme komme i betragtning?

Ved gennemgangen af brevstemmerne åbnes yderkuverterne, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning, se lovens § 71, stk. 1.

En brevstemme kan *ikke* komme i betragtning, se lovens § 71, stk. 2, hvis

- 1) afsenderen ikke er opført på valglisten,
- 2) afsenderen er død inden valgdagen,
- 3) yderkuverten indeholder flere end ét følgebrev og én konvolut til hvert af de pågældende valg,
- 4) der ikke er anvendt det foreskrevne brevstemmemateriale, se afsnit 8.1.1,
- 5) den foreskrevne fremgangsmåde (udfyldning, attestation, underskrivelse m.v.) ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt, eller
- 6) brevstemmen ikke er afgivet inden for de frister, der er nævnt i loven.

Hvis vælgeren til det samme valg har afgivet mere end én brevstemme, der kan komme i betragtning, er det den sidst afgivne brevstemme, der tages i betragtning, se lovens § 71, stk. 3.

Hvis vælgeren f.eks. først brevstemmer til begge valg og derefter brevstemmer til det kommunale valg, har vælgeren således afgivet én brevstemme til det regionale valg (der tages i betragtning) og to brevstemmer til det kommunale valg (hvoraf den senest afgivne, dvs. den brevstemme, der blev afgivet alene, tages i betragtning). Tilsvarende gælder, hvis en vælger først brevstemmer til det kommunale valg og derefter brevstemmer til det regionale

valg. I dette tilfælde vil begge brevstemmer skulle tages i betragtning.

Hvis vælgeren har afgivet to brevstemmer, hvoraf kun den sidste ikke kan tages i betragtning, skal den første brevstemme tælle med i stedet. Hvis der er afgivet tre eller flere brevstemmer, hvoraf kun den sidste ikke kan tages i betragtning, skal den sidst afgivne af de øvrige brevstemmer, der opfylder kriterierne for at blive taget i betragtning, tælle med. Der er ikke hjemmel i bestemmelsen til at se bort fra de tidligere afgivne brevstemmer alene som følge af, at den sidst afgivne brevstemme ikke kan tages i betragtning. De ældre brevstemmer skal således selvstændigt vurderes efter kriterierne i lovens § 71, stk. 2, om, hvornår en brevstemme ikke kan tages i betragtning.

Med hensyn til brevstemmematerialet, se nr. 4 ovenfor, bemærkes, at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om der ved brevstemmeafgivningen er anvendt følgebrev, som er udskrevet fra VALG-løsningen, og der ved en *administrativ fejl* er udskrevet et følgebrev til en anden type valg end kommunal- og regionalvalg. Det skal således ikke komme vælgeren til skade, at administrationen har begået en fejl. Det er dog en forudsætning, at der ikke er anledning til tvivl om, at der er tale om en administrativ fejl.

Med hensyn til de brevstemmer, hvor den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt, se nr. 5 ovenfor, bemærkes, at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om følgebrevet mangler stempel på attestationen, hvis der ikke er tvivl om, at brevstemmen er afgivet på et af de steder, hvor der kan brevstemmes, eller at brevstemmen er afgivet til en stemmemodtager, der er udpeget af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Brevstemmen kan dog ikke tages i betragtning, hvis følgebrevet ikke er underskrevet af vælgeren, eller hvis følgebrevet både mangler myndighedens stempel og stemmemodtagerens underskrift, dvs. hele attestationen. Dette gælder også, hvis der anvendes et følgebrev udskrevet fra VALG-løsningen.

Brevstemmer, der modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse, skal have påtegnet modtagelsestidspunktet (dato og klokkeslæt) og kommer ikke i betragtning, se lovens § 72, stk. 3. Yderkuverterne åbnes ikke.

Det skal herudover sikres, at evt. brevstemmer fra vælgere, der har fået dansk indfødsret efter deltagelse i en grundlovsceremoni kort før valget, bliver taget i betragtning, hvis de opfylder betingelserne for det. Hvis der fra nogen af disse nye vælgere er modtaget brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, fordi personerne ikke var optaget på valglisten på det tidspunkt, hvor brevstemmen blev gennemgået (1-2 dage før valgdagen), skal brevstemmen gennemgås på ny med henblik på at vurdere, om brevstemmen nu kan tages i betragtning.

8.7.4.4. Hvis en brevstemme ikke kan komme i betragtning

Når en brevstemme ikke kan komme i betragtning, anføres grunden hertil på yderkuverten, og den eller de uåbnede konvolut(ter) og følgebrevet lægges ned i yderkuverten igen, se lovens § 72, stk. 2. Der skal ikke foretages nogen afmærkning på valglisten. Er der foretaget en foreløbig afmærkning, slettes den, se afsnit 8.7.4.2.

Om de situationer, hvor brevstemmer, der er taget i betragtning ved afstemningens begyndelse, ikke skal tages i betragtning, fordi valgstyrene efter afstemningens begyndelse modtager bekræftet underretning om, at vælgeren er afgået ved døden eller har mistet sin valgret, se afsnit 8.7.4.6.

Det anføres i afstemningsbogen, hvor mange af brevstemmerne der ikke er taget i betragtning fordelt efter årsagen hertil.

8.7.4.5. Hvis en brevstemme kan komme i betragtning

Når en brevstemme kan komme i betragtning, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har brevstemt, se lovens § 72, stk. 1, 1. pkt. Hvis yderkuverten foruden følgebrev kun indeholder en konvolut til et af valgene, sættes

tillige et mærke på valglisten, der angiver, hvilket af valgene vælgeren har brevstemt til, se lovens § 72, stk. 1, 2. pkt. Vælgeren vil i givet fald på valgdagen kunne stemme til det andet af valgene.

Når en brevstemme, der er overført til afstemningsområdet fra et andet afstemningsområde, hvor der er modtaget færre end fem brevstemmer, kan komme i betragtning, skal valgstyrene optage den pågældende vælger på valglisten og påføre valglisten en bemærkning om årsagen til, at vælgeren er optaget på valglisten. Valgstyrene skal desuden, inden afstemningen begynder, meddele valgstyrene fra det oprindelige afstemningsområde, at den pågældende vælger skal slettes af valglisten for dette afstemningsområde. Valgstyrene for det oprindelige afstemningsområde skal endvidere på valglisten anføre årsagen til, at vælgeren er slettet af valglisten, og i hvilket afstemningsområde vælgeren i stedet er blevet optaget på valglisten. Se afsnit 8.7.3.2 og lovens § 70, stk. 4.

Hvis en brevstemme, der kan komme i betragtning, er henregnet til et bestemt afstemningsområde i medfør af lovens § 70, stk. 5 (dvs. hvor man ikke på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten kan afgøre, i hvilket afstemningsområde afsenderen er optaget på valglisten), og den pågældende vælger viser sig at være optaget på valglisten i et andet afstemningsområde, skal valgstyrene optage vælgeren på valglisten for det afstemningsområde, brevstemmen blev henregnet til. Valgstyrene skal skrive en bemærkning på valglisten om årsagen til, at vælgeren er optaget på valglisten, samt, inden afstemningen begynder, meddele valgstyrene for vælgerens oprindelige afstemningsområde, at vælgeren skal slettes af valglisten for dette afstemningsområde. Se afsnit 8.7.3.3.

Der skal ikke udskrives erstatningsvalgkort for de vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning. I stedet kan følgebrevene til brevstemmerne anvendes til at kontrollere antallet af vælgere, der ifølge valglisten har afgivet brevstemme, se afsnit 9.2.

8.7.4.6. Håndtering og opbevaring af brevstemmer på valgdagen

Når en brevstemme kan komme i betragtning, lægges de uåbnede konvolutter og følgebrevet ind i yderkuverten igen. Brevstemmer, der kan komme i betragtning, opbevares, indtil afstemningen er afsluttet. Når afstemningen er afsluttet, tages konvolutterne ud af yderkuverterne og lægges i en stemmekasse, se dog nedenfor. Konvolutterne åbnes først i forbindelse med stemmeoptællingen. Se lovens § 72, stk. 1.

Brevstemmer, der kan komme i betragtning, skal, indtil afstemningen er afsluttet, opbevares på en sådan måde, at det alene er valgstyrene og evt. tillige en person, der er særligt bemyndiget af valgstyrene, der har adgang til brevstemmerne.

Der må i denne periode kun ske håndtering af brevstemmer, hvis det er nødvendigt som følge af andre regler i loven. F.eks. kan det være nødvendigt at tage brevstemmen frem i forbindelse med afgørelsen af, om en vælger, der møder frem for at afgive stemme på valgdagen, skal afvises, fordi vedkommende har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning, se lovens § 73. Brevstemmen skal i denne situation tages frem for at kontrollere, om afmærkningen på valglisten af, at vælgeren har brevstemt, er korrekt.

Ved håndtering af en brevstemme, inden afstemningen er afsluttet, må konvolutten med stemmesedlen *under ingen omstændigheder* åbnes.

Hvis valgstyrene efter afstemningens begyndelse modtager bekræftet underretning om, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, er afgået ved døden inden valgdagen, kan den pågældendes brevstemme ikke komme i betragtning. Brevstemmen skal derfor tages frem, påtegnes årsagen til, at den ikke kan komme i betragtning, og lægges hen til de øvrige brevstemmer, der ikke kan komme i betragtning, samt registreres sammen med disse i afstemningsbogen.

Det samme gælder, hvis valgstyrene, efter at afstemningen er begyndt, modtager bekræftet underretning om, at en vælger, der er optaget på valglisten, har mistet sin valgret inden valgdagen af andre grunde (tålt ophold, udvisning m.v., flytning til udlandet eller fortabelse af dansk indfødsret eller af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande, Island, Norge eller Storbritannien, medmindre vælgeren uanset dette har valgret i kraft af reglerne om udlændinges valgret ved kommunale og regionale valg).

Når konvolutterne tages ud af yderkuverterne efter afstemningens afslutning og lægges ned i en stemmekasse, skal det ske under den nødvendige gensidige kontrol og i øvrigt på en sådan måde, at stemmehemmeligheden heller ikke i denne forbindelse kan blive krænket.

8.7.5 Brevstemmer, der modtages i kommunen efter valgdagen

Brevstemmer, der modtages i kommunen fra og med dagen efter valgdagen og til og med den dag, hvor evt. klager over valget er endeligt afgjort, registreres i brevstemmeprotokollen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 2, stk. 4 og 5, i cirkulæret om brevstemmeprotokollers indhold og udformning. Retningslinjerne for kassation af brevstemmemateriale, herunder af brevstemmer, der er modtaget efter valgdagen, er nærmere beskrevet i afsnit 13. Se samme afsnit for kommunernes indberetning til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om for sent modtagne brevstemmer fra dagen efter valgdagen og en uge frem.

9. Opgørelse af afstemningen

9.1. Overblik

I dette kapitel beskrives valgstyrenes, kommunevalgbestyrelsens, regionsvalgbestyrelsens og kommunalbestyrelsens opgaver i forbindelse med opgørelse af afstemningen.

På valgaftenen umiddelbart efter valghandlingens afslutning tælles stemmerne for både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget op på valgstedet som beskrevet i afsnit 9.2. Her opgør valgstyrene, hvor mange stemmer der er afgivet for hver kandidatliste. Valgstyrenes stemmeoptælling afsluttes ved, at afstemningsbogen udfyldes og underskrives, og resultatet indberettes til formanden for kommunevalgbestyrelsen, der giver meddelelse til formanden for regionsvalgbestyrelsen.

Senest dagen efter fintæller kommunevalgbestyrelsen stemmerne for både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget som beskrevet i afsnit 9.3. Ved fintællingen optæller kommunevalgbestyrelsen på ny, hvor mange stemmer der på hvert valgsted er afgivet for hver kandidatliste. I den forbindelse opgør kommunevalgbestyrelsen også de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af listestemmer for hver kandidatliste. Derudover foretager kommunevalgbestyrelsen den endelige bedømmelse af stemmesedlernes gyldighed og foretager en ny optælling af antallet af blanke og ugyldige stemmesedler. Derefter opgør kommunevalgbestyrelsen det samlede resultat for hele kommunen. Kommunevalgbestyrelsens fintælling afsluttes ved, at valgbogen udfyldes og underskrives. Valgbogen for regionsrådsvalget sendes snarest til formanden for regionsvalgbestyrelsen.

Regionsvalgbestyrelsen kan beslutte at foretage fornyet fintælling af de stemmesedler, der er afgivet til regionsrådsvalget. Dette sker efter reglerne i lovens § 80 som beskrevet i afsnit 9.4.

Stemmesedler afgivet på valgdagen bedømmes som beskrevet i afsnit 9.5.

Siden sidste kommunal- og regionalvalger reglementet om bedømmelse af stemmesedler blevet lempet. Bogstavet X og tegnet for plus (+) er som hidtil gyldige afmærkninger på stemmesedlen. Som noget nyt er det som udgangspunkt også en gyldig stemmeseddel, hvis vælgeren i stedet har sat en tilsvarende afmærkning som en asterisk/stjerne (*), en helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik eller en cirkel om afkrydsningsrubrikken. Se afsnit 9.5.2 og lovens § 75, stk. 1, nr. 2.

Brevstemmesedler bedømmes som beskrevet i afsnit 9.6.

Kandidater (og deres ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) kan ikke deltage i optællingen af personlige stemmer for den kandidatliste, de selv er opstillet for m.v. Begrænsningerne i kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen er beskrevet i afsnit 9.7.

Reglerne om opgørelse af afstemningen findes i lovens §§ 74-78 a.

9.2. Stemmeoptællingen på valgstedet på valgaftenen

9.2.1. Rammene

Når afstemningen er afsluttet kl. 20, tæller valgstyrene og de tilfornordnede vælgere stemmerne op på valgstedet efter reglerne i lovens §§ 74-76.

Kommunalt ansat personale kan bistå valgstyrene og de tilfornordnede vælgere, også selv om de ikke bor i kommunen. Stemmeoptællingen skal dog ske under valgstyrenes ansvar, kontrol og instruktion. Stemmeoptællingen kan herudover ikke overlades til andre.

Valgstyrerformanden skal sørge for, at der under hele stemmeoptællingen er et tilstrækkeligt antal valgstyrrere til at sikre en hensigtsmæssig afvikling af stemmeoptællingen. Der skal altid være et flertal af de udpegede valgstyrrere til stede. Valgstyrene skal rette sig efter valgstyrerformandens anvisninger, se lovens § 16, stk. 6.

Kommunalbestyrelsen sørger for, at stemmeoptællingen rent praktisk tilrettelægges, så reglerne om kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen overholdes, se afsnit 9.7.

Stemmeoptællingen er offentlig, se lovens § 74, stk. 1, 2. pkt. Den del af lokalet/lokalerne, hvor optællingen foregår, afskærmes, så uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men så offentligheden stadig kan overvære stemmeoptællingen.

9.2.2. Fremgangsmåden

Når afstemningen er slut, opgøres det særskilt for kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget, hvor mange stemmer der er afgivet for hver kandidatliste, se lovens § 74, stk. 1. Først ved fintællingen opgøres det, hvordan stemmerne på kandidatlisterne fordeler sig på de opstillede kandidater.

En stemme er afgivet for den kandidatliste, inden for hvis felt på stemmesedlen vælgeren har sat kryds, se lovens § 74, stk. 2. En brevstemme er afgivet for den kandidatliste, hvis listebetegnelse eller bogstavbetegnelse vælgeren har anført på brevstemmesedlen. Hvis vælgeren på brevstemmesedlen har skrevet navnet på en kandidat, anses stemmen som afgivet for den pågældende kandidatliste, se lovens § 74, stk. 3.

I afsnit 9.5 er det beskrevet, hvordan stemmesedler afgivet på valgstedet skal bedømmes.

I afsnit 9.6 er det beskrevet, hvordan brevstemmesedler skal bedømmes.

Tvivlsomme, blanke og andre utvivlsomt ugyldige stemmesedler sorteres fra og gives til valgstyreformen. Valgstyrerne bedømmer derefter, om stemmesedlerne er gyldige, og antallet af ugyldige stemmer optælles særskilt efter de forskellige ugyldighedsgrunde. Se afsnit 9.5 og 9.6.

Hvis det konstateres under stemmeoptællingen, at der i en stemmekasse beregnet til stemmesedler til kommunalbestyrelsesvalget er nedlagt stemmesedler til regionsrådsvalget, eller at en blå konvolut

beregnet til en brevstemmeseddel til kommunalbestyrelsesvalget indeholder en gul brevstemmeseddel til regionsrådsvalget, skal disse stemmesedler og brevstemmesedler henlægges til og indgå i optællingen af stemmesedlerne til regionsrådsvalget.

Tilsvarende gælder, at stemmesedler til kommunalbestyrelsesvalget, der måtte være nedlagt i en stemmekasse beregnet til stemmesedler til regionsrådsvalget, eller grå brevstemmesedler til kommunalbestyrelsesvalget, der er nedlagt i en gul konvolut beregnet til en brevstemmeseddel til regionsrådsvalget, skal henlægges til og indgå i optællingen af stemmesedlerne til kommunalbestyrelsesvalget.

I tilfælde, hvor fejlplacerede stemmesedler eller brevstemmesedler indlagt i forkerte konvolutter henlægges til stemmesedlerne til den afstemning, de vedrører, skal der indføres en bemærkning herom i afstemningsbogen for den afstemning, hvortil stemmesedlerne og brevstemmesedlerne henlægges.

9.2.3. Stemmeoptællingens afslutning og offentliggørelse m.v.

Når stemmeoptællingen på valgstedet for kommunalbestyrelsesvalget henholdsvis regionsrådsvalget er afsluttet, indføres resultatet af stemmeoptællingen i afstemningsbogen for det pågældende valg, se lovens § 76, stk. 1, 1. pkt. Opgørelsen af de ugyldige stemmer fordelt efter de forskellige ugyldighedsgrunde indføres også i afstemningsbogen, se lovens § 75, stk. 3.

Valgstyrerne skal kontrollere optællingen af de afgivne stemmer og påse, at de foreskrevne kontroller af optællingen er foretaget. Valgstyrerne skal bl.a. sammenholde antallet af afgivne stemmesedler med antallet af vælgere, der ifølge afmærkningerne på valglisten har stemt.

Derudover skal valgstyrerne sammenholde antallet af vælgere, der ifølge afmærkningerne på valglisten har stemt, med antallet af valgkort, der er modtaget

eller udskrevet på valgdagen, og antallet af følgebrev for vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning.

Valgstyrerne skal endvidere afstemme stemmesedelregnskabet som angivet i afstemningsbøgerne. Valgstyrerne skal sammenholde det totale antal af stemmesedler før valghandlingens begyndelse og antallet af brevstemmer i stemmekasserne ved afstemningens afslutning med antallet af afgivne, ombyttede, tilbageleverede og ikke-udleverede stemmesedler samt afgivne brevstemmer. Stemmematerialet bindes derefter sammen i særskilte pakker (sammenpakkes) som angivet i afstemningsbøgerne.

Som den afsluttende handling underskrives den udfyldte afstemningsbog af samtlige valgstyrere.

Resultatet af stemmeoptællingen til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget meddeles de tilstedeværende, og valgstyrerformanden indberetter straks resultatet til valgbestyrelsesformanden.

Der er ikke noget i vejen for at offentliggøre resultatet, før valgstyrerne har underskrevet afstemningsbogen, forudsat at resultatet er sikkert og kontrolleret og godkendt af valgstyrerne som angivet ovenfor. Det er dog ikke usagligt at vente på, at valgstyrerne har underskrevet afstemningsbogen. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier.

Valgstyrerne kan ikke overlade ansvaret for at forestå og kontrollere stemmeoptællingen, bedømme tvivlsomme stemmesedler og underskrive afstemningsbogen til andre.

9.2.4. Valgstyrenes afstemningsbog

I afstemningsbogen indfører valgstyrerne resultatet og alle andre væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet, se lovens § 16, stk. 5, 2. pkt. Også væsentlige oplysninger om selve valghandlingen før stemmeoptællingen skal indføres i afstemningsbogen.

Afstemningsbogen underskrives af alle valgstyrerne, se lovens § 76, stk. 1. Alle valgstyrerne skal være til stede, når afstemningsbogen underskrives, uanset om de i løbet af dagen har været fraværende på stedet efter aftale med valgstyrerformanden, se lovens § 16, stk. 6, sidste pkt. I afstemningsbogen noteres det, i hvilke tidsrum valgstyrerne har været til stede og fraværende på valgstedet.

Ved at skrive under på afstemningsbogen står valgstyrerne inde for, at stemmeoptællingen og kontrollen af stemmeoptællingen er sket efter loven.

Afstemningsbogen underskrives som den afsluttende handling og kan således ikke underskrives af valgstyrerne, før der foreligger et resultat.

Den underskrevne afstemningsbog afleveres til kommunalbestyrelsen sammen med det sammenpakkede stemmemateriale, se lovens § 76, stk. 2.

Formanden for valgbestyrelsen i kommunen meddeler herefter straks resultatet af regionsrådsvalget til formanden for regionsvalgbestyrelsen, se lovens § 76, stk. 1, 2. pkt.

Afstemningsbøger kan udfyldes i systemet og derefter udskrives fra VALG-løsningen eller udskrives på egen printer og udfyldes.

9.3. Kommunevalgbestyrelsens fintælling

9.3.1. Rammene

Senest dagen efter valgdagen opgør kommunevalgbestyrelsen resultatet af stemmeafgivningen i kommunen endeligt (fintælling) til både kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget, se lovens § 77, stk. 1, 1. pkt. Fintællingen af regionsrådsvalget sker for hver af kommunerne for sig.

Valgbestyrelsen kan beslutte, at tilforordnede vælgere og kommunalt ansat personale medvirker. Også kommunalt ansatte, der ikke bor i kommunen, kan deltage. Fintællingen skal dog ske under valgbestyrelsens ansvar, kontrol og instruktion. Fintællingen kan herudover ikke overlades til andre.

Kommunalbestyrelsen sørger for, at afstemningsbøgerne, stemmesedlerne, brevstemmematerialet, valglister og valgkort er til stede ved fintællingen, se lovens § 77, stk. 2.

Fintællingen er offentlig, se lovens § 77, stk. 1, 2. pkt. Den del af lokalet/lokalerne, hvor fintællingen foregår, afskærmes, så uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men så offentligheden stadig kan overvære optællingen.

Fintællingen skal foretages på ét sted for hver kommune og ikke på de enkelte valgsteder, bl.a. for at sikre en ensartet bedømmelse af stemmesedlerne.

Ministeriet *indskærper derfor*, at den endelige fintælling efter loven ikke kan foretages på valgstederne i fortsættelse af den foreløbige optælling på valgaftenen.

Der er dog ikke noget i vejen for, at der på valgstederne på valgaftenen foretages en foreløbig fintælling af de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af stemmer for hver kandidatliste. En foreløbig fintælling kan dog ikke erstatte den fintælling, valgbestyrelsen skal foretage senest dagen efter valget, og det forudsætter, at stemmeoptællingen af såvel kommunalbestyrelsesvalget som regionsrådsvalget er afsluttet. En foreløbig fintælling skal under alle omstændigheder ske efter samme regler som valgbestyrelsens fintælling.

Der er ikke noget i vejen for at offentliggøre et evt. foreløbigt fintællingsresultat, før kommunevalgbestyrelsens egentlige fintælling, forudsat at der hersker den nødvendige sikkerhed om resultatet. Det er dog ikke usagligt at vente på kommunevalgbestyrelsens fintælling. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier.

Fintællingen skal ske senest dagen efter valgdagen. Fintælling kan godt påbegyndes og evt. afsluttes på selve valgaftenen, når blot den foretages af valgbestyrelsen på ét sted i kommunen.

9.3.2. *Fremgangsmåden*

9.3.2.1. *Generelt*

Fintællingen foretages særskilt for kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs § 78, stk. 2-6.

Kommunevalgbestyrelsen foretager en ny optælling og bedømmelse af stemmesedlerne for hvert afstemningsområde for sig efter reglerne i lovens §§ 74, 75 og 78 a.

Det vil sige, at valgbestyrelsen foretager en ny optælling af stemmerne for hver kandidatliste. Samtidig opgør valgbestyrelsen antallet af listestemmer og personlige stemmer for hver kandidatliste. Derudover foretager valgbestyrelsen en ny optælling af antallet af blanke og ugyldige stemmesedler. Valgbestyrelsen foretager her den endelige bedømmelse af stemmesedlernes gyldighed. Se afsnit 9.5 og 9.6.

Derefter opgør valgbestyrelsen det samlede resultat for hele kommunen.

9.3.2.2. *Personlig stemme eller listestemme*

Samtidig med optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver kandidatliste, opgør valgbestyrelsen de personlige stemmer og listestemmerne for hver kandidatliste. Opgørelsen af de personlige stemmer og listestemmerne skal ske for hvert afstemningsområde for sig og derefter for hele kommunen, se lovens § 78, stk. 2 og 3. Opgørelsen af de personlige stemmer og listestemmerne kan dog også foretages ved en 3. optælling for kommunen under ét.

Reglerne for, hvordan det afgøres, om en stemme er en personlig stemme eller en listestemme, findes i lovens § 78, stk. 4 og 5:

»Stk. 4. Har vælgeren sat kryds ud for navnet på en kandidat eller såvel ud for navnet på en kandidat som ud for betegnelsen for den kandidatliste, kan

didaten er opstillet på, anses stemmesedlen som afgivet for kandidaten (personlig stemme). Tilsvarende gælder, hvis vælgeren på brevstemmesedlen har anført navnet på en kandidat ellersåvel navnet på en kandidat som listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for den kandidatliste, kandidaten er opstillet på.

Stk. 5. Har vælgeren sat kryds ud for betegnelsen for en kandidatliste eller inden for kandidatlistens felt på en sådan måde, at det ikke med sikkerhed fremgår, hvilken af kandidatlistens kandidater vælgeren har villet give sin stemme, anses stemmesedlen som afgivet for kandidatlisten (listestemme). Tilsvarende gælder, hvis vælgeren på brevstemmesedlen har anført listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste eller navnene på flere kandidater opstillet på samme kandidatliste.«

Se afsnit 9.5.1 om begrebet listefelt.

9.3.2.3. Opgørelse af stemmer på afdøde kandidater

Kandidater, der er afgået ved døden senest på valgdagen, står på stemmesedlen, se afsnit 6.9.4. En stemme på en afdød kandidat er en gyldig stemme, medmindre den er ugyldig efter reglerne om bedømmelse af stemmesedler, se afsnit 9.5 og 9.6.

Kandidaten indgår i valgopgørelsen på samme måde som de øvrige kandidater. De personlige stemmer tildeles således kandidaten på lige fod med de andre kandidater.

9.3.2.4. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

I forbindelse med fintællingen kan kommunevalgbestyrelsen foretage en ny vurdering af de brevstemmer, som ikke blev taget i betragtning. Hvis det i forbindelse med en ny gennemgang vurderes, at en brevstemme alligevel skal tages i betragtning, kræver det dog, at vælgeren ikke er afkrydset i valglisten som havende stemt på valgdagen.

Hvis en brevstemme efter fornyet vurdering alligevel tages i betragtning, skal den medregnes i fintællingen, og den følgende difference i valgbogen bør efter omstændighederne forklares i valgbogens kommentarfelder.

Resultatet af gennemgangen indføres i valgbogen sammen med en (revideret) opgørelse af antallet af brevstemmer, der ikke kan komme i betragtning, fordelt på årsagerne hertil. Opgørelsen foretages for kommunen under ét.

9.3.3. Fintællingens afslutning og offentliggørelse m.v.

Når fintællingen er afsluttet, indføres resultatet i valgbogen og meddeles de tilstedeværende, se lovens § 78, stk. 2 og 6.

Offentliggørelse af kommunevalgbestyrelsens fintællingsresultat af kommunalbestyrelsesvalget kan ikke afvente kommunevalgbestyrelsens underskrivelse af valgbogen for kommunalbestyrelsesvalget, der først sker efter kommunalbestyrelsesvalgets opgørelse, se lovens § 88, stk. 1. Tilsvarende kan offentliggørelse af kommunevalgbestyrelsens fintællingsresultat af regionsrådsvalget ikke afvente regionsvalgbestyrelsens underskrivelse af valgbogen for regionsrådsvalget, der først sker efter regionsrådsvalgets opgørelse, se lovens § 89. Det skyldes, at disse valgbøger ud over resultatet af fintællingen også skal indeholde resultatet af opgørelsen af valget, dvs. mandatfordelingen, se afsnit 10.

Offentliggørelse af fintællingsresultatet af kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget kan dog først ske, når resultatet er sikkert og kontrolleret og godkendt af valgbestyrelsen som angivet ovenfor. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier.

Valgbogen for regionsrådsvalget skal snarest muligt sendes til formanden for regionsvalgbestyrelsen, se lovens § 78, stk. 6, 2. pkt.

Stemmesedlerne og det øvrige stemmemateriale opbevares af kommunalbestyrelsen, se afsnit 13.

Stemmesedlerne og det øvrige stemmemateriale til regionsrådsvalget skal dog sendes til regionsvalgbestyrelsen, hvis regionsvalgbestyrelsen har besluttet selv at foretage fornyet fintælling, se afsnit 9.4.

9.3.4. Valgbestyrelsens valgbog

Valgbøger kan udfyldes i systemet og derefter udskrives fra VALG-løsningen eller udskrives på egen printer og udfyldes i hånden.

9.3.4.1. Kommunevalgbestyrelsens valgbog

Kommunevalgbestyrelsen fører særskilte valgbøger for kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget, se lovens § 15, stk. 3, 2. pkt.

I valgbogen for kommunalbestyrelsesvalget indfører valgbestyrelsen alle væsentlige oplysninger om afstemningen i kommunen og resultatet heraf, se lovens § 15, stk. 3, 1. pkt.

En opgørelse for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hver kandidatliste skal vedlægges valgbogen som bilag. Valgbogen indeholder endvidere resultatet af opgørelsen af kommunalbestyrelsesvalget, se lovens § 87 og afsnit 10.

Valgbogen for kommunalbestyrelsesvalget underskrives af hele kommunevalgbestyrelsen straks efter valgets opgørelse, se lovens § 88, stk. 1. Valgbogen for regionsrådsvalget underskrives af hele kommunevalgbestyrelsen, når fintællingen af regionsrådsvalget er afsluttet, inden valgbogen sendes til formanden for regionsvalgbestyrelsen.

9.3.4.2. Regionsvalgbestyrelsens valgbog

Regionsvalgbestyrelsen fører en valgbog, hvori valgbestyrelsen indfører resultatet af den fintælling af regionsrådsvalget, som kommunevalgbestyrelserne har foretaget, samt en opgørelse af resultatet af fintællingen af regionsrådsvalget for hele regionen. Hvis regionsvalgbestyrelsen har foretaget en fornyet fintælling, er det dog resultatet af regions-

valgbestyrelsens fintælling, der skal indføres i valgbogen, se afsnit 9.4. Valgbogen indeholder endvidere resultatet af opgørelsen af regionsrådsvalget, se afsnit 10 og lovens § 87.

Valgbogen for regionsrådsvalget underskrives af hele regionsvalgbestyrelsen straks efter valgets opgørelse, se lovens § 89, stk. 1.

9.4. Regionsvalgbestyrelsens eventuelle fintælling

Regionsvalgbestyrelsen kan beslutte at foretage en ny fintælling af de stemmesedler, der er afgivet til regionsrådsvalget. Den nye fintælling kan vedrøre alle stemmesedler eller bestemte grupper af stemmesedler. Ved den fornyede fintælling finder reglerne om fintælling i lovens §§ 78 og 78 a tilsvarende anvendelse. Se lovens § 80, stk. 1.

Hvis regionsvalgbestyrelsen har besluttet at foretage en ny fintælling, skal kommunevalgbestyrelserne i de pågældende kommuner sørge for, at stemmesedlerne til regionsrådsvalget sendes til regionsvalgbestyrelsen. Har regionsvalgbestyrelsen truffet beslutningen før valgdagen, skal stemmesedlerne sendes senest dagen efter kommunevalgbestyrelsens fintælling. Træffer regionsvalgbestyrelsen beslutning herom efter valgdagen, skal stemmesedlerne sendes til regionsvalgbestyrelsen senest dagen efter, at kommunalbestyrelsen har modtaget underretning om beslutningen, se lovens § 80, stk. 2.

Inden fremsendelsen til regionsvalgbestyrelsen skal stemmesedlerne være bundet sammen og pakket som angivet i lovens § 88, stk. 1, nr. 2-6, se lovens § 80, stk. 3.

Den fornyede fintælling og regionsvalgbestyrelsens endelige opgørelse af valget skal foretages senest dagen efter, at regionsvalgbestyrelsen har modtaget stemmesedlerne fra kommunerne, se lovens § 80, stk. 4.

Regionsvalgbestyrelsen skal i sin valgbog indføre resultatet af den fornyede fintælling.

Beslutter regionsvalgbestyrelsen at foretage fornyet fintælling, indføres resultatet af regionsvalgbestyrelsens fornyede fintælling for regionsrådsvalget i valgbogen for dette valg og meddeles til stedeleværende, se lovens § 80, stk. 1, jf. § 78, stk. 2 og 6.

Offentliggørelse af resultatet af den fornyede fintælling af regionsrådsvalget kan ikke afvente regionsvalgbestyrelsens underskrivelse af valgbogen, der først sker efter regionsrådsvalgets opgørelse, se lovens § 89. Det skyldes, at denne valgbog ud over resultatet af fintællingen også skal indeholde resultatet af opgørelsen af regionsrådsvalget, se afsnit 10.

Se afsnit 9.3.4.2 om regionsvalgbestyrelsens valgbog.

9.5. Bedømmelse af stemmesedler afgivet på valgstedet

Reglerne om gyldige og ugyldige stemmesedler står i lovens § 75, stk. 1, og bekendtgørelse nr. 30 af 10. januar 2024 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg (herefter bekendtgørelsen).

Udgangspunktet er som beskrevet i afsnit 9.5.2, at stemmesedler afmærket med et kryds eller en tilsvarende afmærkning er gyldige, *medmindre* de er ugyldige efter en af ugyldighedsgrundene beskrevet i afsnit 9.5.3-9.5.15.

Ved lov nr. 1777 af 28. december 2023 blev reglerne om bedømmelse af stemmesedler ændret, så der ud over kryds anerkendes tilsvarende afmærkninger på stemmesedlen som gyldige afmærkninger, se lovens § 75, stk. 1, nr. 2. Udgangspunktet om, at man, når man stemmer på valgdagen, sætter et kryds på stemmesedlen, er fastholdt. Det er nærmere fastsat i bekendtgørelsen, hvordan en afmærkning svarende til et kryds skal fortolkes, se afsnit 9.5.2. Bekendtgørelsen er optrykt som *bilag 6* til denne vejledning.

9.5.1. Definitioner: Felt og listefelt og afkrydsningsrubrik

Loven og bekendtgørelsen anvender begreberne »listefelt«, »felt« og »afkrydsningsrubrik« om de forskellige elementer på stemmesedlen.

Stemmesedlen indeholder et særskilt felt for hver liste, der har indleveret en gyldig kandidatliste til valget.

Listefelter består samlet af både et felt med kandidatlistens bogstavbetegnelse og listebetegnelse og et felt for hver af listens kandidater.

Ordene afkrydsningsrubrik betegner firkanten ud for kandidatlisterne og kandidaterne, hvor krydset skal sættes.

9.5.2. Udgangspunktet: En stemmeseddel er gyldig, hvis der er sat et kryds eller en tilsvarende afmærkning

En stemmeseddel afgivet på valgstedet er som udgangspunkt gyldig, hvis den er afmærket med et kryds eller en tilsvarende afmærkning, se bekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Ved kryds eller tilsvarende afmærkning forstås et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+), asterisk/stjerne (*), helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik, cirkel om afkrydsningsrubrik eller tjektegn/flueben, se bekendtgørelsens § 1, stk. 1.

En stemmeseddel afmærket med disse typer af afmærkninger er derfor gyldig i de samme situationer som en stemmeseddel afmærket med et kryds.

Der kan opstå tilfælde, hvor valgbestyrelsen må vurdere konkret, om en afmærkning med en helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik er udtryk for, at vælgeren har ønsket at stemme på vedkommende kandidatliste eller kandidat. Hvis det ikke med sikkerhed kan afgøres, hvordan vælgeren har villet stemme – f.eks. hvis skraveringen har karakter af at strege et kryds over – skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme.

Det anses som en gyldig stemme, hvis der er afmærket med en cirkel om afkrydsningsrubrikken, både hvis der også er sat et kryds (inde i cirklen), og hvis der ikke er anden afmærkning end en cirkel. Det anses ligeledes som en gyldig stemme, hvis der er afmærket med en cirkel inde i afkrydsningsrubrikken.

De såkaldte »dobbeltkryds«, dvs. tegn, der må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, sidestilles med almindelige kryds. Derfor er en stemmeseddel afmærket på denne måde gyldig, medmindre den er ugyldig af andre grunde. Tilsvarende gælder tegn, der må anses for at være afledt af et kryds. Se bekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Afmærkning af stemmesedlen inden for feltet men uden for afkrydsningsrubrikken medfører ikke ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i bekendtgørelsen, se bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

9.5.3. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen er blank

En stemmeseddel, der er blank, er ugyldig, se lovens § 75, stk. 1, nr. 1, og bekendtgørelsens § 4.

9.5.4. Ugyldighedsgrund: Der er sat et bogstav e.l., der ikke ligner et kryds eller en tilsvarende afmærkning

En stemmeseddel er ugyldig, hvis der i stedet for med kryds eller en tilsvarende afmærkning er sat et bogstav eller andet mærke, der ikke har karakter af (ligner) et kryds eller tilsvarende afmærkning, se lovens § 75, stk. 1, nr. 2, og den tilsvarende bestemmelse i bekendtgørelsens § 5, stk. 1.

Om stemmesedler, hvor der *ud over et kryds* eller en tilsvarende afmærkning er sat et bogstav eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds eller tilsvarende afmærkning, se afsnit 9.5.13 og bekendtgørelsens § 14, stk. 1.

Det kan være vanskeligt at bedømme en afmærkning af en afkrydsningsrubrik, hvis krydset eller den tilsvarende afmærkning er meget fedt eller

gnidret. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis krydset er sat med en nedslidt (farve)blyant. Da må valgbestyrelsen vurdere konkret, om afmærkningen er udtryk for et kryds eller tilsvarende afmærkning. Hvis afmærkningen ikke kan antages at være udtryk for et kryds eller tilsvarende afmærkning, skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme.

9.5.5. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen er helt eller delvis overstreget

Hvis stemmesedlen er helt eller delvis overstreget, er den ugyldig, fordi den giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning, se bekendtgørelsens § 6.

9.5.6. Ugyldighedsgrund: Der er kun sat kryds helt uden for listefelterne

Hvis stemmesedlen kun er afmærket med et kryds eller en tilsvarende afmærkning helt uden for listefelterne, er den ugyldig, fordi den giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning, se bekendtgørelsens § 7.

9.5.7. Ugyldighedsgrund: Der er sat kryds i flere forskellige listefelter

Hvis stemmesedlen er afmærket med et kryds eller en tilsvarende afmærkning i flere listefelter, er den ugyldig, fordi den giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning, se bekendtgørelsens § 8.

9.5.8. Ugyldighedsgrund: Der er sat et kryds, der rækker ind i flere forskellige listefelter

Hvis stemmesedlen er afmærket med et kryds eller en tilsvarende afmærkning, der rækker ind i flere listefelter, er den ugyldig, fordi den giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning, se bekendtgørelsens § 9.

Undtagelse: Den væsentligste del af krydset (herunder skæringspunktet) er placeret i ét listefelt

Hvis den væsentligste del af krydset (herunder skæringspunktet) er placeret i ét listefelt, er stem-

mesedlen ikke ugyldig efter denne ugyldighedsgrund, men en stemme for det pågældende parti, se bekendtgørelsens § 10.

9.5.9. Ugyldighedsgrund: Der er – ud over eller i stedet for et kryds – sat et overstreget, udvisket eller halvt kryds

Hvis stemmesedlen ud over eller i stedet for med et kryds eller en tilsvarende afmærkning er afmærket med et overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), er stemmesedlen ugyldig, fordi den giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning, se bekendtgørelsens § 11.

Undtagelse: Der er inden for samme listefelt også sat et kryds eller en tilsvarende afmærkning

Hvis der inden for samme listefelt som det overstregede, udviskede eller halve kryds også er sat et kryds eller en tilsvarende afmærkning, er stemmen ikke ugyldig efter denne ugyldighedsgrund, men en gyldig stemme for kandidatlisten, se bekendtgørelsens § 11, stk. 2.

Hvis der er sat et overstreget, udvisket eller halvt kryds ved en af kandidatlistens opstillede kandidater og et kryds eller tilsvarende afmærkning ved listebetegnelsen, er stemmesedlen således en gyldig listestemme for den pågældende kandidatliste.

Hvis der er sat et overstreget, udvisket eller halvt kryds ved listebetegnelsen og et kryds eller tilsvarende afmærkning ved en af kandidatlistens opstillede kandidater, er stemmesedlen en gyldig personlig stemme for kandidaten.

Hvis der er sat et kryds eller tilsvarende afmærkning ved en af kandidatlistens kandidater og et overstreget, udvisket eller halvt kryds ved en anden kandidat fra samme kandidatliste, er stemmesedlen en gyldig personlig stemme for førstnævnte kandidat, hvor der er sat et kryds eller tilsvarende afmærkning.

9.5.10. Ugyldighedsgrund: Det kan af andre grunde ikke med sikkerhed afgøres, hvad vælgeren har villet stemme

Stemmen er ugyldig, hvis det af andre grunde end dem, der er nævnt i afsnit 9.5.3-9.5.9, ikke kan afgøres med sikkerhed, hvilken kandidatliste vælgeren har villet stemme på.

9.5.11. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen er ikke udleveret på valgstedet

Hvis det må antages, at stemmesedlen ikke er udleveret på afstemningsstedet, er stemmesedlen ugyldig, se lovens § 75, stk. 1, nr. 4, og bekendtgørelsens § 13.

9.5.12. Ugyldighedsgrund: Der er – ud over et kryds eller en tilsvarende afmærkning – sat et bogstav e.l., der ikke ligner et kryds eller en tilsvarende afmærkning

Hvis der – ud over et kryds eller en tilsvarende afmærkning – er sat et bogstav eller et andet mærke, der ikke har karakter af (ligner) et kryds eller en tilsvarende afmærkning, er stemmesedlen ugyldig, fordi den har fået et særpræg, se bekendtgørelsens § 14.

Undtagelse: Der er sat et overstreget, udvisket eller halvt kryds

Hvis den pågældende afmærkning er et overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), er stemmesedlen ikke ugyldig efter denne ugyldighedsregel om særpræg, men skal i stedet bedømmes efter ugyldighedsreglerne i afsnit 9.5.9.

9.5.13. Ugyldighedsgrund: Der er sat flere end 3 kryds eller tilsvarende afmærkninger. Her tæller et overstreget, udvisket eller halvt kryds med som et kryds

Hvis stemmesedlen er afmærket med flere end 3 kryds eller tilsvarende afmærkninger, er stemmesedlen ugyldig, fordi den har fået et særpræg. Her medregnes et overstreget, udvisket eller halvt kryds

(dvs. en lodret, vandret eller skrå streg) som et kryds, se bekendtgørelsens § 15.

9.5.14. Ugyldighedsgrund: Der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på stemmesedlen

Hvis der er tegnet, skrevet (f.eks. et kandidatnavn eller et andet navn) eller klæbet noget på stemmesedlen, er stemmesedlen ugyldig, fordi den har fået et særpræg. Afsmitning e.l. fra skriveredskabets skriftfarve medfører ikke ugyldighed, da det ikke betragtes som et særpræg, se bekendtgørelsens § 16.

Stemmesedler, der er ugyldige pga. påklæbning, registreres i afstemningsbogen og valgbogen sammen med ugyldige stemmesedler pga. påtegning eller påskrift.

9.5.15. Ugyldighedsgrund: Stemmesedlen har fået et andet særpræg, f.eks. med forskellige skriftfarver, usædvanlig skriftfarve eller -tykkelse, iturivning eller afrivning

Stemmen er ugyldig, hvis stemmesedlen i øvrigt er givet et særpræg, f.eks. ved afmærkning med forskellige skriftfarver, en helt usædvanlig skriftfarve eller skrifttykkelse, iturivning eller afrivning. At stemmesedlen er afmærket med et andet skriveredskab end det, der er lagt frem i stemmerummet, medfører ikke ugyldighed, medmindre afmærkningen faktisk må betragtes om et særpræg, se bekendtgørelsens § 17, stk. 1 og 2.

Stemmesedler, der er ugyldige, fordi de er afmærket med forskellige skriftfarver, eller fordi de er re-
vet itu m.v., skal ikke registreres særskilt, men sammen med de stemmesedler, der er ugyldige på grund af andet særpræg.

Undtagelse: Iturivningen, påskriften m.v. er foretaget af en valgstyrer eller tilforordnet vælger uden vælgerens medvirken m.v.

Hvis iturivningen eller afrivningen er sket i forbindelse med, at stemmesedlen blev taget ud af stem-

mekassen eller senere, medfører det ikke ugyldighed, da det ikke betragtes som særpræg, se bekendtgørelsens § 17, stk. 3.

En stemmeseddel er heller ikke ugyldig, hvis en valgstyrer eller tilforordnet vælger har skrevet på den eller på anden måde givet den et særpræg uden vælgerens medvirken.

9.5.16. Registrering af ugyldige stemmesedler afgivet på valgstedet

Antallet af ugyldige stemmesedler og oplysning om, hvordan de fordeler sig på de forskellige ugyldighedsgrunde, anføres i de skemaer, der er beregnet til det i valgstyrernes afstemningsbog og valgbestyrelsens valgbog, se bekendtgørelsens § 32, stk. 1. Paragrafhenvisningerne i skemaerne er til de paragraffer i bekendtgørelsen, hvor ugyldighedsgrunden er beskrevet.

Stemmesedler, der er ugyldige efter flere bestemmelser i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der står først i bekendtgørelsen. Stemmesedler, der er ugyldige i medfør af bekendtgørelsens § 13 (ikke udleveret på valgstedet), skal dog altid registreres under denne grund, se bekendtgørelsens § 32, stk. 2.

9.6. Bedømmelse af brevstemmesedler

Reglerne om gyldige og ugyldige brevstemmesedler står i lovens § 75, stk. 2 og 3, og bekendtgørelse nr. 30 af 10. januar 2024 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg (herafter bekendtgørelsen).

Udgangspunktet er som beskrevet i afsnit 9.6.2, at brevstemmer er gyldige, hvis de indeholder listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste eller navnet på en kandidat, der er opstillet i kommunen/regionen, medmindre de er ugyldige efter en af ugyldighedsgrundene, der er beskrevet i afsnit 9.6.3-9.6.15.

9.6.1. Definitioner: Officielle, uofficielle, sikre og usikre bogstavbetegnelser

Officielle bogstavbetegnelser

Betegnelsen en »bogstavbetegnelse« eller en »officiel bogstavbetegnelse« dækker over en af de bogstavbetegnelser, som valgbestyrelsen efter lovens § 33 har tildelt de godkendte kandidatlistes. Tildeling af bogstavbetegnelse vil til dette valg ske senest mandag den 6. oktober 2025 (43 dage før valgdagen) eller snarest derefter. Se afsnit 6.6.

En »uofficiel bogstavbetegnelse« er enhver anden betegnelse bestående af ét eller flere bogstaver, herunder de betegnelser, som Folketinget anvender til at angive de enkelte folketingsmedlemmers tilhørsforhold til en bestemt folketingsgruppe, se bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Der skelnes mellem sikre og usikre uofficielle bogstavbetegnelser.

Sikre uofficielle bogstavbetegnelser

Sikre uofficielle bogstavbetegnelser består altid af flere bogstaver og giver ikke anledning til begrundet tvivl om, hvilken kandidatliste de angiver.

De betegnelser, som Folketinget benytter til at betegne folketingsmedlemmernes tilhørsforhold til en folketingsgruppe, er nævnt i bekendtgørelsens § 22, stk. 2, som eksempler på sikre uofficielle bogstavbetegnelser:

RV for Radikale Venstre, KF for Det Konservative Folkeparti, SF for SF – Socialistisk Folkeparti, LA for Liberal Alliance, DF for Dansk Folkeparti, DD for Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg, EL for Enhedslisten – De Rød-Grønne og ALT for Alternativet. Listen er ikke udtømmende.

BP er en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Borgernes Parti – Lars Boje Mathiesen, der er blevet opstillingsberettiget til Folketinget efter udstedelsen af bekendtgørelsen.

Sikre uofficielle bogstavbetegnelser bedømmes på samme måde som officielle bogstavbetegnelser.

En brevstemmeseddel, hvor der f.eks. kun står KF, anses derfor for en gyldig stemme for Det Konservative Folkeparti.

Usikre uofficielle bogstavbetegnelser

Usikre uofficielle bogstavbetegnelser er bogstavbetegnelser, der består af flere bogstaver og giver anledning til begrundet tvivl om, hvilken kandidatliste de angiver.

En brevstemmeseddel, der kun er påført en usikker uofficiel bogstavbetegnelse, er derfor ugyldig.

Usikre uofficielle bogstavbetegnelser er ikke i modstrid med nogen listebetegnelse eller noget kandidatnavn. Hvis en vælger ud over en listebetegnelse og/eller et kandidatnavn har skrevet en usikker uofficiel bogstavbetegnelse, ser man derfor bort fra bogstavbetegnelsen ved bedømmelsen.

Uofficielle bogstavbetegnelser på ét bogstav

Uofficielle bogstavbetegnelser på ét bogstav omfatter alle de bogstaver, der ikke er blandt de officielle bogstavbetegnelser, som valgbestyrelsen efter lovens § 32 har tildelt de godkendte kandidatlistes.

Uofficielle bogstavbetegnelser på ét bogstav er ikke sikre. Brevstemmesedler, hvor der udelukkende er skrevet en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav, er altid ugyldige. Det gælder, uanset om bogstavbetegnelsen kan henføres til en kandidatliste, der er opstillet i kommunen/regionen, se bekendtgørelsens § 21.

Der gælder særlige regler for bedømmelsen af brevstemmer med bogstavbetegnelsen S, der er den officielle bogstavbetegnelse for Slesvigsk Parti, hvis dette parti er opstillet. Se afsnit 9.6.6 om bedømmelse af en brevstemme, hvor der kun er skrevet et S, og eksempel 1 i afsnit 9.6.9 om bedømmelse af en brevstemme, hvor der både er skrevet et S og andre oplysninger.

9.6.2. Udgangspunktet: En brevstemme er gyldig, hvis den er påført navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti opstillet i kommunen/regionen eller navnet på en kandidat opstillet i kommunen/regionen

Vælgeren brevstemmer på en kandidatliste ved på brevstemmesedlen at skrive listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der har opstillet kandidater til valget i den kommune/region, hvor vælgeren er optaget på valglisten, se lovens § 67, stk. 2, 1. pkt., og bekendtgørelsens § 18, 1. pkt.

Vælgeren brevstemmer på en bestemt kandidat, der er opstillet i vælgerens kommune/region, ved at skrive kandidatens navn, evt. med tilføjelse af listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for den kandidatliste, kandidaten er opstillet på, se lovens § 67, stk. 2, 2. pkt., og bekendtgørelsens § 18, 2. pkt.

En brevstemme er dermed gyldig, hvis vælgeren har skrevet listebetegnelsen og/eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der har opstillet kandidater i kommunen/regionen, og/eller navnet på en kandidat, der er opstillet i kommunen/regionen.

9.6.3. Ugyldighedsgrund: Brevstemmen er blank

En brevstemme, der er blank, er ugyldig, se lovens § 75, stk. 2, nr. 1, og bekendtgørelsens § 19.

9.6.4. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet navnet på en person, der ikke er kandidat i kommunen/regionen

Hvis vælgeren udelukkende har skrevet navnet på en eller flere personer, der ikke er kandidat i kommunen/regionen, er brevstemmen ugyldig, se bekendtgørelsens § 20, stk. 1.

Undtagelse 1: Der er også skrevet en af de uofficielle bogstavbetegnelser for et parti

Hvis vælgeren – ud over navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet i kommunen/regionen – har skrevet en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for en opstillet kandidatliste (se eksempler i

bekendtgørelsens § 22, stk. 2), er brevstemmen en gyldig stemme for kandidatlisten (medmindre den er ugyldig efter en af de andre ugyldighedsgrunde), se bekendtgørelsens § 20, stk. 2.

Den vil f.eks. være ugyldig efter en af de andre ugyldighedsgrunde, hvis den sikre uofficielle bogstavbetegnelse angiver én kandidatliste, og det er almindeligt kendt, at personen anført på brevstemmesedlen er en politiker fra en anden kandidatliste. Se om ugyldighed pga. modstridende oplysninger i afsnit 9.6.9.

Undtagelse 2: Der er skrevet navnet "Inger Støjberg"

Hvis vælgeren har skrevet navnet "Inger Støjberg" i en kommune/region, hvor *kandidaten* Inger Støjberg ikke opstiller, er brevstemmen en gyldig stemme for *kandidatlisten* Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg, medmindre kandidatlisten ikke opstiller i kommunen/regionen, eller brevstemmen er ugyldig efter en af de andre ugyldighedsgrunde. Dette gælder, uanset om "Inger Støjberg" eller lignende er angivet i feltet til kandidatnavn, listebetegnelse eller helt uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning.

9.6.5. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der ikke er opstillet i kommunen/regionen

Hvis vælgeren kun har skrevet listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der ikke har opstillet kandidater i kommunen/regionen, er brevstemmen ugyldig, se bekendtgørelsens § 20, stk. 1.

Hvis vælgeren – ud over listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der ikke er opstillet i kommunen/regionen – har skrevet andet, f.eks. et kandidatnavn, er den ikke ugyldig efter denne ugyldighedsgrund, men den kan efter omstændighederne være det efter en af de andre, f.eks. på grund af modstridende oplysninger.

9.6.6. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav

Brevstemmesedler, der udelukkende er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav, er altid ugyldige, se bekendtgørelsens § 21. Det gælder, uanset om bogstavbetegnelsen kan henføres til en kandidatliste, der er opstillet i kommunen/regionen.

Hvis Slesvigsk Parti er opstillet i kommunen/regionen, er brevstemmesedler, der kun er påført bogstavbetegnelsen S, gyldige stemmer for Slesvigsk Parti, da S er den officielle bogstavbetegnelse for Slesvigsk Parti.

Hvis Slesvigsk Parti ikke er opstillet i kommunen/regionen, er en brevstemme, der kun er påført et S, altid ugyldig. Den er hverken gyldig for Slesvigsk Parti (da partiet ikke er opstillet i kommunen/regionen) eller for Socialdemokratiet (da det er en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav). Brevstemmesedler, der er påført bogstavbetegnelsen S sammen med navnet på en person med tilknytning til Socialdemokratiet, der ikke er opstillet som kandidat i den pågældende kommune/region, er også ugyldige. Brevstemmesedler, der er påført bogstavbetegnelsen S og navnet på en kandidat for Socialdemokratiet, der er opstillet i den pågældende kommune/region, er derimod gyldige. Det skyldes, at bogstavbetegnelsen S bedømmes lige som Socialdemokratiets officielle bogstavbetegnelse (A) netop ved bedømmelsen af modstridende angivelser. Se bekendtgørelsens § 25, nr. 1, og eksempel 1 i afsnit 9.6.9.

9.6.7. Ugyldighedsgrund: Der er kun skrevet en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver

En brevstemme er ugyldig, hvis den kun er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver, se bekendtgørelsens § 22.

Undtagelse: Der er skrevet en sikker uofficiel bogstavbetegnelse

Hvis der ikke er begrundet tvivl om, hvilken kandidatliste en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver skal angive, er der tale om en sikker uofficiel bogstavbetegnelse og derfor en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste (medmindre brevstemmesedlen er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen).

Som eksempler på sikre uofficielle bogstavbetegnelser (der altid består af flere bogstaver) kan nævnes dem, der er nævnt i bekendtgørelsens § 22, stk. 2:

RV for Radikale Venstre, KF for Det Konservative Folkeparti, SF for SF - Socialistisk Folkeparti, LA for Liberal Alliance, DF for Dansk Folkeparti, DD for Danmarksdemokraterne - Inger Støjberg, EL for Enhedslisten - De Rød-Grønne og ALT for Alternativet. Listen er ikke udtømmende.

En brevstemmeseddel, der f.eks. kun er påført KF, anses derfor for en gyldig stemme for Det Konservative Folkeparti.

9.6.8. Ugyldighedsgrund: Der er kun sat et kryds eller en tilsvarende afmærkning

En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den kun er påført et kryds eller en tilsvarende afmærkning, se bekendtgørelsens § 23.

Undtagelse:

En brevstemmeseddel, der i rubrikken for bogstavbetegnelse er påført et kryds og i rubrikken for listebetegnelse eller kandidatnavn er påført listebetegnelsen for en kandidatliste eller navnet på en kandidat, der er opstillet til valget, er en gyldig stemme på kandidatlisten eller kandidaten. Det skyldes, at krydset ikke kan henføres til nogen kandidatliste, og at man derfor ser bort fra dette.

9.6.9. Ugyldighedsgrund: Der er modstrid mellem bogstavbetegnelse, listebetegnelse eller kandidatnavn

En brevstemme med modstridende angivelser af bogstavbetegnelse, listebetegnelse eller kandidatnavn er ugyldig. Det gælder f.eks. en brevstemme påført bogstavet C og listebetegnelsen Venstre. Det gælder også, selv om der herudover er skrevet navnet på en kandidat for Venstre, se bekendtgørelsens § 24.

En brevstemme, der f.eks. er påført bogstavet C og/eller listebetegnelsen Det Konservative Folkeparti og derudover navnet på en person, der ikke er opstillet i kommunen/regionen, er derimod kun ugyldig, hvis det er almindeligt kendt, at den pågældende person ikke tilhører Det Konservative Folkeparti, men f.eks. er en kendt politiker for en anden kandidatliste, og der således er modstridende angivelser. Ellers ser man blot bort fra navnet på den ikke-opstillede person.

Et kryds i rubrikken for bogstavbetegnelse kan ikke henføres til nogen kandidatliste og er derfor ikke en modstridende angivelse til nogen kandidatliste eller nogen kandidat.

Bekendtgørelsens § 25 regulerer, hvordan en uofficiel bogstavbetegnelse skal bedømmes, når der er skrevet modstridende angivelser på brevstemmesedlen.

Eksempel 1

En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse S og navnet på en kandidat for et andet parti end Socialdemokratiet, er *ugyldig*.

Det skyldes, at bogstavbetegnelsen S – medmindre Slesvigsk Parti har opstillet en kandidatliste i den pågældende kommune/region – bedømmes ligesom Socialdemokratiets officielle bogstavbetegnelse (A) netop ved bedømmelsen af modstridende angivelser, se bekendtgørelsens § 25, nr. 1.

Hvis Slesvigsk Parti har opstillet en kandidatliste i den pågældende kommune/region, skal bogstavbetegnelsen S henføres til Slesvigsk Parti.

Eksempel 2

En sikker uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver (f.eks. RV, KF, SF, LA, DF, DD, EL og ALT) bedømmes som partiets officielle bogstavbetegnelse (f.eks. B, C, F, I, O, Æ, Ø og Å). Eksemplerne på de sikre uofficielle bogstavbetegnelser er nævnt i bekendtgørelsens § 22, stk. 2, og er ikke udtømmende.

En brevstemmeseddel, der f.eks. er påført KF samt navnet på en kandidat, der er opstillet for Det Konservative Folkeparti, er dermed en *gyldig* stemme for den pågældende kandidat, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

En brevstemmeseddel, der f.eks. er påført KF samt navnet på en kandidat for en anden kandidatliste (f.eks. Venstre), er derimod *ugyldig*. Se bekendtgørelsens § 25, nr. 2.

Eksempel 3

En brevstemmeseddel, der er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens § 25, nr. 1 og 2, anses ikke som en modstridende angivelse til nogen bogstavbetegnelse eller listebetegnelse eller noget kandidatnavn. Alle andre tilfælde af uofficielle bogstavbetegnelser ser man dermed bort fra. Se bekendtgørelsens § 25, nr. 3.

Man ser f.eks. bort fra, at vælgeren ud over et kandidatnavn (og/eller en listebetegnelse) har skrevet NA, NY eller Y, der tidligere var sikre bogstavbetegnelser for Ny Alliance. Tilsvarende gælder, hvis vælgeren ud over et kandidatnavn (og/eller en listebetegnelse) har skrevet Q, der indtil 2004 var den officielle bogstavbetegnelse for Kristendemokraterne, eller E eller P, der i 2019 var de officielle bogstavbetegnelser for partierne Klaus Riskær Pedersen og Stram Kurs. Disse bogstavbetegnelser er

ikke længere i modstrid til nogen listebetegnelse eller noget kandidatnavn. En brevstemmeseddel, der kun er påført NA, NY, Y, Q, E eller P er ugyldig, medmindre Y, Q, E eller P er tildelt som officiel bogstavbetegnelse til en anden kandidatliste.

Eksempel 4

KRF var en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Kristeligt Folkeparti inden navneskiftet til Kristendemokraterne forud for folketingsvalget i 2005. En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse KRF samt navnet på en kandidat, der er opstillet for Kristendemokraterne eller et *andet parti* end Kristendemokraterne, er en *gyldig* stemme for kandidaten (medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige ugyldighedsgrunde).

Det skyldes, at KRF ikke længere anses som en sikker uofficiel bogstavbetegnelse. Se bekendtgørelsens § 25, nr. 3. Man ser med andre ord bort fra, at vælgeren ud over et kandidatnavn (og/eller en listebetegnelse) har skrevet KRF. En brevstemmeseddel, der alene er påført KRF, er derimod ugyldig.

9.6.10. Ugyldighedsgrund: Det kan af andre grunde ikke afgøres med sikkerhed, hvad vælgeren har villet stemme

Brevstemmen er ugyldig, hvis det af andre grunde end dem, der er nævnt i afsnit 9.6.2-9.6.9, ikke kan afgøres med sikkerhed, hvilken kandidatliste vælgeren har villet stemme på, se bekendtgørelsens § 26, stk. 1.

Forkortelser, forkerte stavemåder eller udfyldelse uden for rubrikkerne af bogstavbetegnelser, listebetegnelser eller kandidatnavne skaber ikke i sig selv usikkerhed om vælgerens vilje, se bekendtgørelsens § 26, stk. 2.

Hvis vælgeren på brevstemmesedlen alene har skrevet et fornavn eller efternavn, der svarer til fornavnet eller efternavnet på kun én af kandidaterne, der er opstillet i kommunen/regionen, må det bero på en konkret bedømmelse, om brevstemmesedlen

med tilstrækkelig sikkerhed angiver, hvilken kandidatliste vælgeren ønsker at stemme på, se lovens § 75, stk. 2, nr. 3, modsætningsvis.

At der på brevstemmesedlen er anført Ny Alliance i stedet for Liberal Alliance er ikke i sig selv til hinder for, at der er den fornødne sikkerhed for, at det er en stemme for Liberal Alliance. En brevstemmeseddel, hvor der står Ny Alliance, er derfor som udgangspunkt en gyldig stemme for Liberal Alliance, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

9.6.11. Ugyldighedsgrund: Der er andet eller mere end én brevstemmeseddel i konvolutten

Hvis brevstemmekonvolutten indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, er brevstemmen ugyldig, se lovens § 75, stk. 2, nr. 4, og bekendtgørelsens § 27.

9.6.12. Ugyldighedsgrund: Brevstemmesedlen er ikke fremstillet af ministeriet

Hvis det må antages, at brevstemmesedlen ikke er tilvejebragt af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, er brevstemmen ugyldig, se lovens § 75, stk. 2, nr. 5, og bekendtgørelsens § 28.

Ministeriets brevstemmesedler til kommunalbestyrelsesvalg er grå og påtrykt ordene »Stemmeseddel til kommunalbestyrelsesvalg«, mens ministeriets brevstemmesedler til regionsrådsvalg er gule og påtrykt ordene »Stemmeseddel til regionsrådsvalg«. Begge brevstemmesedler er forsynet med tre rubrikker til angivelse af henholdsvis bogstavbetegnelse, listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn. Brevstemmekonvolutterne til kommunalbestyrelsesvalg er blå, og konvolutterne til regionsrådsvalg er gule.

Brevstemmer, der er afgivet på brevstemmesedler til Europa-Parlamentsvalg, folketingsvalg eller folkeafstemninger, er ugyldige efter bekendtgørelsens § 28.

Hvis en brevstemmeseddel er lagt i en forkert konvolut (f.eks. hvis en stemmeseddel til regionsrådsvalget er lagt i en blå konvolut for stemmesedler til kommunalbestyrelsesvalget), medfører dette efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse ikke i sig selv, at brevstemmesedlen bliver ugyldig. Se afsnit 9.2.2.

9.6.13. Ugyldighedsgrund: Der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på brevstemmekonvolutten

Hvis der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på brevstemmekonvolutten, er brevstemmen ugyldig, fordi den har fået et særpræg. Almindelig tape, der er brugt til at lukke konvolutten, medfører dog ikke ugyldighed. Se bekendtgørelsens § 29.

9.6.14. Ugyldighedsgrund: Der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på brevstemmesedlen

Hvis der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på brevstemmesedlen, er brevstemmen ugyldig, fordi den har fået et særpræg. En rettelse eller en overstregning af bogstavbetegnelsen, listebetegnelsen eller kandidatnavnet medfører dog ikke ugyldighed, da det ikke betragtes som et særpræg. Se bekendtgørelsens § 30.

9.6.15. Brevstemmen har fået et andet særpræg, f.eks. med forskellige skriftfarver, usædvanlig skriftfarve eller -tykkelse, ved udfyldelse på bagsiden eller iturivning

En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den på andre måder er givet et særpræg, f.eks. ved at være udfyldt med forskellige skriftfarver, en helt usædvanlig skriftfarve eller skrifttykkelse eller på bagsiden i stedet for eller foruden på forsiden, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker, se bekendtgørelsens § 31, stk. 1.

Undtagelse 1: Brevstemmesedlen er udfyldt uden for rubrikkerne

Udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, betragtes ikke som særpræg, se bekendtgørelsens § 31, stk. 2.

Undtagelse 2: Iturivningen eller afrivningen er sket i forbindelse med udtagningen af stemmekassen e.l.

Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis det er sket i forbindelse med, at brevstemmesedlen blev taget ud af stemmekassen eller af konvolutten eller senere, se bekendtgørelsens § 31, stk. 3.

Undtagelse 3: Skriften er særlig karakteristisk e.l.

En skrift, der er særlig karakteristisk eller udgået af almindelig brug og indebærer en særlig udformning af bogstaverne, udgør ikke et særpræg og medfører derfor ikke ugyldighed, se bekendtgørelsens § 31, stk. 4.

9.6.16. Registrering af ugyldige stemmer

Antallet af ugyldige brevstemmer og oplysning om, hvordan disse fordeler sig på de forskellige ugyldighedsgrunde, anføres i de skemaer, der er beregnet til det i valgstyernes afstemningsbog og valgbestyrelsens valgbog, se bekendtgørelsens § 32, stk. 1. Paragrafhenvisningerne i skemaerne er til de paragraffer i bekendtgørelsen, hvor ugyldighedsgrunden er beskrevet.

Brevstemmer, der er ugyldige efter flere bestemmelser i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der står først i bekendtgørelsen. Brevstemmer, der er ugyldige efter § 27 (konvolut indeholder andet), § 28 (ikke tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren) eller § 29 (konvolut forsynet med påskrift eller påklæbning), skal dog altid registreres under disse ugyldighedsgrunde. Se bekendtgørelsens § 32, stk. 2.

9.7. Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen

Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen er reguleret i lovens § 78 a.

Reglerne gælder, uanset om kandidaten er valgstyrrer, tilforordnet vælger eller en medarbejder i kom-

munen, der er indkaldt for at tælle stemmer. Reglerne gælder kun kandidater opstillet på kandidatliste i kommunen/regionen og ikke kandidater opstillet på kandidatliste i andre kommuner/regioner.

En kandidat i kommunen/regionen kan ikke deltage i optællingen af stemmer for den kandidatliste, som vedkommende er opstillet for, se lovens § 78 a, 1. pkt.

Forbuddet gælder alene deltagelse i optællingen af stemmer for den kandidatliste, som den pågældende kandidat er opstillet for. En kandidat, der er opstillet for én kandidatliste, kan dermed godt deltage i optællingen af stemmer for andre kandidatliste. Hensynet bag bestemmelsen er at undgå mistanke om uregelmæssigheder i forbindelse med optælling m.v. af stemmer.

Det samme gælder efter ministeriets opfattelse for en kandidats ægtefælle, samlever og andre nærtstående. En kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående kan derfor ikke deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, som vedkommendes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående er opstillet for.

Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se navnlig forvaltningslovens § 3.

Forbuddet gælder kun *optællingen* af stemmer (personlige stemmer og listestemmer) for kandidats egen kandidatliste. Kandidaten (og dennes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) kan derfor godt være med til at sortere stemmesedlerne, der er taget ud af stemmekasserne, i bunker, inden bunkerne senere skal tælles op for hver kandidatliste. Kandidaten (og dennes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) må dog ikke være med til sorteringen, hvis der tælles stemmer op samtidig med sorteringen.

En kandidat, der er opstillet for en kandidatliste i kommunen/regionen, må derudover ikke være med til at opgøre, hvordan stemmerne for kandi-

datlisten fordeler sig på personlige stemmer og listestemmer, se lovens § 78 a, 2. pkt. Tilsvarende gælder for kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående.

Forbuddet gælder alene deltagelse i optællingen og ikke kontrollen med andres optælling. Det er valgstyrrernes ansvar at kontrollere, at stemmeoptællingen er korrekt. Er kandidaten valgstyrrer, må kandidaten derfor godt kontrollere andres optælling og dermed løfte ansvaret for, at stemmeoptællingen er korrekt.

En kandidat, der også er valgstyrrer, må også gerne skrive i afstemningsbogen, hvor mange stemmesedler der er ugyldige, se lovens § 75, stk. 3, eller skrive resultatet af stemmeoptællingen i afstemningsbogen og underskrive den, se lovens § 76, stk. 1. Tilsvarende gælder for kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående.

Opgørelsen af, om der er tale om en personlig stemme eller en listestemme, foretages under ét og ikke særskilt for de enkelte kandidater. Kandidaten (og dennes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) må derfor hverken være med til at tælle personlige stemmer for sig selv eller for andre kandidater på kandidats kandidatliste. Forbuddet gælder både valgbestyrelsens fintælling, som valgbestyrelsen efter lovens § 78 står for senest dagen efter valget, og en eventuel foreløbig fintælling, der kan ske på valgstederne på valgaftenen.

10. Opgørelsen af valget

10.1. Tilrettelæggelsen af og grundlaget for opgørelsen

Kommunalbestyrelsesvalget opgøres af kommunevalgbestyrelsen på grundlag af de resultater af fintællingen, der er indført i valgbogen, se afsnit 9.3 og 9.3.4.1.

Regionsrådsvalget opgøres af regionsvalgbestyrelsen på grundlag af de resultater af fintællingen, der er indført i de valgbøger for regionsrådsvalget, som regionsvalgbestyrelsen har modtaget fra kommunevalgbestyrelserne i de kommuner, der indgår i regionen, se lovens § 79, stk. 1, 2. pkt., samt afsnit 9.3 og 9.3.4.2.

Regionsvalgbestyrelsen kan dog beslutte at foretage en fornyet fintælling af enten alle stemmer, der er afgivet til regionsrådsvalget, eller bestemte grupper af disse, se afsnit 9.4. Hvis regionsvalgbestyrelsen har foretaget fornyet fintælling, lægges resultatet af denne til grund for opgørelsen af regionsrådsvalget, se lovens § 79, stk. 2.

Opgørelsen af kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget skal ske senest dagen efter, at fintællingen har fundet sted, dvs. senest torsdag den 20. november 2025, se lovens § 79, stk. 1. Har regionsvalgbestyrelsen besluttet at foretage fornyet fintælling, skal opgørelsen af regionsrådsvalget ske senest dagen efter, at regionsvalgbestyrelsen har modtaget stemmesedlerne fra kommunerne, se lovens § 80, stk. 4.

Opgørelsen kan evt. tilrettelægges på en sådan måde, at resultaterne bekendtgøres for kandidater og andre interesserede, efterhånden som de foreligger.

10.2. Mandaternes fordeling på kandidatlistes

Reglerne om mandatfordelingen findes i lovens §§ 81-83.

Fordelingen af mandater mellem de forskellige kandidatlistes sker efter d'Hondts metode. Hver

kandidatlistes stemmetal divideres med 1, 2, 3 osv., indtil der er foretaget et så stort antal divisioner som det antal mandater, der højst kan ventes at tilfalde listen. Den kandidatliste, der har den største af de fremkomne kvotienter, får det første mandat, den næststørste kvotient giver ret til det andet mandat osv., indtil alle mandaterne er fordelt. Er kvotienterne lige store, trækkes der lod.

Har der været anmeldt valgforbund ved valget, lægges stemmetallene sammen for de kandidatlistes, som valgforbundet består af, inden det nu sammenlagte stemmetal divideres med 1, 2, 3 osv. De forbundne listes regnes således foreløbig for én enhed.

Mandatfordelingen foretages i første omgang mellem

- 1) kandidatlistes, der ikke deltager i valgforbund, og
- 2) valgforbund.

Derefter fordeles efter samme metode de mandater, der er tilfaldet et valgforbund, mellem de kandidatlistes, som valgforbundet består af.

I *bilag 7* er der givet et konkret eksempel på, hvordan man beregner mandatfordelingen.

10.3. Kandidatudvælgelsen

For kandidatlistes, der har fået et eller flere mandater, sker kandidatudvælgelsen og fastlæggelse af stedfortræderrækkefølgen efter reglerne i lovens §§ 85 og 86 og § 91, stk. 2, 2. pkt.

Hvis kandidaterne er sideordnet opstillet, får kandidaterne kandidatlistens mandater i rækkefølge efter størrelsen af deres personlige stemmetal, se lovens § 85, 1. pkt. Listestemmerne har derfor ingen betydning ved kandidatudvælgelsen.

Hvis to eller flere kandidater har fået lige mange personlige stemmer, trækker valgbestyrelsen lod imellem de pågældende kandidater, se lovens § 85, sidste pkt.

Stedfortræderne udvælges på samme måde i rækkefølge efter størrelsen af de personlige stemmetal, og der trækkes også her lod, hvis to eller flere kandidater har fået lige mange personlige stemmer.

Hvis kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), udvælges kandidaterne på følgende måde:

Først udregnes kandidatlistens fordelingstal ved at dividere kandidatlistens samlede stemmetal med et tal, der er én større end det antal mandater, der er tilfaldet kandidatlisten. Det tal, der fremkommer herved, forhøjes til det næste hele tal, også selv om tallet i forvejen er et helt tal. Dette tal er kandidatlistens fordelingstal. Se lovens § 86, stk. 1, nr. 1. Ovenstående kan skrives således:

fordelingstallet = stemmetal divideret med (mandater + 1) forhøjet til det næste hele tal.

Hvis der har været anmeldt valgforbund, beregnes fordelingstallet særskilt for hver af de forbundne lister.

- 1) De kandidater, der har opnået et personligt stemmetal, der er lig med eller større end fordelingstallet, er valgt, se lovens § 86, stk. 1, nr. 2.
- 2) Kandidater, der har opnået færre personlige stemmer end fordelingstallet, tildeles i rækkefølge efter deres nummer på partilisten, og så langt listestemmerne rækker, et så stort antal listestemmer, at summen af personlige stemmer og listestemmer er lig med fordelingstallet. Kandidater, der på denne måde opnår et stemmetal, der er lig med fordelingstallet, er valgt, se lovens § 86, stk. 1, nr. 3.
- 3) Har man herefter stadig ikke besat alle de mandater, der er tilfaldet kandidatlisten, er de øvrige kandidater valgt i rækkefølge efter størrelsen af de opnåede stemmetal (summen af personlige stemmer og listestemmer). Har to eller flere kandidater opnået samme stemmetal, er den eller de kandidater, der står først på partilisten, valgt, se lovens § 86, stk. 1, nr. 4.

Kandidater, der opnår valg efter reglerne i ovenstående pkt. 1 og 2, er valgt i partilistens rækkefølge, se lovens § 86, stk. 2. Stedfortræderne udvælges i rækkefølge efter størrelsen af de opnåede stemmetal (summen af personlige stemmer og listestemmer) og sådan, at partilistens rækkefølge er afgørende, hvis to eller flere kandidater har fået lige mange stemmer.

I *bilag 8* er der givet et konkret eksempel på, hvordan man udvælger kandidater og fastlægger stedfortræderrækkefølge, når der er anmeldt partiliste.

10.4. Indførelse af resultatet af valgopgørelsen i valgbogen m.v. og sammenpakning af stemmemateriale m.v.

Resultatet af opgørelsen af valget indføres i valgbogen for henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget i overensstemmelse med de retningslinjer, der fremgår af valgbøgerne.

Kommunevalgbestyrelsen og regionsvalgbestyrelsen underskriver deres valgbog for henholdsvis kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget straks efter valgets opgørelse, se lovens § 88, stk. 1, 1. pkt., og § 89, stk. 1.

Valgbogen for kommunalbestyrelsesvalget afleveres til kommunen, der opbevarer valgbogen efter reglerne i lovens § 106, stk. 1. Valgbogen for regionsrådsvalget afleveres til regionen, der opbevarer valgbogen efter reglerne i lovens § 106, stk. 2.

Reglerne om sammenpakning af stemmematerialet findes i lovens § 88, stk. 1 og 2, og § 89, stk. 2, mens reglerne om opbevaring af stemmematerialet findes i lovens § 106. Disse regler indebærer følgende:

- 1) Kommunevalgbestyrelsen skal pakke stemmematerialet sammen som angivet i lovens § 88, stk. 1 og 2, når fintællingen af de afgivne stemmesedler til kommunalbestyrelsesvalget og regionsrådsvalget er afsluttet. Materialet afleveres til kommunen, der opbevarer materialet i overensstemmelse med reglerne i lovens § 106, stk. 1. Dette gælder dog ikke, hvis regionsvalgbestyrelsen har foretaget en fornyet fintælling,

se pkt. 2. Kommunen opbevarer endvidere det øvrige valgmateriale, medmindre dette er afgivet til regionsvalgbestyrelsen, se pkt. 2.

- 2) Hvis regionsvalgbestyrelsen har foretaget fornyet fintælling af de afgivne stemmesedler til regionsrådsvalget, skal regionsvalgbestyrelsen pakke stemmesedlerne sammen som angivet i lovens § 88, stk. 1 og 2, jf. § 89, stk. 2. Stemmesedlerne afleveres i så fald til regionen, der opbevarer stemmesedlerne som angivet i lovens § 106, stk. 2. Regionen opbevarer endvidere det øvrige valgmateriale, som regionsvalgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med valget.

10.5. Underretning af de valgte kandidater og stedfortræderne

Kommunevalgbestyrelsen henholdsvis regionsvalgbestyrelsen underretter de valgte kandidater om, at de er valgt, og de kandidater, der ikke er valgt, om, at de er stedfortrædere med angivelse af rækkefølgen på stedfortræderlisten, se lovens § 90 og § 91, stk. 4.

10.6. Evt. fornyet fintælling efter aflevering af valgbogen og underretning af kandidaterne

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse er kommunevalgbestyrelsen ved kommunalbestyrelsesvalg og regionsvalgbestyrelsen ved regionsrådsvalg afskåret fra uden særlig anledning at foretage en fornyet gennemgang af stemmesedlerne, efter at valgopgørelsen er tilendebragt, valgbestyrelsens valgbog er underskrevet, og resultatet er meddelt kandidaterne.

Hvis der foreligger en begrundet mistanke om ikke ubetydelige fejl i forbindelse med stemmeoptællingen, og såfremt der er grund til at antage, at opgørelsen af resultatet af stemmeoptællingen og dermed evt. også opgørelsen af valgets resultat kan være urigtig, har valgbestyrelsen imidlertid som det organ, der er ansvarligt for en korrekt opgørelse af valget, efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse *ret* – og efter omstændighederne *pligt* – til at iværksætte en fornyet fintælling. Den fornyede fintælling kan afhængig af fejllens karakter enten omfatte alle stemmesedler eller bestemte grupper af stemmesedler.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse må der ved en stillingtagen til, hvorvidt kommunevalgbestyrelsen ved kommunalbestyrelsesvalg og regionsvalgbestyrelsen ved regionsrådsvalg er berettiget til af egen drift at foretage en fornyet fintælling, lægges vægt på grovheden af fejlen og sandsynligheden for, at fejlen kan have haft betydning for udfaldet af valget. Hensynet til fasthed og bestemthed om valgets opgørelse må endvidere tillægges betydning ved denne vurdering, således at der må være tale om mistanke om grovere fejl, såfremt der er forløbet nogen tid, siden opgørelsen er tilendebragt, kommunevalgbestyrelsens henholdsvis regionsvalgbestyrelsens valgbog er underskrevet, og resultatet er meddelt kandidaterne.

Kommunevalgbestyrelsen har ved regionsrådsvalg en tilsvarende adgang som regionsvalgbestyrelsen til at foretage en fornyet fintælling. Selv om kommunevalgbestyrelsen ikke har ansvaret for opgørelsen af regionsrådsvalget, har kommunevalgbestyrelsen et selvstændigt ansvar for opgørelsen af resultatet af stemmeafgivningen i kommunen.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse har valgbestyrelsens formand som udgangspunkt ikke adgang til at træffe beslutning om afholdelse af fornyet fintælling. Valgbestyrelsens formand kan imidlertid som led i sin forberedelse af valgbestyrelsens møder iværksætte de fornødne undersøgelser, herunder fornyede optællinger af stemmesedlerne, i det omfang dette er nødvendigt for at afklare, om der er grundlag for, at valgbestyrelsen evt. træffer beslutning om at iværksætte fornyet fintælling. Det er dog en forudsætning, at optællingen ikke har karakter af fornyet fintælling, og at optællingen som nævnt sker som led i en undersøgelse af, om en mistanke om evt. fejl ved stemmeoptællingen kan begrunde en fornyet fintælling.

Det er som udgangspunkt ikke en betingelse, at den fornyede fintælling sker på ét sted under ledelse af henholdsvis kommunevalgbestyrelsen ved kommunalbestyrelsesvalg og regionsvalgbestyrelsen ved regionsrådsvalg. Regionsvalgbestyrelsen kan således normalt godt bede kommunevalgbestyrel-

sen om at foretage den fornyede fintælling på regionsvalgbestyrelsens vegne, men regionsvalgbestyrelsen kan ikke pålægge kommunevalgbestyrelsen at foretage en sådan fornyet fintælling. Valgbestyrelsen skal dog foretage den fornyede fintælling centralt, hvis der foreligger en begrundet mistanke om, at der ikke har været en ensartet bedømmelse af stemmesedlerne på de enkelte valgsteder henholdsvis i de enkelte kommuner i regionen, herunder en ensartet bedømmelse af, hvorvidt en stemmeseddel er en personlig stemme eller en listestemme.

En fornyet fintælling skal i øvrigt efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse foretages efter de samme regler som kommunevalgbestyrelses første fintælling, idet der dog kan ske de fornødne afvigelser, hvis den fornyede fintælling i modsætning til den første fintælling begrænses til kun at omfatte bestemte grupper af stemmesedler.

Den fornyede fintælling er derfor, også selv om den kun omfatter bestemte grupper af stemmesedler, offentlig og skal ligesom den første fintælling foregå i et lokale, der er offentligt tilgængeligt.

Med hensyn til spørgsmålet om offentliggørelse af tid og sted for den fornyede fintælling bemærkes, at loven ikke indeholder regler om, at kommunevalgbestyrelsen forud for den første fintælling skal annoncere tid og sted for denne. For så vidt angår fornyet fintælling er det dog Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at kommunevalgbestyrelsen har en vis forpligtelse til så vidt muligt at offentliggøre tid og sted for denne, f.eks. via kommunens hjemmeside. En sådan forpligtelse kan efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse udledes af det forhold, at en fornyet fintælling ikke – i modsætning til kommunevalgbestyrelsens første fintælling – skal finde sted i alle tilfælde på en på forhånd fastsat dag, men alene efter nærmere beslutning herom. Offentligheden er derfor på forhånd hverken bekendt med, at fintælling skal finde sted, eller på hvilken dag, og har derfor heller ikke – som det er tilfældet for kommunevalgbestyrelsens første fintælling – anledning til selv at skaffe sig nærmere oplysninger om, hvor og hvornår fintællingen skal foretages.

10.7. Indsendelse af kopi af valgbogen til Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Kommunevalgbestyrelsen skal senest dagen efter valgets opgørelse, dvs. fredag den 21. november 2025, i elektronisk form sende en attesteret og underskrevet kopi af valgbogen med bilag (fortegnelse over kandidater til valget) for kommunalbestyrelsesvalget til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, se lovens § 88, stk. 3. Regionsvalgbestyrelsen skal inden for samme frist tilsvarende sende en kopi af valgbogen med bilag for regionsrådsvalget, se lovens § 89, stk. 3. Har regionsvalgbestyrelsen foretaget fornyet fintælling, skal valgbogen for regionsrådsvalget dog sendes ind senest to dage efter, at regionsvalgbestyrelsen har modtaget stemmesedlerne fra kommunerne, se afsnit 10.1. Kommunevalgbestyrelsen skal alene indsende valgbogen for kommunalbestyrelsesvalget, ikke tillige valgbogen for regionsrådsvalget, idet Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtager denne fra regionsvalgbestyrelsen.

Ved »kopi« forstår en bekræftet fotokopi, dvs. en fotokopi eller udskrift af valgbogen, som valgbestyrelsesformanden eller en person, der af valgbestyrelsesformanden er bemyndiget dertil, attesterer i overensstemmelse med originalen. Valgbøgerne med bilag indsendes elektronisk og i krypteret form til Indenrigs- og Sundhedsministeriet på mail-adressen: valg@im.dk. Det er ikke nødvendigt også at sende dem med posten.

Samtidig bedes med almindelig post indsendt en annulleret original stemmeseddel til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Valgheden. Stemmesedlen kan også indsendes inden valget. Find ministeriets aktuelle adresse på www.ism.dk. Der skal ikke indsendes kopi af det opslag over opstillede kandidatlistes, anmeldte valgforbund m.v., der har været hængt op på valgstederne, hverken i original eller pr. e-mail.

Der skal *ikke* indsendes kopi af afstemningsbøgerne.

11. Fritagelse for valg og manglende valgbarhed som følge af straf

11.1. Fritagelse for modtagelse af valg

Ingen kan opstilles til valg uden at have givet sit samtykke hertil, se lovens § 5. Ingen har således pligt til at lade sig opstille som kandidat til kommunale og regionale valg.

Den, der er opstillet som kandidat, har dog pligt til at modtage valg og varetage hvervet, medmindre medlemmet har en rimelig grund til at blive fritaget efter reglerne i lovens §§ 92 og 103.

En valgt kandidat skal efter anmodning fritages for at modtage valg, hvis den valgte på grund af sin helbredstilstand, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger e.l. har rimelig grund til at ønske sig fritaget for at modtage valg, se lovens § 92.

Anmodning om fritagelse for valg skal indgives skriftligt til den siddende kommunalbestyrelse/det siddende regionsråd senest fredag den 28. november 2025 (10 dage efter valgdagen). Kommunalbestyrelsen/regionsrådet tager stilling til anmodningen på et møde, der afholdes snarest efter fristens udløb. Afslag på en anmodning om fritagelse for valg kan af den valgte indbringes for indenrigs- og sundhedsministeren senest 14 dage efter, at afslaget er givet, se lovens § 92.

Såfremt en valgt kandidat fritages for at modtage valg, indtræder stedfortræderen efter reglerne i lovens § 91.

11.2. Manglende valgbarhed på grund af straf

Reglerne om manglende valgbarhed på grund af straf er fastsat i lovens § 4.

Efter lovens § 4, stk. 1, er en person ikke valgbar på grund af straf, hvis

- 1) den pågældende ved endelig dom er idømt ubetinget eller betinget fængselsstraf,
- 2) den pågældende ved endelig dom er dømt til anbringelse i institution eller til forvaring efter straffelovens §§ 68-70, eller
- 3) den pågældende ved endelig dom eller udenretslig vedtagelse ubetinget er frakendt førerretten efter færdselslovens § 126.

Valgbarheden fortabes fra det tidspunkt, hvor dommen anses for endelig, eller fra datoen for den udenretslige vedtagelse, se lovens § 4, stk. 2.

Den dømte er dog igen valgbar, når der er forløbet 3 år, efter at straffen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet. Er straffen ubetinget fængsel over 6 måneder, eller er der idømt forvaring, er den dømte igen valgbar, når der er forløbet 5 år, efter at straffen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet. I tilfælde af en betinget fængselsstraf eller ubetinget frakendelse af førerretten er den dømte igen valgbar, når der er forløbet 3 år fra datoen for den endelige dom eller den udenretslige vedtagelse. En dom om betinget fængselsstraf kan dog aldrig føre til tab af valgbarhed ud over kommunalbestyrelsens/regionsrådets funktionsperiode, inden for hvilken en person er dømt, se lovens § 4, stk. 3.

Enhver kan dog altid stille op som kandidat til valget uanset indsigelser om manglende valgbarhed på grund af straf, se lovens § 4, stk. 4.

11.2.1. Kommunalbestyrelses- og regionsrådsmedlemmers pligter

Hvis et nyvalgt medlem af kommunalbestyrelsen/regionsrådet på valgdagen ikke er valgbart på grund af straf, skal medlemmet forud for det konstituerende møde skriftligt underrette borgmesteren/regionsrådsformanden herom. Underretningen skal omfatte dokumentation for straffen, se lovens § 101, stk. 1. Vedkommende kan senere indtræde i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er udløbet inden for kommunalbestyrelsens/regionsrådets funktionsperiode, se lovens § 101, stk. 6. Stedfortræderen varetager hvervet i den mellemliggende periode, se lovens § 91.

Hvis et medlem af kommunalbestyrelsen/regionsrådet efter valgdagen mister sin valgbarhed på grund af straf, skal medlemmet senest forud for det førstkommande møde i kommunalbestyrelsen/regionsrådet eller et udvalg, som vedkommende er medlem af, skriftligt underrette borgmesteren/regionsrådsformanden herom. Underretningen skal omfatte dokumentation for straffen. Se lovens § 101, stk. 2. Vedkommende kan genindtræde, hvis perioden, hvor valgbarheden er fortabt, er udløbet inden for kommunalbestyrelsens/regionsrådets funktionsperiode, se lovens § 101, stk. 6. Stedfortræderen varetager hvervet i den mellemliggende periode, se lovens § 91.

For stedfortrædere indtræder pligten til at give underretning om straf, der medfører tab af valgbarhed, først, når stedfortræderen indkaldes midlertidigt eller permanent, se lovens § 101, stk. 8. Pligten til at give underretning gælder også i tilfælde, hvor en stedfortræder mister sin valgbarhed på grund af straf, mens stedfortræderen varetager hvervet for et medlem, der har forfald eller er udtrådt, se lovens § 101, stk. 9.

11.2.2. Borgmesterens/regionsrådsformandens pligter

Borgmesteren/regionsrådsformanden skal uden ugrundet ophold og senest 2 uger efter valget skriftligt orientere de nyvalgte medlemmer om medlemmernes pligter i forbindelse med fortabelse af valgbarhed på grund af straf. Tilsvarende skal borgmesteren/regionsrådsformanden skriftligt orientere en stedfortræder, der indkaldes, om stedfortræderens pligter i forbindelse med fortabelse af valgbarhed på grund af straf. Dette skal ske uden ugrundet ophold og senest på det første møde, som stedfortræderen indkaldes til, se lovens § 101, stk. 10.

Når borgmesteren/regionsrådsformanden modtager underretning fra medlemmet/stedfortræderen om, at vedkommende ikke er valgbar eller har mistet sin valgbarhed, skal borgmesteren/regionsrådsformanden konstatere, om valgbarheden er fortabt. Har medlemmet eller stedfortræderen ikke

fremlagt dokumentation, kan borgmesteren/regionsrådsformanden indhente en straffeattest fra Rigspolitiet, se lovens § 101, stk. 11. Hvis medlemmet/stedfortræderen ikke er valgbart på grund af straf og derfor ikke er indtrådt eller er udtrådt, skal borgmesteren/regionsrådsformanden give vedkommende og de øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen/regionsrådet skriftlig meddelelse herom, se lovens § 101, stk. 3 og 8. Det skal fremgå af meddelelsen til medlemmet, hvornår vedkommende kan indtræde eller genindtræde (med datoangivelse), og at dette forudsætter, at vedkommende skriftligt begærer dette senest 1 måned efter modtagelse af meddelelsen, se lovens § 101, stk. 3 og 6.

De opgaver, der påhviler borgmesteren/regionsrådsformanden, kan ikke delegeres til forvaltningen. Forvaltningen kan dog f.eks. forberede en sag til brug for de nævnte skriftlige meddelelser, men borgmesteren/regionsrådsformanden skal selv underskrive meddelelserne.

Et medlems eller en stedfortræders tab af valgbarhed vil følge direkte af lovens objektive kriterier. Der skal således ikke foretages en skønsmæssig vurdering. Borgmesterens/regionsrådsformandens meddelelse til medlemmet/stedfortræderen må dog anses for en afgørelse i forvaltningslovens forstand, og behandlingen af sagerne skal ske i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven og øvrige forvaltningsretlige regler og grundsatninger.

I praksis vil der på baggrund af medlemmets pligt til at fremlægge dokumentation for straffen normalt ikke være behov for at indhente yderligere oplysninger, hvorfor der som udgangspunkt heller ikke vil være behov for at partshøre den pågældende. Borgmesteren/regionsrådsformanden kan således bruge en standardiseret begrundelse med angivelse af de anvendte regler og en henvisning til oplysningerne om den straf, som medlemmet/stedfortræderen har oplyst. Afgørelsen skal ikke ledsages af en klagevejledning, da den ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

For nærmere om reglerne henvises til ministeriets orienteringsbrev af 4. april 2018 til samtlige kommunalbestyrelser og regionsråd om ændring af reglerne om fortabelse af valgbarhed på grund af straf i den kommunale og regionale valglov. Brevet kan findes på Indenrigs- og Sundhedsministeriets hjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skrivelser.

12. Valgklager

Enhver vælger i kommunen henholdsvis regionen kan klage over valget. Valgklager skal indgives skriftligt til den siddende kommunalbestyrelse henholdsvis det siddende regionsråd senest tirsdag den 25. november 2025 (ugedagen efter valgdagen). Klager afgøres på et møde, der afholdes snarest efter klagefristens udløb, se lovens § 93. Enhver vælger i kommunen henholdsvis regionen kan indbringe de nævnte myndigheders afgørelser af valgklager for indenrigs- og sundhedsministeren senest 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren, se lovens § 94. Indbringes en afgørelse for indenrigs- og sundhedsministeren, vil de relevante kommuner henholdsvis regioner få besked herom, så valgmateriale ikke kasseres, før den endelige afgørelse foreligger, se afsnit 13.

Hvis den endelige afgørelse af en klage over valget går ud på, at afstemningen erklæres ugyldig, skal der snarest muligt afholdes omvalg. Ved omvalg kan kun de personer, der havde valget og var optaget på valglisten på den almindelige valgdag, afgive stemme. Omvalg afholdes i øvrigt efter samme regler som valget på den almindelige valgdag, se lovens § 95.

Hvis den endelige afgørelse af en valgklage går ud på, at et eller flere medlemmers valg erklæres ugyldigt, indtræder stedfortræderen efter reglerne i lovens § 91, se lovens § 96.

Enhver klage over kommunevalgbestyrelsens henholdsvis regionsvalgbestyrelsens dispositioner i forbindelse med de kommunale og regionale valg betragtes som en valgklage, se lovens kapitel 9. Sådanne klager er således som udgangspunkt ikke omfattet af Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne og regionerne efter reglerne i styrelsesloven.

13. Håndtering, opbevaring og kassation af valgmateriale

Den 26. november 2025 eller snarest derefter sender kommunen en mail til Indenrigs- og Sundhedsministeriet på valg@im.dk med angivelse af, hvor mange brevstemmer der er modtaget i kommunen fra dagen efter valgdagen og en uge frem, dvs. fra og med den 19. november til og med den 25. november 2025. Tallet skal ikke omfatte de brevstemmer, som kommunen modtog på valgdagen, efter valget begyndte, da disse i stedet skal fremgå af valgbogen.

Titlen på mailen skal være: »[Kommunens navn]: Brevstemmer modtaget efter valgdagen«.

Valgmateriale til kommunalbestyrelsesvalget opbevares af kommunen i overensstemmelse med reglerne i lovens § 106, stk. 1. Tilsvarende opbevares valgmateriale til regionsrådsvalget af regionen. Har regionsvalgbestyrelsen foretaget en fornyet fintælling, opbevares stemmesedlerne til regionsrådsvalget af regionen, se lovens § 106, stk. 2.

Når klagefristen er udløbet, og evt. klager over valget er endeligt afgjort, skal valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne og brevstemmematerialet tilintetgøres, se lovens § 106, stk. 4. Både digitale og papirbaserede valglister skal tilintetgøres efter reglerne i lovens § 106. Det samme gælder brevstemmer, som kommunen modtager efter valgdagen, men inden klagefristen er udløbet.

Valgmaterialet (valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne og brevstemmematerialet) kan efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Valgmateriale, der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål, se lovens § 106, stk. 5.

Øvrigt valgmateriale, herunder valgbøgerne, afstemningsbøgerne og brevstemmeprotokolleme,

opbevares efter reglerne i arkivloven, se Rigsarkivets bekendtgørelse nr. 184 af 26. januar 2018 om bevaring og kassation af papirarkivalier i kommunerne og Rigsarkivets bekendtgørelse nr. 183 af 26. januar 2018 om bevaring og kassation af digitalt skabte data og dokumenter fra kommunerne.

Bemærk, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet *ikke* sender meddelelse til kommunerne og regionerne med oplysning om, at valget er godkendt, og valgmaterialet kan tilintetgøres. Det skyldes, at opgørelsen af kommunale og regionale valg ikke skal godkendes af Indenrigs- og Sundhedsministeriet eller Folketinget. Har en vælger indbragt en afgørelse af en valgklage for Indenrigs- og Sundhedsministeriet senest 14 dage efter, at kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet har meddelt klageren afgørelsen, vil ministeriet give meddelelse herom til de relevante kommuner henholdsvis regioner samt meddelelse, når klagen er endeligt afgjort, se afsnit 12.

14. Afholdelse af udgifter ved valget

Reglerne om afholdelse af udgifterne ved de kommunale og regionale valg findes i lovens § 107.

Udgifterne til de kommunale og regionale valg afholdes af kommunerne, se lovens § 107, stk. 1. Regionerne afholder dog udgifterne til de foranstaltninger, der efter loven påhviler regionsrådet eller regionsvalgbestyrelsen. Ved omvalg til regionsrådet afholdes samtlige udgifter til valget af regionen, se lovens § 107, stk. 2.

Kommunerne skal refundere staten udgifterne til det brevstemmemateriale, kommunen rekvirerer til brug for brevstemmeafgivningen i kommunen, se lovens § 107, stk. 3. Kommunerne bliver derfor faktureret af Stibo Complete for det materiale, der bestilles.

Udgifterne til brevstemmemateriale til brug for brevstemmeafgivning på sygehuse, i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, på skibe og havanlæg samt i udlandet afholdes af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Portoudgifter til forsendelse af brevstemmer afholdes af den myndighed, den institution, det skib eller det havanlæg, som stemmemodtageren repræsenterer, se lovens § 107, stk. 4. Der er ikke hjemmel til at opkræve vælgeren de udgifter, der er forbundet hermed.

15. Bestilling af brevstemmemateriale, kandidatanmeldelsesblanketter og ansøgningsskemaer

Brevstemmemateriale og formularer til kandidatli-ster og anmeldelse af valgforbund kan bestilles hos Stibo Complete ved brug af e-mailadressen kundeservice@stibocomplete.com. Stibo Completes telefonnummer og adresse er 43 22 73 00, Helgehøjs Allé 36, 2630 Taastrup. Det er ikke muligt at bestille materialet via Stibo Completes hjemmeside.

Yderkuverten til det følgebrev, der kan udskrives fra VALG-løsningen, kan bestilles hos Intermail Danmark A/S, kontaktperson: Lars-Ulrik Andersen, telefon: 31 56 58 28, e-mail: lars.andersen@intermail.com. Det er ikke muligt at bestille denne særlige yderkuvert hos Stibo Complete.

Der kan hentes et skema til at ansøge om at brevstemme i hjemmet på Indenrigs- og Sundhedsmi-

nisteriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyn-digheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regi-onsraad-2025. Ansøgningsskemaet findes i to udgaver: én med fortrykt frist for indlevering af ansøgningsskemaet (til kommuner, der ikke ændrer ansøgningsfristen i forhold til loven) og én, hvor kommunen selv skal anføre fristen (til kommuner, der ønsker at forlænge ansøgningsfristen i forhold til loven).

Samme sted kan hentes et skema til at ansøge om at skifte valgsted for personer med handicap eller nedsat førlighed m.v.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, den 26.
juni 2025

Nikolaj Stenfalk

/ Christine Boeskov

Bilag 1. Oversigt over regler om afholdelse af kommunale og regionale valg

Oversigten omfatter de gældende love og administrative forskrifter om afholdelse af kommunale og regionale valg. Oversigten omfatter ikke forskrifter, der alene gælder for bindende kommunale folkeafstemninger.

Lov om kommunale og regionale valg

Lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 1381 af 5. december 2024. Der udstedes en ny lovbekendtgørelse i august 2025 på baggrund af de ændringer, der følger af § 19 i lov nr. 1703 af 30. december 2024 og § 7 i lov nr. 719 af 20. juni 2025.

Lov om overgangen til en ny sundhedsstruktur (overgangsloven), jf. lov nr. 699 af 20. juni 2025.

Bekendtgørelser

Bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 om valgagitation, som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998. Bekendtgørelsen supplerer reglerne om plakatomsætning i §§ 84 og 85 i lov om offentlige veje m.v. (vejloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024, og §§ 66 a og 66 b i lov om private fællesveje (privatvejsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1050 af 17. september 2024 med senere ændringer.

Bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Bekendtgørelse nr. 99 af 28. januar 2019 om optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.).

Bekendtgørelse nr. 827 af 8. juni 2020 optagelse på valglisten til kommunale og regionale valg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Bekendtgørelse nr. 25 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg.

Bekendtgørelse nr. 30 af 10. januar 2024 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg.

Bekendtgørelse nr. 33 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

Bekendtgørelse nr. 35 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning på sygehuse.

Bekendtgørelse nr. 36 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse.

Bekendtgørelse nr. 832 af 25. juni 2024 om valgret og valgbarhed til kommunale og regionale valg for statsborgere i Det Forenede Kongerige med fast bopæl i Danmark.

Bekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2024 om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Bekendtgørelse nr. 811 af 20. juni 2025 om afholdelse af valg den 18. november 2025 til regionsrådet i Region Østjylland.

Cirkulærer

Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning.

Bilag 2. Oversigt over ændringer af reglerne om kommunale og regionale valg

Siden de kommunale og regionale valg den 16. november 2021 er der sket en række ændringer af reglerne om afholdelse af landsdækkende valg og folkeafstemninger. Alle regelændringer, der har betydning for afholdelse af kommunale og regionale valg, fremgår af dette bilag. En stor del af ændringerne gælder generelt for landsdækkende valg og folkeafstemninger og gælder også ved Europa-Parlamentsvalget den 9. juni 2024. Af væsentlige nye regler, der udelukkende har betydning for kommunale og regionale valg, kan det fremhæves, at vælgere, der flytter fra én kommune til en anden kommune i den sidste uge op til de kommunale og regionale valg, fremover bevarer deres valgret i fraflytningskommunen, og at kandidatlisternes mulighed for at indgå listeforbund og for at have samme listebetegnelse og samme bogstavbetegnelse er afskaffet.

Endvidere har statsborgere i Storbritannien med fast bopæl i Danmark nu valgret og er valgbare til kommunale og regionale valg i Danmark på lige fod med statsborgere i Island og Norge.

Alle ændringer af lov om kommunale og regionale valg vil blive afspejlet i en ny lovbekendtgørelse, som udstedes til august.

1. Ændringer af brevstemmeproceduren

Lov nr. 1777 af 28. december 2023 om modernisering af rammerne for valg og lokaldemokrati m.v. trådte i kraft den 1. januar 2024 og indebar en række forenklinger af brevstemmeproceduren, der bl.a. har til formål at lette kommunernes håndtering af brevstemmer:

1. Alle brevstemmer, der afgives her i landet, kan nu modtages af to stemmemodtagere, der enten er tilfornede vælgere, er medarbejdere fra den pågældende institution, er medarbejdere fra den pågældende kommune eller en kombination heraf. Som noget nyt kan ansatte i kommuner og på institutioner således – uden medvirken af tilfornede vælgere – tage imod brevstemmer i vælgerens eget hjem, i visse botilbud m.v. Se den kommunale og regionale valglovs § 61.

Ændringen er indarbejdet i de nye bekendtgørelser:

Bekendtgørelse nr. 33 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

Bekendtgørelse nr. 35 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning på sygehuse.

Bekendtgørelse nr. 36 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse.

Bekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2024 om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

2. Brevstemmegennemgangen 1-2 dage før valgdagen kan nu forestås af kommunens ansatte under medvirken af 2 personer, der er valgstyrere eller medlemmer af valgbestyrelsen, modsat tidligere hvor brevstemmerne skulle gennemgås af 2 valgstyrere. Se den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 1, 3. pkt., og denne vejlednings afsnit 8.8.4.
3. Kommunerne kan nu gennem hele brevstemmeperioden vælge at videresende brevstemmer på en anden måde end dagligt med almindelig post, f.eks. gennem en fælleskommunal kurerordning efter aftale mellem KL og PostNord. Se den kommunale og regionale valglovs § 70, stk. 2, og denne vejlednings afsnit 3.2.1 og 8.2.5.4.

4. Kommunerne er som noget nyt også forpligtet til at tage imod brevstemmer fra mænd, der opholder sig på krisecentre efter § 109 i lov om social service. Se den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 2, og denne vejlednings afsnit 8.4.1.1. Ændringen er foretaget efter, at *lov nr. 329 af 9. april 2024 om ligestilling af krisecentertilbud til mænd m.v.* trådte i kraft den 1. juli 2024. Kommunerne er fortsat forpligtet til at tage imod brevstemmer fra kvinder, der opholder sig på krisecentre efter § 109 i lov om social service.

Ændringen er indarbejdet i den nye bekendtgørelse:

Bekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2024 om brevstemmeafgivning i visse botilbud m.v.

Læs mere om ændringerne af brevstemmeproceduren i Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev af 15. januar 2024 om orientering om ændringer i valglovgivningen pr. 1. januar 2024 og brev af 13. december 2024 om brevstemmeafgivning i krisecentre og visse botilbud samt briteres valgret og valgbarhed. Begge breve kan findes på ministeriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skrivelser.

2. Ændringer af stemmesedlernes udformning og bedømmelse

Lov nr. 1777 af 28. december 2023 om modernisering af rammerne for valg og lokaldemokrati m.v. trådte i kraft den 1. januar 2024 og indebar en række ændringer af reglerne om udformningen og bedømmelsen af stemmesedler, der bl.a. har til formål at lette kommunernes opgave med at udarbejde stemmesedler og at sikre, at færre stemmesedler skal vurderes som ugyldige:

1. På stemmesedlen fjernes numrene som noget nyt ud for kandidater, der er opstillet med partiliste. Fremover skal der således ikke være numre ud for kandidater på nogen stemmesedler.

Ændringen er indarbejdet i den nye bekendtgørelse:

- Bekendtgørelse nr. 25 af 10. januar 2024 om bekendtgørelse af stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg.
2. Reglerne om bedømmelse af stemmesedler er blevet lempet. Bogstavet X og tegnet for plus (+) er som hidtil gyldige afmærkninger på stemmesedlen. Fremover er det som udgangspunkt også en gyldig stemmeseddel, hvis vælgeren i stedet har afmærket sin stemme på stemmesedlen med en tilsvarende afmærkning som en asterisk/stjerne (*), en helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik eller en cirkel om afkrydsningsrubrikken. Se den kommunale og regionale valglovs § 75, stk. 1, nr. 2, og denne vejlednings afsnit 9.5.2.

Ændringen er indarbejdet i den nye bekendtgørelse:

- Bekendtgørelse nr. 30. af 10. januar 2024 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg.

Læs mere om ændringerne af stemmesedlernes udformning og bedømmelse i Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev af 15. januar 2024 om orientering om ændringer i valglovgivningen pr. 1. januar 2024, der kan findes på ministeriets valghjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skrivelser.

3. Bevarelse af valgret trods flytning kort før de kommunale og regionale valg

Lov nr. 1777 af 28. december 2023 om modernisering af rammerne for valg og lokaldemokrati m.v. trådte i kraft den 1. januar 2024 og indebar en ændring af reglerne om optagelse på valglisten for vælgere, der flytter fra én kommune til en anden kommune i den sidste uge op til de kommunale og regionale valg.

Vælgere, der bor og er optaget på valglisten i én kommune, og som senere end tirsdagen 7 dage før valgdagen flytter til en anden kommune eller senere end denne dag anmelder flytningen til tilflytningskommunen, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl. Fraflytningskommunen skal altså ikke slette en vælger, der flytter mellem to kommuner senere end 7 dage før valgdagen. Disse vælgere beholder dermed deres valgret, hvor de efter de hidtidige regler hverken kunne stemme i deres gamle eller nye kommune. Se den kommunale og regionale valglovs § 8, stk. 4, og denne vejlednings afsnit 4.3.2.

Læs mere om ændringen af optagelse på valglisten i Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev af 15. januar 2024 om orientering om ændringer i valglovgivningen pr. 1. januar 2024, der kan findes på ministeriets valg-hjemmeside: valg.im.dk/valgmyndigheder/generelle-skrivelser.

4. Afskaffelse af pligten til at indrykke valgkortannoncer i dagbladene

Lov nr. 1777 af 28. december 2023 om modernisering af rammerne for valg og lokaldemokrati m.v. trådte i kraft den 1. januar 2024 og afskaffede kommunens pligt til at indrykke annoncer ved de kommunale og regionale valg i de stedlige dagblade og lokalaviser om, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om fejl eller manglende modtagelse af valgkort skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen. Kommunen skal stadig bekendtgøre de nævnte oplysninger på kommunens hjemmeside. Se den kommunale og regionale valglovs § 11.

5. Ændring af kravet til stillerunderskrifter ved regionalvalg

Mindsteantallet af stillere, der skal underskrive en kandidatliste, for at kandidatlisten kan stille op til regionalvalg, er ændret, så det bedre afspejler vælgertallet i de enkelte regioner. Kravet til mindsteantallet har hidtil været fastsat til 50 vælgere. Fremover er stillerkravet følgende:

- Region Nordjylland: Mindst 100 stillere og højst 150 stillere
- Region Syddanmark: Mindst 175 stillere og højst 262 stillere
- Region Midtjylland: Mindst 200 stillere og højst 300 stillere
- Region Østdanmark: Mindst 400 stillere og højst 600 stillere

Se den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 3, og denne vejlednings afsnit 6.2.7. Ændringen for valget i 2025 følger af lov nr. 699 af 20. juni 2025 og derefter permanent af lov nr. 719 af 20. juni 2025.

6. Afskaffelse af listeforbund, ens listebetegnelser og ens bogstavbetegnelser

Lov nr. 1777 af 28. december 2023 om modernisering af rammerne for valg og lokaldemokrati m.v. trådte i kraft den 1. januar 2024 og afskaffede kandidatlisternes mulighed for at indgå listeforbund og for at have samme listebetegnelse og samme bogstavbetegnelse, også selvom de har tilføjet et særligt lokalt eller andet tilhørsforhold til listebetegnelsen. Kandidatlisterne kan stadig indgå valgforbund.

7. Valgret og valgbarhed for statsborgere i Storbritannien med fast bopæl i Danmark

Der er indgået en aftale mellem Danmark og Storbritannien om, at statsborgere i Storbritannien, der har fast bopæl i Danmark, har valgret og er valgbare til kommunale og regionale valg. Der gælder intet tidsmæssigt krav til uafbrudt fast bopæl i riget som betingelse herfor. Statsborgere i Storbritannien med fast bopæl i Danmark har således de samme valgrettigheder som statsborgere i Island og Norge. Se afsnit 4.2.4.

Ændringen er indarbejdet i den nye bekendtgørelse:

- Bekendtgørelse nr. 832 af 25. juni 2024 om valgret og valgbarehed til kommunale og regionale valg for statsborgere i Det Forenede Kongerige med fast bopæl i Danmark.

8. Tilvejebringelse af følgebrev og yderkuverter ved brevstemmeafgivning

Ved *lov nr. 719 af 20. juni 2025* er der indført hjemmel til, at følgebrev og yderkuverter til brevstemmemateriale tilvejebragt af regionsrådet kan sidestilles med følgebrev og yderkuverter tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren. Dette gør det muligt for regionsrådet at udskrive følgebrev direkte fra valgadministrationssystemet til brug for brevstemmeafgivning på regionens hospitaler frem for at skulle udfylde materialet i hånden. Det letter samtidig kommunernes håndtering af de modtagne brevstemmer. Se den kommunale og regionale valglovs § 66, stk. 3.

Bilag 3. Bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg

Bekendtgørelse nr. 25 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg

I medfør af § 49 i lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 8. januar 2024, fastsættes:

Stemmesedlers farve og materiale

§ 1. Stemmesedlerne til kommunale valg skal være af hvidt karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². Stemmesedlerne til regionale valg skal være af gult karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². Stemmesedlerne skal ved mindst to anbragte knæk kunne sammenfoldes af vælgeren således, at ingen kan se, hvad vælgeren har stemt.

Overskrifter og vejledningstekst

§ 2. Øverst på stemmesedlerne anføres med meget store, fede typer følgende:

- 1) I Københavns Kommune ordet »Borgerrepræsentantvalget« med tilføjelse af årstallet for valget.
- 2) I de øvrige kommuner ordet »Kommunalbestyrelsesvalget« eller ordet »Byrådsvalget« alt efter, hvilken benævnelse der er fastsat for kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt, med tilføjelse af årstallet for valget.
- 3) I regionerne ordet »Regionsrådsvalget« med tilføjelse af årstallet for valget.

Stk. 2. Umiddelbart under det i stk. 1 anførte ord og årstal anføres med meget store, fede typer kommunens henholdsvis regionens navn.

Stk. 3. Umiddelbart under kommunens henholdsvis regionens navn og over den fede, vandrette streg, der er nævnt i § 3, stk. 2, 3. pkt., anføres følgende vejledningstekst med fede typer: »Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat.«.

Stk. 4. Umiddelbart til venstre for den i stk. 3 nævnte tekst indsættes en illustration af en stor hånd, der holder en blyant med blyantspidsen pegende på en afkrydset rubrik. Umiddelbart under den i stk. 3 nævnte tekst og over den fede, vandrette streg, der er nævnt i § 3, stk. 2, 3. pkt., anføres med almindelige typer: »Sæt kun ét X på stemmesedlen. Du må ikke sætte andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig. Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.«.

Stk. 5. De i stk. 3 og 4 nævnte vejledningstekster skal være af en sådan størrelse, at de fremtræder synlige og nemme at læse.

Listefelter og listebetegnelser

§ 3. Stemmesedlerne skal indeholde et særskilt felt for hver af de godkendte kandidatlistes. Felterne for de enkelte kandidatlistes anbringes under hinanden i alfabetisk rækkefølge efter kandidatlisternes bogstavbetegnelse. Kandidatlistes, der ikke er tildelt nogen bogstavbetegnelse, jf. lovens § 36, anføres nederst i alfabetisk rækkefølge efter deres listebetegnelse.

Stk. 2. Felterne skal adskilles fra hinanden ved en fed, vandret streg. Også det øverste og nederste felt skal henholdsvis begyndes og afsluttes med en fed, vandret streg. Den fede, vandrette streg, hvormed det øverste felt begyndes, skal være dobbelt så fed som de øvrige fede, vandrette streger.

§ 4. Øverst i hvert felt anføres med store fede typer kandidatlistens bogstavbetegnelse efterfulgt af et punktum. Bogstavbetegnelsen skal anbringes umiddelbart til højre for afkrydsningsrubrikken, jf. stk. 2. Til højre for bogstavbetegnelsen anføres listebetegnelsen ligeledes med store fede typer.

Stk. 2. Yderst til venstre for bogstavbetegnelsen anbringes med halvfede streger en afkrydsningsrubrik. Afkrydsningsrubrikken skal være adskilt fra stemmesedlens venstre kant. Afkrydsningsrubrikken skal have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 5x5 mm indvendigt.

Kandidaters navne og rækkefølge

§ 5. Under bogstavbetegnelsen og listebetegnelsen, jf. § 4, anføres adskilt ved en halvfed, vandret streg navnene på de kandidater, der er opstillet for kandidatlisten. Navnene anføres med almindelige typer og adskilles fra hinanden med tynde, vandrette streger.

Stk. 2. Kandidaterne skal anføres i den rækkefølge, som de er anført på kandidatlisten.

§ 6. Kandidaternes navne anføres med fornavne eller forbogstaver først.

Stk. 2. Kandidaterne skal anføres med deres fulde navn, medmindre de på kandidatlisten har angivet, hvordan navnet ønskes anført. Kandidatens efternavn eller mellemnavn samt mindst ét fornavn eller forbogstav skal altid anføres. Kun mellem- og efternavne, som kandidaten er berettiget til at føre efter navneloven, eller mellemnavne, som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR), kan anføres på stemmesedlen. I stedet for fornavnet kan anføres et kaldenavn, der er afledt af fornavnet.

Stk. 3. Hver enkelt kandidats navn skal anføres umiddelbart til højre for afkrydsningsrubrikken, jf. § 9.

§ 7. I tilfælde, hvor valgbestyrelsen skønner, at der kan ske forveksling af kandidaternes navne, skal der med almindelige typer i forlængelse af navnene eller, hvis det er nødvendigt med henblik på at undgå, at kolonnerne vil få en u hensigtsmæssig bredde, under navnene anføres en kortfattet betegnelse på enten stilling eller bopæl for de pågældende kandidater. I andre tilfælde må kandidaternes stilling eller bopæl ikke anføres, jf. dog § 8.

§ 8. En kandidatliste til kommunale valg kan anmode om, at der i forlængelse af eller under navnene på samtlige af kandidatlistens kandidater med almindelige typer anføres en betegnelse for den geografiske lokalitet, hvor vedkommende kandidat har sin bopæl.

Stk. 2. En kandidatliste til regionale valg kan anmode om, at der i forlængelse af eller under navnene på samtlige af kandidatlistens kandidater med almindelige typer anføres en betegnelse for den kommune eller den geografiske lokalitet, hvor vedkommende kandidat har sin bopæl.

Stk. 3. Anmodning efter stk. 1 og 2 skal indleveres skriftligt til valgbestyrelsens formand samtidig med indlevering af kandidatlisten. Anmodningen skal for hver enkelt kandidat indeholde oplysning om den betegnelse, der ønskes anført på stemmesedlerne. Anmodningen skal være underskrevet af kandidatlistens repræsentant. Anmodningen kan ikke tilbagekaldes.

Stk. 4. Indeholder anmodningen, jf. stk. 3, ikke de i stk. 3, 2. pkt., anførte oplysninger for en kandidat, skal den pågældende kandidat til kommunale valg på stemmesedlen anføres med postdistriktet for den adresse, hvor den pågældende kandidat er bopælsregistreret i CPR, jf. dog stk. 5 og 6, og for så vidt angår en kandidat til regionale valg med navnet på den kommune, hvor den pågældende kandidat er bopælsregistreret i CPR, jf. dog stk. 5 og 6. Valgbestyrelsen træffer afgørelse herom.

Stk. 5. En kandidat, der er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomat), skal i den i stk. 4 nævnte situation til kommunale valg anføres på stemmesedlen med postdistriktet for den adresse, hvor den pågældende kandidat har sin private bolig, og til regionale valg med navnet på den kommune, hvor den pågældende kandidat har sin private bolig (adresse).

Stk. 6. En kandidat, der er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, skal i den i stk. 4 nævnte situation til kommunale valg anføres på stemmesedlen med postdistriktet for den adresse, hvor den pågældende kandidat lovligt har bopæl, og til regionale valg med navnet på den kommune, hvor den pågældende kandidat lovligt har bopæl.

§ 9. Yderst til venstre for hver enkelt kandidats navn anbringes med halvfede streger en afkrydsningsrubrik. Afkrydsningsrubrikken skal være adskilt fra stemmesedlens venstre kant. Afkrydsningsrubrikken skal have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 4x4 mm indvendigt.

Stemmesedler med flere kolonner

§ 10. Valgbestyrelsen kan beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert felt skal opføres i to eller flere lodrette og lige brede kolonner.

Stk. 2. Hvis det besluttet at opføre kandidaternes navne i to eller flere kolonner, skal navnene på kandidaterne anføres fortløbende under hinanden i samme kolonne. Der skal være lige mange kandidater i hver kolonne, medmindre antallet af kolonner ikke går op i antallet af kandidater. Medfører fordelingen af kandidaterne mellem kolonnerne, at der er en eller flere tomme pladser til kandidater, skal den eller disse pladser fremgå af den sidste kolonne. Kolonnerne skal adskilles fra hinanden med fede, lodrette streger af samme tykkelse som de fede streger, der adskiller hvert listefelt, jf. § 3, stk. 2, 1. pkt. Kolonnerne til kandidaternes navne skal have en sådan bredde, at der til venstre for hver enkelt kandidats navn er rigelig plads til at indsætte en afkrydsningsrubrik, jf. stk. 3. Hver enkelt kandidats navn skal anføres umiddelbart til højre for afkrydsningsrubrikken.

Stk. 3. Yderst til venstre for hver enkelt kandidats navn anbringes inden for hver kolonne med halvfede streger en afkrydsningsrubrik. Afkrydsningsrubrikken skal være adskilt fra kolonnens venstre kant. Afkrydsningsrubrikken skal have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 4x4 mm indvendigt.

Afkrydsningsrubrikkernes placering og størrelse i forhold til hinanden

§ 11. Samtlige afkrydsningsrubrikker til kandidatlister skal have samme størrelse. Samtlige afkrydsningsrubrikker til kandidater skal have samme størrelse. Afkrydsningsrubrikkerne til kandidatlister må ikke være mindre end afkrydsningsrubrikkerne til kandidater.

Stk. 2. Afkrydsningsrubrikkerne for henholdsvis kandidatlister og kandidater skal inden for samme kolonne flugte med hinanden.

Forskellige bestemmelser

§ 12. Alle de vandrette streger, der er nævnt i bekendtgørelsen, skal gå tværs over stemmesedlen fra kant til kant.

§ 13. Ud over det, der er nævnt i de foregående bestemmelser, må intet ord eller bogstav og intet navn, tal eller tegn være påført nogen stemmeseddel ved tryk eller skrift eller på anden måde.

§ 14. Bilag 1 til denne bekendtgørelse indeholder en vejledende illustration af en stemmeseddel til brug ved kommunale og regionale valg i henholdsvis én, to og tre kolonner.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren stiller et forlæg til en stemmeseddel i henholdsvis én, to og tre kolonner til rådighed for valgbestyrelserne på ministeriets hjemmeside: valg.im.dk. Det er valgfrit for valgbestyrelserne at anvende stemmeseddelforlægget.

§ 15. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. januar 2024.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 710 af 15. april 2021 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg ophæves.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, den 10. januar 2024

P.M.V.
Nikolaj Stenfalk

/ Christine Boeskov

Bilag 4. Udsnit af en fiktiv stemmeseddel

Til illustration af ovenstående bestemmelser om udformning af stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg er der nedenfor gengivet et udsnit af en fiktiv stemmeseddel med hhv. en, to og tre kolonner, der er udformet i henhold til ovenstående regler.

Der henvises i øvrigt til den tekniske vejledning til opsætning af stemmeseddel, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet udgiver sammen med ministeriets stemmeseddelforlæg. Begge dele vil kunne hentes på ministeriets valghjemmeside valg.im.dk/valgmyndigheder/valg-til-kommunalbestyrelser-og-regionsraad-2025.

Kommunalbestyrelsesvalget 20XX

Kattegat Kommune

Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat.

Sæt kun ét X på stemmesedlen.

Du må ikke sætte andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig.

Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.

☐ **G. Nordlisten**

☐ Mette Madsen

☐ Henrik Hansen

☐ Bettina Bendtsen

☐ Frederik Frandsen

☐ Helene Hansen

☐ **H. Sydlisten**

☐ Ole Olsen

☐ Sidsel Svendsen

☐ Jens Jørgensen

☐ **R. Østpartiet**

☐ Anette Andersen, Vestervang

☐ Tina Troelsen, Vinterbyøster

☐ Jette Jørgensen, Østerby

☐ Peter Pedersen, Andeby

☐ **T. Vestpartiet**

☐ Jenny Jensen

☐ Carsten Carlsen

☐ Mogens Mortensen

☐ Sanne Sørensen

☐ Camilla Christensen

☐ Søren Simonsen

☐ Palle Petersen

Kommunalbestyrelsesvalget 20XX

Kattegat Kommune

Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat.

Sæt kun ét X på stemmesedlen.

Du må ikke sætte andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig.

Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.

☐ **G. Nordlisten**

☐ Mette Madsen

☐ Frederik Frandsen

☐ Henrik Hansen

☐ Helene Hansen

☐ Bettina Bendtsen

☐ **H. Sydlisten**

☐ Ole Olsen

☐ Jens Jørgensen

☐ Sidsel Svendsen

☐ **R. Østpartiet**

☐ Anette Andersen, Vestervang

☐ Jette Jørgensen, Østerby

☐ Tina Troelsen, Vinterbyøster

☐ Peter Pedersen, Andeby

☐ **T. Vestpartiet**

☐ Jenny Jensen

☐ Camilla Christensen

☐ Carsten Carlsen

☐ Søren Simonsen

☐ Mogens Mortensen

☐ Palle Petersen

☐ Sanne Sørensen

Kommunalbestyrelsesvalget 20XX

Kattegat Kommune

Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat.

Sæt kun ét X på stemmesedlen.

Du må ikke sætte andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig.

Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.

☐ **G. Nordlisten**

☐ Mette Madsen	☐ Bettina Bendtsen	☐ Helene Hansen
☐ Henrik Hansen	☐ Frederik Frandsen	

☐ **H. Sydlisten**

☐ Ole Olsen	☐ Sidsel Svendsen	☐ Jens Jørgensen
------------------------------------	--	---

☐ **R. Østpartiet**

☐ Anette Andersen, Vestervang	☐ Jette Jørgensen, Østerby	
☐ Tina Troelsen, Vinterbyøster	☐ Peter Pedersen, Andeby	

☐ **T. Vestpartiet**

☐ Jenny Jensen	☐ Sanne Sørensen	☐ Palle Petersen
☐ Carsten Carlsen	☐ Camilla Christensen	
☐ Mogens Mortensen	☐ Søren Simonsen	

Bilag 5. Forklarende tekst til udsnit af de fiktive stemmesedler i bilag 4

Som illustration af, hvordan en stemmeseddel kan se ud, er vist et udsnit af en fiktiv stemmeseddel i henholdsvis en, to og tre kolonner. Den fiktive stemmeseddel er udformet i henhold til bekendtgørelse nr. 25 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg.

Afkrydsningsrubrikken skal placeres yderst til venstre for alle bogstavbetegnelser og alle kandidaternes navne. Derudover gælder en række regler med det formål at gøre det nemmere og tydeligere at læse stemmesedlen.

Foroven på stemmesedlen efter overskriften ”Kommunalbestyrelsesvalget 20xx Kattegat Kommune”, men før listefelterne, er anført teksten:

»Sæt X i firkanten ud for et parti eller en kandidat.

Sæt kun ét X på stemmesedlen.

Du må ikke sætte andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig.

Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.«

Umiddelbart til venstre for vejledningsteksten er anført en illustration af en stor hånd, der holder en blyant med blyantspidsen pegende på en afkrydset rubrik. Se § 2, stk. 4, 1. pkt., i bekendtgørelsen.

Den fede vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det øverste listefelt på stemmesedlerne – dvs. den fede vandrette streg, hvormed feltet for G. Nordlisten begyndes – er dobbelt så fed som de fede, vandrette streger, der i øvrigt afgrænser de forskellige kandidatlisters felter (bekendtgørelsens § 3, stk. 2, 3. pkt.). Det første listefelt (G. Nordlisten) forekommer umiddelbart efter den dobbelte fede streg, der adskiller vejledningsteksten fra listefeltet.

Der er ikke i bekendtgørelsen fastsat regler for afstanden mellem de forskellige streger, der adskiller kandidaterne indbyrdes samt størrelsen af listefelterne m.v. Afstanden mellem de streger, der adskiller de enkelte kandidaters navne, bør dog ikke være mindre end ca. 6 mm, så den er tilstrækkelig stor til, at der kan blive plads til en afkrydsningsrubrik på mindst 4x4 mm til venstre ud for hvert kandidatnavn. Endvidere bør afstanden mellem stregerne, der er anbragt over og under kandidatlisternes bogstavbetegnelse og navn, ikke være mindre end 1 cm, så den er tilstrækkelig stor til, at der kan blive plads til en afkrydsningsrubrik på mindst 5x5 mm til venstre ud for hver listebetegnelse.

De angivne mål (4x4 mm og 5x5 mm) er rubrikkens indvendige mindstemål. Der skal altså være mindst 4x4 mm henholdsvis mindst 5x5 mm inde i rubrikkerne, hvor vælgeren kan sætte sit kryds. Stregernes tykkelse regnes ikke med.

Udsnittet af stemmesedlen omfatter fire kandidatlisters listebetegnelser Nordlisten, Sydlisten, Østpartiet og Vestpartiet. Kandidatlisterne er blevet tildelt bogstavbetegnelserne G, H, R og T.

Kandidatlisterne er opført på stemmesedlen som foreskrevet i lovens § 46.

På kandidatlisterne er opstillet mellem 3 og 7 kandidater. Det maksimalt tilladte antal kandidater er 4 mere, end der skal vælges, se lovens § 21, stk. 1.

Som det ses, er der for samtlige af kandidaterne for kandidatlisten Østpartiet (efter anmodning fra kandidatlisten) anført en betegnelse for bopæl. Se § 8 i bekendtgørelsen.

Efter den sidste vandrette streg, der afgrænser det sidste kandidatlistefelt, er der efterladt lidt blank plads, men ikke et helt blankt felt.

Bilag 6. Bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg

Bekendtgørelse nr. 30 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved kommunale og regionale valg

I medfør af § 75, stk. 4, i lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 8. januar 2024, fastsættes:

Kapitel 1

Definitioner

§ 1. I denne bekendtgørelse forstås ved kryds eller tilsvarende afmærkning:

- 1) Bogstavet X.
- 2) Tegnet for plus (+).
- 3) Asterisk/stjerne (*).
- 4) Helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik.
- 5) Cirkel om afkrydsningsrubrikken.
- 6) Tjektegn/flueben.

Stk. 2. Tegn, der må anses for at være afledt af et kryds, eller som må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, bedømmes efter samme regler som kryds.

§ 2. Ved »bogstavbetegnelse« eller »officiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsen en af de bogstavbetegnelser, der i medfør af lovens §§ 33 og 34 er tildelt en kandidatliste, der er godkendt til deltagelse i valget i den pågældende kommune eller region.

Stk. 2. Ved »uofficiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsen enhver anden betegnelse bestående af ét eller flere bogstaver, herunder en af de betegnelser, som Folketinget anvender til at angive de enkelte folketingsmedlemmers tilhørsforhold til en bestemt folketingsgruppe.

Kapitel 2

Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet

Gyldige stemmesedler

§ 3. En stemmeseddel er gyldig, hvis den er afmærket med kryds eller tilsvarende afmærkning, jf. § 1, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Stk. 2. Afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne medfører ikke ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i denne bekendtgørelse.

Blanke stemmesedler

§ 4. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den er blank, jf. lovens § 75, stk. 1, nr. 1.

Stemmesedler, der ikke er afmærket med kryds eller tilsvarende afmærkning, m.v.

§ 5. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den i stedet for med kryds eller tilsvarende afmærkning er afmærket med bogstav eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds eller tilsvarende afmærkning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Et overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg) bedømmes efter reglerne i § 11.

Stemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning

§ 6. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den er helt eller delvis overstreget.

§ 7. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den alene er afmærket med kryds eller tilsvarende afmærkning uden for listefelterne.

§ 8. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den er afmærket med kryds eller tilsvarende afmærkning i flere listefelter.

§ 9. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den er afmærket med kryds eller tilsvarende afmærkning, der rækker ind i flere listefelter, jf. dog § 10.

§ 10. Hvis den væsentligste del af et kryds eller tilsvarende afmærkning, herunder krydsets skæringspunkt, er placeret i ét listefelt, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Det afgøres efter reglerne i lovens § 78, stk. 4 og 5, om det er en personlig stemme eller en listestemme.

§ 11. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den i stedet for eller foruden med kryds eller tilsvarende afmærkning er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis stemmesedlen er afmærket med kryds eller tilsvarende afmærkning inden for samme listefelt som det overstregede, udviskede eller halve kryds, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Det afgøres efter reglerne i lovens § 78, stk. 4 og 5, om det er en personlig stemme eller en listestemme.

§ 12. En stemmeseddel er ugyldig, hvis det af andre grunde end dem, der er nævnt i §§ 6-11, ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken kandidatliste vælgeren har villet give sin stemme.

Stemmesedler, der ikke er udleveret på afstemningsstedet

§ 13. En stemmeseddel er ugyldig, hvis det må antages, at den ikke er udleveret på afstemningsstedet, jf. lovens § 75, stk. 1, nr. 4.

Stemmesedler med særpræg

§ 14. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den foruden med kryds eller tilsvarende afmærkning er afmærket med bogstav eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds eller tilsvarende afmærkning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Et overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg) bedømmes efter reglerne i § 11.

§ 15. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den er afmærket med flere end 3 kryds eller tilsvarende afmærkninger. Et overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), jf. § 11, betragtes som ét kryds ved anvendelse af reglen i 1. pkt.

§ 16. En stemmeseddel er ugyldig, hvis der er tegnet, skrevet, herunder skrevet et kandidatnavn eller andet navn, eller klæbet noget på stemmesedlen. Afsmitning eller lignende fra skriftfarven i det benyttede skriveredskab medfører dog ikke ugyldighed.

§ 17. En stemmeseddel er ugyldig, hvis den på anden måde end nævnt i §§ 14-16 er givet et særpræg, herunder ved afmærkning med forskellige skriftfarver, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er fremlagt eller ophængt i stemmerummet, betragtes ikke som særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber.

Stk. 3. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket ved stemmesedlens udtagning af stemmekassen eller senere.

Kapitel 3

Bedømmelse af brevstemmesedler

Gyldige brevstemmesedler

§ 18. En brevstemmeseddel er gyldig, hvis der på stemmesedlen er anført listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der har kandidater opstillet til valget i den pågældende kommune eller region. En brevstemmeseddel er ligeledes gyldig, hvis der herudover eller alene er anført navnet på en kandidat, som er opstillet på en kandidatliste til valget i den pågældende kommune eller region. 1. og 2. pkt. gælder ikke, hvis stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Blanke brevstemmesedler

§ 19. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den er blank, jf. lovens § 75, stk. 2, nr. 1.

Brevstemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning

§ 20. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis der på stemmesedlen alene er anført navnet på en eller flere personer, som ikke er opstillet på nogen kandidatliste til valget i den pågældende kommune eller region, eller alene listebetegnelsen eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste, der ikke har opstillet kandidater til valget i den pågældende kommune eller region.

Stk. 2. Hvis brevstemmesedlen er påført navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet på nogen kandidatliste til valget i den pågældende kommune eller region, og påført en af de uofficielle bogstavbetegnelser, der er omfattet af § 22, stk. 2, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 21. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav.

§ 22. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis der ikke er begrundet tvivl om, hvilket parti en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver skal angive, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, som f.eks. RV for Radikale Venstre, KF for Det Konservative Folkeparti, NB for Nye Borgerlige, SF for SF - Socialistisk Folkeparti, LA for Liberal Alliance, DF for Dansk Folkeparti, DD for Danmarksdemokraterne - Inger Støjberg, EL for Enhedslisten - De Rød-Grønne og ALT for Alternativet, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 23. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den alene er påført kryds eller tilsvarende afmærkning.

Brevstemmesedler med modstridende angivelser

§ 24. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den er påført modstridende angivelser vedrørende bogstavbetegnelse, listebetegnelse eller kandidatnavn.

§ 25. Ved anvendelse af reglen i § 24 om modstridende angivelser bedømmes en uofficiel bogstavbetegnelse, der er påført en brevstemmeseddel sammen med en bogstavbetegnelse, en listebetegnelse eller et kandidatnavn, således:

- 1) Bogstavet »S« bedømmes som Socialdemokratiets officielle bogstavbetegnelse (A).
- 2) De uofficielle bogstavbetegnelser, der er nævnt i § 22, stk. 2, (f.eks. RV, KF, NB, SF, LA, DF, DD, EL og ALT), bedømmes som de pågældende partiers officielle bogstavbetegnelse (f.eks. henholdsvis B, C, D, F, I, O, Æ, Ø og Å).
- 3) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ikke er omfattet af nr. 1 eller 2, anses ikke som en modstridende angivelse til nogen bogstavbetegnelse eller listebetegnelse eller noget kandidatnavn.

Andre usikkerhedsmomenter

§ 26. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis det af andre grunde end dem, der er nævnt i §§ 20-25, ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken af kandidatlisterne vælgeren har villet give sin stemme, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Anvendelse af forkortelser eller forkert stavemåde af en listebetegnelse eller et kandidatnavn eller udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed.

Konvoluttens indhold

§ 27. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den konvolut, hvori den er indlagt, indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, jf. lovens § 75, stk. 2, nr. 4.

Brevstemmesedler, der ikke er tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren

§ 28. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis det må antages, at den ikke er tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren, jf. lovens § 75, stk. 2, nr. 5.

Brevstemmesedler med særpræg

§ 29. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis der er tegnet, skrevet eller klæbet noget på den konvolut, hvori brevstemmesedlen er indlagt. Anvendelse af almindelig tape for at lukke konvolutten medfører dog ikke ugyldighed.

§ 30. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis der er tegnet eller skrevet noget på stemmesedlen ud over officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, listebetegnelse eller kandidatnavn, eller der er klæbet noget på stemmesedlen. Rettelse eller overstregning af en påført officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, en listebetegnelse eller et kandidatnavn medfører dog ikke ugyldighed.

§ 31. En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den på anden måde end nævnt i §§ 29 og 30 er givet et særpræg, herunder ved udfyldning på bagsiden i stedet for eller foruden på forsiden, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. Udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, betragtes ikke som særpræg.

Stk. 3. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket i forbindelse med udtagning af stemmekassen eller af konvolutten eller senere.

Stk. 4. Anvendelse af skrift, som er særlig karakteristisk, eller som er gået ud af almindelig brug, og som indebærer en særlig udformning af bogstaverne, betragtes ikke som særpræg.

Kapitel 4

Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler

§ 32. I afstemningsbogen henholdsvis valgbogen anføres, hvor mange stemmesedler valgstyrelserne henholdsvis valgbestyrelsen har anset for ugyldige, og grundene hertil.

Stk. 2. En stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, der er anset for ugyldig i medfør af to eller flere af bestemmelserne i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der er anført først i bekendtgørelsen. Stemmesedler, der er ugyldige i medfør af bestemmelserne i §§ 13, 27, 28 eller 29, registreres dog altid under den pågældende ugyldighedsgrund.

Kapitel 5

Ikrafttræden

§ 33. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. januar 2024.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 998 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til kommunale og regionale valg ophæves.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, den 10. januar 2024

P.M.V.
Nikolaj Stenfalk

/ Christine Boeskov

Bilag 7. Mandaternes fordeling på kandidatlistes

I det følgende eksempel er der foretaget en trinvis gennemregning af mandatfordelingen på grundlag af et tænkt valgresultat. Ved valget er der opstillet 7 kandidatlistes, og der skal vælges 11 kandidater. Kandidatlistes N og Y har ikke indgået valgforbund. Mellem listes O og P er indgået valgforbund, og mellem listes T, U og W er ligeledes indgået valgforbund.

Kandidatliste	N	O	P	T	U	W	Y
Stemmer til kandidatliste	356	166	56	41	67	147	62
Stemmer til valgforbund		222		255			
Divideret med 1	356 (1)	222 (3)			255 (2)		62
Divideret med 2	178 (4)	111 (7)			127,5 (5)		31
Divideret med 3	118,67 (6)	74 (10)			85 (9)		20,6
							7
Divideret med 4	89 (8)	55,5			63,75		15,5
Divideret med 5	71,2 (11)	44,4			51		12,4
Divideret med 6	59,33	37			42,5		10,33
Antal mandater til fordeling: 11							
Mandater fordelt på valgforbund	5	3			3		0
Antal stemmer til kandidatlistes i valgforbund		166	56	41	67	147	
Divideret med 1		166 (1)	56 (3)	41	67 (3)	147 (1)	
Divideret med 2		83 (2)	28	20,5	33,5	73,5 (2)	
Divideret med 3		55,33	18,67	13,67	22,33	49	
Divideret med 4		41,5	14	10,25	16,75	36,75	
Mandater fordelt på kandidatlistes	5	2	1	0	1	2	0

Bemærkninger til eksemplet:

De 11 største kvotienter giver mandat til valgforbund og kandidatlistes uden for valgforbund i den rækkefølge, som er angivet med tallene 1-11 i parentes.

Valgforbundet O og P har opnået 3 mandater, nemlig nr. 3, 7 og 10, og skal dele disse mellem sig efter stemmetal med benyttelse af samme metode.

Valgforbundet T, U og W har opnået 3 mandater, nemlig nr. 2, 5 og 9.

Herefter bliver resultatet af gennemregningen af mandatfordelingen:

Kandidatliste N: 5 mandater (nr. 1, 4, 6, 8 og 11).

Kandidatliste O: 2 mandater (nr. 3 og 7).

Kandidatliste P: 1 mandat (nr. 10).

Kandidatliste T: 0 mandater.

Kandidatliste U: 1 mandat (nr. 9).

Kandidatliste W: 2 mandater (nr. 2 og 5).

Kandidatliste Y: 0 mandater.

Bilag 8. Kandidatudvælgelsen ved partilisteopstilling

Kandidatudvælgelsen og bestemmelsen af stedfortræderrækkefølgen i tilfælde, hvor kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), er illustreret i følgende eksempel:

På kandidatliste N er der i alt afgivet 356 stemmer, der fordeler sig på 214 personlige stemmer og 142 listestemmer. Listen har fået 5 mandater, og listens fordelingstal er $356:(5+1) = 59,33$ forhøjet til 60. På kandidatlisten er der opstillet 10 kandidater. De personlige stemmer, der er afgivet på de enkelte kandidater, samt fordelingen af listestemmerne er som anført nedenfor:

Kandidat:	Personlige stemmer	Listestemmer	I alt	Valgte	Stedfortrædere
Christoffersen	24	36	60	Som nr. 1	
Jakobsen	4	56	60	Som nr. 2	
Bondesen	12	48	60	Som nr. 3	
Andersen	8	2	10		Som nr. 3
Eriksen	11		11		Som nr. 2
Gundersen	2		2		Som nr. 5
Hansen	79		79	Som nr. 4	
Dinesen	10		10		Som nr. 4
Iversen	43		43	Som nr. 5	
Frederiksen	21		21		Som nr. 1
Tilsammen	214	142	356	5	5

Bemærkninger til eksemplet:

De kandidater, der har opnået fordelingstallet eller derover, er valgte, altså Christoffersen, Jakobsen, Bondesen og Hansen. Disse er valgt i partilistens rækkefølge. Iversen er ligeledes valgt, idet vedkommende er den af de kandidater, der ikke har opnået fordelingstallet, der har det højeste stemmetal.

Stedfortræderrækkefølgen for de 5 ikke-valgte kandidater bliver herefter: Frederiksen, Eriksen, Andersen, Dinesen og Gundersen.